המחיר: 9.00 ל״י (כולל מ.ע.מ.) מספר 2079 כ׳ תמוז תשל״ז, 6.7.77 שנה 41

העולם הזה

הקורבן הראשון של הכפיה הדתית החדשה

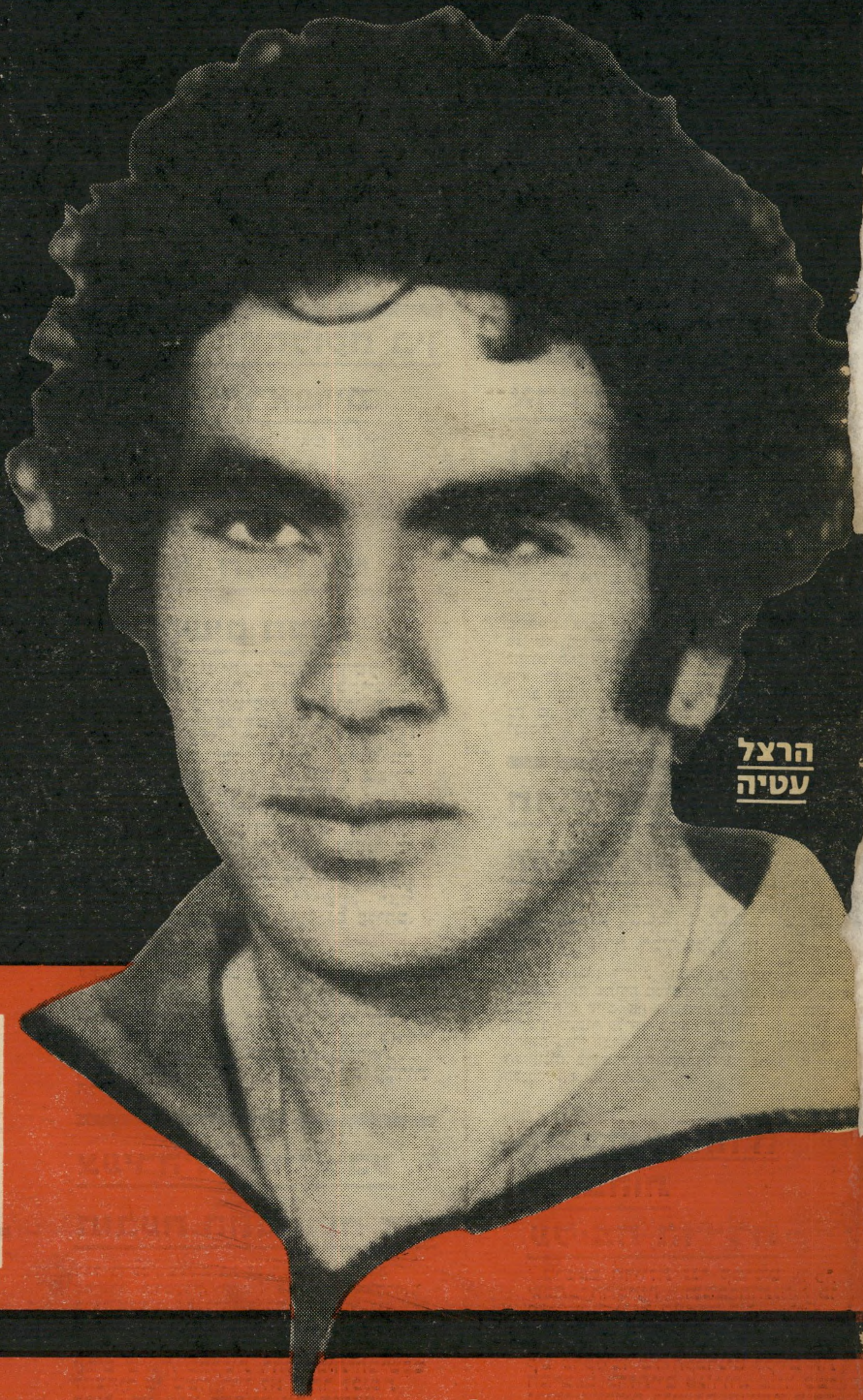

הרצל
עטיה

רצח

ברח׳ השומר

תשקיף

הפיכות צבאיות בנסיכויות הנפט?

מיזרחנים באר־ץ צופים את האפשרות, שכבר בעתיד הקרוב ייעשו ניסיונות לביצוע הפיכות צבאיות בנסיכויות־הנפט שבאיזור המיפרץ הפרסי, לאור התחזקות הצבאות במדינות אלה וניסיונותיהם של אנשי הצבא לרכוש עמדות־השפעה בצמרת המימשל.

את הדיעה הביעו המיזרחנים במיסגרת שיחות, שהתקיימו באוניברסיטת תל־אביב ולדיבריהם, העובדה שצבאות נסיכויות־הנפט מוצפים בסוגי־נשק חדשים, מעלה את ערכם של אנשי הצבא בקרב צמרת השילטון. על־פי ידיעות שהגיעו באחרונה, כבר נוצרו החיכוכים הראשונים בין ראשי הצבא לנסיכי הנפט.

לדעת אותם מיזרחנים עלולה להיווצר תגובת שרשרת של הפיכות צבאיות, אשר יחלו במדינה אחת ויעברו למדינות האחרות, במידה שהראשונה בהן לא תדוכא. אין מוציאים מכלל אפשרות שכבר היה ניסיון להפיכה צבאית, שנכשל, באחת מנסיכויות המיפרץ הפרסי.

אנטישמיות בארצות־הברית

הליגה־נגד־השמצה של יהודי ארצות־הברית עסוקה כל כך בפעולות ההשמצה והרדיפות שלה נגד ארגון ברירה היהודי, עד שמאות עובדיה, בשכר, אינם עוסקים כלל בסכנה החמורה של פריחת התנועה הנאצית בארצות־הברית.

סניפים פעילים של המפלגה הנאצית מוקמים עתה בכל רחבי אמריקה, אחרי שבית־הדין העליון האמריקאי התיר למפלגה הנאצית לקיים מצעד ראווה בפרבר יהודי של שיקאגו, ששת אלפים מתוך ארבעים ושישה אלף תושביו היהודיים, הם ניצולי מחנות־השואה באירופה.

בלוס־אנג׳לס הוציאה הוצאה מקומית „דפי זהב" מיוחדים לנוצרים. כל בעל עסק הרוצה לפרסם בפרסום זה, חייב להביא תעודה שהוא נוצרי. בעת ובעונה אחת, מחלקים בבתי־הספר של לוס־אנג׳לס כרוזים לילדים, המפצירים בהם לרכוש ממתקים ודברי מאכל אך ורק מרוכלים ומבעלי עסקים נוצריים.

המימסד היהודי טומן ראשו בחול ואינו מגיב כלל על כל התופעות האלה, כשהוא מרכז את כל מאמציו בגיוס אהדה לממשלת מנחם בגין ובהשמצת כוחות השלום היהודיים והישראליים.

מועצת־גדולי־התורה עלולה לחזור בה

חוגים ביהדות החרדית יוזמים פנייה אל מועצת־גדולי־התורה, כדי שתחזור בה מהמלצתה לאגודת־ישראל לתמוך בקואליציה הממשלתית אך לא להשתתף בה. בפנייתם מבקשים חוגים אלה מגדולי התורה, להורות לאגודת־ישראל שלא להתחייב על תמיכה מראש בקואליציה.

את פנייתם מבססים החוגים החרדיים על הטענה כאילו ההסכם שנעשה בין הליכוד לאגודת־ישראל לא היה אלא תכסיס שנועד ללחוץ על ד"ש להוריד את מחיר הצטרפותה לקואליציה.

חוגים אלה מוסיפים וטוענים, כי לא ייתכן שאגודת־ישראל תתמוך בממשלה שתתן לאחד החלקים שבה חופש־הצבעה בענייני דת, כפי שהובטח לד"ש במגעים עימה לקראת חידוש המו"מ הקואליציוני.

התארגנות בליברלים נגד ההתנחלויות

כמה מראשי המיפלגה הליברלית בליכוד, התומכים בעמדות מתונות יותר מן העמדות המדיניות המוצהרות של הליכוד, עומדים להתארגן — במטרה להוות מישקל־נגד כלפי אנשי תנועת החרות ולע"מ, התובעים לפתוח בתנופת התנחלויות נרחבת מייד אחרי שובו של מנחם בגין מארצות־הברית.

מתנגדי ההתנחלות עשויים לתבוע דיון מוקדם במוסדות הליכוד בתוכניות ההתנחלות, לפני שיוגשו לאישורה של ועדת השרים לענייני התיישבות, במטרה לנסות לעכב את אישור תוכניות ההתנחלות ככל האפשר.

תחודש המחלוקת בין הרבנים הראשיים

צפוי עמות מחודש בין הרב הראשי הספרדי

> ## בעלי „מכוני המסז"ים" מבקשים חנינה
>
> **בעלי מכוני־המסז׳ים שהורשעו בשנים האחרונות, אחרי שבתי־מישפט קבעו כי הטיפול שהעניקו המסז׳יסטיות בעיסקיהם היה מעשה־זנות, התארגנו כדי לבקש חנינה מוועדת־המישפטנים של הליכוד, שהחליטה לפעול למען חנינה לקבוצות מסויימות של עבריינים שהורשעו.**
>
> **באמצעות עורך־הדין צבי לידסקי פנו בעלי מכוני־המסז׳ים לוועדת־המישפטנים של הליכוד, וטענו כי לאור העובדה שהשופטת הדסה בן־עיתו המליצה לשנות את החוק הנוגע לסעיפים שעל־פיהם הורשעו, ראוי שהחנינה המומלצת תחול גם עליהם.**

עובדיה יוסף לבין הרב הראשי האשכנזי, שלמה גורן.

הרב עובדיה טוען, כי בעת האחרונה פגע הרב גורן במעמד הרב הראשי כאשר הפך עצמו לאישיות פוליטית מוגדרת, תוך הזדהות כימעט מוחלטת עם עמדות הליכוד.

צעירה מבאר־שבע תובעת התפטרות דיין

רחל בן־עמי, צעירה בת 22 העובדת כמזכירה במישרד עורכי־דין, הגישה בבית־המישפט־המחוזי בבאר־שבע בקשה למתן פסק־דין הצהרתי נגד שר־החוץ, משה דיין.

בבקשתה, שהוגשה באמצעות עורך־הדין עמוס שיאון, מבקשת רחל מבית־המישפט להצהיר כי משה דיין לא נבחר לכנסת כחוק, וכי עליו להחזיר את המנדט לרשימת המערך.

בדיברי ההסבר לבקשה טוענת התובעת, כי הופעתו של משה דיין ברשימת המערך היתה אחיזת־עיניים ו/או מירמה ו/או עושק ו/או עשיית עושר שלא במישפט. היא מסבירה, בתצהיר המצורף לבקשה, כי הצביעה בבחירות האחרונות עבור רשימת המערך מתוך אמונה שכל המועמדים המופיעים ברשימה התחייבו לפעול למען מדיניות המערך. הופעתו של דיין ברשימת המערך, שעה

לחברנו

מרסל זהר (זוג׳ים)

במות עליו רעייתו

יוספה ז"ל

משתתפים באבלך הכבד

חבריך למערכת

העולם הזה

שהוא מאמין במדיניות הליכוד — טוענת רחל בן־עמי בתצהירה — היתה בגדר הונאה.

ארידור מפסיק הפרקטיקה הפרטית

כתום חקירת תאונת־הדרכים שבה היה מעורב חבר־הכנסת יורם ארידור („העולם הזה" 2074), החליטה המישטרה לסגור את התיק, משום שהוכח כי ארידור לא היה אשם באותה תאונה, שבה נפצע קל הולך־רגל.

בינתיים, אחרי מינויו של יורם ארידור לתפקיד סגן־שר במישרד־ראש־הממשלה, החליט ארידור לפרוש לחלוטין ממישרד עורכי־הדין שבו הוא שותף. מישרד זה, שהשותף השני לו הוא הח"כ הצעיר רוני מילוא, היה אמור להתפרק בין כה וכה, בשל בחירתם של שני השותפים לכנסת.

תחנת־טלוויזיה ממלכתית שנייה

כוונת הליכוד להקים תחנת־טלוויזיה שנייה אינה מכוונת לוותר על המונופול הממשלתי בכלי־תיקשורת רב־השפעה זה.

הליכוד מתכוון להקים תחנה שתהיה פרטית־כביכול בניהולה, אך שתהיה ממלכתית למעשה. המימון יבוא ממקורות פרטיים. את התנגדות העיתונות מתכוון הליכוד לשבור על־ידי מסירת הבעלות המיסחרית על התחנה בידי חברה „פרטית", שמניותיה יהיו בידי העיתונים, כך שהכנסות התחנה יפצו אותם על אובדן הכנסותיהם מפירסום.

> ## הקברניט הודה באבהות על בת הדיילת
>
> **מישפט הדיילת נגד קברניט אל־על, שכתב־התביעה וכתב־ההגנה בו פורסמו בגיליון האחרון של** העולם הזה (2078), **הגיע לסיום מפתיע.**
>
> **דקה אחת לפני פתיחת הדיון ביקש פרקליטו של הקברניט לקיים את המישפט בדלתיים סגורות. מייד כשנכנסו הצדדים ללישכת השופט הודה הקברניט בפה מלא שהוא אבי הילדה שנולדה לדיילת, שעימה קיים קישרי־אהבה שנים רבות. הוא גם חזר בו מן הטענות שהשמיע נגד אורח־חייה של הדיילת.**
>
> **הדיילת, שהתכוננה לחקירה שתי־וערב, מתכוננת עתה להגיש תביעת־מזונות נגד הקברניט, שהוא נשוי ואב לילדים.**

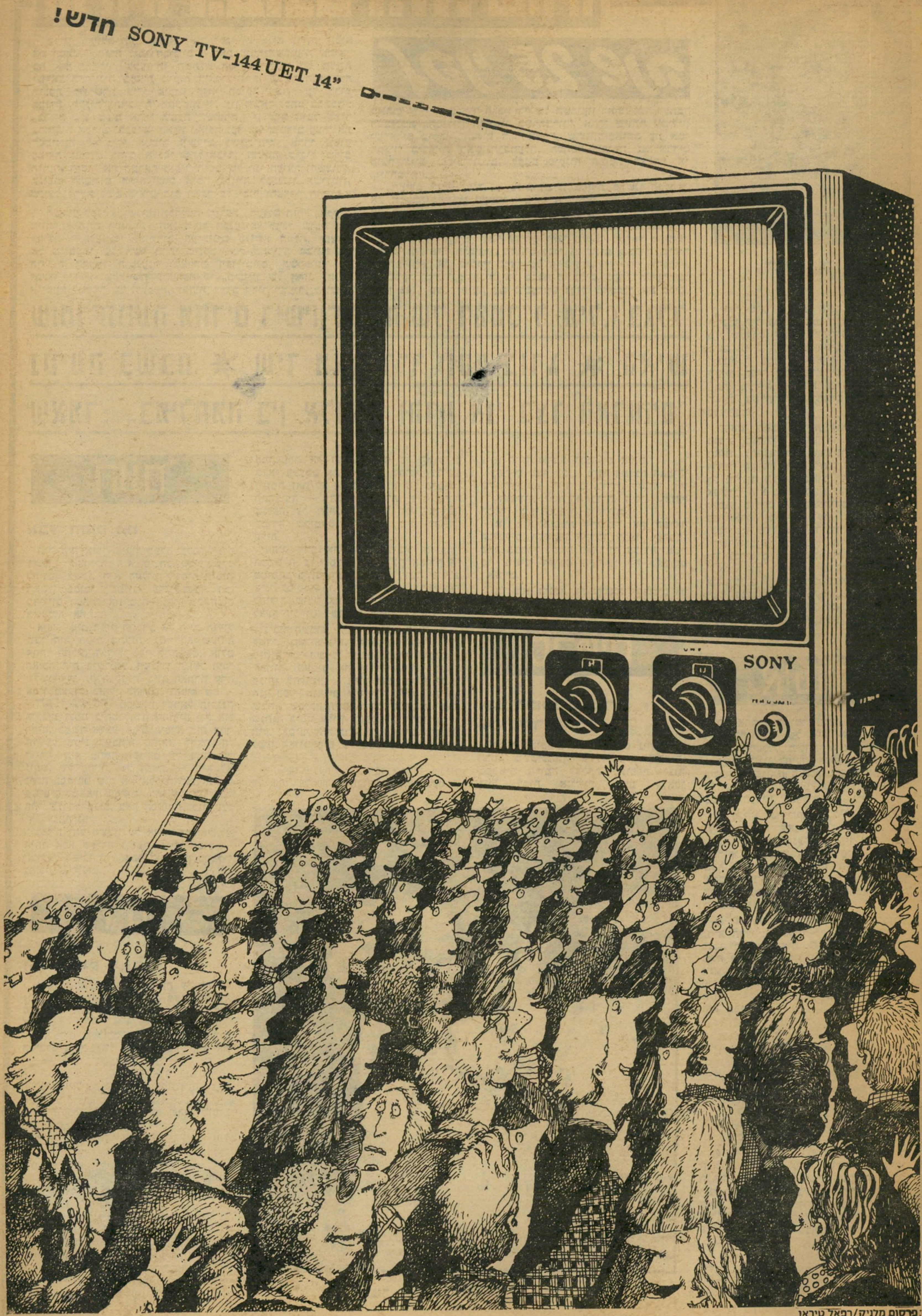

פרסום מקויק/רפאל טיראן

לפני 25 שנה

גליון „העולם הזה" שיצא לאור לפני 25 שנים בדיוק, הביא את הכתבה „חזרה לימי הביניים!" מאת עורך־השבועון, שתיאר בה את התהליך שבעזרתו השתלט המיעוט הדתי על מדינת ישראל החילונית בעזרת מיקוח קואליציוני *, כאשר המישטרה הופכת כלי־שרת בידי מיעוט קנאי הכופה רצונו על הרוב בעזרת ,תקנות־התחבורה' החדשות **. בין השאר נכתב בכתבה: „בדייק שש שנים אחרי השבת השחורה ***, שוב הוטל מצור ברחובות הערים ובכבישי הארץ מאילת ועד דן. שוטרים עצרו את המכוניות שהובילו אנשים עובדים לשפת־הים, אחרי שבוע עבודה מפרך. רחוב אלנבי בתל־אביב, ההומה כרגיל מרוב תנועה, הזכיר את המראה הזכור היטב של ימי העוצר והשבתון. תגובת ההמונים היתה שוב איבה גלוייה למנגנון השילטון, שנוצל לרעה לשם ביצוע חוק החסר כל יסוד והצדקה חוקיים."

השבוע לפני 25 שנים, הקדישה מערכת „העולם הזה" „חקירה מיוחדת" תחת הכותרת „האמת על הכנעניב" לרגל שובה של קבוצת ה„כנעניב" לכותרות העיתונים בנושא הטלת הפצצה על מירפסתו של השר הדתי פינקס ****. החקירה מציגה את תולדות הרעיון ה„כנעני" מצדדיו הפוליטיים, השקפותיו ו־אנשיו *****, ומסתיימת בהערכה כי „סיכוייו של החוג להגיע אי־פעם למעמד של השפעה, לפחות בקרב הדור הצעיר, קלושים ביותר" ******. במדור ה„בידור" של השבועון ראתה אור הכתבה המצולמת „המיליון הראשון בזירהמרון", אחרי שיותר ממיליון ישראלים ביקרו בהצגות ה„זירהטון", שהיווה באותה עת אט־רקציה בידורית ראשונה־במעלה. הכתבה הביאה גם צדדים סוציולוגיים ופסיכולוגיים, לעצם פיענוח תופעת הצלחת ה־„זירהטרון".

„העולם הזה" לפני 25 שנים הציג, בעזרת פרשנו הכלכלי, את הכתבה „השיכון העממי: בלוף אמריקאי לדוגמה?" ותיאר את תוכנית הממשלה לבניית שכונות־מגורים זולות לתושבי ה־מדינה כאחיזת־עיניים *******. במדור ה„ספורט" פורסמה ה־רשימה „יותר מהר! יותר גבוה! יותר חזק!" לקראת פתיחתה של אולימפיאדת הלסינקי, החודש לפני 25 שנים. במדור „סיפור החודש" ראה אור סיפורו הקצר של ש' גרדוש ******** „השקר".

בשער הגיליון: פניה של ברכה הייבלום, נערת השער של גליון 762, שם הופיעה עם כובע־קש גדול שהסתיר את פניה.

„העולם הזה" 766
תאריך: 3.6.52

שוטר־תנועה מחרים רישיון־נהיגה של רמטכ"ל (מיל.) בגלל נסיעה בשבת ★ שיר מאת ד"ר יוסף בורג ★ האיש שאמר: „במילחמה בין אלוהים והדת אני בצד האלוהים"

העם

אבל הסוס מת

היה היה איכר פיקח שעלה בלבו רעיון גאוני: האכילה היא מינהג פסול שיש להיגמל ממנו. הוא החליט לעשות ניסיון ראשון בסוסו, שמזונו עלה בכסף רב. מדי־יום הפחית את מנת המזון של הסוס בשעורה אחת.

אחרי ימים רבים התקרב אל היום הגדול שבו היה הסוס מתקיים גם ללא שעורה אחת. החלום הגדול עמד להתגשם. אולם האיכר היה ביש־מזל. הניסיון הגדול הוכ־של על־ידי תקלה קטנה. ביום האחרון קרה אסון מצער. כאילו להרגיז, והסוס מת.

חבלי גסיסה. ממשלת ישראל תיכננה תוכנית דומה ביחס לחדוות־החיים של אז־רחיה. במשך ארבע שנים חיסלה בזה אחר זה כל מניע לעבודה פוריה, לרצון ה־יצירה. היא סתמה לפניהם כל דרך של נופש, של בידור, של הנאה — והיא לא נתנה במקומם שום אידיאל שידרבן אנשים פשוטים למאמץ. במקום „כוח על־ידי שימ־חה" של הגרמנים, באה הסיסמה „כוח על־ידי עגמת־נפש".

כפיית חוק השבת על אזרחי ישראל לא היתה אלא שעורה נוספת. אולם הסוס — המוראל הציבורי — כבר היה נתון בחבלי־גסיסה אחרונים.

דת

הילד צעק 'זאב!'

עדיין אי־אפשר להעריך את עוצמת ה־נזק שנגרם למדינה על־ידי מעשה־הטרור הציבורי שהפך חוק המדינה בדמות חוק השבת.

הוא הרס בן־לילה את פרי כל המאמצים הסובלניים, שנעשו משך שנים, לקרב את המישטרה אל הציבור, אף כי השוטרים שנאו בעצמם את התפקיד שהוטל עליהם. לעומת זאת לא נפגע המנגנון של מישרד־התחבורה — הביורוקראטיה שלו היתה שנואה על הנהגים והקהל גם לפני־כן, במידה שכימעט אי־אפשר היה להוסיף עליה.

החוק הרס את אמון הציבור בדיבורי הממשלה על חסכון הדלק. גם האזרח ה־מטומטם ביותר הבין כי כאן נעשה שימוש ציני בסיסמה זו. ילד הצועק „זאב!" כדי להוליך שולל את הבריות, אין מאמינים לצעקותיו גם כשהזאב מופיע באמת.

גיבור־השבוע היה, באופן בלתי צפוי למדי, נהג־המונית. התכסיס הגאוני של רישום ימי השישי והשבת כ„ימי־פינקס" * למויות, העמיד את שר־התחבורה במצב מגוחך לחלוטין — השר הדתי נאלץ להתח־חנן בפני הנהגים שיואילו לחלל את ה־שבת. שביתת־השבת של הנהגים, היא שנתנה ביטוי עליון להתנגדות ההמונים ל־חוק. ואם־כי היה ברור כי הנהגים שובתים למען האינטרסים שלהם, ולא למען עקרו־נות, היתה אהדת ההמונים איתם.

מעטים מאד הבינו מיהו המנצח האמיתי של השבוע: דויד בן־גוריון. על־ידי מתן יד חופשית לשר־התחבורה, השיג „שועל הכסף" שתי מטרות עיקריות:

(א) הוא השכיח לחלוטין את השואה הכלכלית העצומה הקרבה ובאה, שהממ־שלה תצטרך לשאת באחריות עבורה ואשר כל עיתוני העולם הקדישו לה מאמרים ראשיים.

(ב) הוא היפנה את שינאת ההמונים אל שותפו הדתי, השנוא עליו ממילא.

* „ימי־פינקס", ימי שבתון־הרכב שכונו על שמו של שר־התחבורה הדתי פינקס.

סרטים

„בני הכוכבים עולים על כדור הארץ"

מאחד הכוכבים אשר ביקום נוחת, לא הרחק מוושינגטון, בירת ארצות־הברית, במכשיר הדומה לצלחת מעופפת, יצור בעל דמות אנושית בשם קלאטו (מייקל ראני). הוא אדם בעל תרבות, תושבו של הכוכב המרוחק כ־250 מיליון מיל מכדור הארץ, ומתלווה אליו רובוט בשם גורט (לוק מארטין). את הצלחת המעופפת ממהרים להקיף חיילים אמרי־קאיים. אחד מהם אינו שולט ברוחו, ו־פוצע בירייה את האורח הלא־קרוא. ב־תגובה משלח גורט קרניים הממיסות את כלי־הנשק.

קלאטו הפצוע נלקח לבית־החולים, ו־מודיע באנגלית רהוטה — שלמד מתוך האזנה לתחנות־רדיו ארציות — כי בידו הודעה חשובה שהוא רוצה למסור לניציגי כל מדינות העולם. מאחר שדבר כזה אינו אפשרי, הוא נמלט מבית־החולים, ומחליט ללמוד מקרוב את מידותיהם ואופיים של בני־האדם, מתיידד עם אלמנת־מלחמה (פטרישיה נייל) ומלומד נודע (סאם ג'ופה) ומוסר, בסופו של דבר, אחרי שהומת על־ידי בני־אדם והושב לתחיה על־ידי גורט הנאמן, את הודעתו: כדור־הארץ מקבל אולטימטום — אם לא יפסיקו תושביו ל־ייצר פצצות־אטום ורקטות המסכנות את שלום הקוסמוס, ינקטו נגדו שאר גרמי־השמים המאוכלסים אמצעים, וישמידו או־תו כליל.

אנשים

● אחרי ששוטר־תנועה החרים את רישיון־הנהיגה של **רב־אלוף יעקב דורי**, רמטכ"ל מילחמת־העצמאות שהפך מנהל הטכניון בחיפה, בגלל נסיעה שנסע בשבת, התפנה הרב־אלוף לקרוא את הספר הראשון שלו על מילחמת־העצמאות. ה־ספר: חברים מספרים על ג'ימי.

● מנהיג נטורי־קרתא, **לייבלה וייס־פיש**, שיצא לאנגליה על סיפון א/ק קדמה, לא בילה בנעימים. יורד אחר, יוצא מארוקו, האשים את וייספיש בהלשנה בעת שביו בידי הלגיון הערבי *, דבר שהביא כאילו להריגת כמה מחבריו. אך איומו של המארוקאי לא התממש, בזכות התערבותו של רב־החובל.

● המורה להיסטוריה ולתלמוד, בגימ־נסיה הרצליה, שהפך סגן יושב־ראש ה־כנסת ושר־הבריאות, **הד"ר יוסף בורג** גילה השבוע כישרון נוסף: כתיבת חרו־זים. לאחד מחברי הפועל המזרחי, ששיגר פיזמון־ביקורת אל בורק לקראת ועידתה ה־11 ** של המיפלגה השיב בורג אף הוא בפיזמון:

חבר יקר
באמת בי קר.
קראתי פיזמונך,
אשר תמהונך
בו הבעת
וכן הודעת.
תודתי לך
השם ישלח
לתנועה ולך
כבוד וברכה.

● **הלל** (פיטר ברגסון) **קוק**, שחזר זה־עתה לארץ אחרי ששה בארצות־הברית כדי לייסד חברת־השקעות בישׂ־ראל, ונתקל ישר בשובו בחוקי־התנועה, ציטט את דיברי ידידו המנוח, הצייר **ארתור שיק**, שאמר: „במילחמה בין אלוהים והדת, אני בצד האלוהים!"

* שמו הקודם של הצבא הירדני, ב־פיקודו של גלאב פחה.

** תנועת „הפועל המזרחי" נמנית עם מרכיבי המיפלגה הדתית־לאומית (מפד"ל) כיום.

שוטר בודק מכונית נוסעת בשבת
תכסיס גאוני

* כפי שנעשה בימים אלה בהכנת ה־הסכם הקואליציוני, בין המיפלגות מרכיבות הקואליציה.

** תקנות שמנעו מאזרחי ישראל לנסוע בכלי ריכבם בשבתות.

*** שבה הוטל עוצר על תל־אביב ועל כל היישוב היהודי בארץ־ישראל המנדטו־רית, על־ידי הבריטים.

**** בהטלת הפצצה הואשמו עמוס קינן ושאלתיאל בן־יאיר, שכעבור זמן זוכו על־ידי בית־המישפט המחוזי.

***** בהנהגתם של יונתן רטוש ו־אהרון אמיר.

****** הערכה זו נתקיימה במהלך 25 שנים, שבהן נכשל חוג ה„כנענים" בכל ניסיונותיו לזכות בתמיכה כלשהי.

******* ה„שיכונים־העממיים" הפכו תוך שנים ספורות לפרברי־עוני (סלאמס).

******** קריאל (גר)דוש.

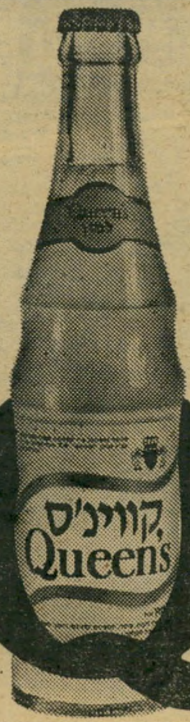

דור הג'ינס שותה קווינ'ס

מדור הג'ינס באירופה-לדור הג'ינס של ישראל. קווינ'ס. באורנג', לימון, ובעוד חמישה טעמים מרעננים.

Queen's ®

מיוצר בישראל ע"י תשלובת מפעלי טמפו בע"מ עפ"י זכיון "קווינ'ס" S.A אינטרנשיונל, ציריך.

בלק טבק לגברים
כמו שנשים אוהבות
בלק טבק
דיאודורנט
בלק טבק
קצף גלוח
משחת גלוח
בלק טבק
black tabak
SOAP
בלק טבק
לאחר כל גלוח
ב עץ הזית
פרסום פלד מ.עמר נורברט

„העולם הזה", שבועון החדשות הישראלי • המערכת והמינהלה: תל־אביב, רחוב גורדון 3, טלפון 03־243386. תא־דואר 136 • מען מברקי: „עולמפרס" • מודפס ב„הדפוס החדש" בע"מ, תל־אביב, רח' בן־אביגדור • הפצה: „גד" בע"מ • גלופות: „צינקוגרפיה כספי" בע"מ • העורך הראשי: אורי אבנרי • העורך: אלי תבור • עורך תבנית: יוסי שנון • עורכת כיתוב: נורית יהודאי • ראש המינהלה: אברהם סיטון • מנ' המודעות: רפי זכרוני • המו"ל: העולם הזה בע"מ.

קורא יקר •

בשבוע שעבר סיפרנו לך על הרצאתו של אורי אבנרי באולם קבלות־הפנים של ארמון־הקיסר בווינה, על־פי הזמנתו האישית של ראש־ממשלת אוסטריה, שגם הציג את אבנרי לפני הצמרת המדינית והתרבותית שהתכנסה במקום.

לפני ההרצאה התעוררה הבעייה איך להציג את אבנרי. באוסטריה לא יתואר אדם חשוב שאין לו תואר. בסידרת ההרצאות החצי־שנתיות, שבמיסגרתה דיבר אבנרי, הופיעו עד כה סנטורים, נשיאים, מנכ"לים. באיזו תואר ניתן להציג את אבנרי, שאינו פרופסור ולא דוקטור, וגם חבר־כנסת אינו כעת?

המארחים התחבטו בבעייה והחליטו להציג את אבנרי כ„הר שף־רדקטור" וכך, במשך הערב כולו, פנו אליו השואלים המתווכחים בתואר „האדון העורך־הראשי." טוען אבנרי: „מכל התארים שהיו לי בחיים, זהו אחד משני התארים היחידים הנראים לי." השני: מ"פ־כ"ף ביחידה קרבית.

איך נתקבלה הרצאתו של אבנרי על־ידי 1600 האיש שנכחו באותו מעמד — רובם פרופסורים, דיפלומטים, פקידים בכירים ואילי־משק? על כך ניתן לעמוד מן הדיווח העיתונאי בעיתוני וינה, ובראשם ארבייטר־צייטונג, ביטאון מיפלגת־השילטון.

כתב העיתון, במאמר ראשי בעמוד הראשון:

„אם תרצו, אין זו אגדה" — את הפסוק הזה של תיאודור הרצל, מייסד הציונות, הזכיר אורי אבנרי בהרצאה שנשא ביום ב' בערב על־פי הזמנת מכון רנר בארמון־הקיסר. אותו פסוק ריחף גם על דבריו.

למרות הפסימיות, שבה מתייחס אבנרי למצב הנוכחי במיזרח התיכון, ולמרות שהוא משוכנע כי בחודשים האחרונים הוחמצה הזדמנות ממשית מאד להתקדם לקראת שלום, הרי כל האלטרנטיבות היכולות לבוא תחת הסדר בין ישראל והפלסטינים אינן קיימות למעשה. גם אם הקולות, הקוראים להסדר כזה, עדיין חלשים כיום — מה היה כוחו של הרצל, כאשר השמיע את חזונו על מדינת־יהודים?

אחד הרגעים המרגשים ביותר בהרצאה היה כאשר דיבר אבנרי על החזון, שאותו שמע מפי אחד הפלסטינים שעימם מקיימים הוא וחבריו מגעים קבועים: העולם הערבי על ממדיו ועושרו, וישראל על הידע הטכנולוגי והמיבנה החברתי הדמוקרטי והמתקדם שלה — יכולים ליצור ביחד מרחב שמי, שיעמוד בשורה הראשונה של מוקדי־התרבות בעולם, ושיבטיח רווחה וביטחון לתושביו.

אם... אבל גם „אם" זה מצא תשובה בדמותו של המרצה עצמו. כאשר הודה בשעת הוויכוח, בעיקבות הדברים שנאמרו על אש"ף: גם אני הייתי טרוריסט. ההכרה שיש משמעות יחסית לסיווג כזה במילחמת־שיחרור לאומית היא אכן תנאי מוקדם להשגת הסכם, שיהפוך את הטרוריזם למה שהוא מהווה בתנאים „נורמליים": פשע. אולם בארץ הפך מצב־המילחמה הבלתי־נורמלי בעיני אנשים רבים למצב נורמלי. מכאן נובעת השקפת־עולם של מצור וחוסר־סובלנות.

רמי הלפרין ז"ל
הצילום כהווייה

יש להכיר תודה לאנשים כמו אורי אבנרי, אשר להם אומץ־הלב לחשוב אחרת ולשבור את מעגל־הקסמים של האלימות ההדדית.

באותה שעה שבה דיבר אבנרי בווינה, קמה בירושלים הממשלה הישראלית החדשה. רבים חוששים שהיא עלולה להביא להחרפה מהירה של המצב. על אחת כמה וכמה חשוב ליצור תהודה לקול התבונה.

עד כאן המאמר הראשי של העיתון האוסטרי. נראה כי האדון העורך־הראשי זכה בהצלחה כלשהי. מרשים לא פחות המיברק שקיבל מאחד מראשי היהדות האוסטרית עם שובו ארצה: „אני רוצה להביע בפניך עד כמה התרשמתי, אישית, מן ההרצאה המזהירה. אתה שירתת את עניינה של ישראל שירות גדול. על כך בירכתי."

■ ■ ■

שלושה חודשים אחרי שהצטרף כצלם למערכת העולם הזה, נפל רמי הלפרין במילחמת יום־הכיפורים. בן 21 וחצי היה בנופלו.

כאשר פרצה המילחמה לא היה רמי בין המגוייסים. רק שלושה חודשים קודם־לכן שוחרר משירות סדיר בצה"ל, אחרי שאת רוב שירותו הצבאי עשה ביחידת־שיריון בקו בר־לב בתעלת סואץ. עדיין לא הספיקו להציב אותו ליחידת מילואים. אבל רמי לא יכול להישאר בעורף. הוא נטל את מצלמתו, ירד לחזית הדרום כדי לחפש את חבריו ליחידה הצבאית שבה שירת. הוא מצא אותם מוכים ואבלים.

היתה זו אחת היחידות הסדירות של צה"ל שנאלצו לספוג את מכות־האש הראשונות של המצרים. מרבית אנשיה נהרגו או נפצעו. מבלי לחשוב פעמיים, ואף מבלי שהוייל, הצטרף רמי ליחידה כדי למלא את מקום אלה שנפלו. הוא הספיק עוד להגיע לתל־אביב לחופשה של 24 שעות, שבה מסר למערכת סידרת תצלומים שצילם בקרב יחידות צה"ל בתקופת ההמתנה של לפני צליחת התעלה. אחר־כך חזר ליחידתו כלוחם, לא כצלם, כשהוא נושא עימו את מצלמתו.

כמפקד־נגמ"ש השתתף בהסתערות של יחידתו על החווה הסינית, אחרי שיחידת־הצנחנים שהסתערה עליה קודם־לכן הוכתה אנושות. ריגו צרור, כתב העולם הזה דאז שהצטרף עם רמי ליחידת־השיריון שלו, תיאר את רגעיו האחרונים:

„אנחנו מסתערים. רמי עדיין בנגמ"ש מאחור. אינו מורשה להשתתף בקרב. מאחרי הטנקים העטים על ,החווה הסינית' מטהרים הנגמ"שים את האיזור מיחידות־חי"ר מצריות. הכוח נתקל בחומת־אש עזה. מיספר טנקים שלנו נפגעים. המפקד פוקד לסגת מעט להתארגנות, עד לתקיפה השנייה. מטוסי חיל־האוויר שלנו מפציצים את ,החווה הסינית.' מבעד לרעם ההפצצות נשמע קולו של רמי בקשר: ,בוקר טוב. חושבים למות לבד או יחד אתי?'

„המ.פ. פוקד עליו להישאר מאחור. רמי מתעקש: ,בשביל מה באתי? אני רוצה לצלם את הקרב.' נעתרים לבקשתו. רמי מצטרף לכוח המטהר. המצלמה ליד עיניו והוא יורה ומצלם, מצלם ויורה.

„מתכוננים להסתערות שנייה. הפעם רמי איתנו. רמי צועק באירוניה: ,לכל כדור יש כתובת... אז שתדע..." ולאחר־מכן מוסיף: „בששת־הימים נהרג צלם של הלייף. אחר־כך פירסמו את התמונות שהיו במצלמה שלו. תזכור את זה, נכון?"

כעבור כמה דקות, אחרי ששכך הקרב, פגע כדור בודד ברמי, כאשר ניצב ליד המקלע בנגמ"ש. המצלמה היתה תלויה על צווארו. סירטי־הצילום שלו נותרו בתוך הנגמ"ש. הם הובאו למערכת ופורסמו עוד באותו שבוע, מעל דפי גיליון־המילחמה המיוחד של העולם הזה. רמי לא ראה אותם מעולם.

כשהגיע רמי הלפרין למערכת הוא היה כבר צלם ותיק ומנוסה. כבר כנער היו לו הישגים באמנות הצילום. הוא צילם מגיל 12, וצילומיו התפרסמו דרך־קבע כימעט בכל אלבומי־הצילום בעריכתו של הצלם פיטר מרום. בתחרויות־צילום שנערכו על־ידי כתב־עת מיקצועי לצילום, זכה בקביעות בפרסים, ולא־אחת בפרס ראשון.

הקירות בחדרו שבדירת הוריו היו מכוסים תצלומי־אמנות שצילם. היו אלה בעיקר נופים ירושלמים, שביטאו את אהבתו הגדולה — ירושלים.

במלאות ארבע שנים לנפילתו של רמי, הכריזה האקדמיה לאמנות בצלאל בירושלים על פרס לסטודנט המצטיין בצילום באקדמיה, על שמו של רמי הלפרין ז"ל.

הפרס, שימומן על־ידי קרן מיוחדת שהוקמה על־ידי מישפחת הלפרין וועד נאמני בנק קופת־עם (שבו עבד אביו של רמי, לוי הלפרין) לזיכרו של רמי, נועד לעודד ולקדם את לימודי הצילום באקדמיה, והוא יינתן לסטודנטים אשר בעבודתם וביצירתם גילו הבנה וגישה מיוחדות לצילום.

מועמדים לפרס על שם רמי הלפרין יהיו סטודנטים של בצלאל שהתמודדו בצילום כמדיום חזותי וכאפשרות ביטוי, ואשר יגישו את עבודותיהם לשיפוט. השיקולים להענקת הפרס יהיו:

- הגישה החזותית והרעיונית בעבודת הצילום.
- תהליכי העבודה והביצוע הטכני.
- צורת ההגשה של העבודה.

הענקת הפרס לסטודנטים הזוכים תיעשה במיסגרת הטכס השנתי של חלוקת התארים לבוגרי האקדמיה, בתחילת שנת הלימודים תשל"ח.

ואם יימצאו בין הסטודנטים־לצילום של בצלאל כאלה שבתום לימודיהם ירצו להמשיך את דרכו של רמי הלפרין במערכת העולם הזה, כצלמים „במיקצוע ובהווייה" — כפי שהגדיר תקנון הפרס את רמי — הדרך פתוחה לפניהם.

מכתבים

האמת על תבורי

כקצין בכיר לשעבר במישטרת־ישראל, ברצוני להביע את הערותי לגבי הכתבות שפורסמו בהעולם הזה (2076 והלאה) על מפכ"ל המישטרה. את חיים תבורי מכיר אני, ועבדתי תחת פיקודו קרוב ל־27 שנים. כידוע, מר תבורי משרת במישטרת ישראל עוד מתקופת המנדט, ועקב תפקידיו השונים נאלץ, מיספר פעמים, להעתיק את מקום־מגוריו ולהתגורר בדירה מישטרתית. כידוע, בגמר תקופת כהונתו הנוכחית במישטרה יפרוש מר תבורי מהחייל וייאלץ לפנות את הדירה המישטרתית.

כאדם נבון, שלא כמו אחר במעמדו, דאג ליום זה בכוחות עצמו והכין לעצמו דירה במושב מסלול, ורצה לטפל במשק חקלאי. הוא רצה להמשיך דרכו כאדם עניו, ולא לדרוש מהממשלה שתדאג לו לדירה ולמקום־עבודה, כמו מנהל באחת החברות, כנהוג במדינה. אשר לבנו, עופר תבורי ,ואשתו — הרי יש לברך את יוזמתם להפוך מתיישבים חקלאיים במושב מסלול. לא תמיד, לצערנו, רואים תופעה חיובית כזו: שאדם בוגר בית־ספר חקלאי ואשתו, אחרי שסיימו פקולטה לחקלאות, יבחרו בדרך זו.

תבורי

התיישבותם במושב מסלול והידע המקצועי שלהם, יתרמו רבות לפיתוח מושב זה ומושבים אחרים שבסביבה, אשר בוודאי ייעזרו בהם. כל מושב היה קולט אותם בשימחה, והיה מעמיד לרשותם דירה חינם ועוד כל מיני הטבות ותמריצים אחרים. אך מישפחת תבורי לא חיפשה זאת, ובנתה את ביתה בכספם. לפי הכתבה — הרי מדובר בסך־הכל בהלוואה כספית עם ריבית. כל אדם, חבר מושב, או הרוצה להתיישב במושב, זוכה בתנאים טובים הרבה יותר מאלה של מישפחת תבורי.

מר חיים תבורי הינו ציוני גדול, אשר הקדיש את חייו למדינת ישראל עוד לפני שקמה. כל תושבי הנגב זוכרים אותו לטובה, ונעזרו בו רבות בתקופת שירותו באיזור. הוא אהב את השוטר ועזר לו בתקופות המצוקה, הכיר אישית אותו ואת בני־מישפחתו. מר חיים תבורי פעל רבות לשיקום עבריינים, ובמידה רבה הצליח להחזירם למוטב ולהופכם לאזרחים טובים ושומרי־חוק. הוא עזר אפילו לפרוצות לחזור לדרך־הישר, וגרם להן לנטוש את עיסוקן, להקים בית, להינשא, ולהפוך לנשים הגונות. מר תבורי היה לא רק מפקד, אלא גם אבא טוב.

ולנושא השני המוזכר בכתבה, המתייחס לפקד יעקב פירסט. את פקד יעקב פירסט מכיר אני עוד מלפני 18 שנים, בעת גיוסו למישטרת ישראל. תקופה ארוכה עבדנו יחד, ועד היום אנחנו ידידים טובים. אין אני מקבל את הטענה שהופיעה בכתבה, כאילו מר תבורי ירד לחייו. ההיפך הוא הנכון. פקד פירסט התגייס למישטרה בזמן שחיים תבורי היה מפקד נפת הנגב. פקד פירסט עבד בחקירות, והצליח בעבודתו וזכה בקידום. זה היה תבורי אשר שלחו לקורס־סמלים ולקורס־קצינים. תבורי הוא אשר המליץ על העלאתו בדרגה בכל השלבים, מדרגת סמל עד לקצונה.

חיים תבורי מינה את פקד פירסט לתפקידים חשובים במישטרת ישראל, המתאימים לכישוריו, כגון: ראש מישרד־חקירות בתחנת באר שבע, ראש מחלק־חקירות בלישכה, מפקד תחנת דימונה, מפקד תחנת אופקים, וכיום ראש מחלק־מודיעין במרחב הנגב. פקד פירסט התפטר מהמישטרה פעמיים, וכשרצה לחזור, היה חיים תבורי זה אשר המליץ על החזרתו. לאור האמור לעיל, אין אני רואה היכן ובמה מתבטאת הירידה לחייו.

לדעתי, הכתבה לא העריכה נכונה את חיים תבורי, והעמידה אותו באור שלילי תוך התעלמות מכוונותיו הטובות ופעולותיו הנעלות ותרומתו הגדולה לשירות המדינה. הוא היה הכותל המערבי של שוטרי הנגב ובני־מישפחותיהם, תושבי האיזור ועברייני האיזור. חיים תבורי ראוי להירשם בספר־הזהב.

דויד הראל, אופקים

הורוס קופ

המרץ שיש לך יעזור לך לפתור כמה בעיות המטרידות אותך מזה זמן רב. למרות זאת הגיע ה־זמן להקדיש קצת זמן כדי לבחון דרכים להג־ברת יעילותך. נדיבותך ויושרך יזכו השבוע להערכה מתאימה. אל תהסס לתת לידידיך עצות — כאשר תת־בקש לעשות זאת. כ־שאת נוהגת היי זהירה ושימרי על מצב רוחך.

* * *

פרשה מסויימת שאתה שומר בסוד תיוודע השבוע לאדם הלא נכון, ועלולה לגרום לך עוגמת נפש גדולה. אין טעם שתכחיש את ה־עובדות כאשר האדם יטיח אותך בפניך. השתדל להיות אוהד אליו, כי אחרי הכל, הוא זה שסבל מכל העניין. השתדל לכלכל את מע־שיך בייתר זהירות.

* * *

אל תהיה כזה ברגן. אין בני־אדם מוש־למים. כדאי שתתחיל לעשות כמה פשרות בעניינים רומנטיים. נסה להסתפק במצוי ואל תחפש כל העת שלימות. ריב עם אדם שאתה מכבד מאוד ישפיע על פעילותך. כדאי שתבדוק אם ה־סיבה לריב אינה נעו־צה בך. מכתב שיגיע מאדם שלא שמעת ממנו זמן רב, ישמחך.

אל תעשה צעדים דראסטיים. חכה עוד קצת לפני שתבצע את החלטתך. בת סרטן — לא תפגשי השבוע את נסיך החלומות, למרות שבסוף השבוע יהיה נד־מה לך שפגשת. כדאי שתנצלי את השבוע כדי לשפר את הופעתך. הת־חילי בדיאטה, שני את התיסרוקת, והיי יפה כמה שרק תוכלי יותר.

* * *

אל תשקיע את כספך בעיסקות מפוק־פקות. ובכלל, חכה עוד קצת לפני שאתה מחליט מה לעשות בו. היחסים המתוחים עם אדם קרוב מטרי־דים אותך יותר מדי — כדאי שתוותר קצת עד שהיחסים ישתפרו ושמוחך יתפנה לדב־רים חשובים יותר. אריה — בריאותך היא נכס יקר. אל תזלזל.

* * *

אחת מתוכניותיך לשבוע תתקלקל, אך לא נורא, מפני שבמקומה תבוא אחרת, מוצ־לחת לא פחות. ידיד ותיק, אותו לא פגשת זמן רב, יביא עימו הפתעה נעימה. בת מא־זניים — השבוע תפ־גשי אותו, סוף־סוף, אם תתנהגי כשורה, תכבשי את ליבו. חשבי היטב על כל מה שאת עושה או אומרת, זה ישתלם.

למרות האהדה וההב־נה שהאנשים הקרובים אליך מגלים כלפיך, תי־אלץ לפתור את הבעייה המציקה לך בכוחות עצמך. ניסיונותיהם לע־זור לך ייכשלו, ויוסיפו מתח מיותר למצב ש־הוא גרוע בלאו הכי. הפתעה נעימה צפוייה לך לקראת סוף השבוע, ואפשרות לגמול טובה תחת טובה לידיד.

* * *

שבוע שקט יחסית, שיאפשר לך לנוח מ־בחינה ריגשית ולאגור כוח לקראת אתגרים גדולים שיוצבו לפניך בעתיד הקרוב ביותר. אתה יכול, אמנם, לפ־תוח במאמצים ולקצור הישגים נאים כבר עתה, אך מאחר שכו־שר שיפוטך רחוק מ־שיאו, והאינטואיציה שלך בוגדת בך לעיתים קרובות, טוב תעשה אם תימנע מלנקוט יוזמה בשלב הנוכחי. כדאי שתנצלי את נטייתך הדרמתית. התגברי על ביישנותך.

* * *

הימים הקרובים יתנו לך אפשרות נדירה להתקדם מבחינה מיק־צועית, חברתית וכספית גם יחד. ימי אמצע ה־שבוע יזמנו לך סיכו־יים רבים ליזום מיפנה חיובי גם במישור המש־פחתי, ואם תחמיץ את ההזדמנות, תעשה בכך עוול גדול לנפשות ה־קרובות מאוד לליבך. היומיים האחרונים של השבוע צופנים סיפוי להתעוררות רומנטית מהירה, שתוצאותיה יורגשו בטווח רחוק.

* * *

השבוע יצוצו בפניך כמה אתגרים חשובים ורבי עניין. יש מקום לצפות כי אתגרים אלה יהיו קשורים בנסיעות ממושכות ובעקיפין גם בהתפתחות רומנטית. תוכל להצליח לעמוד בהם אם אדם קרוב אליך ובעל השפעה רבה לא יכשיל אותך. השתדל איפוא, להיות חביב וידידותי ב־צורה יוצאת דופן לכל האנשים הסו־בים אותך. אתה מנסה להפיל אחרים — בפח — בו אתה עלול ליפול בעצמך.

* * *

במחצית השנייה של השבוע צפויים בחייך כמה שינויים, ולאו דווקא לטובה. שמור בקפדנות על בריאותך, כי היא עלולה להיות הראשונה שתיפגע ב־ימים רגישים אלה. דחף פנימי, שסיבותיו לא תהיינה ברורות לך די צרכן, ידרבן אותך לבזבז הרבה מרץ, זמן וכוח על עניינים בעלי חשיבות מיש־נית. מוטב שתרסן את עצמך ותשמור את כוחותיך לשבוע הקרוב. צפויים לך הפסדים מסחריים.

* * *

לאחר הפסקה ממושכת, חזרת להיות עצ־מך. נצל את השלווה היחסית ממנה אתה נהנה כדי לקדם את מעמדך בעבודה ולשפר את היחסים במשפחה. פקח עין על שותפיך ועל הכפופים לך, ואל תתרשם מדברי חנו־פה. בת דגים — אם תניחי לו לרכב עלייך תגרמי רק סבל לעצ־מך, ואת היחסים לא תשפרי במאום. אל תפחדי להיות תקיפה, בתנאי שתהיי צודקת, הוא לא יזדרז לברוח, השבוע יצוצו בפיך כמה אתגרים חשובים. רצוי להימנע מנסיעות ארוכות־טווח השבוע.

מכתבים

סוף התסריט

תסריטו של אורי אבנרי ב„הנדון" (העולם הזה 2075) על עתיד מישטרו של ה־ליכוד ויחס היהודים בעולם ובישראל, ו־היחס בזירה הבינלאומית למישטר זה, היה מעניין. אך, לדעתי, תסריט זה לקה בחסר. אני הייתי מוסיף בו את הקטע הבא:

מה שיעסיק את מישטרו של בגין במשך ארבע השנים הבאות יהיה, כיצד ללכד את העם היהודי סביבו. היהודים בישראל יוד־עים כי בלי העזרה האמריקאית הכלכלית, הפוליטית ובעיקר הביטחונית, לא תו־כל מדינת ישראל להתקיים. לכן הם יהססו לתמוך תמי־כה מוחלטת במיש־טרו של בגין.

פאוזי אל־אסמר

האמריקאים לוח־צים. אין הם מעונ־יינים שבגלל בגין תפרוצנה מהפכות אנטי־אמריקאיות ב־עולם הערבי. המ־דינות האירופיות ילחצו אף הן, כי אינן מעוניינות ב־אמברגו ערבי חדש על ייצוא הנפט. הלחץ הזה עשוי להגיע לאולטימטום מערבי נגד ישראל. בגין, ה־אדם החזק, לא ייכנע. היהודים בעולם יהיו נייטראלים. הם לא יידעו מה לעשות. חלק מהם ייצאו בהכרזות פומביות נגד ממשלתו של בגין. מישלחת של ראשי הקהילה היהודית תצא לישראל, כדי ל־שכנע אותו לרכך את עמדתו. הם לא יצליחו.

בגין יידחף לפינה. הערבים ימשיכו לש־חק את מישחק ה„שלום". הלחץ הפנימי על בגין יגבר. העם בישראל ידרוש ביטחון. צעירים רבים יכריזו כי הם עומדים „לרדת" מן הארץ. „איך אפשר לחיות באווירה כזאת?" הם יאמרו.

ברגע האחרון יעלה במוחו של בגין רעיון פנטסטי. הוא יקרא אליו את שר־הביטחון ועוד מיספר שרים, לפגישה דחופה בביתו.

„החלטתי," כך יאמר להם, „להפתיע את העולם, שיתעורר מחר כשהעתונות, הרדיו והטלוויזיה מדווחים על ,הניסוי הגרעיני הראשון של מדינת ישראל, מתחת לאדמה או בלב־ים'. אינני רוצה ויכוחים, וגם לא הדלפות." ומה תהיה תגובת קומץ השרים: „פנטסטי".

כלי־התיקשורת בעולם יתקיפו את בגין, כפי שהתקיפו בזמנו את צרפת, ולא־מזמן את הודו. בישראל תהיה שמחה גדולה, הפגנות תמיכה בבגין, „הגיבור היהודי ש־לימד את הגויים לכבד את השכל היהודי."

ההתקפה על בגין תימשך אולי חודש ימים. העולם ילמד לחיות עם עובדת הפצצה הגרעינית של ישראל.

סערה גדולה תקום בעולם הערבי. הפג־נות, מאמרים חריפים בעתונות. השליטים הערביים ייבהלו. יקראו לפיסגה ערבית דחופה. כעבור זמן קצר, יחליטו לגייס את מחצית ההכנסה הלאומית שלהם ל־קניית פצצה דומה — בשוק השחור, כמו־בן. ישיגו אותה מברית־המועצות, מסין, מ־צרפת, או אפילו מהודו.

גם אירן ותורכיה ישיגו את הפצצה. עלי־הן לא תימתח עוד ביקורת. העולם יבין את צעדן, ואז...

את הסוף יכול כל אחד לתאר לעצמו.

פאוזי אל אסמר, וושינגטון

אופיום פוליטי משובח

תוצאות הבחירות האחרונות מראות, כי „המחנה שטוף־המוח" הקיצוני של העם הזה, ניצח את „המחנה שטוף־המוח" המתון יותר. אך נוכח הרעלת הנפש והמוח היומ־יומית מזה 30 שנים, על־ידי ידיעות אחרו־נות, מעריב, הארץ וכל שאר הכלים למי־ניהם, אשר היו בידי אדריכלי הלוחמה ה־אמורה, התוצאה לא צריכה להפתיע איש. יש רק להתפלא שזה לא קרה מזמן. כעת, הסכנה לשטיפת־מוח סופית וטוטאלית, עד אובדן כל תיקווה לשפיות, ממשית ביותר.

נחוצים, באופן מיידי, כוחות שיהיו מסו־גלים לעצור את הפצת האופיום הפוליטי, אשר בזכות מישקלם הסגולי ואיכותם ה־אינטלקטואלית הגבוהה יצליחו להחדיר, ליותר ויותר אנשים פשוטים בישראל, את המידע על הדרך האחרת, על הברירה ה־אחרת.

אחד האישים הבולטים במחנה זה הוא, בלי כל ספק, אורי אבנרי. הייתי מציע ל־מנהיגי מחנה שלי לדון ברצינות על הכנסת אורי אבנרי לכנסת התשיעית, ולהטיל על לובה אליאב את האירגון מחדש ואיחוד מחנה השלום הישראלי, ללא הגבלות אידי־אולוגיות, ציוניות וכו'. את החשבונות ה־אלה אפשר יהיה לנהל אחרי חלוף סכנות המילחמה באיזורנו. אורי אבנרי מסביר את פיתרונות המדינה בצורה יותר קונ־קרטית, משכנעת, וללא ערפילים רומנטיים.

גם למערכת העולם הזה הייתי מציע רוויזיה בשבועון, כדי לשרת יותר טוב וביעילות רבה יותר את צורך השעה. תנו פחות תמונות וכתבות על הנשפים והוללות החוג הנוצץ התל־אביבי, נוסח קברט ב־רפובליקת ויימאר, ויותר מאמרים של אי־שים שונים (לא רק של אורי אבנרי), ה־מוכנים להתגייס ולהסביר כיצד לסלק את האוויר הדחוס ואת המחנק במדינת ישראל, ולהפוך אותה למדינה שפויה, מתקדמת, המוכנה לחיות בשלום עם העם הפלסטיני השכן, והמוכנה לעשות הכל למען שלום באיזור ובעולם.

שלמה פרל, תל־אביב

טעות סוציו־היסטורית

אין ספק שמאמרו של שלמה פרנקל (פורום העולם הזה 2077) היה קולע ומשכ־נע, ובייחוד באשר לתחזית לעתיד מדינת ישראל. אך הוא אינו צודק באומרו „כך אירע במהפכת אוקטובר הרוסית ב־1917, כשסילקו החיילים, האיכרים והפועלים את האצולה הבורגנית החלשה." לפי כיתבי ההיסטוריה, תפס קומץ של בולשביקים קנ־אים ואכזרים את השילטון ב־1917, כדי לפזר את האספה המכוננת כבר בינואר 1918, שבה היוו המנשביקים והסוציאל־רוולוציונרים רוב גדול.

שלמה פרנקל צודק באומרו „מהפכות מלוות בדרך־כלל במידה זו או אחרת של אלימות." זו, המהפכה האוקטוברית, היתה אלימה ואכזרית במיוחד כאשר היום, 60 שנים לאחר־מכן, אנו יודעים על סילוקם וחיסולם הטרגי של עשרות מיליונים של חיילים, איכרים ופועלים רוסים ואחרים, על־ידי מחוללי המהפכה עצמם.

„המהפכה הישראלית" הגישה את השיל־טון לפאשיזם על מגש של כסף, בדרך דמו־קרטית.

אליעזר פומרנץ, נהריה

מרסדן לא כתב

צר לי שעדיין לא חזרתי לירושלים, שעה שכתבכם ניסה להתקשר אתי, השבוע, ב־עניין הסקר של סאנדיי טיימס על עינויי האסירים הערבים. אודה לכם, אם תרשו לי לתקן את הרושם המסולף שנוצר, כאילו אני הייתי מחברו של דו"ח זה.

הייתי מעורב בחקירה והנני מזדהה ל־חלוטין עם מסקנותיה; אולם לא אני הוא

אריק מרסדן

שניהלתי את המחקר העיקרי, ואף לא חיברתי את הסיפור. במהלכן של השנתיים האחרונות חיברתי דו"חות אישיים רבים עבור הטיימס והסאנדיי טיימס, שנגעו ל־האשמותיהם של ערבים לגבי עינוי שבויים. כאשר נפתחה החקירה של סאנדיי טיימס, על יסוד מידע שסופק על־ידי אדם פרטי ללונדון, החליט סאנדי טיימס שיהיה זה יותר טוב לשלוח, בחזקת חוקרים, שני כת־בים מהמערכת בלונדון, שאין להם ניסיון מוקדם לגבי המצב בשטחים הכבושים. שני כתבים אלה ערכו את הראיונות ה־

(המשך בעמוד 11)

ים של שטיחים · בלפור 25 בת-ים · 10 דקות נסיעה מכיכר ת"א
פרץ שקלים

חיסכון
מקיר לקיר
אצל
פרץ שקלים
בת-ים

בלפור 25

הנסיעה לבת-ים חוסכת לך עד 40% · לבחירתך
קרוב ל-200 דוגמאות של שטיחים מקיר לקיר
פתוח לנוחיותך במוצ"ש 7³⁰-11⁰⁰

1959-1977

18 שנות שירות ומסחר הוגן

השווה!

ליטר אחד של מאלט לעומת ליטר אחד של משקה קל אחר:

- **פחות כסף** - ליטר אחד של מאלט עולה לך 10% פחות מליטר של המשקה הקל האחר.
- **פחות קלוריות** - בליטר אחד של מאלט יש 20% פחות קלוריות משיש במשקה הקל האחר.
- **יותר בריאות** - מאלט עשוי אך ורק מחמרים טבעיים.
- **יותר מרץ** - מאלט מכיל ויטמין B, שעורים (הנותנים לך אנרגיה), לתת וסוכר טבעי בלבד.

המסקנה היחידה מכל השוואה:
מאלט—המשקה לכל המשפחה.

מכתבים

(המשך מעמוד 9)

מוקלטים המקיפים עם אסירים משוחררים, שעליהם מבוסס עיקר הדו״ח.

תפקידי בחקירה היה לקיים את הקשר עם החוקרים, לספק חומר־רקע על הגדה המערבית ועזה, ולערוך מעקב אחר החקירות אחרי שהכתבים חזרו ללונדון. הדו״ח שפורסם נכתב על־ידי שני עיתונאים אחרים של מערכת לונדון.

אם־כי אינני רוצה לערער על פירטי הפרשנות שיוחסו לי על־ידי כתבכם — המבוססת על ראיון־רקע שהתנהל לפני חודשיים — ברצוני לתקן את הרושם שקיבלתי מהתרגום, כאילו יש לי גישה צינית וקשוחה אל בעיות כיבושן של הגדה המערבית ועזה על־ידי ישראל. ההיפך הוא הנכון. אני מזועזע עמוקות ממה שאני רואה ושומע, והייתי מרוצה אילו גזל סיפור זה פחות מזמני.

אתייחס למיספר דוגמות ספציפיות ; בתארי את לבנון אשתקד כמשהו המתפתח לאירוע־שאינו־ראוי־לדיווח, לא ניסיתי למעט בגודל הזוועות המתחוללות שם, אלא להצביע על כך, שבדומה לוויאט־נאם בשנות השישים, היה קשה לקיים את התעניינות הציבור במילחמה שהניבה דו״חות חוזרים־ונשנים, יום אחר יום.

לא טענתי, כפי שדו״חותיכם הסיקו, ככל הנראה, מדברי, שלא הייתי מעוניין אלא בכתיבה על אי־שקט בגדה המערבית. מה שאמרתי היה, שהיה זה נחמד לכתוב על התפתחויות חיוביות ועינייני תרבות וחברה, אולם המציאות הקשה היא שלאור השטח המוגבל בעיתוני בריטניה, מעוניינים העורכים, בעיקר, בסיפור המרכזי של הסיכסוך הישראלי־ערבי, וכי רבים מהדו״חות שחיברתי על ההתנגשויות בגדה המערבית ועל הסיכסוכים לא נכתבו אלא בתגובה לבקשות שהגיעוני מלונדון.

אריק מרסדן, ירושלים

תשובה לחשמצות

הופתעתי מאד לקרוא את מיכתבו של ישעיהו תדמור בגליון העולם הזה (2078).

ידידי תדמור, קשה למצוא דבר אחד שתואם את האמת בכל אשר כתבת, כנראה רק על־מנת להרגיז ולהשמיץ. האמת היא, שלא השארת לי שום ברירה, ואני חייב לענות.

לגופו של עניין. אתה כותב כי העדפתי שמישהו אחר יבצע את דיעותי הלאומניות בשדה הקרב, בעוד אני מבלה ומופיע.

פיק

ובכן, במילחמת ששת־הימים הייתי עדיין רק בן שבע־עשרה, וכידוע לא מתגייסים לצבא בישראל בגיל כזה. במילחמת יום־הכיפורים השתתפתי בכל המילחמה, וכאות להשתתפותי במילחמה זו הוענק לי „אות מילחמת יום הכיפורים״ (הוא תלוי אצלי על הקיר).

בקשר לדירה המפוארת שלי בשיכון בבלי, הדירה אינה מפוארת, והיא בכלל לא שלי. זו דירה מושכרת. בקשר לסידור המיוחד שאתה כותב שיש לי עם צה״ל בקשר להופעות שאני נותן במקום שירות בצבא, זה קישקוש גם כן. כמו כל אמני מדינת ישראל, אני איש־מילואים של צה״ל לכל דבר, וכל הופעותי הן במיסגרת שירות־מילואים רגיל, שאותו עושים כל אנשי־המילואים של צה״ל. בנוסף לשירות מילואים זה, הופעתי במאות הופעות בצבא ללא כל תשלום מאז היותי בן ארבע־עשרה. ואם אתה כבר כל־כך מתעניין בקאריירה הצבאית שלי, כדאי שתדע שהגשתי בקשה, יחד עם המלצתו של ראש הווי ובידור בצה״ל, לגשת לקורס־קצינים.

האם העובדה שהצבעתי, בדרך דמוקרטית, עבור הליכוד בבחירות האחרונות, היא שהביאה אותך להמציא מראשך דברים מעליבים וחסרי־שחר כגון אלה שפרסמת במיכתבך?

צביקה פיק, תל־אביב

עוצר לשבועון בבית־המעצר

בשבוע שעבר הלכתי לבקר שני עצורים, קליינטים שלי, בבית־המעצר של המישטרה במיגרש־הרוסים בירושלים. באותה עת באו שני חברים של הקליינטים שלי, וביקשו לתת להם את גיליון העולם הזה החדש. שוטר בבית־המעצר הודיע להם שאת העולם הזה אין מכניסים לבית־המעצר.

עו״ד ליאורית דניאל, ירושלים

צופה חד־עין

בכתבתו של אורי אבנרי „יגאל נסיך דנמרק״ (העולם הזה 2077), התפרסמה תמונתו של איש פלמ״ח צעיר ומתולתל.

גאנדי

עיון מדוקדק בקלסתרו של הפלמ״חניק האלמוני, יוכיח לכם כי זהו רחבעם („גאנדי״) זאבי, שלימים הפך לאלוף בצה״ל.

דייד מירוז, תל־אביב

● אחרי בירור עם משפחת זאבי, נמצא שאכן הצדק עם הקורא מירוז.

הבהרה

בגיליון העולם הזה 2077, התפרסמה ידיעה על התרחשויות בעיריית רמלה, בעיקבות התפטרותו של ראש־העירייה אהרון אבו־חצירא. בין השאר התייחס חלק מהידיעה למר אדמונד לוי, ראש סיעת הליכוד בעיריית רמלה, ונאמר כאילו הודח עורך־הדין אדמונד לוי מתפקידו זה. התברר שהדברים שיוחסו באותה ידיעה למר אדמונד לוי, אין להם אחיזה במציאות ומקורם בטעות.

מערכת העולם הזה מביעה בזה את התנצלותה לפני מר אדמונד לוי, ומצטערת על עוגמת־הנפש שנגרמה לו.

המערכת

יין, זמר, ו...ו...ו...

בכפר הנופש אשקלון

בכפר הנופש הצרפתי לא רק היין כיד המלך - גם הבידור והבילוי:
מדשאות, מתקני ספורט, בריכת שחיה, מגרשי טניס, חוות סוסים, חוף ים צמוד, דיסקוטק, משחקי חברה, מטבח צרפתי, והכל מתובל באוירה בינלאומית.

בוא לכפר הנופש הצרפתי - זה כמו חופשה בארץ אחרת.

AVIRAZ

אמן ארוח ונופש בע״מ — קל שרותי נופש

חיפה	- רח׳ הרצל 22, טל. 645404/3 שדי הנשיא 126, טל. 82277	תל־אביב	- גורדון 28, טל׳ 222042 (24 שעות ביממה) אבן־גבירול 140, טל׳ 450359
תל אביב	- רח׳ אלנבי 113, טל. 612567 כ. דיזנגוף (ריינס 4), טל. 248306 כ. אתרים, טל. 288665	רמת־גן	- ביאליק 56, טל׳ 731773
		ירושלים	-המלך ג׳ורג׳ 23, 228258
ירושלים	- רח׳ שמאי 8, טל. 224624	ראשל״צ	-״גל־גפן״, רוטשילד 37 (פסג׳ חיים) טל׳ 941526
נתניה	- רח׳ הרצל 4, טל. 22947		
באר שבע	- רח׳ הרצל 31, טל. 73308	אשדוד	-רוגוזין 9, טל׳ 23805

אורניתור נופש ותיירות בע״מ, רמת אביב, רח׳ ברודצקי 43, טל. 428215

רמקולי KEF קובעים יותר מכל מרכיב אחר, את איכות המערכת

דו״חות צרכנים ומפרטים טכניים „מלוס״ ארלוזורוב 15, תל־אביב

לידידנו

ד״ר ברנרדו ישמחוביץ

ברכות להופעת ספרך

„אשה ורופא נשים״

מירי ואמנון

הטלוויזיה הישראלית הקדישה בשבוע שעבר את אחת מתוכניות היוקרה שלה, חיים שכאלה, לסופר ייגאל מוסינזון. לעיני דור שלם של אנשים שלא ידעו את ייגאל מוסינזון, נגולה פרשת חייו של האיש שתרם לתרבות הישראלית המתחדשת יצירות ספרותיות כמו אפורים כשק ודרך גבר, מחזות כמו אלדורדו וקזבלן וסיפרות הרפתקות לילדים המשתרעת על פני כל כרכי חסמבה. אלא שהיה קשר מיקרי בילבד בין פרשת חייו של ייגאל מוסינזון במציאות לבין מה שהוצג על גבי המסך בתוכנית האפורה והמשעממת של עמוס אטינגר.

תוך התעלמות, ניסתה התוכנית חיים שכאלה לפברק סביבו מיתוס חדש. לשיא הסילוף ועיוות העובדות הגיעה התוכנית בעת שהתייחסה לפרשת המחזה זרוק אותו לכלבים מאת מוסינזון, שהועלה על קרשי התיאטרון הלאומי הבימה לפני 19 שנים, בתחילת שנת 1958.

לצופה של היום קשה להבין את משמעות המחזה והצגתו באותה תקופה. היה זה בעת שכל זרועות השילטון, כולל שירותי־הביטחון, התגייסו כדי לחסל את העולם הזה. על־פי עדותו של ראש שירותי־הביטחון דאז, איסר הראל, היה אז העולם הזה „האוייב מיספר אחד של המישטר.” לצורך זה מימנו שירותי־הביטחון הוצאה־לאור של שבועון מיוחד בשם רימון, שנועד ללחום בהעולם הזה. שורה שלמה של מעשי־התנכלות, התנפלויות, הכאות, פצצות ומעשה־חטיפה הופעלו במערכה להשתקת העולם הזה.

ואז, כאילו כדי לתת לגיטימציה מכובדת למערכה נגד העולם הזה, הציג התיאטרון הלאומי הבימה מחזה מוזמן של מוסינזון, שהטיף בעקיפין למעשי־אלימות נגד עורכיו של „השבועון המסויים”.

למרות הנוכחות ההפגנתית הסרת־התקדים של כל צמרת השילטון בהצגת־הבכורה, נאלצה הבימה להוריד את המחזבל מהבמה כעבור שלושה חודשים.

הטלוויזיה העלתה קטע מהמחזה והציגה אותו שוב, מבלי לספר על הרקע לכתיבתו ולהצגתו. ייגאל מוסינזון התבטא על המסר שבמחזה זה כאילו הוא מבטא את האמת האמנותית שלו. אילו היה ייגאל מוסינזון מכה על חטא ומודה בשגיאה שעשה בכתיבת מחזנות מעין זו, אפשר היה להתעלם מכך. אולם הוא לא עשה זאת. בהתחסדות טען מוסינזון שהיום לא היה חוזר וכותב את המחזה, מפני שנוכח כי אין זה משתלם להיות דון־קישוט במערכה נגד העיתונות.

בתקופה שבה מרחפת סכנה חדשה על חופש העיתונות, כשברקע נשמעות זמירות עמומות על כוונותיו של השילטון החדש במדינה, מקבלת ההצגה המחודשת של „בשורות” ייגאל מוסינזון בטלוויזיה, ללא הסתייגות ממנה, משמעות מסוכנת ביותר. משום כך, כדי להבהיר את הרקע להצגת המחזה ואת אישיותו המוסרית האמיתית של האיש שכתב אותו, רואה העולם הזה חובה לעצמו לחזור ולפרסם כתבה שפורסמה בגליון העולם הזה (1068) לפני 19 שנים. הכתבה מתפרסמת להלן כלשונה, ללא השמטות או תיקונים כלשהם.

המדינה כולה צפתה בניסיון של הטלוויזיה לפברק מיתוס חדש סביב

אלה הם חייך,

„ויאמר לו המלך: מה לעשות באיש אשר המלך חפץ ביקרו?... ויאמר המן: יביאו לבוש־מלכות, אשר לבש בן המלך, וסוס אשר רכב עליו המלך, ואשר ניתן כתר־מלכות בראשו... והלבישו את האיש אשר המלך חפץ ביקרו, והרכיבוהו על הסוס ברחוב העיר, וקראו לפניו: ככה יעשה לאיש אשר המלך חפץ ביקרו...”
(מגילת אסתר, פרק ו׳.)

לפני שלושה חדשים* ניתנה תשובה מודרנית יותר לשאלה העתיקה. כל מנגנון המדינה גוייס כדי להראות להמון מה ייעשה לאיש אשר דויד בן־גוריון חפץ ביקרו.

שבועות מראש רעמו כל חצוצרות התעמולה. קול ישראל הקדיש למחזה החדש, זרוק אותו לכלבים, תוכנית אחרי תוכנית. הכתבלבים השכירים הפליגו בשבחו מראש, הכריזו עליו כעל מאורע אמנותי וספרותי.

בבוא הערב הגדול התכנסו בבית הבימה כל גדולי המדינה ורעיותיהם — רוב שרי הממשלה, ראשי הצבא והמשטרה, ראשי הסוכנות ומפא״י, פקידים בכירים ועסקנים למיניהם. בחוץ ובמסדרונות הסתובבו מיטב אנשי מנגנון־החושך.

מעולם לא היתה הצגת־תיאטרון דומה לזו. ברדת המסך, כאשר השתחווה על הבמה הסופר המחונן, הרים דויד בן־גוריון, שישב במרכז השורה הראשונה, את שתי ידיו מעל לראשו, כדרך מתאגרף מנצח, ומחא כף. היה זה האות לכל השומן והסולת לנהוג כמוהו. רעם של מחיאות־כפיים הידהד באולם הארגמן. האיש על הבמה קרן מאושר.

מאותו רגע פעל המנגנון הגדול. בכל אולם, בכל אגודה, על כל במה, נערכו סימפוזיונים שיוזמיהם קיוו לתרום את תרומתם לפירסומת הגדולה. הסופר עצמו התראה גם עם ראשי מפלגות האופוזיציה, הזמינם אישית להצגה.

האיש, שראש־הממשלה רצה ביקרו, הלך מחיל אל חיל. כעבור חודשיים כבר הודיע כי הוא עומד לשאת לאשה את בתו של מיליונר אמריקאי. היה נראה כי ייגאל מוסינזון, בן ה־41, הגיע סוף־סוף לשיא התהילה — הצלחה ספרותית, מעמד ציבורי ועושר כספי ירדו עליו כרוכים זה בזו.

השבוע** נגוז הכל. תיאטרון הבימה ביטל 2 הצגות של זרוק אותה לכלבים, אחרי שכרטיסיהן לא נמכרו. לוח־ההצגות הקבוע הראה סימני־גסיסה מובהקים. שתי להקות צבאיות סילקו את מערכוניו של ייגאל מוסינזון מתוכניותיהן, אחת מהן אחרי הצגת־הבכורה. פגישה של מוסינזון עם בני־הנוער בבית תבורי של ההסתדרות בתל־אביב בוטלה בבושת־פנים, אחרי שחמישה ילדים התאספו במקום, חיכו שעה ארוכה, יחד עם מוסינזון עצמו, לבוא קהל נוסף.

וכאילו כל זה לא הספיק, נדהמה השבוע הארץ לשמוע כי רעייתו של מוסינזון עצמו, עד לפני זמן קצר, אחזה נגדו באמצעים משפטיים כדי להכריחו להחזיר לה סכום של אלפי דולארים אמריקאיים, טענה שהוציא אותם ממנה ברמאות, תוך שימוש בתחבולות שפלות ביותר. הסיפור שהזדקר מתוך המיסמכים המשפטיים העיד על תכונות־אופי שזיעזעו את הקהל עד היסוד.

מעולם לא התמוטטה אגדה ציבורית, שנוצרה באמצעים ממלכתיים כה רבים, בחסות אישים כה חשובים, במהירות כזאת. המוזר היה ששום אוייב חיצוני לא גרם לכך. האיש שהרס את הכל במו ידיו לא היה אלא ייגאל מוסינזון בכבודו ובעצמו. האדם שכרה בור לזולתו נפל בעצמו לתוכו לעיני מדינה שלמה.

* בחודש דצמבר 1957.
** אמצע חודש מרס 1958.

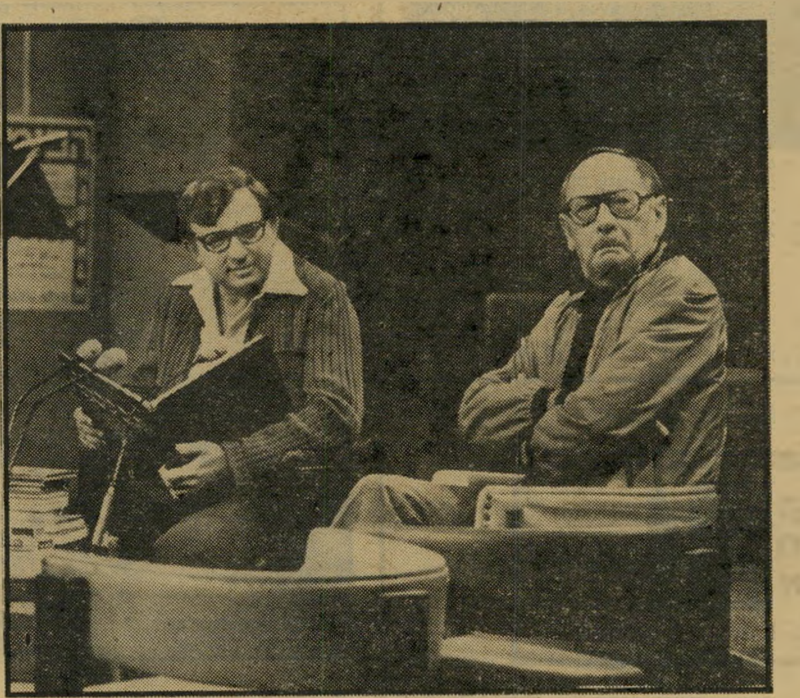

בטלוויזיה יגאל מוסינזון בחברת המנחה עמוס אטינגר, בתוכנית־הטלוויזיה „חיים שכאלה” ששודרה בשבוע שעבר, ושהציגה תמונה מעוותת של דמותו של הסופר, אשר כתב מחזה לפי צורכי השילטון בתקופה החשוכה ביותר של מפא״י. כהרגלו, סיים אטינגר את המישדר בשמאלץ סוחט דמעות.

ילד מופרע נשלח לקיבוץ

„הו, איזה לילה אפל, הירהר צוציק, ובלבו הפשירה עצבות גדולה. מזה כמה חודשים ניספח לחבורה, לאחר שברח מבית אביו בפתח־תקוה והיה ישן בשדרות־רוטשילד בתל־אביב על גבי ספסל קשה ומחוספס, שחתך בצלעותיו...”
(חסמבה וילדי ההפקר, מאת ייגאל מוסינזון, עמוד 21).

האיש שנפל מן הסוס של המלך, לתוך בור הבוז הציבורי, הוא בראש וראשונה טרגדיה אישית. כל תכונות אופיו של מוסינזון התבלטו כבר בגיל מוקדם מאד, בהיותו נער. סיפורו נראה כמעט כלקוח מתיקו של עובד סוציאלי העוסק בבני־טובים. ייגאל, בן עין־גנים ליד פתח־תקווה, היה בן־טובים מובהק. לאביו היתה רפת של ששים פרות חולבות בסביבת תל־אביב, איש אמיד מאד לפי המושגים של הימים ההם. המשפחה היתה טובה. אחיו, משה מוסינזון, חבר נען, היה ונשאר אחת הדמויות החיוביות ביותר בחוגי הנוער ההסתדרותי.

אולם ייגאל היה נער מופרע משחר ילדותו. ללא אנאליזה פסיכולוגית יסודית, קשה לקבוע מה גרם לכך. שום מורה לא רצה בו. בשנה הראשונה של לימודיו גורש בזה אחר זה משלושה בתי־ספר. מבית־הספר תל־נורדוי בצפון תל־אביב סולג מפני שנהג לקום באמצע השיעור, לצאת ולשחק בחצר בחיפושיות־זבל. מבית־הספר לבנים ברחוב אחד־העם סולק מפני שנהג להסתכל ברכבות בתחנת־הרכבת הסמוכה, תחת להיכנס לשיעורים. מבית־החינוך לילדי עובדים ליד הירקון סולק מפני שיצא להסתכל בציפורים.

בפני אב אמיד, המתיאש מחינוך בנו בעיר, עומדת ברירה שגרתית: לשלוח את בנו לקיבוץ. כך נהג גם אביו של מוסינזון. הוא שלח אותו למוסד החינוכי בבית־אלפא, ואחר־כך לבן־שמן. תחת ידיהם של מחנכים מתקדמים, שידעו איך לטפל בילד מופרע, הפך מוסינזון לפחות לתלמיד שאפשר היה לסבלו בכיתה.

לפי כל הסימנים, סבל כבר אז מוסינזון מרגשי־נחיתות מובהקים, חוסר־בטחון האופייני לילד הסבור כי אינו זוכה לאהבה מספקת, והמבקש לפצות את עצמו ביהירות מוגזמת ובחלומות־בהקיץ. אסון משפחתי, שנטל ממנו את אביו בנסיבות טראגיות, החמיר מצב־רוח זה. במקום לרכוש את אהבת חבריו בידידות, הפך ייגאל הצעיר לאגואיסט בלתי נסבל. הוא החל רואה את עצמו כאדם עליון, שהכל חייבים לשרתו, ואשר הכל מותר לו.

תחילה לא היה ברור לייגאל במה בדיוק גאוניותו. אולם המקרה העיוור הצביע על הדרך. סיפר מוסינזון עצמו על מאורע זה לכתב העולם הזה, לפני ארבע שנים: „ישבתי בבית־הספר בבית־אלפא וכתבתי חיבור על מה שעבר עלי יום לפני כן. אותו יום יצאתי עם עדר המשק אל מעין הסחנה. היתה זאת עונה של המלטות. במשך היום עזרתי לכבשים רבים להמליט. אולם בדרך חזרה לא יכלו הוולדות לנוע

לבדם, היה עלי להרים אותם, להעבירם מרחק־מה, לחזור אל העדר ולהעביר אותו את אותו המרחק, בינתיים ירד הלילה ואנשי־המשק יצאו לחפש אותי. ייתכן שדאגו לעדר יותר מאשר לי...״

החיבור הצליח. הנער זכה לשבחים, זו הפעם הראשונה בחייו. הדבר עשה עליו רושם עמוק. הוא הבין שזו הדרך לרכוש את ההערצה ואת ההכרה הציבורית בגדלותו, שהנער המופרע נכסף אליהן. הילד ייגאל מוסינזון החליט להיות סופר, ויהי מה.

סופר אפור כשק

„משהו לא עמד במבחן... ה־תא הזה, החברתי, הקרוי משפחה, משום שבני הזוג עושים שקר בנפשם, ואפשר זהו שקר שלא מדעת. איני מאמין שיש אדם בעולם, אדם חושב, מרגיש, שיש בו מעמקים שיוכל להפרותו אדם אחד בלבד. המשפחה הנורמלית היא משפחה של אנשים אשר ביקשו להיחלץ ממנה, מי בבגידה חד־פעמית, מי בבגידה ל־

בינתיים הצטרף ייגאל לקיבוץ. אחרי שהאיש בעל היהירות המופרזת, שלא מצא לו ידידים, עבד בעבודות שונות מבלי להחזיק מעמד אף באחת מהן, החליט למצוא מנוחה במשק, בו היה אחיו משה חבר מכובד.

ייגאל לא היה חבר אהוד. מינהגו לדבר על עצמו כעל גאון בלתי־מוכר, להקדיש את כל תשומת־לבו לעצמו ולהתיחס באדישות מוחלטת לזולתו, לא נתקבל בסבר פנים יפות בחברה הקיבוצית. גם תוכן סיפורי אפורים כשק עורר אי־רצון רחב. כי, כמו תמיד, לא הצליח מוסינזון ליצור עלילות חדשות מדמיונו. תחתן לקח סיפורי־שערוריות ומקרים טראגיים שונים, שקרו במשקים סמוכים, תיאר אותם, תוך שינויים קלים ושקופים. אולם מכיוון ישנמנע עדיין מלהוציא לשוק את הכבסים של משק נען עצמו, נמחל לו הדבר.

בשבת השחורה נאסר ייגאל מוסינזון. ברבות הימים עזר לו הדבר לתאר את עצמו כגיבור המחתרת, לוחם אמיץ במשטר הבריטי. אך האמת היתה אפורה כשק: הגבר בעל הקול העמוק וההופעה הגברית המוגזמת לא השתתף מעולם בשום מיבצע. אך הוא ידע ליצור מסביבו רושם מחתרתי מובהק, כאדם המצוי בעניינים ומתניע

גם מעמדו המשפחתי השתנה. כמו גברים רבים, שבלבם מכרסמים רגשי־נחיתות סמויים, הרגיש ייגאל תמיד כורח פנימי להוכיח לעצמו את גבריותו על־ידי מחזור עצום של ידידות. באחד המקרים האלה התחתן, נכנס לחדר משפחה, עזב את אשתו כעבור שלושה חדשים. כעבור זמן מה התחתן בשנית. כמו כמעט כל גיבורי ספריו, לא מצא מוסינזון קביעות בחיי־משפחה. חובות משפחתיים היו מתחת לצרכיו של הגאון.

כל זה לא הגביר את אהבת המשק לחבר מוסינזון הצעיר. עוד לפני שפרצה מלחמת־העצמאות היה נראה כי הגיעה השעה לפרידה ממושכת. הוא שוחרר זמנית. האמתלה הרשמית: חופשה של חצי שנה לשם כתיבת ספרו השני, גם הוא בעל שם סמלי מאד: מי אמר שהוא שחור. ייגאל ישב בנהלל, על חשבון הקיבוץ, שנשם לרווחה.

כשפרצה המלחמה, כבר היה ייגאל מוסינזון דמות ידועה. בעיני הרבים, ובייחוד בעיני הרבות, סימל את הדור העולה של צברים, גבר כהלכה, לוחם המחתרת, חלוץ בעל־הכרה, איש העמל והעבודה. רק מעטים ידעו כי מאחורי אגדה זו עומד צעיר מופרע, אחוז רגשי־נחיתות, שחצן

מכולם היה אברהם שלונסקי, האיש שפתח לפניו בפעם הראשונה את הדרך לספרות.

בערבות הנגב מתנוצץ...

„זיעה קרה כיסתה את גופו של (הילד) ירון. לא היתה זו זיעה כתוצאה מהריצה. היו אלה שוב הפחדים הישנים לפני שמתחיל קרב. רק כאשר התת־מקלע פוצח בנביחה קוֹלנית והרימונים מתפוצצים, אז עולה קצב הדם בעורקים ושוכחים את הפחד... כן, היתה תשובתו המפתיעה של ירון, כמובן שאני פוחד. וזה מובן וטבעי. אך אם ישנה חובה, מתגברים על הפחד... (חסמבה בקרבות רחוב בעזה, מאת ייגאל מוסינזון, עמוד 14).

בערבות הנגב, מתנוצץ הטל. בערבות הנגב, איש מגן נפל...״ **בשום מקום לא שרו חובשי כובעי־הגרב שיר זה ביתר להט, בימים הגדולים של אביב 1948, כמו בגדוד הרביעי של חטיבת גבעתי.**

דמותו של מחבר „חסמבה״, תוך הסתרת העובדות האפלות של חיין

ייגאל מוסינזון!

אורך כל ימיו, ומי — וזוהי הקטגוריה הארורה ביותר — שכל ימיו לא היה בו העוז לתרגם את הזיותיו למעשים...״ (דרך גבר מאת ייגאל מוסינזון, עמודים 87—86).

דרכו של הסופר החדש לא היתה סוגה בשושנים. **הוא לא היה ילד־פלא. כבר מראשית צעדיו חסר לו לחלוטין הדמיון היוצר, קלות־ההבעה של אדם עמוק־רגש, המעצב את דמויותיו ומפיח בהן משפע חייו שלו.**

אולם כל אדם יכול להיות בעל־מלאכה בינוני בספרות, אם הוא מקדיש לכך את כל כוח רצונו. הוא יכול להשתלט על הטכניקה של הכתיבה, להחליף את כוח־היצירה בכוח־ההתמדה. בהעדר דמיון פורה, הוא יכול להעתיק דברים מן החיים, תוך שינויים קלים. אמנם, איש כזה לא יגיע לעולם לפסגות־התהילה, לא ירומם לעולם את הציבור לשיאי החוויה הרוחנית. אולם כמו בכל שטח אחר, הוא יכול לטפס על השלבים הראשונים של המקצוע, להישאר כוח אפור.

ייגאל מוסינזון הצעיר עבד עבודה שחורה. יצירותיו היו אפורות כשק, לא עשו רושם על איש שקרא אותן. אולם הוא לא הירפה. במשך שמונה שנים רצופות כתב מחזה אחרי מחזה, מבלי שאף אחד מהם הוצג. מחזהו תמר ואשת ער עבר מבמאי לבמאי, הוחזר על־ידי כולם בחיוך סלחני. רק כעבור חמש־עשרה שנה, אחרי שייגאל כבר הצליח לפרסם את שמו בדרכים אחרות, הוצג תמר בתיאטרון אוהל, וירד במהרה מן הבמה.

המזל האיר לייגאל שוב במקרה. מפלגת השומר־הצעיר החליטה לטפח חוג של סופרים צעירים, שיאדירו את הפרסטיג׳ה של המפלגה. בטאונה, משמר, היה זקוק ליצירות. מוסינזון נזדמן למקום, הגיש לאברהם שלונסקי סיפור בשם ליל שרב, אותו כתב במשך כמה ימי־מנוחה, אחרי שפטיש נפל על רגלו. שלונסקי פירסם את היצירה, שילם תמורתה שתי לא״י.

מאז היתה הדרך לעליה סלולה. מוסינזון הבין מיד שזה התלם בו כדאי ללכת. בחברתם של משה שמיר, שלמה טנאי ובנימין גלאי כתב יצירות שקטות, שלא הרגיזו איש, הוכיחו ברבים כי הצברים החדשים הם דור ממושמע, המוכן ללכת בדרכי אבותיו, תמורת תשלום מתאים וסידורי נוחיות. האבות לא היו כפויי־טובה. ספריית־פועלים הזמינה אצלו צרורי־סיפורים, הוציאה אותם בספר בשם אפורים כשק — הגדרה קולעת מאד לרמתם ולתוכנם.

את גלגלי המאבק. כך נכנס לרשימת החשודים, נאסר במאסרים ההמוניים שלכדו ברשתם מאות חפים מכל פשע. מוסינזון עצמו, שהיה בהחלט חף מכל פשע של מלחמה בבריטים, שוחרר במהרה.

כמעט חולני, שהיה קרבן לזילזול כמעט אחיד מצד חברי משקו וחבריו בחוג הסופרים של השומר־הצעיר, איש שלא הסתכן מעולם בשום פעולה אמיתית של מחתרת כל שהיא. אחד האנשים שאהב אותו פחות

לפי פקודת בן־גוריון

דויד בן־גוריון, שרק לעיתים נדירות ביותר ביקר בתיאטרון, זיכה את יגאל מוסינזון בכבוד בלתי־רגיל: יחד עם צמרת מפא״י הוא הופיע להצגת הבכורה של המחזה „זרוק אותו לכלבים״ שכתב מוסינזון, קיבל את המחזה במחיאות־כפיים הפגנתיות. למעלה: בי־ג׳י בחברת מוסינזון בשעת ההפסקה. למטה: שזר, בי־ג׳י ופולה מוחאים־כף.

בני הגדוד הזה התפארו בכך שהם „גדוד קרבי״. כוונתם לא היתה רק שבני הגדוד משתתפים בקרבות. גאוות הגדוד הזה היתה כי בשעת הצורך יוצא לקרב הגדוד כולו — על טבחיו ואפסניו, נשקיו ורבי־סמליו. כאשר יצא הגדוד בתנועת־איגוף גדולה אל מאחורי קווי המצרים באשדוד, ערב ההפוגה הראשונה, כמעט ולא נשאר במחנה אף איש אחד. החל בצ׳רה המג״ד (כיום סגן הרמטכ״ל אלוף צבי צור) וכלה באחרון הפקידים במטה הגדוד, צעדו מאות אנשי הגדוד בטור עורפי אדיר אחד בחולות הרכים של חוף פלשת.

רק דבר אחד פגע בגאווה קרבית זו. נשמעו טענות כי קצין־התרבות של הגדוד אינו ממלא את תפקידו הקרבי כראוי. מטה החטיבה חיפש גבר אמיתי למלא את מקומו.

האיש שנשלח מן העורף למלא את התפקיד היה גבר גבוה, בעל קול עמוק ושופע בטחון עצמי. חיש מהר פשטה במחנה הגדוד השמועה כי ייגאל מוסינזון הגדול הפך לקצין־תרבות גדודי. החיילים שידעו כי מוסינזון כתב סיפורים נלהבים על רוח ההגנה וגבורת לוחמיה, היו בטוחים כי מעתה ילך קצין־התרבות בראש הלוחמים.

הרושם הראשון היה מצויין. ייגאל הופיע על הבמה במסיבה גדודית, נאם נאום יפה בו העלה על נס את עלילות הגדוד ורוח גיבוריו. הוא כבש בסערה את לב בנות הגדוד, עזר להרים את מוראל הבחורים לקראת שעתם ההיסטורית: הקרב על נגבה.

עוד לפני שנפל הפגז הראשון על הקיבוץ הנצור, נטש הגדוד כולו את המחנה בעורף. מטה הגדוד, על בנותיו ואנשי־שרותיו, תפס בית נטוש בכפר הערבי סואפיר, בטווח קצר מנגבה. מסביבו תפסו הפלוגות בסיסים קרביים. בנות, טבחים ואפסנאים חפרו שוחות.

חיש מהר הפך הכפר הנטוש לגיהנום. חיילי הגדוד יצאו לילה־לילה לפעולות, נפלו בעשרותיהם. נגבה עצמה, והכפר הערבי הסמוך עיבדיס, הפכו לשמות היסטוריים. המג״ד עצמו עלה על אחד הג׳יפים של שועלי־שמשון, עלה על עמדות המצרים. מפקד הפלוגה אריה קוצר האגדתי נהרג יחד עם האפסנאי הגדודי, משה וונצובר. בנות הגדוד הופצצו.

רק איש אחד חסר — הגבר היחיד בגדוד כולו. הוא לא הופיע במשלטים המופגזים, לא הגיע מעולם לנגבה הנצורה, לא הראה את פניו אפילו בבסיס הקרבי. אנשים שחזרו לשעה קלה למחנה

(המשך בעמוד 14)

אלה הם חייך

(המשך מעמוד 13)

הרחוק בעורף, כדי להביא ציוד או לחטוף מקלחת חטופה, סיפרו לחבריהם בשוחות סיפור מוזר: במחנה העזוב של הגדוד הרחק בעורף, נשאר ייגאל מוסינזון בחב־רת תריסר מבנות הגדוד, ומחכה בסבלנות לשיבת הלוחמים.

תחילה היתה זאת בדיחה. אולם כאשר חוסלו מחלקות שלמות בקרבות הנוראים של עיבדיס, הפך הצחוק לכעס, כי האיש שהיה כה גברי בעורף הוא פחדן קיצוני.

אולם אי־אפשר היה לכעוס זמן רב על מוסינזון. הוא לא חיפש תירוצים, לא הצדיק את עצמו. כשחזרו הלוחמים למח־נה, היה הוא הראשון שהסביר להם בהר־חבה את גילויי פחדנותו. הגדוד השלים עם העובדה שמוסינזון שייך לבנות המטה.

אלא שבראש החטיבה היו אנשים שלא יכלו להשלים עם הסיפורים שהגיעו לאוז־ניהם. אחד מהם היה קצין־התרבות החטי־בתי אבא קובנר, משורר שחבש קובע־פלדה והפך לאחד מסמלי רוח־הקרב של גבעתי. כחניך האסכולה הסובייטית, הא־מין קובנר שתפקיד קצין־התרבות הוא ללכת בראש הלוחמים, כמו הקומיסאר הפוליטי בספר אנשי פאנפילוב.

בינתיים הוכרז על הפוגה בחזית. פלוגות הגדוד של צ׳רה תפסו את המשלטים מול קווי המצרים. מדי פעם קיבלו את פניהם של אמנים ואמניות, שהתנדבו לבדר את הלוחמים בנגינה או בקריאה. האיש ש־שלח אותם היה קצין־התרבות הגדודי. או־לם מעולם לא הופיע הוא עצמו במשלט. הוא היה נותן לאמנים את ההוראות, והנהג היה מובילם למשלט.

כשהתרבו סיפורים אלה, נמאס הדבר

קזבלן יגאל מוסינזון בחברת ה־שחקן־זמר יהורם גאון ב־תוכנית־הטלוויזיה „חיים שכאלה”. גאון גילם את דמותו של קזבלן, גיבור מחזהו המפורסם של מוסינזון, הן במחזמר ש־הופק על־פי המחזה והן בגירסה הקולנו־עית של מחזמר זה. קזבלן היה מחזהו ה־פופולארי ביותר של יגאל מוסינזון.

במטה. וכך הגיעה הבדיחה המוסינזונית לסיומה. קצין־התרבות הועבר מן הגדוד הקרבי. מקומו נתפס על־ידי איש־תרבות חדש, דויד קורנס, שרבץ בין החיילים במשלטים ונשא נשק.

מי אמר שהוא גיבור

„כל החברים שלי, אתה שו־מע, כל החברים שלי, אלה שהצלתי את חייהם, ואלה ש־הצילו את חיי, אלה ששכבו על־ידי בחפירות של עיבדיס, אלה שהיו נתונים להרעשת מרגמות ופצצות אווירונים כ־מוני, בדיוק כמוני, שיחד בני־נו מולדת חדשה...” (קזבלן, מאת ייגאל מוסינזון, עמודים 127—128).

האיש שלא השתתף במלחמה אף בפעולה אחת, אף בסיור־לילה אחד, שלא הופיע במשלט אף ביום הפוגה, שלא נסע מעולם בדרך שיכול היה להימצא בה מוקש — לא אמר שלום ללוחמי נגבה ביום בו נשלח מחטיבת גבעתי. הוא חזר אליהם בצורה שהיתה אופיינית לייגאל מוסינזון. שום אדם אחר בעולם לא היה מסוגל ליזום פגישה כזו.

זה עתה נגמרו הקרבות, מיטב לוחמי החטיבה עוד שכבו בבתי־החולים, כאשר נתקבלה במטה החטיבה ידיעה שהיכתה

(המשך בעמוד 47)

אבן מאסו היונים - היתה למה?

אבן נגולה

אחד הסיפורים הידועים ביותר בספר האגדות הפוליטיות נוגע לשגריר אבא אבן, ראש מישלחת ישראל באו"ם, באמצע שנות ה־50'.

הרמטכ"ל, משה דיין, ביצע את אחת מפעולות־ה"תגמול" שלו, שבהן נהג לחרוג מן הפקודות של דויד בן־גוריון. הערבים תבעו דיון דחוף במועצת־הביטחון, והשגריר אבן נזעק להגן על הפעולה. הוא לא הספיק לקבל מידע או הנחיות כלשהם מירושלים, ונאלץ לאלתר.

הוא נשא באוזני המועצה נאום נרגש ומרגש, שבו הוכיח כי הפעולה היתה חיונית, מוצדקת, מוסרית ובלתי־נמנעת, בהתאם לאידיאלים הנעלים ביותר של האו"ם.

בתום נאומו חזר אבן למישרד המישלחת, טילפן לדויד בן־גוריון בירושלים ושאל בזעם מדוע הוחלט לבצע פעולה מזיקה ואווילית שכזאת.

"עד לפני שעה לא ידעתי," השיב בן־גוריון, "אבל בינתיים קראתי את הנאום המזהיר שלך, והשתכנעתי כי הפעולה היתה הכרחית."

■ ■ ■

אינני יודע אם יש בסיס עובדתי כלשהו לסיפור זה. אך, כמו כל אגדה, הוא בוודאי מכיל שמץ של אמת.

כעבור שנים רבות, אחרי שבן־גוריון סולק מן השילטון, נשאל אם יש, לדעתו, להפקיד בידי אבן את ניהול ההסברה הישראלית בעולם.

בן־גוריון השיב שאסור בשום פנים להניח לאבא אבן לקבוע מה להסביר. "אבל," הוסיף, "כאשר אומרים לו מה להסביר, הוא עושה זאת היטב."

קשה לדעת אם בן־גוריון התכוון להחמיא לאבא אבן בפסוק זה, או להיפך. אך הוא ביקש, בלי ספק, לחוות את דעתו על כישוריו. לדעת בן־גוריון, אבא אבן הוא מכונת־הסברה מעולה, שאין לה עקרונות ודיעות משלה, מכשיר טכני כמו רובה או רמקול, שניתן להשתמש בו למטרות טובות או רעות.

זוהי מחמאה לכישוריו של אבן, אך לא לאופיו. טמונה בה נימה של בוז לאדם שמאחרי המלל.

נראה כי האדונים מנחם בגין ומשה דיין שותפים לדעתו של בן־גוריון. אחרת לא היה עולה על דעתם להציע לו לצאת לארצות־הברית בשליחות־הסברה לטובת מדיניות ואידיאלים שהם — לכאורה — רחוקים מאבא אבן כרחוק מיזרח ממערב.

■ ■ ■

קל מאד לגנות את אבא אבן על עצם נכונותו "לשקול בחיוב" הצעה כה משפילה.

אפשר לומר, כי אבא אבן מוכן למכור את עצמו בנזיד־עדשים.

אפשר לומר כי מרחף עליו ענן כבד של חשד פלילי בעניין הדולארים שלו, וכי במצב כזה הוא חשוף לכל מעשה־סחיטה של השילטון החדש, שבו תלוי עתה לא מעט אם ייגקטו נגדו הליכים פליליים או לאו.

מבחינה זו, ייתכן שהצעתו של דיין היא "הצעה שאי־אפשר לסרב לה."

אפשר גם לומר כי תגובתו של אבן היא פרי אחת התכונות הפחות־אהודות של בן־אדם — יצר־הנקמה. במשך ארבע שנים התעללה מיפלגת־העבודה באבן, למרות שלא היה אשם במעללי ממשלת־גולדה יותר מאשר שימעון פרס או יגאל אלון. רק באחרונה התעללה בו המיפלגה שוב, כאשר לא מסרה לשר־החוץ־לשעבר, כדבר מובן מאליו, מקום בוועדת־החוץ־והביטחון של הכנסת.

ייתכן שיש הרבה מן האמת בכל הטענות האלה. אין הן מוסיפות לכבודו וליוקרתו של אבא אבן.

נראה כאילו גזר אל אכזר על אבן, כמו על משה דיין, גזירה מרה: להרוס את עצמו במו־ידיו.

■ ■ ■

אך השאלה העיקרית אינה מה קורה לאבא אבן.

השאלה העיקרית היא: מה קורה למיפלגת־העבודה?

■ ■ ■

משה דיין ערק ממיפלגת־העבודה ברגע שסולקה מן השילטון, והשכיר את עצמו למנחם בגין כמשרת־לענייני־חוץ.

נאמר עליו שהוא זונה פוליטית, כלנתר, בוגד.

עכשיו מוכן אבא אבן להסביר את מדיניותו של מנחם בגין ליהודים ולגויים, ולהשקיע בכך את מוחו ומירצו.

חבריו רואים בכך מעשה־בגידה מחפיר.

אך אולי יש כאן טעות אופטית?

בגידה פירושה — הפרת נאמנות. אם מוכר אדם דבר קדוש לו, דבר שהוא חייב לו נאמנות — ניתן לומר עליו שהוא בוגד.

מי שמניח כי האידיאלים של מיפלגת־העבודה קדושים לדיין ואבן, וכי הם מכרו אידיאלים אלה למען בצע־כסף ושררה — יכול להטיח בפניהם שבוגדים הם.

אך ייתכן כי ההנחה עצמה אינה נכונה.

כי לאדונים דיין ואבן אין שום זיקה לאידיאלים כלשהם. אין הם חשים חובת־נאמנות לעקרונותיה של

מיפלגה. כאשר הם בועטים בהם, אין הם רואים את עצמם כבוגדים.

כי דבר אינו קדוש להם, מילבד השילטון עצמו (ובדרגה שנייה — הכסף). וכל עוד הם נשארים נאמנים לשילטון, הם שלמים עם עצמם.

■ ■ ■

כדי להבין את דיין, אבן ושות', צריכים לזכור כי עד לפני חודש וחצי היו השילטון ומיפלגת־העבודה נשואים זה לזה בנישואין קאתוליים.

עתה התגרש הזוג לפתע, בנסיבות מעציבות. אבא־שילטון ואמא־מפא"י נפרדו, אחרי 50 שנות חיים־בצוותא.

על הילדים ניטל להחליט עם מי ללכת — עם אבא או עם אמא.

דיין ואבן החליטו ללכת עם אבא־שילטון בכל אשר יילך. הם מוכנים לקבל את אשתו החדשה, וגם את פילגשיו, כי האהבה לאבא קודמת לכל.

לא יעלה על דעתם ללכת אחרי אמא למידבר, כמו ישמעאל. במידבר אפשר למות מצמא. ואיך אפשר לסמוך על מלאך־אלוהים שיזדמן ברגע הנכון?

■ ■ ■

משה דיין כימעט נולד לתוך מיפלגת־השילטון. מפא"י תפסה את הגה השילטון ביישוב כאשר היה בן 16, ומאז מפא"י והשילטון חד הם. מעולם לא נאלץ דיין לבחור בין השניים.

לגבי אבא אבן בולט הזיבר עוד יותר. הוא הגיע לארץ במילחמת־העולם, כאשר שילטון מפא"י ביישוב הגיע לשיאו. הוא התחיל את הקאריירה שלו כפקיד של השילטון, כדיפלומט של הסוכנות היהודית, כשגריר של המדינה. רק לאחר־מכן, כאשר החליט להיבחר לכנסת, בסוף שנות ה־50', הפך איש־מיפלגה.

הקאריירה המיפלגתית שלו לא היתה אלא שלב נוסף, המשך ישיר לקאריירה הקודמת שלו.

הוא היה שגריר. הוא רצה להיות שר. כדי לעבור מדרגה אחת לדרגה גבוהה יותר, נאלץ להיכנס לפעילות מיפלגתית. המיפלגה לא היתה, לגביו, אלא מכשיר של קידום, סולם לעלייה. הוא לא היה מעלה על דעתו להצטרף למיפלגת־הפועלים לולא היתה מיפלגת־השילטון.

דיין ואבן יכולים בהחלט לטעון שלא הם בגדו במיפלגת־העבודה, כשזו סולקה מן השילטון. מיפלגת־העבודה היא שבגדה בהם, כאשר הניחה לשילטון להישמט מידיה.

■ ■ ■

זוהי בעייה שיש לה השלכות החורגות בהרבה מתחום הבעיות האישיות של קאריריסט זה או אחר.

יש לה השלכה לגבי אחת הבעיות המרכזיות של המדינה בשעה זו: עתידה של מיפלגת העבודה.

בצמרת המיפלגה הזאת לא נותר אף איש אחד שהצטרף אליה לפני שהיתה מיפלגת־שילטון. כל עסקניה של מיפלגה זו, כל מנהיגיה הנוכחיים, עלו וטיפסו בשלבי הקאריירה המיפלגתית במיפלגת־שילטון.

בכל אירגון קיימים תהליכים של ברירה טיבעית, של סלקציה, הנובעים ממהות האירגון. כדי לעשות קאריירה בחצרו של אוגוסטוס קיסר, למשל, היו דרושות תכונות שונות לגמרי מאותן שהיו דרושות כדי לעמוד בראש כת־קנאים בירושלים.

כדי להצליח במיפלגת־אופוזיציה, החיה על עקרונותיה, דרושות תכונות שונות לגמרי מאלה הדרושות לעשיית קאריירה במיפלגת־שילטון־ניצחית, המשופעת בכסף ובמישרות.

אילו תכונות דרושות לכך? הכישרון להתחנף לבעלי־שררה. הנכונות שלא להשמיע (ואף לא לחשוב!) מחשבות הורגות, שאינן נושאות חן בעיני השליטים. היכולת לבצע מדיניות שמישהו אחר קבע, להסביר דיעות שמישהו אחר הגה.

בקיצור: התכונות של משרת, של איש־חצר, של סתגלן, של אומר־הן.

התכונות האלה מציינות לא רק את העכברים, הנוטשים עתה את האונייה הטובעת כדי לחפש ספינה מתאימה יותר. הן מציינות גם את סגל־הפיקוד שעל הגשר.

■ ■ ■

חשוב להבין זאת, כדי לתפוס מדוע מתנהגת מיפלגת־העבודה מאז הבחירות כפי שהיא מתנהגת.

היו שקיוו, כי הלם־הבחירות יבריא את מיפלגת־העבודה במכת־חשמל אחת. האמינו כי המיפלגה הרקובה, המנוונת, הזקנה הזאת, תתמלא לפתע מרץ־נעורים, תזנק ממקומה ותתחיל להיאבק כמיפלגת־אופוזיציה דינאמית.

שום דבר כזה לא קרה. להיפך, נדמה היה כאילו ראשי המיפלגה פורשים שטיח אדום לרגלי הליכוד, ומתפלשים לפניו בעפר.

הם לא הסתפקו בהעברת־השילטון בדרך מסודרת וקורקטית. לא, הם יצאו מגידרם כדי לעזור לליכוד להשתלט ולהתבסס. כאשר הושמעה ברחבי העולם היהודי חרדה מוצדקת מפני ממשלה שבראשה עומד מנחם בגין, מיהרו ראשי המערך לשיר שירי־הלל לבגין ולתבוע מן היהודים לסור למרותו. כאשר ביטאה הממשלה האמריקאית הסתייגות ברורה מן המדיניות של מנהיג הליכוד, גינו ראשי המערך את קארטר ואנשיו, ותבעו את עלבון הממשלה החדשה המובילה — כפי שטענו ראשי המערך עצמם ערב הבחירות — את המדינה אל עברי־פי־פחת של מילחמה, אבטלה, משבר, דיכוי ושואה.

מה פשר ההתנהגות הזאת? טימטום? ריפיון־מוח? פחדנות?

לא. נדמה שיש לכך סיבה פשוטה לחלוטין: האנשים האלה הם אנשי־שילטון בכל רמ"ח אבריהם. אין הם מסוגלים לחשוב ולתפקד אלא כאנשי־שילטון. אין הם מסוגלים להיאבק נגד שילטון. הם ממשיכים לחוש את צורכי השילטון, כשם שאדם קטוע־רגל ממשיך לחוש כאבים ברגל שנקטעה.

■ ■ ■

אלה הם פני־הדברים. מה נובע מכך?

מיפלגת־העבודה היא מחנה גדול. יש בה כוחות חיוביים למכביר, גופים בעלי כוח־חיות, אנשים ישרי־לב הדבקים בעקרונות חיוביים.

אי־אפשר לוותר על כל אלה, אם רוצים לבנות את ישראל החדשה, ישראל־שלאחרי המבול, ישראל שפוייה, הומאנית, מודרנית.

אבל כדי להגיע לכך, יצטרך מחנה זה לעבור תהליך מכאיב של התנערות, התחדשות ושיקום.

לא די בתיקון קוסמטי. יש צורך במהפכה אמיתית בתוך המחנה. יש צורך בטיהור יסודי.

ובראש־וראשונה יש צורך בהרחקת כל האנשים שהביאו את המחנה אל התהום, כל הטכנוקראטים השילטוניים, רודפי־השררה המיקצועיים, אנשי ה־17 במאי.

ואם אחדים מהם נוטשים את המחנה ביוזמתם ומרצונם, כדי ללכת אחר השילטון — יש לברכם על כך.

מה שדרשה הטוענת לשיוויון האשה -

ומדוע ימונה דויד לוי כשגריר ישראל בצ'אד

■ בכבוד רב זכה הסופר איש־חולדה, **עמוס עוז**. במאמר בניו־יורק טיימס כלל אותו המבקר **ריצ'ארד לוק** בשורה הראשונה של סופרי העולם, לצד **נורמן מיילר, תומאס פינצ'ון, סמואל בקט, ז'אן ז'נה, גינטר גראס, פטר האנדקה, קאלווינו, נאי־פל, חורחה לואיס בורחס, דוריס לסינג** ו**אלכסנדר סולז'ניצין**. בראש הרשימה הציב המבקר את **גבריאל גארסיה מארקז**.

■ כמה זמן ישלוט הליכוד במדינה? הנה התשובה הסופית: ארבע שנים. איך יודעים? ובכן, לפני שנתיים בדקה מגדת־עתידות פאריסאית, בעלת שם עולמי, את ההורוסקופ, כתב־היד וכף־היד של ח"כ **יוסי שריד**, איש המערך, וקבעה שב־1977 תחול הפסקה פיתאומית בקאריירה שלו. אולם כעבור ארבע שנים תתחדש הקאריירה, ותביא אותו לפיסגה.

■ בעייה התעוררה בקרב חברי הסיעות הקטנות בכנסת. בקומה החמישית, שבה שוכנים מישרדי הסיעות, היו בסך־הכל שני חדרים שהיו מיועדים לסיעות הקטנות. ואילו בקדנציה הנוכחית יש שלוש סיעות־יחיד (ר"צ של ח"כ **שולמית אלוני**, פ"ש של ח"כ **שמואל פלאטו־שרון** ול"ע של ח"כ **גידעון האוזנר**). הוחלט לקחת את החדר שבו ישב שר־המיסחר־והתעשייה **יגאל הורביץ**, שהיה שייך פעם לסיעת ע"מ, להציב בו מחיצה ולהושיב משני עבריה את פלאטו ואת אלוני. את החדר הגדול יותר הוחלט להעניק לגידעון האוזנר. פרץ ריב גדול בין סיעות־היחיד. לבסוף קמה ח"כ אלוני, הלוחמת למען שיוויון האשה, והכריזה: „אני אשה, אז מגיע לי!" טענה זו שיכנעה את הגברים השוביניסטים, ואלוני זכתה בחדר משלה, בעוד פלאטו והאוזנר נאלצים להסתפק בשני עברי המחיצה.

■ אנשים עדיין משלמים את הפסדיהם בהתערבויות הבחירות. הפירסומאי **בן־ציון שירה**, מי שהיה דובר סיעת ר"צ בכנסת השמינית, שילם בשבוע שעבר במיזנון הכנסת את חובו, בקבוק־וויסקי, לכתב־הטלוויזיה בכנסת, **אלימלך רם**. שירה טען כי המערך יזכה ברוב. רם, המנוסה יותר, טען לטובת ניצחון הליכוד. השניים הסבו אל שולחן בחברת שולמית אלוני. לפתע נכנס למקום יוסי שריד ושאל: „על מה השימחה?" השיב לו רם: „אתה אחראי באופן ישיר לכך שזכיתי בבקבוק־וויסקי!" יוסי, שניהל את מערכת־הבחירות של המערך, הבין במה מדובר, והשיב: „אם כך, מגיעים לי אחוזים." הוא הצטרף לשולחן ושתי כוסות וויסקי.

■ שר־הביטחון **עזר וייצמן** עבר במיסדרונות הכנסת על פני שר־החינוך־והתרבות, **זבולון המר**, ואמר לו: „שמע, חשבתי שאתה שר־חינוך, אז כל הזמן תחנך, תחנך! קח דוגמה ממני. אני כל היום מאובטח. הנה מצד ימין אני מאובטח על־ידי שומר־ראש, וגם מצד שמאל אני מאובטח על־ידי שומרי ראש. אני שר הנותן דוגמה אישית."

■ בשיחה שניהל וייצמן עם כמה מעוזריו, אמר: „תעשו

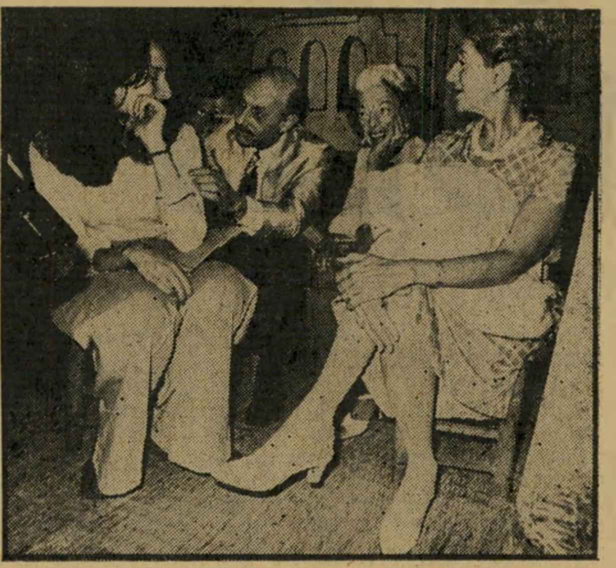

יגאל ידין הוגדר על ידי אחדים מהאורחים במסיבה שערכה הפדרצייה הספרדית העולמית במלון „הילטון" בירושלים כהומפאטאל, מכיוון שבמשך כל המסיבה היה מוקף בנשים מכל הגילים. ידין בא להביע את תודתו למליונר הצעיר ריימונד מלל מנשיאי הפדרצייה שאירגן את המסיבה. לפני הבחירות הוא נסע ללוס־אנג'לס עיר מגוריו של מלל והתרימו בסכום כסף נכבד למען מיפלגתו ד"ש.

לי טובה. בכל הנוגע לעניינים צבאיים תשלחו אלי את **שימעון פרס**, ולא את **ייגאל ידין**. פרס, לפחות, יודע על מה הוא מדבר."

■ במיסדרונות הכנסת מתלוצצים כי הפרופסור ייגאל ידין וסיעתו ד"ש ייכנסו לממשלה על פי סעיף 242: שני שרים, שני סגנים — ועל ארבע.

■ בכנסת מתלוצצים כי הציעו לשר־הקליטה **דויד לוי** לכהן כשגריר ישראל בצ'אד. השיב לוי, לפי ההלצה: „בצ'אד ימין או בצ'אד שמאל?"

■ ביום הראשון שבו נכנס לוי ללישכתו, הביא עימו בחורה נאה, הציגה לפני עובדי הלישכה ואמר: „זוהי קרובת־מישפחה שלי, והיא תהיה פה מזכירה."

■ חבורת דוברים, שכתוצאה מהבחירות לכנסת איבדו את מקומות־עבודתם, ישבה במיזנון הכנסת. במקום עבר דויד לוי. הפטיר הדובר המפוטר של הביטוח הלאומי, **דבי קול** במיבטא מרוקאי: „אנחנו הפכנו לעתודת המימשל החדש."

■ מאז הפכו לאופוזיציה, מרבים שרי־המערך לשעבר לשבת במיזנון ולנהל שיחות בטלות. גם שר־המישטרה לשעבר, **שלמה הילל**, אינו יוצא מכלל זה. השבוע ישב בחברת קבוצת־עיתונאים ואמר להם: „אני עומד להגיש הצעה דחופה לסדר־היום: נסעתי בשבת במכוניתי ושמעתי איך המישטרה מכוונת קהל לחופי־הרחצה. לא ייתכן שיהיה כזה חילול שבת בפרהסיה!"

■ הוסיף השר־לשעבר בפנותו אל עיתונאי דבר **דניאל בלוך**: „אני רואה שחל אצלך איזה שינוי. פעם תקפת את הקואליציה, עכשיו אתה תוקף את האופוזיציה."

■ הכתב הכלכלי **צבי טימור** התלונן לפני שר־האוצר **שימחה ארליך** על ריבוי דובריו. אמר טימור: „במינהל תקין, לא ייתכן שיהיו שני דוברים מטעמי נוחיות פוליטית. אף אחד לא יידע מי מדבר בשם המישרד, ומי בשמך." טימור התכוון לשני הדוברים שהביא עימו ארליך, **סמי טוויג**, מי שהיה דובר הליברלים בליכוד ו**צבי אייל**, מי שהיה יו"ר אגודת הסטודנטים באוניברסיטת תל־אביב.

■ מי שחושב כי שר־המיסחר־והתעשייה לשעבר, **חיים בר־לב**, ממתן את פעילותו מאז כישלון מיפלגת העבודה בבחירות, טועה. בר־לב יזם ואירגן את כנס אגודת חובבי הסוס, שהתקיים במלון דן התל־אביבי. באותו כנס הוקרן סרט על גידול סוסים ערביים. ובר־לב הציע לגדל גזע חדש של סוסים כאלה בישראל. „אינני יודע אם כולכם מסכימים להביא ארצה ערבים נוספים," אמר בר־לב. „אך כל זמן שמדובר בסוסים, אני מניח שלאיש לא תהיה התנגדות."

■ בבריכת־השחייה באותו מלון נראה גופש, בחברת אשתו, השר־בלי־תיק לשעבר, ח"כ גידעון האוזנר.

■ אנשי רשת הטלוויזיה ההולנדית וארה כועסים מאד על שר־החוץ **משה דיין**. לדיברי המפיק **בן אלקרבאנט** הבטיח לו דיין, אישית, שיעניק לרשת ראיון בילעדי מייד עם השבעתו כשר־החוץ, אך דיין מתעלם עתה מן ההבטחה.

■ נחמה־פורתא מצא אלקרבאנט בעובדה ששחקנית־הקולנוע **אן בנקרופט**, העומדת לגלם את דמותה של גולדה **מאיר** בברודוויי, ביקשה ממנו שיקרין לפניה את סירטו על גולדה, שזיכה אותו בפרס־העיתונות בפסטיבל הסרטים היהודיים, שהתקיים בארץ אשתקד. אלקרבאנט הגיע לישראל במייוחד לשם כך, וביום הרביעי בשבוע שעבר הקרין לפני השחקנית את הסרט.

■ השקט שב לשרור, חלקית, בלישכת ראש־הממשלה. המזכירה הוותיקה של ראשי־הממשלות, **זהבה חבושה**,

מנחם בגין היה אורח הכבוד במסיבה שהתקיימה ב„הילטון". את פניו קיבלו ריימונד מלל, שהוא מנציגי הפדרציה הספרדית העולמית ואשתו היפה אן. בגין נראה מאושר פיזר נשיקות על ימין ועל שמאל ואמר למלל: „אתה בר־מזל יש לך אשה נאה ועד כמה שאני מבין גם כלים נאים".

מי שהיתה מזכירתם של **לוי אשכול**, גולדה מאיר ו**יצחק רבין**, סירבה לפנות את שולחנה לטובת **יונה קלימוביץ**, מזכירתו הוותיקה של מנחם בגין, שבאה איתו ממצודת־זאב. יונה נאלצה לעבוד בעמידה. לבסוף נמצא פיתרון. אחרי ש**אלי מזרחי** פינה את חדרו עבור מנהל־הלישכה החדש, **יחיאל קדישאי**, הוכנס לחדרו של זה שולחן נוסף, ויונה יושבת יחד איתו באותו חדר. כעת יש לראש־הממשלה שתי מזכירות.

■ יחד עם לישכתו של השר־לשעבר **ישראל גלילי** ירש ראש־הממשלה לשעבר יצחק רבין, גם את מזכירתו הנאמנה של גלילי, **דינה נעים**.

■ שתי המזכירות הן רווקות. לבנה מתגוררת בירו־

שלים, ואילו יונה הבת־ימית עברה בימים אלה ירושלימה ושכרה דירה בעיר. כשנשאל בגין מדוע שתי מזכירותיו רווקות, השיב: „נו, איזו אשה נשואה יכולה לעבוד 24 שעות ביממה?"

■ המשורר **משה דור**, מי שכיהן כנספח־לענייני־תרבות ליד שגרירות ישראל בוושינגטון, חוזר לעבודתו במערכת מעריב בתום שנתיים לכהונתו זו. דור, הידוע בדיעותיו היוניות, נמנה עם המיעוט במערכת מעריב בעניינים מדיניים, ביטחוניים ובענייני דת וחברה. דור לא היה צריך להחליט אם להמשיך בתפקידו תחת ממשלת הליכוד: תקופת כהונתו הסתיימה בדיוק עם עליית הליכוד לשילטון.

■ שר־החינוך **זבולון המר**, ושר־הדתות **אהרון אבו־חצירא**, הגיעו השבוע למקום שבו לא היה מקובל לראות עד כה מנהיגים דתיים: מועדון־הלילה של **אלי רונן** בכיכר מלכי־ישראל. אבל השניים לא באו לבלות במועדון. הסתבר כי אחרי שבבחירות האחרונות היה רונן פעיל־בחירות של המפד"ל, הוא השתכנע בעצמו מתעמולת־הבחירות שניהל, הפך אדם דתי, ואת מועדון־הלילה שלו הפך למיסעדה כשרה. לרגל המאורע כיבדו שני שרי המפד"ל את טכס פתיחת המיסעדה בנוכחותם.

■ באותו מעמד ניסה שר־הדתות, אבו־חצירא לשכנע גם את אחיו של אלי, **ג'קי רונן**, בעל המיסעדה הסינית, להפוך את מיסעדתו למיסעדה כשרה. אמר לו ג'קי: „אם תצליח לגייר את הטבח הסיני שלי ותכניס אותו לישיבה, אהפוך את המיסעדה לכשרה."

■ סגן־ראש־עיריית תל־אביב והממונה על מחלקת־התחבורה בעיר **דויד שיפמן**, סעד השבוע בחברתו של הגרפיקאי **יוסף בזיל**. בזיל, שאשתו **אדית** הרה ללדת, ביקש לשבת בראש השולחן כדי שאם ייקרא לטלפון יוכל לזנק אליו במהירות. שמע זאת שיפמן, והבטיח: „אם אשתך תכרע ללדת, אני מבטיח לך שאסדר את כל האורות ברמזורים בירוק עד לבית־החולים."

■ ד"ש מ**מנפרד כץ**, מלך־המיסעדות הישראלי בהמבורג, היושב שם מזה תישעה חודשים במעצר־חקירה בכלא. הביא **דידי מנוסי** שקפץ אליו בדרכו מנורבגיה לארץ. כץ, שרזה ו„הנראה עכשיו התיך," לדיברי דידי, שומר על רוחו הטובה ואומר שעכשיו יש לו פנאי לקרוא את כל הספרים שלא קרא בעשר השנים האחרונות. הוא גם מכין ראשי־פרקים לספר אוטוביוגראפי. הדבר היחידי המדאיג אותו הוא שעדיין לא הוגש כתב־אישום נגדו. השילטונות, המתכוננים להאשימו בהעלמות מיסים בסך של מיליונים, נתקלים כנראה בקשיים באיסוף החומר. מאחר שאין נגדו כל האשמות אחרות, מקווה מנפרד לצאת בשלום מכל העניין.

■ קצת נבוך נראה בסוף השבוע שעבר **שלמה** (צ'יצ') **להט**, ראש עיריית תל־אביב, שהגיע בגפו כאורח־הכבוד לפתיחת תערוכת הציורים של **יגאל נמיר** ו**ניצה פלאנק**, הנערכת בקפה־גלריה סוף השדרה בתל־אביב — כאשר נוכח כי כל ציורי דמויות־הנשים הם ציורי־עירום, בסגנונות שונים. „איזה מזל שאשתי, **זיווה**, לא באה אתי, אחרת הייתי בצרות," אמר ראש־העיר. אבל נראה כי חש בנוח באווירה האמנותית־ארוטית. במקביל לתערוכה בתל־אביב נענו יגאל וניצה להזמנה לפתוח גלריה חדשה בערד, ובשבת הקרובה יגיעו לערד עם חמישים ציורי־נשים.

טוויגי מי שהיתה ילדת הפלא של עולם הדוגמנות, העלתה בגיל 27 מספר קילוגרמים ניכר על משקלה הגפרורי ונישאה בטקס חשאי לשחקן ג'ון וויטני. את הופעת הבכורה שלהם כזוג נשוי ערכו במסיבה שאירגנה חברת פברז'ה, עימה חתמה טוויגי על חוזה בלעדי. במסגרת החוזה תבקר טוויגי בשנה הקרובה גם בישראל, כמו מרגו המינגווי שביקרה לפניה.

בר הם אומרים

ניצחון חמור

בראיון עם דב גולדשטיין ניסה הפרופסור זאב לקוויר, ראש מחלקת החקר במכון לעיונים אסטרטגיים בוושינגטון, המבקר עתה בארץ, לחבר תסריט משלו על המהלכים הצפויים בעיקבות הקמת ממשלת הליכוד. אחרי שניתח את העימות הצפוי בין ממשלת הליכוד לבין הנשיא ג'ימי קארטר, הגיע לקוויר למסקנה הבאה:

„...ובכן, כל זה מביא למילחמה בלתי־נמנעת, המורה פי־כמה מהקודמת, בין ישראל לערבים. היא תסתיים בניצחון ישראלי מזהיר, אני בטוח, אבל במצב מדיני קריטי לישראל. תלותה בארצות־הברית בנשק ובכסף תגיע לממדים, שלעומתם התלות הנוכחית תיראה קטנה. ישראל תהיה חשופה לחלוטין למרותה של ארצות־הברית. בשלב חמור זה עלולה ההתפתחות, מבחינתה של ישראל, להיות חמורה מאד: הסכם אמריקאי־סובייטי, שהיום הוא בלתי־אפשרי לחלוטין, בגלל החרפת היחסים ביניהן והפגיעות בדטאנט — אבל במצב של מילחמה, או אפילו רק סימנים מובהקים לפרוץ מילחמה, עשויות המעצמות למצוא לשון משותפת ולכפות על שני הצדדים במיזרח־התיכון פיתרון כפוי שאף ארץ לא תוכל להתנגד לו — ובוודאי לא ישראל, שתסבול מפיתרון כזה יותר מכל ארץ ערבית.

„בין כה וכה, זו הדעה הרווחת עתה בחוגים רבים בוושינגטון: ייאוש גמור מן הסיכוי להשיג פיתרון בדרכים המקובלות, וחתירה להסכם עם בריה"מ לשם כפיית פיתרון, בכל האמצעים."

(מעריב)

מי כאן הבוס

למרות ההצהרות התקיפות של מנהיגי הליכוד ושרי הממשלה על מהותו של השלום — מנקודת־ההשקפה שלהם — מוכיח הממשל האמריקני מי כאן הבוס, בידי מי השליטה האמיתית על העניינים. חיים גורי עומד על הסכנות העתידות לבוא מן התהום שביחסי ישראל—ארצות־הברית.

„,ירח הדבש' של ממשלת הליכוד היה קצר מן המשוער. יש בקירבנו המוענים כי בגין ודיין, כיהירותם ההצהרתית, הזמינו את התגובה הזאת מול שולי אהדה מצטמצמים בסנאט, בקונגרס ובדעת־הקהל האמריקאית.

„אחרים אומרים לי, כי הודעה אמריקאית כזאת היתה צפוייה גם במיקרה שהמערך היה זוכה, בעור־שיניו, בבחירות.

„אני סבור שאכן ההתרחשות לא היתה שונה לחלוטין, אף שמר בגין — הרוקד עם ספר־התורה בקדום — חייב היה להביא כחשבון את העוצמה האדירה של המחול הזה.

„אם כך ואם כך הדברים ברורים: תהום פעורה בין עמדת הממשל הקרטרי ובין עמדת רוב הישראלים.

„זהו רגע האמת.

„הכרזה זו של האמריקאים באה לאחר מסע־ההסברה של שמואל כץ. פירושו של דבר, שמסעו היה בגדר כישלון חרוץ. אחרת אין להבין את קשיחותה של ההודעה האמריקאית.

„הסברה. הסברה. הסברה. פטיציה. פטיציה. נראה שזה לא הולך. ובעת מה?

„הרי אין מדובר בממשלת־הליכוד אלא בעתידה של ישראל ובעתידו של עם־ישראל. אילמלא המתח העצום, אילמלא העימות האכזרי עם האמריקאים, אילמלא סכנת המילחמה האורבת בפתח, היינו אומרים כי צדקה עשה הקב"ה עם המערך בהושיבו אותו על ספסל האופוזיציה.

„אך כי אין שימחה־לאיד, ואני מלא חרדה ומהרהר ב,קונסנזוס הלאומי' ובשעת־החירום הקרבה והולכת. מי שקורא נכון את המציאות, יבין במה מדובר."

(דבר)

כולם מתחבקים

עם כולם

בגין עם ארליך, משל עם רבינוביץ, בגין עם עייזר, לובה עם בגין (מצב של על־סף־חיבוק) ואפילו עייזר עם לאה רבין. ואריה פלגי עומד על תופעה חדשה בחיים הפוליטיים בישראל.

ניצחון ישראל במילחמה הבאה

וקדב מיזרח ומערב *

„ירח־הדבש" הקצר של הליכוד

„מחקר קצר בתולדות הציונות יעלה, שעד קום המדינה וגם לאחריה, מנהיגי האומה ופרנסיה, על אף מוצא רוסי של רבים מביניהם, ישבו בתחום זה, נאמר, כחיבוקי־ידיים. רק מלפני כמה שנים החלה פורחת תרבות החיבוקים המדיניים, כלומר יש כאן משהו חדש. אם כן, או שבעבר לא אהבו את החיבוק, או ששוב איננו סימן לחיבה.

„מה שבטוח הוא, שיש במינהג החדש אות להשתלבות באיזור. כי בארצות־ערב חיבוקים ונשיקות בין מנהיגים הם מינהג עתיק ואם אינני טועה, העברת המינהג אלינו היא אחת מתרומותיו של קיסינג'ר, אשר בזמן מסעות־הדילוגים תפס, בחושיו המחודדים, שהפרת מאזן החיבוקים בין ערבים לבינו לבין יהודים לבינו תשיב לאל כל מאמץ להסדר. קיסינג'ר נסע־פרש ומנהיגינו, שלא מצטיינים במקוריות רבה נשארו עם החיבוקים — גם בינם־לבין־עצמם.

„התחום המאלף והמסקרן ביותר בתורת החיבוקים המתחדשת בישראל הוא החיבוקים המדיניים בין יריבים או בין מנהיגים שאינם חשודים בידידות לוהטת בינם־לבין־עצמם. על־פי הערות אחדות של חסידי החיבוקים, זוהי מגמה אצילה שעליה גאוותם של כמה מאנשי הציבור שלנו: בשעת דיונים פוליטיים או בזמן מערכת בחירות אנחנו מתווכחים בכל החריפות, הם אומרים, אבל לאחר־מכן אנחנו שומרים על חברות טובה ואפילו על יחסי־ידידות. כך הם נהנים מכל העולמות: גם מייצגים נאמנה דיעות ודרכים מנוגדות, גם מצטיינים כבעלי תכונות אביריות. הצרה היא, שהציבור אינו יכול לעכל זאת בצורה כל־כך פשוטה. לא נעים לו לערער כי־פומבי על שלמות כזאת, אבל בליבו פנימה הוא מהרהר: או שהיריבות ההיא לא־כל־כך רצינית, או שהאצילות מפוקפקת.

„הגינות בוויכוח — בבקשה, נימוסין מתוקנים — אדרבא, הערכה גם ליריב — כפתור־ופרח, העברה מסודרת של מישרדים — מובן מאליו, אבל תרבות החיבוקים הזאת — כמובנה הרחב — יש בה חינוך לחוסר־רצינות ולפעמים אפילו לצביעות.

„אנא, התאפקו."

(„על המישמר")

פסוקי השבוע

● **שר־הפנים יוסף בורג:** „ישיבות ראשונות של ממשלה חדשה הן כמו ירח־דבש של זוג, ודי לחכימא ברמיזא."

● **ראש־הממשלה לשעבר, יצחק רבין:** „נהניתי מן הפוליטיקה פחות מכפי שציפיתי."

● **גיזבר הסוכנות אריה דולצין:** „הסיני והגולן הם שטחים כבושים. יהודה ושומרון הם שטחים משוחררים."

● **הרבי מלובביץ':** „כל הצרות שלנו באו מהחלטה 242. מאז ההחלטה אין לנו מנוחת־הנפש."

● **שר המיסחר־והתעשייה יגאל הורוביץ:** „בגין הוא ראש־ממשלה טוב בדיוק כמו שכתוב בתורה."

● **המנכ"ל היוצא של מישרד־החוץ, פרופ' שלמה אבינרי:** „חברי הטובים בד"ש, ספק אם ישמחו לקרוא בביוגראפיות שלהם שהם העלו את הליכוד לשילטון בשנת 1977."

● **כתב „דבר", גידעון קיין:** „למה כל מיני דוברים של הליכוד מדברים על הצורך הדחוף להקנות לעם ערכים, חינוך מחדש וכו'? הרי העם הזה העלה אותם לשילטון, אז הוא בסדר. מאיפה הם יודעים מה יעשה עם מחונך?"

● **הממונה על הכנסות המדינה, משה נוידרפר:** „הרבה פקידים בכירים טוענים עתה כי הגיעו ארצה באלטלנה. האמת ההיסטורית היא שאלטלנה טבעה בחופי תל־אביב בגלל עומס־יתר של פקידי־ממשלה־לעתיד שהיו בה."

● **ח"כ מיפלגת העבודה שימעון פרס:** „שום דבר לא תרם לנצחוננו בבחירות להסתדרות, כמו כישלוננו בבחירות לכנסת."

● **השגריר־לשעבר מקס יעקובסון:** „אינטלקטואל זה כמו גמל — כשרואים אותו, יודעים מהו."

● **העיתונאית סילבי קשת על אבא אבן:** „היונה הצלוייה יצטרף להסברת ,הגבי הישר' של האדונים בגין ודיין בפירחי־רטוריקה מסולסלים, ויהיה פה־להשכיר."

כולנו יחד למכביה ה10

הארוע הספורטיבי הגדול ביותר שנערך בישראל

טכס הפתיחה 12.7.77 אצטדיון רמת גן

מקהלות
תזמורות
צניחה חפשית
מצעד משלחות
התעמלות המונית
ועוד

ת"א: יד אליהו 16.7.77
ירושלים:
בניני האומה 17.7.77
חיפה:
היכל הספורט רוממה
18.7.77

פסטיבל התעמלות ומחול
תל אביב ירושלים חיפה

שחיה
בריכת השחיה
אוניברסיטת ת"א
יולי 13-15,17,18

אגרוף
היכל הספורט חולון
יולי 13,14,19,20

כדור יד
גמר 19.7
אצטצ. יד אליהו
מוקדמות במקומות שונים

כדור עף
גמר 19.7
אצטצ. יד אליהו
מוקדמות במקומות שונים

כדור סל
פתיחה חגיגית 13.7
גמר 20.7
אצט' יד אליהו
מוקדמות במקומות שונים

כדורגל
גמר 20.7
מוקדמות במקומות שונים

האבקות
בית בארבור
יולי 13-19

הרמת משקולות
יולי 13-19

אתלטיקה קלה
האצט.הלאומי רמת גן
יולי 17-19

טניס
מרכז הטניס
רמת השרון
יולי 13,15-20

טניס שולחן
בית הלוחם
תל אביב
יולי 14-19

כרטיסים: הדרן, אבן גבירול 90 וביתר המשרדים ברחבי הארץ.
כרטיסי הנחה לקבוצות מאורגנות 248844 ת"א

הגי לבינסון אילון

דיוקן המנהיג כילד טוב

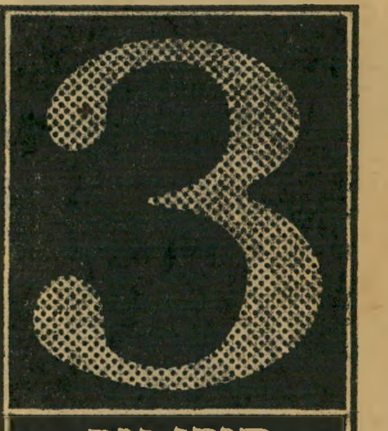

קובי ניב

"...תאכל עד הסוף ותהיה חזק... אבל אם תלך כפוף אף אחד לא יתחתן אתך... זה כתוב שחור על לבן... רק שהשכנים לא ישמעו.. ואם ירצה השם תהיה מיניסטר.. ותמיד תזכור שהכל למען הילדים.. ותלבש סוודר כשאתה יוצא מהבית.."

אילו עשה מישהו סקר־דעת־אמהות ארצי ושאל „כמו מי היית רוצה ש־יהיה בנך כשיגדל?" היה מנחם בגין זוכה במקום הראשון, הרבה לפני של־מה ארצי, ואפילו לפני דן כנר.

כי בגין הוא התגשמות חלומה של כל אם. ככה היא היתה רוצה לראות את בנה כשיהיה גדול.

הוא כמו דן כנר, אבל הוא מיניסטר אמיתי.

הוא כמו שלמה ארצי, אבל הוא שר הרבה יותר טוב.

בגין הוא ילד טוב. הוא ילד טוב ירושלים, הוא ילד טוב ורשה, הוא ילד טוב ברוקלין, הוא ילד טוב קז־בלנקה, הוא ילד טוב עולמי.

כי מה צריכה אם יהודיה יותר מזה? — ילד מנומס ונקי, ילד שיודע תורה, ילד לבוש טוב וחם, ילד שיודע להת־נהג, ילד שהולך זקוף וישר, ילד ש־יודע שפות, ילד שנותן כבוד לאמ־הות ולאלוהים, ילד שיודע עורך־דין, ילד שלמרות שהוא מיניסטר גדול הוא בכל־זאת ילד טוב — מה צריך יותר מזה? מה יכול להיות יותר טוב מזה?

אבל יש יותר טוב מזה — בגין הוא לא רק ילד טוב בהתנהגותו, הוא גם ילד טוב במדיניותו.

הוא לא ילד טוב של אמריקה, כמו רבין. הוא לא ילד טוב של רוסיה, כמו וילנר. הוא לא ילד טוב של קא־ריירה, כמו פרס. בגין הוא ילד טוב של אמא. כמו שצריך.

בגין יודע שמי שהולך כפוף — אף־אחד לא יתחתן איתו. הוא גם יודע מה פירוש „אף־אחד לא יתחתן אתו" — פירושו שאף־אחד לא יתייחס אליו, אף־אחד לא יסתכל עליו, אף־אחד לא יקשיב לו, אף־אחד לא ישים עליו. ובאמת בגין הולך זקוף והוא גם הת־חתן וגם נהיה ראש־ממשלה. עובדה.

וכמו היחיד כך האומה.

אומה שהולכת כפוף אף־אחד לא יתחתן איתה, אף־אחד לא יתייחס אליה, אף־אחד לא יסתכל עליה, אף־אחד לא יקשיב לה, אף־אחד לא ישים עליה. אבל אם נלך זקופים אמריקה תתחתן איתנו, רוסיה תתייחס אלינו, אפריקה תסתכל עלינו, אירופה תקשיב לנו והערבים ישימו, גם ישימו, עלינו. עובדה.

וככה גם בלבוש ונימוס.

אדם שלבוש טוב הוא אדם טוב. אדם ושמתנהג יפה הוא אדם יפה. מי שלבוש טוב מתייחסים אליו טוב. מי שמתנהג יפה מתנהגים אליו יפה.

כך באדם וכך במדינה.

מדינה שלבושה טוב ומתנהגת יפה היא מדינה טובה ויפה, וכולם מתייח־סים אליה טוב ומתנהגים אליה יפה. כי מי שמכבד את עצמו הכל מכבדים אותו. עובדה.

ילד טוב, שהוא גם ממישפחה טו־בה, יודע שהעיקר הוא שהשכנים לא ישמעו ולא יראו ולא יידעו. בפנים יכולים כולם לשנוא זה את זה עד מוות, בפנים הקירות יכולים להיסדק ולהתמוטט, בפנים כל הבית יכול ל־הירקב ולהסריח עד־מוות — אבל בחוץ הכל צריך להיות טוב ויפה ונקי ומסוייד. לעולם אסור להתווכח בקול רם, שלא ייצא החוצה, ואם יוצ־אים החוצה לעולם אסור לספר מה קורה בפנים, ותמיד צריך להתחבק לאות אחדות ולחייך כסימן שהכל בס־דר. רק שהשכנים לא ישמעו ולא יראו ולא יידעו.

וכך זה במישפחת בגין, ובמישפחה הלוחמת, ובמישפחת חרות, ובמישפ־חת גח"ל, ובמישפחת הליכוד, ובמיש־פחת האופוזיציה, ובמישפחת הקואלי־ציה, ובמישפחת הממשלה, ובמישפחת ישראל ובמישפחת העמים.

לא לדבר בקול רם, לא לספר מה קורה, ותמיד לחייך ולהתחבק. לחייך ולהתחבק. לחייך ולהתחבק. קליק ו־קלאק. שהרי הכל מלוכדים והכל בס־דר. עובדה.

אחרי יראת השכנים באה יראת ה־אלוהים.

השכנים נמצאים קרוב ויכולים לד־עת מה קורה בפנים, אבל מהם אפ־שר להסתיר. אלוהים, למרות שהוא רחוק, הוא בכל־זאת כל־יכול והוא מסוגל להציץ פנימה, ואולי אפילו, אם ירגיזו אותו, הוא עלול לדבר ולספר לשכנים.

לכן אסור להרגיז אף־פעם את אלו־הים, וצריך לרצות אותו ולפצות אותו ולתת לו כבוד ולהזכיר אותו, לטובה כמובן, כמה שאפשר.

המנהיג בתמונת-פירסומת עם נכדיו - ילדי מישפחה אחת לבושים כולם בפסים - ילדי המישפחה האחרת כולם בנקודות

ואם זה נכון לגבי השכונה, ודאי שזה נכון לגבי העולם.

אם נגיד שכל מה שיש „ברוך־השם", וכל מה שיהיה „אם־ירצה־השם" — אז אלוהים לא יתרגז ולא ידבר ולא יספר ויהיה תמיד בעדנו. עובדה.

אבל לילד טוב יש גם דברים קדו־שים. מה שכתוב, למשל, הוא קדוש. להגיד „כתוב" זה כמו להגיד „קדוש". מה שכתוב — ישנו, מה שלא כתוב — איננו. מה שכתוב — קדוש, מה שלא כתוב — שטויות.

כך בחיי הפרט, וודאי שכך בחיי הכלל.

התנ"ך, הסכמי שביתת־הנשק, החלטה 242 — זה כתוב וזוהי המצי־אות. צריך רק לפרש את המציאות לטובתנו ואז הכל יסתדר. הפלסטי־נים, הנפט הערבי, יחסי־הכוחות העו־למיים — זה לא כתוב ואלה שטויות. לא צריך בכלל להתייחס לזה.

הנייר הוא המציאות, ואילו המצי־אות אינה שווה אפילו את הנייר ש־עליו היא לא כתובה. הנה זה כתוב, וככה זה עובדה.

חוץ מללבוש סוודר כשיוצאים מה־בית, זוכר גם הילד הטוב שהכל צריך לעשות למען הילדים.

כך בבית וכך בכל מקום. הכל למען הילדים. הכל.

ואם יכריז בגין בעוד כמה זמן כי „למען ילדינו נקריב את ילדינו", אין בכלל מה להתפלא. כי גם זאת עובדה נחרצת.

פסיכולוגים יטענו שחינוך שכזה עלול להביא לריגשות־אשמה קשים. נכון, אבל השאלה היא לאן יילכו ריג־שות־האשמה. אם הם יילכו פנימה, לתוך הילד, נקבל ילד מסוגר עם קומפלכסים. אם הם יילכו חזרה לאם, כריאקציה, נקבל ילד תוקפני עם תס־ביכים. אבל אם הם יילכו, כמו שהאמא רוצה, החוצה, אל העולם, נקבל מנהיג לאומי בעל שיעור־קומה.

בכל אשמים הקומוניסטים, הגרמנים, הספרדים, האנטישמים, הערבים, הנא־צים, השחורים, הירוקים. בכל אשמים הגויים. בכל אשם העולם. עובדה.

ועוד עובדה — אצל ילד טוב הכל מתחיל מזה שצריך לאכול כל דבר עד הסוף. כי מי שלא אוכל עד הסוף יהיה חלש, ומי שאוכל עד הסוף יהיה חזק.

אז אנחנו נאכל אותה עד הסוף. ואחר־כך נהיה חזקים.

נוסע לחו"ל בטיול מאורגן?

1000 ל"י הנחה

למקדימים להרשם לטיולי אוגוסט עד לתאריך 7.7.77.

מה מציעה לך חברת קופל בטיוליה המאורגנים, הידועים ברמתם הגבוהה?
רק בטיולי קופל אתה נהנה מהיתרונות הבאים:
אנו חושבים על מיקום בתי המלון המאפשר לך להיות במרכז העניינים גם בערבים ובימים החופשיים. לדוגמא: בתי מלון במרכזי הערים:
רומא - ויה ונטו • ציריך - בנהוף שטרסה • פריס - שנז אליזה • אמסטרדם - דאם סקוור • לונדון - טרפלגר • ונציה - ככר סן מרקו (בטיולנו בונציה היגך מתגורר בונציה עצמה ולא מחוץ ל"מרכז העניינים").
כל בתי המלון בטיולנו הינם מדרגה ראשונה (ארבעה כוכבים לפחות).

3 ארוחות ליום בטיולים לאירופה

2 ארוחות ליום בטיולים לארה"ב (פרט לקורסאו ללא ארוחות)

בידור בערבים במסגרת הקצבת מטבע הזר שלך.
הלידו בפריז, (LIDO) THE TALK OF THE TOWN לונדון, סקלה ברצלונה.
כולל ארוחת ערב והרוויו במקום, הנסיעות באוטובוסים ממוזגי אויר.
דמי שירות (טיפים) מיסי נמל תעופה, אפשרות להלואה של 10,000 ל"י לנוסע בתשלומים של 10 חודשים ובריבית של 900 ל"י בלבד. מלווה מנוסה ומהימן אשר עבר קורסים והשתלמויות, וחידוש נוסף ואחרון - פגישת היכרות בין הנרשמים לטיול על מנת ליצור אוירה והכנה מיוחדת לקראת הטיול. באותה פגישת היכרות תינתן לכל נוסע מזוודה חינם - שי חברת קופל.

אירופה 22 יום
ארצות הטיול: איטליה, שוויץ צרפת ואנגליה
תאריך יציאה 25.7 תאריך חזרה 15.8
" " 8.8 " " 29.8
3 ארוחות ליום
מחיר הטיול: 600 $ + 9,840 ל"י.
כולל מ.ע.מ.

סקנדינביה, סקוטלנד, אנגליה
23 יום, ארצות הטיול: שבדיה, דנמרק, נורבגיה, סקוטלנד ואנגליה.
תאריך יציאה 7.8 תאריך חזרה 29.8
3 ארוחות ליום
מחיר הטיול: 650 $ + 15,220 ל"י,
כולל מ.ע.מ.

אירופה 25 יום
ארצות הטיול: איטליה, שוויץ. צרפת, בלגיה, הולנד ואנגליה.
תאריך יציאה 31.7 תאריך חזרה 24.8
" " 7.8 " " 31.8
" " 14.8 " " 7.9
" " 4.9 " " 28.9
3 ארוחות, ליום מחיר הטיול:
650 $ + 11,520 ל"י כולל מ.ע.מ.

אירופה 31 יום
ארצות הטיול: איטליה, שוויץ, צרפת, אנגליה וספרד.
תאריך יציאה 25.7 תאריך חזרה 24.8
" " 8.8 " " 7.9
3 ארוחות ליום
מחיר הטיול: 650 $ + 14,150 ל"י
כולל מ.ע.מ.

אירופה וספרד 32 יום
ארצות הטיול: איטליה, שוויץ, צרפת, בלגיה, הולנד, אנגליה וספרד (פלמה וברצלונה).
תאריך יציאה 31.7 תאריך חזרה 31.8
" " 14.8 " " 14.9
3 ארוחות ליום, מחיר הטיול:
650 $ + 14,280 ל"י, כולל מ.ע.מ.

אירופה 32 יום
ארצות הטיול: איטליה, שוויץ, צרפת, בלגיה, הולנד, אנגליה וספרד (מדריד, סביליה וגרנדה).
תאריך יציאה 7.8 תאריך חזרה 7.9.
" " 4.9 " " 5.10
3 ארוחות ליום, מחיר הטיול:
650 $ + 14,280 ל"י, כולל מ.ע.מ.

ארה"ב 22 יום + שבוע חינם בקורסאו שבאיים הקריביים
(לאחר הטיול המאורגן).
ערי הטיול: ניו־יורק, בופאלו, שיקגו, סן פרנציסקו, לאס וגס, לוס אנג'לס, וושינגטון, ניו־יורק. תאריך יציאה 18.8
2 ארוחות ליום (פרט לקורסאו ללא ארוחות), מחיר הטיול:
600 $ + 24,570 ל"י, כולל מ.ע.מ.

ארה"ב 26 יום + שבוע חינם בקורסאו שבאיים הקריביים
(לאחר הטיול המאורגן).
ערי הטיול: ניו־יורק, בופאלו, שיקגו, סן פרנציסקו, לאס וגס, לוס אנג'לס, סן דיאגו, ניו אורלינס, וושינגטון ניו־יורק. תאריך יציאה 11.8
" 25.8
2 ארוחות ליום (פרט לקורסאו ללא ארוחות). מחיר הטיול:
600 $ + 27,250 ל"י, כולל מ.ע.מ.

כל המחירים בהתאם לשער המטבע ליום 22.6.77

קופל נסיעות

KOPEL CONCERN

פרטים והרשמה במשרדי "קופל נסיעות" תל־אביב: פרישמן 14, טל' 246121, הירקון 122, טל' 233810, הירקון 252, טל' 452111, טשרניחובסקי 4, טל' 50555, רמת־גן: ביאליק 77, טל' 731105, ירושלים: הלל 6, טל' 233533, נתניה: ככר העצמאות 10 טל' 27410, חיפה: שד' הנשיא 131, טל' 880111, אשקלון: מרכז מסחרי, טל' 23651, באר־שבע: הרצל 77, טל' 78860 קרית ביאליק: שד' ירושלים 15, טל' 740451.
וכן לנוחיותך: בחיפה - אל טורס, רח' נורדאו 1, טל' 666222, ובפתח־תקוה - צנטרל טורס, רח' חפץ חיים 4, טל' 912473.

תשלם קצת יותר - תהנה הרבה יותר!

שרשרת קשיים עיסקיים

הריבית הגבוהה והקטנת הביקוש, גורמים להתמוטטות של עסקים. הקשיים יגברו עוד יותר, כיוון שהימנעות הציבור מרכישות גוברת נוכח אי־הוודאות לגבי העתיד, הן מבחינה מדינית והן בשאלת המדיניות הכלכלית הצפויה.

● רשת חנויות־הנעליים „רוזט׳ס" נקלעה לקשיים ובעליה יצא לחו"ל. הרשת הוקמה על־ידי **מלווין לואיס**, קולונל־בדימוס של חיל־הנחתים האמריקאי, שהקים בארץ רשת־חנויות שמכרו נעליים בתשלומים. לרשת היו חנויות בכיכר־אתרים, ברחוב דיזנגוף, בכיכר המדינה וכן בירושלים וברחובות. חובות הרשת: כ־3.5 מיליון לירות, בעיקר ליצרני־נעליים, וכן כמה עשרות אלפי לירות לבנקים.

● חברת השיווק „יקבי לטרון" נכנסה לקשיים, ומונה לה כונס־נכסים, עורך־הדין **אליעזר וולובסקי**. הכונס מונה לבקשת החברות „כרמל מזרחי", „שטוק" ו„סברה", המפיצה את הוויסקי „שיבאס־ריגאל". בעל החברה הוא **נפתלי מנץ**. חובות החברה 1.5 מיליון לירות, והמלאי שברשותה מועט ביותר.

● פרשת היעלמותו של **יעקב רוטמן** מסתבכת. רוטמן היה סוכן ארצי של „חרושת חימר", וכן הקים בשותפות עם „סולל־בונה" — את חברת מכירת הקופות־הרושמות „גרוס". רוטמן גם עסק במיסחר עם ארצות מיזרח־אירופה. „סולל־בונה" מינתה מנהל מטעמה לסוכנות „חרושת חימר". רוטמן נעלם לפני שבעה חודשים, ועתה נמסר כי אביו, **אברהם**, הצטרף אליו באמריקה. החובות

סניף שיווק יקבי־לטרון
כונס־נכסים

שהשאיר אחריו רוטמן נאמדים ב־7 מיליון לירות, רובם לחרדים מבני־ברק שערכו בשבוע שעבר אסיפה כדי להחליט מה לעשות בנדון. רוטמן נשאר חייב גם משכורות של כמה חודשים לעובדי הסוכנות של „חרושת חימר", וכן לא ניכה משך זמן רב את המגיע מהם למס־הכנסה.

עיסקת קופות „גרוס" הותירה את השותף, „סולל־בונה", עם מלאי של קופות שנרכש בשעתו ב־2 מיליון לירות אנגליות ואין לו ביקוש רב בארץ.

יעקב רוטמן היה ידוע כבעל־אמצעים, ונפילתו החלה כאשר לפני כמה חודשים ביקש לרכוש ב־20 אלף דולאר נעליים מצרפת, ו„בנק המיזרחי המאוחד" סירב לממן את העיסקה כיוון שרוטמן לא הצליח לגייס ערבויות לסכום זה. רוטמן מכר לרומניה, בעיקר מיטריות, וקשר קשרים ענפים בארץ זו. הוא נהג לחלק שם סיגריות „רוטמנס", ולהתלוצץ כי הוא בעל החברה.

עיסקת־ענק בבנייה באיראן

ממשלת ישראל הגיעה להסכם עם ממשלת איראן, על בניית 60—50 אלף יחידות־דיור ליד טהרן על־ידי חברות ישראליות. הממשלה הישראלית ביקשה מחברות ישראליות הפועלות באיראן ל־התארגן לביצוע העיסקה. החברות היש־ראליות בודקות עתה את התנאים שיי־דרשו מן הממשלה הישראלית כתנאי לעיסקה.

ההסכם ייחתם בין שתי הממשלות, וממשלת איראן תשלם תמורת הדירות במוצרים שהיא מייצאת לישראל. הכוו־נה היא שמשך הבנייה יהיה חמש שנים לערך. ההסכם יגביר בשיעור ניכר את הפעילות הישראלית באיראן, ויאפשר העסקת חלק מכוח־הבנייה בישראל, המובטל בגלל הקטנת הפעילות ביש־ראל בבנייה.

שיווק „ציתור" – לחברת „שמ"מ"

סערת־רוחות פרצה ב„כור", כאשר נודע כי מנכ"ל חברת „ציתור", השייכת לקונ־צרן והמייצרת מפסקי־חשמל למיניהם, מסר את הבילעדיות לשיווק של מוצרי „ציתור" לחברה בשם „שמ"מ", במקום ל„סולכור" או למחלקת־המכירות של „ציתור". „שמ"מ" שייכת **לחיים צי־מר**, שהיה מנהל מכירות מזגני־אוויר של „תדיראן"; **לאדם שור**, עובד „תדי־ראן" לשעבר, **ולזאב הולצמן**, שהוא איש־עסקים פרטי.

מנכ"ל „ציתור" הוא **בני פלד**, מי שהיה מנהל בית־הספר הטכני של חיל־האוויר ובאחרונה היה אחראי מטעם „כור מתכת" להקמת הבניין החדיש ש־לה ברחוב יד־החרוצים. בשל בניין זה נתבעת „כור מתכת" על־ידי רוכשיו ממ־נה, **ברוך חבס** ו**רמי אונגר**, בתביעת פיצויים בסך 9 מיליון לירות.

מישרד־המיסחר התיר מכירת כבש שיובא ללא רישיון

מישרד־המיסחר־והתעשייה התיר לחב־רת „אשור", של מישפחת **אילין**, למכור בישראל כמות של 40 טון כבש קפוא שיובא ארצה ללא רישיון. „אשור" זכתה במיכרז לייבא 400 טון כבש קפוא מצ׳י־לה, הביאה 440 טון. הבשר עוכב עד לבירור. המישרד החליט עתה להטיל עליה כופר של 15 לירות לקילו, ולהרשות מכירה של הבשר במחירי השוק.

„אשור" טענה כי העודף נובע מכך שספקי־הבשר ריכזו כמות כבשים לשחי־טה כשרה, והסתבר כי שחטו כבשים רבים מדי. כיוון שמדובר בבשר משחיטה כשרה, לא היה מנוס מהבאתו לישראל — שהיא הקונה היחידה לבשר כשר.

התחלטה עוררה תמיהה בחוגי הענף, שכן לפני שנה הביאה חברת „ארמורקור" 70 טון כבש קפוא לישראל במיסגרת מישלוח שנועד לאיראן, ומישרד־המיסחר־והתעשייה אסר את שהות הבשר ביש־ראל גם במעבר, וכפה על החברה להח־זיקו בקפריסין.

שדה – מזכיר „תדיראן"

יששכר שדה מונה כמזכיר חברת „תדיראן", במקום **יצחק טולידאנו**, שפרש.

„טרה" לא תימכר

מחלבת „טרה", שברחוב גיבורי ישראל בתל־אביב, לא תימכר, ובעליה החליטו להזרים דם צעיר לניהול העסק. לפני חודשים אחדים התנהל משא־ומתן למ־כירת המחלבות ל„מחלבות מאוחדות", אך המחיר שנדרש, 20 מיליון לירות, היה גבוה מדי עבור הקונה.

„טרה" שייכת לקואופרטיב של מגד־לי חלב, ועתה הם מנסים להתחיל לנהל את העסק בשיטות חדישות.

„רסקו" מכרה מחלבת „טנא־נוגה" בכפר־שמריהו

חברת „רסקו" מכרה את שטח מחל־בות „טנא־נוגה" בכפר־שמריהו לבעל ה־סופרמרקט המקומי, **מנו לאלו**. שטח המיגרש כ־5 דונם, והוא נמכר ב־1.2 מיליון לירות. הקונה ביקש מן „המח־לבות המאוחדות", שבבעלות מישפחת **יגאל הורביץ**, להמשיך להפעיל את המחלבה במקום כמה חודשים נוספים. „המחלבות המאוחדות" מפעילות את „טנא־נוגה" מזה שנים רבות.

„קנטאקי פרייד צ׳יקן" לישראל

בשורה טובה לישראלים הסובלים מגע־גועים למאכלי־העוף של „קנטאקי פרייד צ׳יקן": הרשת המפורסמת מגיעה גם ל־ישראל. חברת „האובלין", בעלת הרשת, שיש לה כמה מיסעדות „קנטאקי" במצ־ריים, בעיראק ובערב הסעודית, הודיעה כי אישרה הקמת סניפים בישראל. מיס־עדה אחת תיפתח עוד השנה, ושתיים נוספות בשנה הבאה. דובר החברה אמר, כי עד כה לא היה כל ניסיון מצד הליגה הערבית למנוע את העיסקה.

בר־לב לא יהיה יושב־ראש

חבר־הכנסת **חיים בר־לב** לא יכהן בתפקיד יושב־ראש של חברה ממשלתית כלשהי, כיוון שחוק החברות הממשל־תיות אוסר על חבר־כנסת למלא תפקיד זה. הממונה על עידוד הסרט הישראלי, **בועז אפלבוים**, שהיה עוזרו של השר בר־לב, אמר, כי משום כך לא יוכל השר־לשעבר למלא גם את תפקיד יושב־ראש מועצת־המנהלים של התעשייה הא־

ח"כ בר־לב
להיות או לא להיות

ווירית, שהוצע לו על־ידי שר־הביטחון **עזר וייצמן**. אפלבוים אמר, כי בר־לב לא ידע כלל שהתצעה למנותו כיושב־ראש „כימיקלים לישראל" תפגע **בחיים גבתי**, ואילו ידע זאת הרי סיבה זו בילבד היתה מספקת לסירובו. בר־לב אמר כי לא נתן כל אישור להצעה למי־נוי, שפורסמה בעיתונים בהרחבה.

אשר לאישור שניתן למיפעל הפלסטיק של **יגאל הורוביץ**, אמר אפלבוים כי האישור ניתן לפי המדיניות המקובלת של עידוד העמקת הייצור. אחרי שניתן האישור עירערו המיפעלים הקיימים לפני השר בר־לב, אולם אז היה כבר הציוד בארץ. השר השיב כי עליו לדחות את העירעור, מאחר שהאישור ניתן כדין. המיפעלים פנו ליו"ר ועדת־הכספים שקי־בל אף הוא את הסברי השר. כאשר נש־אל יועצו המישפטי של השר מדוע לא הכחיש השר בשעתו את הפירסומים ב־„דבר" ועוד עיתונים ונזעק רק לפירסום במדור זה, השיב: „כי אותם לא קור־אים!"

ירידה בהזמנות הפירסום

מישרדי־פרסום גדולים מסרו על ירי־דה משמעותית בהזמנות שיטחי פר־סום מצד המפרסמים הגדולים. כמה מפרסמים שהיו צריכים לחתום בימים אלה על חוזי פרסום לשנה מראש, הו־דיעו כי יעדיפו לפרסם בלא התחייבות לזמן ממושך.

נראה כי הסיבות לכך מורכבות. ב־חלקן הן נובעות מירידה אופיינית בהז־מנות הפירסום לקראת הקיץ, תקופה ש־בה הישראלים ממעטים לקרוא עיתונות. אולם אחדים מהמפרסמים נתנו כסיבות חשש מפני הבאות. נראה כי אי־הווד־אות לגבי העתיד הפוליטי, ואם יימשך השקט הביטחוני, משפיעים על היקף העסקים.

גם אי־הוודאות בעניין המדיניות הכל־כלית הצפויה משפיעה על העסקים, ה־ממתינים לראות מה תעשה הממשלה החדשה וכיצד ישפיע הקיצוץ בתקציב שהיא מתכננת על הפעילות במשק. ברור, כי אם הממשלה החדשה תגרום לירידה בפעילות המשקית ולאבטלה, תקטן ה־פעילות במוצרי־הצריכה — שהם מוסרי־המודעות הגדולים.

צבר תכול-עיניים

מאת

אורי אבנרי

ילדה במעברה, ישראל 1948 (צילום של רוברט קאפא)

באחד משעוריו באוניברסיטת תל־אביב ערך הד״ר ג׳ורג׳ טמרין ניסוי מאלף.

טמרין הוא פסיכולוג, המתמחה בחקירת דיעות־קדומות. הוא החליט לבדוק את הסטריאוטיפ „צבר״.

הוא ביקש מן הסטודנטים והסטודנטיות להעלות על הנייר את תיאור דמותו של הצבר האופייני. רובם המכריע כתב כי הצבר האופייני הוא תמיר, בלונדי ובעל עיני־תכלת.

לאחר־מכן ביקש טמרין מכל ילידי־הארץ בכיתה שירימו את ידיהם. „הבה נבדוק איך נראה הצבר האופייני בכיתה שלנו,״ הציע. הסתבר כי הצבר האופייני הוא בעל שיער כהה ועיניים חומות, והוא רחוק מלהיות תמיר.

טמרין, שהוא עולה מיוגוסלביה, נהנה מאד מתרגיל זה, שבא להוכיח כי סטריאוטיפ יכול להחזיק מעמד ולישגשג גם כאשר נסיון־החיים היומיומי סותר אותו לחלוטין.

הצבר ה„ארי״

מניין באה תמונה זו של הצבר בעל המראה ה„ארי״, המתאים לכרזת־פירסום של ההיטלר־יוגנד יותר מאשר למציאות הישראלית?

אין ספק שהיה בסיס גופני כלשהו לסטריאוטיפ זה. לצברים אשכנזיים יש לא־פעם שיער בלונדי בשנותיהם הרכות. במרוצת השנים נעשות השערות כהות יותר, אך כשאדם בלונדי־כהה עובד בלהט השמש הקיצית, נדמה כי קצות־שערותיו מזהיבות במיקצת. ומי עבד יותר בשמש מאשר הקיבוצניק?

בסוף שנות ה־30׳ ובראשית שנות ה־40׳ התרכז האידיאל הצברי סביב הצעיר הקיבוצניק. בני־הקיבוץ היו האריסטוקרטיה הצברית כה״א הידיעה — הקבוצה שעיצבה את סיגנון הלבוש והאוכל, ההתנהגות והדיבור, שכל האחרים ניסו לחקותו.

„אריסטוקרטיה״ אינה מילת־גנאי. בדורותיה הראשונים מילאה האצולה הפיאודלית תפקיד חברתי חשוב ביותר — היא הגנה על הארץ, בניה חירפו את נפשם כדי להבטיח את שלום פשוטי־העם, הם שמרו על התרבות ודאגו לאירגון חברתי תקין. רק בתקופה מאוחרת יותר התנוונה אצולה זו, כמו כל עילית חברתית שעבר זמנה, וזכויות־היתר שלה שוב לא נבעו מחובות־היתר.

בתקופת־הזוהר של התרבות הארצישראלית מילא הקיבוצניק־הצבר תפקיד חיוני וחיובי. בידיו היה מופקד עיקר משימות־המגן. הוא עמד בעבודת־הכפיים המפרכת ביותר. הוא יצר את בסיס הכוח העברי. הוא גיבש את הסיגנון התרבותי החדש בשטחים רבים, החל בנורמות המוסריות וכלה בריקודי־העם, שמילאו אז תפקיד כה חשוב. הוא איחה את הפלמ״ח והצטרף אליו — וסיגנון הפלמ״ח, שכבש את הדור, היה במידה רבה עיבוד של סיגנון איש־הקיבוץ.

אמנם, בני־הקיבוץ לא הצטיינו לרוב בהגות וביצירת ערכים מחשבתיים חדשים. אך האם אין זה נכון לגבי הבנים של כל אצולה בתקופה הירואית?

הסטריאוטיפ הצברי המוכר בא מן ההתיישבות העובדת.

הקיבוצים והמושבים נוצרו ברובם בידי עולים ממיזרח־אירופה. בניהם, שגדלו בנוף האקלימי החדש, ושנהנו מתזונה משופרת, היו כדרך כלל גבוהים מהוריהם, ולא־מעטים מהם אכן היו תכולי־עיניים ובלונדיים.

ההורים־המייסדים הביטו ביוצאי־חלציהם בהתפעלות ובהשתאות, וראו בהם את האישור להצלחת דרך־חייהם המפרכת. הם בוודאי הפריזו בהתפעלות זו. יתכן שהיו מושפעים בצורה לא־מודעת מאידיאל־היופי היווני־אירופי ששלט בארצות־מוצאם, והאמינו שהאדם החדש בארץ החדשה יהיה דומה למוז׳יק רוסי או לגרמני ארי.

בדרך זו נולד הסטריאוטיפ של הצבר הבלונדי, תכול־העיניים, התמיר, זקוף־הגו, בן הגזע הארצישראלי החדש.

דבר אחד בולט מייד למראה תמונה זו: זהו אידיאל אשכנזי מובהק.

נערה בשם חולי

גדלתי בנעורי ברחוב עמק־יזרעאל, בשכונת־פלורנטין בתל־אביב. הגבול בין תל־אביב ויפו עבר באמצע רחוב זה. אני גרתי בצד היפואי.

שכונת־פלורנטין היתה שכונה אשכנזית־ספרדית מעורבת, עם רוב ספרדי גדול. הדבר לא הטריד איש. פשוט לא חילקנו אז את הבריות בין „אשכנזים״ ו„ספרדים״.

האם לא היתה קיימת אז בעייה עדתית? איני יודע. אם היתה קיימת, בוודאי לא היינו מודעים לכך.

כשהצטרפתי לאצ״ל, היה מפקד־הפלוגה שלי אביאל כץ, אדריכל צעיר, שהיה באמת דמות של צבר בלונדי ותכול־עיניים. במשך זמן־מה היה מפקד־המחלקה שלי צעיר בשם זאב, ספרדי שמכר פיסטוקים בחנות של מישפחתו בשוק לוינסקי. הצעיר הפופולרי ביותר בפלוגה היה צ׳רלי, מוכר גלידה־מנטה־מסטיק ותוכניות בבית־העם ברחוב בן־יהודה (שם הופיע אז המטאטא). צ׳רלי היה תימני, ואהבוהו במייוחד בגלל כישרונו לחזור על כל שירי המטאטא במסיבות הפלוגה.

אחד מחביבי הפלוגה היה מטרסו, בן לאצולה הספרדית הוותיקה, שהתחתן בתוך הפלוגה עם צעירה ממוצא וינאי, אחותו של עמוס אילון. ומי לא חלם על „חולי״, הנערה הספרדיה שביישה את כולנו כאשר צעדה בראש, טרייה ורעננה, אחרי צעידה של 30 קילומטרים לאורך שפת־הים, משוק־באזל בתל־אביב לפלוגת־הגיוס של בית״ר בנתניה? מי לא הצטער כאשר נישאה לבחור רוכב־אופנוע בשם גולדברג?

כשאני מנסה להיזכר בגישותינו בימים ההם, אני תמה להיווכח עד כמה ההבדלים העדתיים לא היו חשובים לנו. שנת־העלייה היתה חשובה יותר מארץ־המוצא. ספרדי יליד־הארץ היה בהחלט יותר „שייך לחבר׳ה״ מאשר ייקה שהגיע לפני עשר שנים בילבד. לכל היותר שימש המוצא חומר לבדיחות ולפולקלור. הוא לא שימש מודד להערכת ערכו של אדם.

בוודאי לא עלה אז על דעת איש להבחין בין „ארץ־ישראל הראשונה״ ו„ארץ־ישראל השניה״. עצם המושגים האלה לא יכלו להיוולד כלל בהוויי ההוא.

מדוע?

ייתכן שניתן להסביר את הדבר בנתונים דמוגראפיים. הרוב ביישוב היה אשכנזי. מבין העשירים המעטים, שהיו ביישוב הדל של אז, היו רבים ספרדים. שמות כמו רקנאטי, בנין, קרסו כבר היו ידועים אז היטב. אנו, שהיינו אז עניים, בוודאי לא יכולנו לראות בהם מעמד נחות.

העדה המגובשת ביותר בקרב „הספרדים״ היתה התימנית — ומי לא אהב תימנים? מי לא דיבר על חריצותם, צניעותם, אצילותם הטבעית? מי לא השתגע אחרי שושנה דמארי שופעת־המיניות?

אך ייתכן כי הבלם העיקרי מפני כל אפשרות של אפלייה עדתית רוחנית היה טמון במוסר התקופה, בהשקפת־העולם של התרבות הארצישראלית החדשה. היא היתה אופטימית. היא האמינה בכוחה לכבוש, לאחד, לבולל, ליצור מהות חדשה.

כמו בארצות־הברית של אז, האמינו הכל גם בארץ במיתוס של „כור ההיתוך״ — מיתוס האומר שכל שרידי העבר, של המהגרים מכל הארצות, נזרקים לתוך התנור, אשר מתוכו תצא המתכת הנקייה של המהות הלאומית החדשה.

האמריקאים של אז היו דוחים בשאט־נפש רעיון של „פלורליזם אתני״, השומר על ייחודה של כל עדת־מוצא, וההופך את האומה האמריקאית לפדרציה של אנגלו־סאכסים, איטלקים, אירים, יהודים, כושים וכו׳. באותה מידה היינו אנחנו דוחים חזון של „שילוב עדות״, אילו הוצג לנו.

היינו בטוחים שאם בכלל יש הבדל עדתי — והוא נראה לנו פעוט ושולי — הרי ייעלם מעצמו, בתהליך אוטומטי, תוך חצי דור, או דור, או לכל היותר שני דורות.

איך? קודם כל על־ידי השתלטות התרבות החדשה שלנו על הכל, והתמסרותם־מרצון של הכל לתרבות החדשה. מי רצה להיות פולני, ייקה, פרנק — כשאפשר להיות עברי, צבר, ארצישראלי?

בד־בבד עם תהליך זה היו נישואי־התערובת צריכים לפתור את הבעייה. זאת היתה האופנה. אליהו נאוי, שעימו עבדתי באירגון־השומרים, נשא לאשה גרמניה תכולת־עיניים. מיכאל אלמז, בן מישפחת גבאי, שערך יחד עימי את כתב־העת במאבק, נשא לאשה בת למישפחה אשכנזית ידועה מפתח־תיקווה.

עוד כמה שנים של יצירה תרבותית משותפת, מאבקים משותפים, נישואים בין־עדתיים — ושרידי ההבדלים העדתיים ייעלמו. בשנת 1947 היתה זאת האמונה הכללית.

ואז אירע הדבר, ששינה את המצב מן הקצה אל הקצה.

נקמתו של סעדיה

כבר עמדנו בסידרה זו* על כמה מן הסיבות שהביאו לתהליך ההתמוטטות של התרבות הארצישראלית, שנסתיים ב־17 במאי 77׳.

אחת הסיבות געוצה בקטל של מילחמת־תש״ח, ששבר את עמוד־השדרה של הדור. סיבה אחרת טמונה בתנאי צמיחתו של הדור, שמנעו ממנו התמרדות בריאה נגד דור־המייסדים, והיכולת להגיע לתנופת־יצירה עצמאית.

דומני שסיבה שלישית מצוייה בעלייה ההמונית, שנהרה ארצה מארצות־ערב למחרת מילחמת־העצמאות.

עלייה זו שינתה באופן דרמאתי, תוך שנתיים־שלוש, את הרכב ה„קוקטייל הלאומי".

ילדה בקיבוץ (צילום של פטר מירום)

הדור הארצישראלי, שספג זה עתה מהלומות כבדות — המוות הסיטוני בשדות־הקרב ועלייתו של מימסד מתנכר במדינה שקמה — מצא את עצמו מול האתגר הגדול ביותר של קיומו. היה עליו לעכל, לספוג, לבולל מאות אלפי יהודים, או לפחות את הצעירים שבהם.

במיבחן זה נחל הדור כישלון טוטאלי, בעל ממדים היסטוריים.

הדור הארצישראלי חדל מלהיות „ישראל". הוא הפך „ישראל הראשונה". לצידו קמה ישראל אחרת, „ישראל השנייה".

כישלון זה התנקם בדור הישראלי, בשרידי תרבותו והשקפת־עולמו, ב־17 במאי 77׳. כי באותו יום חדלה ישראל הוותיקה, ה„צברית", מלהיות ישראל הראשונה. היא הפכה ישראל השניה. ואילו בני העלייה ההמונית מן הארצות הערביות הפכו „ישראל הראשונה".

הם כפו על המדינה שילטון חדש. העובדה שהמנהיגים החדשים הם עולים לעולים לאחר־מכן עניין אותו פחות, והוסתר מאחרי מסך של מילים ומליצות.

בן־גוריון בנה ארץ. הוא לא בנה עם. הוא כלל לא הבין את הבעיות הכרוכות בכך.

העולים החדשים מארצות־ערב נשפכו לתוך הנוף. ברחבי הארץ קמו המעברות. גבירים הפכו בן־לילה עניים מרודים. יהודי עיראק, שהביאו עימם בגניבה זהב ומטבע, נאלצו להמירם בשער הרשמי הכוזב, ונשדדו על־ידי הממשלה. במשך שנים ארוכות התבשלו העולים במיצם, בפינות נידחות של הארץ. לאחר מכן, במאמץ עילאי, הוקמו עיירות־הפיתוח. אך מאחרי חזיתות השיכונים המודרניים המדכאים שלט השיממון התרבותי.

התרבות הארצישראלית היתה די חזקה כדי לשבור את המסורות התרבותיות של בני „ישראל השניה", אך היא לא היתה די חזקה כדי לעכל אותם.

כך גדל במעברות, בשכונות־העוני וגם בשכונות המסודרות של „ישראל השנייה" דור אשר בז למורשתו התרבותית, שזיהה את המוסיקה הערבית ואת חיתוך־הדיבור הערבי עם מצבו הנחות, אך שלא הוקסם מפולין, המנשקים ידי גברות, וגדולי־תורה מגסטאות מיזרח־אירופה, אינה צריכה לטשטש עובדה זו.

היד שהפילה את שילטונם הרעוע והכושל של נציגי ה„צברים" היתה ידו של סעדיה, הצעיר שנולד במעברה ושגדל בשכונת־עוני, כשהוא מנוכר וזר לתרבות הארצישראלית המפרפרת.

WASP תוצרת הארץ

נדמה כי מעולם לא בוצע תהליך כה מהפכני במחשבה כה מעטה כמו הבאת העלייה ההמונית ארצה, בסוף שנות ה־40׳ ובראשית שנות ה־50׳.

היהודים פונו מתימן, מעיראק, ממארוקו, מאלג׳יריה. כל כוחות הדימיון והמעש הופעלו כדי לשכנע אותם לנטוש את ארצות־מושבם ולהביאם בהמוניהם. אם הספיקו דיברי שיכנוע, מוטב. אם לא הספיקו, כמו בעיראק, הוטמנו פצצות בבתי־כנסת כדי להמריץ את הקצב.

על הכל ריחף חזונו של דויד בן־גוריון, שרצה לקבץ גלויות ולחסל קהילות במהירות דרמאתית. אך דומה כי חזונו של בן־גוריון נסתיים בשערי הארץ. מה שקרה מצלילי בטהובן, מתורתו של קאנט או מחיתוך־הדיבור של הבימה.

דור זה גדל בחלל ריק. הוא חש כי אין לו חלק בתרבות הארצישראלית ולא נחלה בחבריא הצברית.

לא היתה זאת תחושה כוזבת. כי התרבות הצברית, שבמרכזה עמד הסטריאוטיפ של הנער תכול־העיניים, היתה ביסודה תרבות אשכנזית. הצבר ה„אמיתי" לא היה יליד־הארץ סתם, אלא יליד־הארץ שהוריו באו מאירופה. במידה מסויימת היתה התרבות הצברית מקבילה לתרבות ה־WASP בארצות־הברית, תרבותם של האנגלו־סאכסים־הלבנים־הפרוטסטנטים. כשם שלא היה „צבר ערבי", כן לא היה אחרי 1948 „צבר מארוקאי" או „צבר אלג׳ירי".

היה זה מחדל היסטורי לא־מודע, אך הרה־אסון.

ארבעה חברים

היו כמובן יוצאים מן־הכלל. בקיבוצים נעשו מאמצים רבים לקלוט מיספר מסויים של בני העליה מארצות־ערב, לא רק גופנית אלא גם רוחנית. דמויות כמו רן כהן, שהוא יליד עיראק, הן עדות חיה להצלחת מאמצים אלה.

ביחידות הקרביות של תש״ח, שהיו עדיין באווירה הפלמ״חית, נעשו נסיונות לא־מעטים להתמודד עם האתגר, שבא בדמות אלפי אנשי מח״ל („מגוייסי־חוץ־לארץ"). ביחידות רבות נתקבלו המגוייסים באדישות וכחיילים מסוג ב׳, והופעלו כלפיהם שיטות ה„בולשיט" של הצבא הבריטי. אולם היו גם הרבה דוגמות אחרות.

חברי ואני, מפקדים זוטרים בגדוד הרביעי של גיבעתי, עשינו נסיון כזה. כאשר חזרנו מקורס־מם־כפים חטיבתי, בסתיו 1948, קיבלנו לידינו כיתות שהיו מורכבות מתערובת של צעירים שבאו זה עתה ממארוקו, מאלג׳יריה, מטריפולי ומתורכיה. השתדלנו ליצור עימם מעין „מישפחה פלמ״חית". כשהם נותרו בחורף בלי סוודרים, לא לבשנו גם את הסוודרים שלנו. כאשר נסעו במשאיות פתוחות בגשם, ויתרנו על הנסיעה בקאבינה הסגורה. כאשר הוטלה עליהם עבודת־כפיים מפרכת, עבדנו יחד עימם, תחת שנפקח עליהם.

זאת היתה מלאכה קשה, ולעיתים מתסכלת מאד. אך נסיון זה שיכנע אותי לגמרי, שאילו נתקבלו בני הארצות הערביות בימים ההם כשותפים אמיתיים, ואילו הוענקו להם זכויות שוות למן הרגע הראשון, היו נקלטים בתרבות הארצישראלית ובחברה הצברית. אני כשלעצמי באתי על שכרי: כשנפצעתי, סיכנו ארבעה מאנשי את חייהם והצילו את חיי.

ניתן, כמובן, לטעון כי מיספר העולים היה גדול מדי, מכדי שניתן היה לקלטם בצורה כזאת. הוויכוח הזה אינו חדש. ניהלנו אותו עוד ב־1948 ובשנים הראשונות של המדינה. זכורים לי מאמרי־פולמוס רבים, בעד ונגד, גם שלי־עצמי, מאותם הימים. סידרת המאמרים של העולם הזה „דופקים את השחורים", נכנסה להיסטוריה העיתונאית כאחד משיאי הפולמוס.

אם נתעלם משאלות של „אילו", נותר לנו רק לקבוע את העובדה: ישראל החדשה לא נקלטה בישראל הצברית. היא הפכה ישראל „השניה". מאז, בתהליך של ריבוי טיבעי מתמיד, היא הפכה ישראל הראשונה.

מכל הכישלונות של התרבות הצברית זהו, אולי, הכישלון הגדול ביותר — והמכריע.

התימנים של ז׳בוטינסקי

אחת השאלות המטרידות את כולנו מזה שנים רבות היא: מדוע רואים בני „עדות המיזרח" דווקא באידיאולוגיה של חרות את הביטוי הטיבעי למאווייהם?

התופעה עצמה אינה חדשה. עוד לפני קום המדינה היה תמיד אחוז הרבה יותר גבוה של „ספרדים" בתנועה הרוויזיוניסטית, בבית״ר ובאצ״ל, מאשר באירגוני השמאל. זאב ז׳בוטינסקי, שהיה אשכנזי למהדרין, אירופאי מובהק, יציר התרבות של אודסה ואיטליה, חניך הלאומנות האירופית של סוף המאה שעברה — מצא קהל של מעריצים כימעט־אוטומטיים בריכוזי התימנים, בשכונת־התיקווה ובשעריים.

התשובה הפשטנית היא שיוצאי ארצות־ערב שונאים את הערבים, מפני שלמדו על גופם איך מתעללים הערבים ביהודים. זוהי אגדה.

בין היהודים האלה יש רבים, שנהנו בארצות־מוצאם — מצריים, תוניסיה, מארוקו — מיחס טוב מצד הרוב, ושהיו שייכים למעמד העליון בארצות אלה. יהודי אלג׳יריה, הנהנים מזה מאה שנים מאזרחות צרפתית, הזדהו עם הצרפתים השליטים ובזו לערבים ולברברים, שלא זכו באזרחות כזאת, שנים רבות לפני קום מדינת־ישראל.

יש המחפשים לתעלומה פיתרון חברתי־פסיכולוגי. גם בארצות־הברית נמצאים שונאי־הכושים הקיצוניים ביותר דווקא בקרב השכבות המקופחות והמדוכאות של הרוב הלבן. נראה כי הנדכאים והחלכאים, החיים בתנאי השפלה ותיסכול, מחפשים פורקן לריגשי־העלבון ומתנקמים בציבור הנראה להם „נחות" מבחינה גיזעית.

מאחר שאינם יכולים להתגאות במעמדם החברתי ובמצבם הכלכלי, הם נאחזים במוצאם הגיזעי (או הלאומי, או הדתי) כדי להפיק ממנו תחושת־השתייכות המעניקה להם ביטחון וגאווה.

תופעות כאלה יש בארצות רבות. הן בולטות דווקא בארצות־הגירה, שבהן מחפשים ציבורים חסרי־שורשים משהו שאפשר להיאחז בו.

אך בישראל מתוסף גורם נוסף.

בבואם ארצה מצאו כאן בני „עדות המיזרח" חברה שלטת אשכנזית־אירופית, והתחלה של צמיחה תרבותית ארצישראלית, שהיתה גם היא אשכנזית־מובהקת, אף שלא היתה מודעת לכך.

הם רצו להצטרף לתרבות זו, שהיתה מזוהה עם המעמד „העליון", המבוסס. הם רצו להיות כמו הצברים האלה, הבטוחים־בעצמם (לפחות למראית־עין), ששלטו בעניינים. כמו עולים חדשים בכל הארצות ובכל התקופות, הם רצו להיות כמו הוותיקים, להידמות להם בכל, עד לבלי־הכר.

אולם הם היו שונים מהם בכמה סימני־היכר בולטים מאד. במיבטא, למשל. חיתוך־הדיבור שלהם, שהיה דווקא נכון, היה שונה מחיתוך־הדיבור המרושל, חסר הע׳ והח׳, של הצברים, שינק לא מעט מחיתוך־הדיבור היידישי.

הע׳ והח׳ באו לעולים אלה מן הערבית. גם המוסיקה שדיברה אל ליבם היתה ערבית, והצברים בזו לה מעומק ליבם. במרוצתם להיפטר מכל סימני־ההיכר של עברם העדתי, הם נחפזו להיפטר ממורשתם התרבותית, שהיתה ערבית ודמויית־ערבית. הם שנאו את הסממנים האלה, שהזכירו להם את היותם שונים, וכך למדו לשנוא את הערבים. זוהי צורה של שינאה־עצמית, שלא איפשרה להם להבין את העושר והיופי של השפה הערבית, את תיפארת התרבות הערבית של ימים עברו, המכונה כיום „מיזרחית", על נועם הליכותיה ויחסי־האנוש שלה.

בני „עדות המיזרח" למדו להתייחס אל עצמם כפי שהתייחסו אליהם בני החברה האשכנזית השלטת. עצם התווית „עדות־המיזרח" היא אשכנזית. מנקודת־ראות ישראלית, מארוקו היא מערב רחוק, ובלשון הערבית אכן היא שייכת בצדק ל„מאגרב", למערב. ואילו מוסקבה נמצאת ממיזרח לתל־אביב.

יום שילם ונקם

לכל התופעות האלה יש, בסופו של דבר, מכנה־משותף אחד — אי־היכולת של התרבות הארצישראלית להתמודד בעוד מועד עם האתגר החמור הזה, שהתייצב מולה אחרי מילחמת־תש״ח מבלי שהיתה מוכנה לכך. היא מעולם לא ניסתה למצוא לאתגר זה מענה אמיתי. היא שילמה מס־שפתיים למיזוג־עדות, אך לא עשתה הרבה כדי לעכל את התוצאות.

כור־ההיתוך נכשל.

ה־17 במאי 77׳ היה יום נקם ושילם. המיתוס של „הצבר תכול־העיניים" נשבר, יחד עם שילטון בעליו.

בני „עדות־המיזרח" לא בחרו במנהיגות שצמחה מתוכם. לא היתה כזאת. ייתכן שלא יכלה להיות כזאת, עד היום, מפני שצמיחת מנהיגות אותנטית מחייבת כבוד־עצמי קולקטיבי, שעדיין אינו קיים. המנהיגים שקמו מתוך המחנה לא משכו את חבריהם.

המוני ישראל השניה, שהפכה ראשונה, בחרו במנהיגות אירופית — זו שהיתה רחוקה ככל האפשר מן התדמית הצברית, הארצישראלית, שהתנכרה להם.

---

* „שרתי לך ארצי" (העולם הזה 2076), „יגאל, נסיך דנמארק" (העולם הזה 2077).

מי רצח את

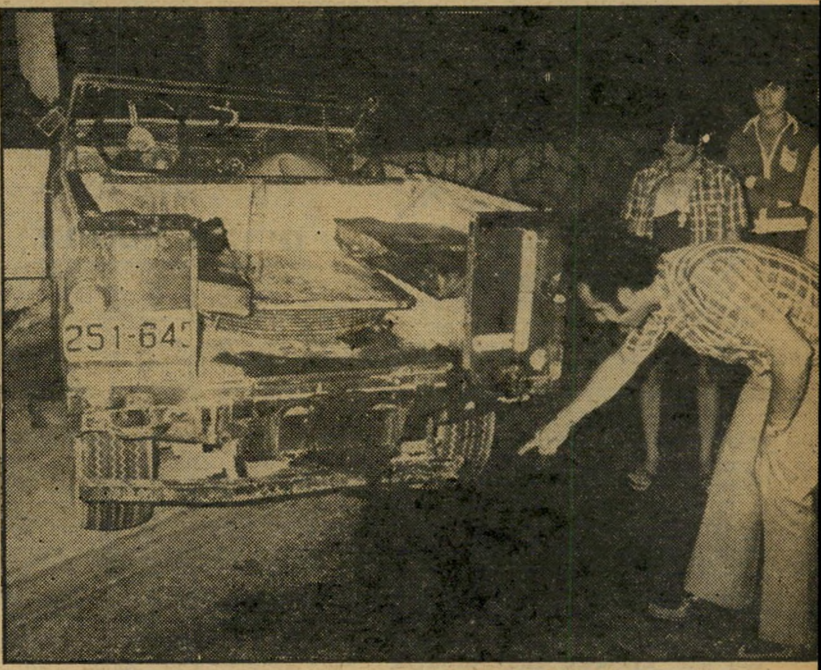

הג'יפ ה„לנדרובר" האדום של דויד פטאו, שבו נהרג הרצל עטיה בליל־שבת האחרון ברחוב השומר. את הג'יפ רכש דויד פטאו, שהיה נהג מנוסה, רק ימים אחדים לפני ההתנגשות הקטלנית. תושבי השכונה החילוניים סירבו לאפשר את גרירת הג'יפ, אלא לאחר שהונצח במצלמות־העיתונאים שהוזעקו למקום התאונה.

השוטר שנמנם בניידת הקורטינה בליל־שבת האחרון, ברחוב השומר בבני־ברק, היה משועמם למדי, וניסה לחטוף תנומה קלה על מישמרתו. בשעה אחת אחר־חצות שמע נהימת מנוע של מכונית מתקרבת. הוא לא ייחס לכך כל חשיבות. מן הצד השני של הכביש עמדו עשרה צעירים חילוניים והתווכחו בשקט עם אברך־משי. הם ראו את האסון העומד להתרחש.

מאוחר יותר הם היו עדים למערכת ה־הסתרה ופיברוק העדויות על־ידי המישטרה, שמטרתה היתה טישטוש האמת לגבי מותו של הרצל עטיה.

„היזהר! היזהר!"

„**ה**תכוונו כבר ללכת הביתה לישון," מספר אורי שמואל, תלמיד בן 17 המתגורר ברחוב שרת הסמוך, „כשפיתאום הבחנו מרחוק בפנסי הג'יפ. מישהו אמר בצחוק ,תראו איך הוא נכנס בשרשרת', וזה באמת מה שקרה. הג'יפ נסע במהירות של חמישים קמ"ש בערך, ונכנס ישר בשרשרת, שהיתה מתוחה בין המחסום לבין עמוד שהיה מוצב על המדרכה.

„אני משוכנע שהנהג לא ראה את השרשרת. הוא אפילו לא ניסה לבלום.

„כשראינו מה הולך לקרות, התחלנו לצעוק ,היזהר! היזהר!', אבל זה לא עזר. גם מתוך הג'יפ נשמעה ברגע האחרון צעקה ,תיזהר! עצור!', אבל הם נתקלו בשרשרת־הברזל. השרשרת החליקה על מיכסה המנוע ופגעה בשימשת הג'יפ הפתוח. הנהג איבד את השליטה על ההגה, המשיך להתקדם ונתקל במעקה של בית.

„רצנו מייד לחלץ אותם. כשהגענו לג'יפ, ראינו מחזה מזעזע. הג'יפ היה מלא דם, ושני אנשים היו זרוקים לאחור, מרוסקים לגמרי. אחד מהם נהרג במקום. השני היה פצוע קשה, ומילמל ,תביאו לי את הנערים שלי!'

„השוטר שהיה בתוך הקורטינה בצומת היה המום לגמרי, והיינו צריכים לצעוק עליו ולנער אותו כדי שייקח אותם לבית החולים."

זה היה קיצו הטראגי של הרצל עטיה בן ה־24, שכל חייו היו ניסיון אחד ממושך להיחלץ מאסונות וממוות.

יתום חסר־מזל

חייו של הרצל, שנולד בשנת 1953, החלו בסימן המוות. אביו נפטר עוד לפני שנולד, והילד יפה־התואר זכה להכיר רק את אמו. גם זו היתה היכרות קצרה בלבד, שכן האם נפטרה ממחלה ממארת כשהרצל היה רק בן חמש.

„מאז שאמו נפטרה," מספר גיסו, צמח ראובן, „הפכתי לו לאב. הוא גר זמן קצר אצל הסבתא בנתניה, ואחר־כך עבר לגור בביתי שברמת־גן, יחד עם שלושת ילדי. הוא היה ממש כמו בן שלי."

הרצל הצעיר נשלח ללמוד בפנימיה חקלאית בתל־השומר, ונתגלה כילד עירני ועליז, שעד־מהרה היה ל,מלך הכיתה'. „הוא היה תמיד עם חיוך," מספר אחיינו צביקה, „ולמרות שלפעמים התלונן על כך שהוא בודד ועצוב, תמיד השאיר על כולם את הרושם שהוא שמח בחלקו."

אהבתו הגדולה של הרצל היתה הכדורגל. „הוא היה משוגע לכדורגל. הוא היה משחק כל יום, אפילו אם היית קורא לו בשתיים בלילה, היה מייד בא לשחק," מספר אבי רמתי, ידידו הטוב של הרצל. „הוא שיחק בקבוצות הנערים של מכבי נתניה, והיה כישרון פנטסטי. הוא עבר לקבוצת מכבי רמת־עמידר, וממש לפני שהתחיל לשחק בליגה הלאומית נקרע לו

המקום אבי רמתי, ידידו הטוב ביותר של הרצל עטיה, מצביע על גדר הבניין ברחוב השומר, שבה נעצר לבסוף הג'יפ. בתמונה התחתונה נראה עמוד־הברזל שאליו היתה קשורה השרשרת הקטלנית. מעוצמת ההתנגשות נעקר העמוד ממקומו, אך הוצב במהירות מחדש על־ידי עיריית בני־ברק, בניגוד מפורש לחוק.

ויכוח אחרי ההלווייה התנהל ויכוח סוער במקום התאונה, כאשר אשה דתית תושבת השכונה טענה, כי הרצל עטיה ודויד פטאו ידעו היטב על קיומו של המחסום, ולמעשה התכוונו להפילו כמעשה־פרובוקציה. רק כוח־מישטרה מתוגבר מנע את גלישת הוויכוח לתיגרת־ידיים חריפה, כמו שהיה כבר פעמים רבות בעבר.

הכפייה

הרצל?

גיד ברגל, והוא היה בגבס כחודשיים. הוא היה בחור בלי מזל, ולא רק בכדורגל."

כשסיים את בית־הספר, החל הרצל עובד עם גיסו, צמח, בשיפוץ בניינים. „הוא עבד תמיד בחריצות," מספר צמח, „והיה גומר כל דבר מהר כדי לרוץ לכדורגל. הוא היה גם משחק עם הילדים שלי ומאמן אותם, היה לוקח אותם לסרטים. וכשבגרו, היה מדריך אותם בענייני בגדים ובחורות. הוא אהב מוסיקה ושנא סמים, ואת זה החדיר בליבם של כל ילדי המישפחה, כמו אח גדול."

בצבא שירת הרצל כנהג־אמבולנס, אח־

העדות נגבה ברזני (מימין) ו־אריאלה אשכנזי, ש־בילו עם הרצל עטיה את הערב האחרון בחייו. דיבריהן מפריכים את גירסת ה־מישטרה, כאילו שוטט הג'יפ במקום האסון עוד לפני שקרתה התאונה הקטלנית.

רי שנאלץ לעזוב יחידה קרבית בגלל פציעה. „בתקופת הצבא," מספר אבי רמתי, „כמעט שלא ראינו אותו. סוף־סוף היתה לו פינה משלו, חדר בבסיס שהיה יכול לסדר לפי טעמו, והוא בילה את רוב הזמן בבסיס. זמן קצר לפני השיחרור נפצע הרצל בתאונת־דרכים, כאשר ניסה למנוע התנגשות קטלנית. שבר את ההגה ונפל לתעלה. עשו לו 12 תפרים בראש, אבל הוא היה גאה בכך שהציל את חיי הנוסעים שבריכבו."

קדיש אחרון לאמא

„אחרי שהשתחרר," ממשיך אבי, „הוא חזר לחבורה שנהגה להתאסף ליד קולנוע רמת־גן, ותמיד היה עליז ומצחיק, ממש מסמר־הערב. לכולם הוא קרא ,עיוני', ותמיד היה לו חיוך על השפתיים. הרצל לא גר אף פעם במקום קבוע — שבוע פה ושבוע שם. היה מופיע, ישן כמה לילות, וכשהיה נדמה לו שהוא הופך מיטרד, היה פשוט קם והולך."

„הוא חיפש מיקצוע מכניס," מספר הגיס, צמח, „ורצה לקנות דירה משלו, כי הצבא לא עזר לו בדיור. בהתחלה הוא עבד אתי קצת בשיפוצים, אחר־כך קיבל רשיון למונית והיה נהג שכיר. יותר מאוחר ניסה לעבוד ביהלומים בנתניה, היה נהג־משאית באוטס, ולפני שנהרג עבד כ־פועל־דפוס במיפעל אניה, אבל לא היה מרוצה שם וחיפש עבודה אחרת."

נוסף על תאונת־הדרכים שאירעה בצבא, היה הרצל מעורב בתאונות־דרכים נוספות. „אבל אף פעם לא באשמתו," טוען אבי רמתי. „אחרי השיחרור נסע עם בן־אחותו, וכשעמדו ברמזור אדום דפקה אותם מאחור משאית שאיבדה את הבלמים. אחרי שהתחיל לעבוד על המונית, היתה לו התנגשות עם נהג שלא ציית לתמרור ,עצור,' ושבועיים אחרי־כן שוב היתה לו תאונה, גם היא לא באשמתו, באותו צומת שבו נהרג, צומת השומר ורחוב שרת. פשוט לא היה לו מזל בחיים, לבחור."

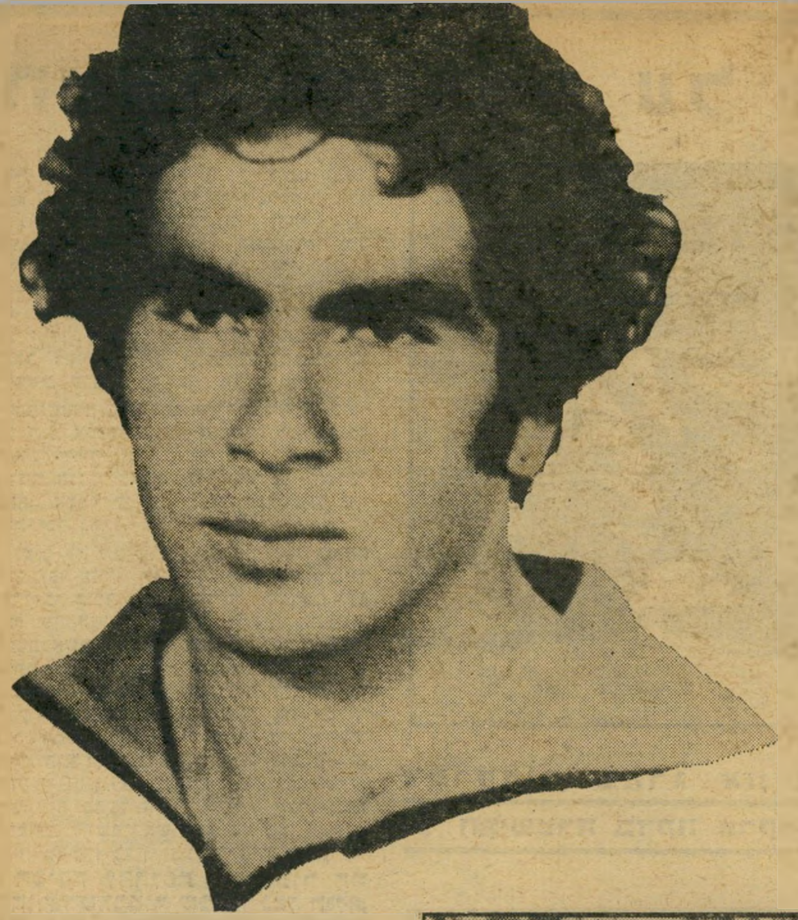

את השבוע האחרון לחייו הקדיש הרצל לחיפוש עבודה חדשה, אך גם שבוע זה עמד בסימן המוות. „ביום רביעי שלפני התאונה," מספר צמח ראובן, „היתה אז־כרה לאמא של הרצל, והוא אמר קדיש. לא ידענו אז, שיומיים מאוחר יותר נצ־טרך אנחנו להגיד קדיש עליו. המיסכן חסך כסף כדי לטייל בקנדה, ונהרג ממש לפני שחלום־חייו עמד להתגשם."

„הוא היה עליז במייוחד בשבוע האח־רון," מספר אבי רמתי, „והיום נדמה לי שהוא היה פשוט עליז מדי. כאילו הבחור אמר ,קחו ממני את כל הטוב שיש בי, קחו הכל, כי אני הולך למות'.

אזהרה מאוחרת מדי

יום לפני מותו, בחוף שרתון בתל־אביב, שם ביקר באופן קבוע, הכיר הרצל עטיה שלוש נערות תושבות אור־יהודה — נגבה ברזני, אריאלה אשכנזי ותיקי בוארון. „הוא מצא חן בעיני מהרגע הראשון," מספרת נגבה ברזני, החיילת, „והקסים אותנו בעליזות שלו. הוא היה מאוד מבדח.

„קבענו להיפגש למחרת, והרצל בא לקחת אותנו עם דויד פטאו, זה שנפצע קשה בתאונה באותו לילה. ישבנו בדירה של אבי רמתי, שמענו מוסיקה, והרצל סיפר כל הזמן בדיחות. בערך בשתים־עשרה וחצי ביקשתי שנלך הביתה, והרצל ודויד לקחו אותנו בג'יפ הפתוח חזרה לאור־יהודה. בדרך הביתה, הרצל אמר לדויד לנסוע בדרך הקיצור ברחוב השומר. אבל דויד לא רצה. אני חושבת שהם לא ידעו בכלל שיש שם מחסום.

„נפרדנו באור־יהודה, וקבענו ללכת למחרת ביחד לים. בשבת בבוקר חיכינו וחיכינו, ורק יותר מאוחר, כששמענו חדשות, הבנו מה קרה. שלרשתנו היינו ממש בהלם."

דויד פטאו (22) עדיין מאושפז בבית־החולים ביילינסון, ומצבו משתפר. „רק לפני ארבעה חודשים הוא השתחרר מ־הצבא," מספרת אמו, נזימה, „והתחיל לעבוד בתור סוחר־תמונות. אני לא מבינה

(המשך בעמ' 36)

הדתית רצחה אותו!

המשך הסידרה על המתרחש במישטרה:

ביום השבת, ה־30 לאוגוסט 1970, התניע ראובן יונה את הטרקטור שלו, פרגוסון מוגבה מדגם 165, והחל נוסע לעבר חלקתו. לידו על הטרקטור עמד קרובו, בנו הקטין של אחיו נורי יונה.

לפתע מעד הילד ונפל. ראובן יונה לא הספיק לעצור, עלה עם הטרקטור על הילד והרגו במקום. כאשר הביאו את הילד לבית־החולים בבאר־שבע נותר לרופאים לקבוע רק את עובדת מותו.

המישטרה פתחה בחקירה מיידית. החוקר היה אלפרד נעים, אז סמל וכיום פקד וראש מדור תאונות־הדרכים במישטרת מרחב הנגב. כאשר חקר את בני המישפחה, אמרו לו כי הילד נפל מגג של בית וכך נהרג.

נעים לא הטיל ספק בסיפור, עד שראה את גופת הילד ואת הדו״ח הרפואי. מייד הבין כי הילד נדרס על־ידי כלי־רכב ולא נפל מן הגג. הוא חזר למקום התאונה, מושב אשבול בנגב, פתח בחקירה נמרצת, איתר את נהג־הטרקטור ראובן יונה. זה סיפר את האמת, ונעים רשם דין־וחשבון כמקובל. כאשר ביקש לראות את הטרקטור שממנו נפל הילד, הראו לו טרקטור אחר. הוא רשם כי ראובן יונה נהג בטרקטור פרגוסון 35, שמיספרו 627390. הטרקטור היה בבעלותו של אהרון יונה, ראש החמולה ויושב־ראש ועד המושב אשבול, והיה מבוטח כדין ובעל רישיון כחוק.

הסיבה להחלפת הטרקטור היתה, שהטרקטור שממנו נפל הילד, היה ללא רישיון־רכב וללא ביטוח. אילו צויין הדבר בדו״ח המישטרה, לא היה מנוס מהעמדת הנהג לדין פלילי והרשעתו הוודאית. על־ידי החלפת הכלי הדורס ניתן היה לראש־החמולה, אהרון יונה, לנסות להסדיר את העניין.

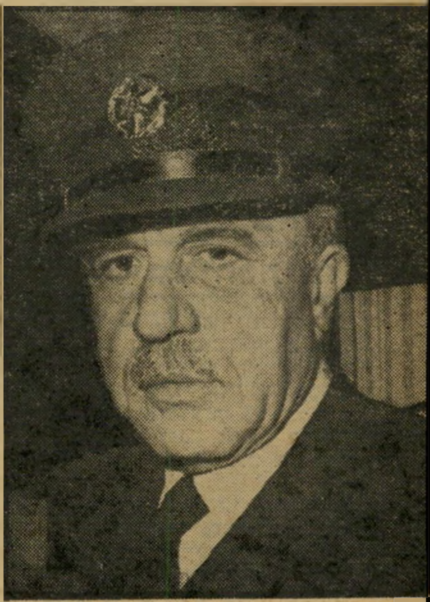

חיים תבורי

לא חקר

שילטון ✶ היונים

אהרון יונה ניגש אל מפקד נפת מישטרת הנגב דאז, חיים תבורי, שהיה ידידו האישי מזה שנים רבות, וביקשו לעשות לסגירת התיק ולמניעת ניתוח שלאחר המוות. אהרון יונה אישר לי השבוע שביקש זאת מתבורי. הוא נימק את הבקשה בכך שהעמדה לדין רק תגרום סבל למישפחה, שכן מדובר בהריגת בן־מישפחה על־ידי קרובו (בשוגג).

ההחלטה לסגירת תיק היא בידי פרקליט־המחוז. ואכן, הפרקליט נתן החלטה לסגירה, על סמך החומר שמסרה לו המישטרה. פקד נעים אומר כיום כי אילו ידע אז שהוחלף הטרקטור, לא היה נותן לסגור את התיק, אלא שההחלטה נראתה לו כטבעית, כדי למנוע ריב מישפחתי.

אגב, הבוחן מטעם המישטרה היה אליעזר אביטן, העובר כעת קורס לקציני מישטרה בכירים. אביטן הוא אחיו של הכדורגלן הידוע. אח נוסף שלו נהרג בתאונת־דרכים.

פקד נעים אינו זוכר למה לא נעשה דבר בעניין הנסיון לרמות את המישטרה ביחס לסיבת־המוות והסתרת הדריסה. אבל הוא זוכר היטב כי לפני כמה חודשים היו אצלו אנשים ממושב אשבול, שרצו להתלונן במישטרה על החלפת הטרקטור, והוא שלח אותם למישטרת אופקים.

נעים אינו מוכן להסביר מדוע סירב לקבל את התלונה על הונאת המישטרה בתיק של הריגת אדם.

אהרון יונה הוא כל־יכול בשלושה מושבים: אשבול, מיבטחים ורווחה. הוא וחמולתו הם כורדים מתומכיו של מולה מוסטאפה ברזאני. יונה ומישפחתו התיישבו במיבטחים בשנות החמישים, וחיש מהר הפך בעל־השפעה במושב. במושב היו בני חמולה אחרת, ובגלל הריב בין החמולות לא היה מנוס מהעברת שבט יונה לשני מושבים, אשבול ורווחה. באשבול היו כבר מתיישבים ממארוקו, אולם בני יונה השתלטו חיש־קל על המושב.

אהרון יונה הפך בן־בית ואיש־סודם של אהרון אוזן וחביב שרבת, וגם ידיד של חיים תבורי, מפקד המישטרה במקום. תבורי ביקר בביתו פעמים רבות.

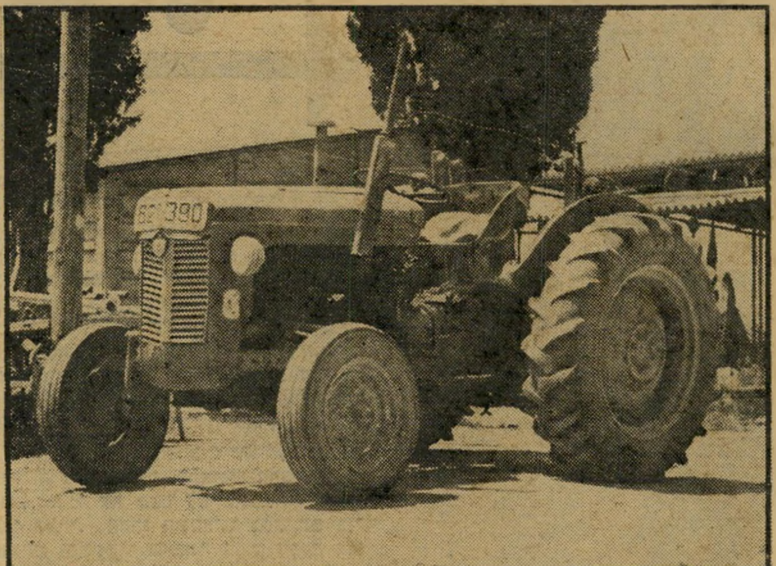

לטרקטור שהרג את הילד לא היה רישיון

אך המישטרה בדקה טרקטור אחר, וסגרה את התיק

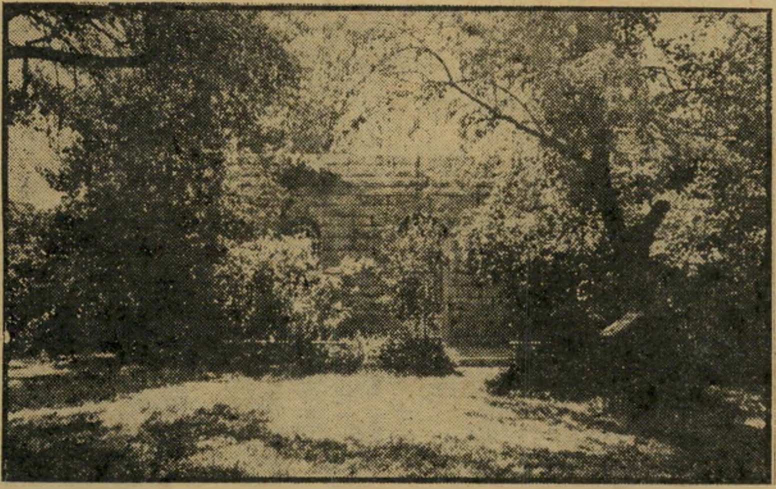

המפכ״ל גר בווילה בתנאי־שכר מגוחכים, והמישטרה

סירבה לחקור יריות שנורו באקדת הבעלים

הטרקטור הדורס

החמולה של יונה השתלטה על יותר מ־150 דונם של הכפר, ולקחה לעצמה מיכסות מים וביצים מעל למגיע. לפני שנתיים התגלה כי אהרון יונה מקבל קיצבת־סעד, למרות היותו בעל־אמצעים. הדבר פורסם באמצעות ועדת־הכלכלה של הכנסת, אבל הוא לא הועמד לדין עד היום.

אהרון יונה הוא חבר־מושב, וכן בני חמולתו. הוא בעל חנות ירקות בשוק של באר־שבע. בנו, עזרא, הוא בעל חנות־ירקות סמוכה. בן מישפחתו, מזכיר־המושב רחמים יונה, אף הוא בעל חנות־ירקות.

כל החנויות הללו מוכרות ירקות הגדלות על אדמת חמולת יונה. למרות שעליהם לשווק רק דרך תנובה, הם משווקים באמצעות החנויות שלהם בניגוד לחוק, ויתר בני־המושב חייבים לשווק באמצעות תנובה, במחירים נמוכים יותר.

כל הדברים הללו נאמרו בישיבות סגורות של ועדת־הכלכלה של הכנסת, שם גם נמסרו עדויות על אודות חשדות פליליים של מישפחת יונה. דברי חברי־מושב אשבול, בראשות יעקב רחמני, שהעידו נגד אהרון יונה והמישטרה:

„אומרים לנו, למה אינכם פונים למישטרה? פנינו עשרות פעמים, ואני שואל: למה המישטרה אינה פועלת? לפני חמישה חודשים הודענו למישטרה שיש גניבות בכפר שלנו, וכלום לא נעשה. כתבתי על־כך למפכ״ל, ולא עשו כלום (הכוונה לשאול רוזוליו). יש אנשים שלוחצים עליהם, והמישטרה אינה פועלת... לפני חמישה חודשים (אפריל 1976) העברנו מיסמכים למישטרה עם תביעות נגד אותם אנשים שיושבים בוועד, על מעשים חריגים מצידם.

„יש לי יסוד להאמין שבאיזה מקום מישהו מהמימסד דואג לכך שבפועל החקירה באשבול לא תצא לפועל.

אלפרד נעים

לא נעים

„יש לנו הוכחות חמורות מאוד על גניבות ושחיתויות... למרות הלחץ שלנו, הטיפול בעניין הוקפא.

„אנחנו הגענו עד למר תבורי, שעומד לקבל את תפקיד המפכ״ל, וברגע שהוא יתערב בעניין של אשבול וימצא יסוד לטענות שלנו, אנחנו נפרסם זאת בעיתונות... אנחנו מבקשים מכם לפעול כדי שהמישטרה תתחיל לחקור בדבר. כאזרח מדינת־ישראל, וכאדם פשוט, אני איבדתי את אמוני בימימסד.״

יעקב רחמני לא תיאר לפני הוועדה דברים בטלים. מזה שנתיים הוא וחבריו מנסים לשכנע את מישטרת הנגב לקבל את תלונתם על מעילות וגניבות במושב, שבהן מעורבים חברי הוועד. עיקר התלונות נוגע לשתי עיסקות.

האחת, שבה מסר מזכיר הוועד רחמים יונה עבודות לקבלן־חשמל בסכום של 340 אלף לירות, כאשר לטענת המתלוננים אותן העבודות נעשו במושבים אחרים

בסכום של כ־100 אלף לירות. התלונות טענו כי מזכיר הוועד קיבל מן הקבלן מתנות יקרות כמו טייפ־רקורדר, מכונת־תפירה ועוד.

העיסקה השניה נוגעת לרכישת כבשים על־ידי הוועד במחיר של 500 לירות ה־אחת. אחר־כך מכר המזכיר לעצמו 100 כבשים מן העדר במחיר של 300 לירות האחת.

תחילה ניסו רחמני וחבריו להתלונן ב־מישטרת אופקים. מפקד המישטרה, יעקב סמנה, העביר את התלונה, בלי בדיקה, לפרקליטות. זו החזירה אותה למישטרה ותבעה חקירה. המישטרה לא חקרה. רח־מני וחבריו נסעו למטה הארצי בירושלים, סיפרו את הדבר לראובן מינקובסקי, ראש מחלקת החקירות. זה החזירם למישטרת אופקים. כיוון שחיים תבורי היה אז מועמד לתפקיד המפכ״ל, ביקש רחמני מיעקב סמנה להזהיר את תבורי שאם ימנע חקי־רה, הם יפנו לעיתונות. תבורי הזמין אליו חבר מושב אשבול, דניאל חי־יצחק, הב־טיח לו כי אין לו כל עניין לעכב את החקירה. שוב עברו חודשים, ואין כל תזוזה בחקירה. אז נודע לרחמני כי תבורי עתיד לבקר בדרום, והוא תפסו לשיחה בשק״ם של באר־שבע.

הייפלא כי חבר־מושב כרחמני מכריז כי איבד את אמונו במימ־סד ?

ארמון בירושלים

ב **יוני 1971** פירסם אהרון דולב ב־מעריב כתבה שגרמה לסערה, על ארמון־הפאר שבו גר חיים תבורי, אז תת־ניצב וסגן מפקד המחוז הדרומי. לפי הכתבה, בעל הווילה היה הקבלן אפרים ברזני, והוא השכירה למישטרת ישראל עבור תבורי במחיר של 280 לירות לחודש. שהוא בערך 20% מהמחיר הריאלי של דמי־השכירות. תבורי סיים אז את בניית ביתו בבאר־שבע, על המיגרש שקיבל מן העיריה בתנאי־חינם כדי שיגור בעיר־ה־דרום, החכירו במחיר גבוה ועבר לגור בארמון של ברזני בירושלים. היה זה חמש שנים לפני שקיבל ללא תשלום כל־שהוא מצידו — לפי שעה — את הווילה במושב מסלול. בעיקבות הפירסום הגיש אז חבר־הכנסת אורי אבנרי שאילתה לשר־המישטרה. ניתנה לה תשובה המצדיקה את ההשכרה המוזרה.

תשובתו של שר־המישטרה, שלמה הילל, היתה כי מדובר בבית ישן המיועד להריסה, ומכאן מחירו הנמוך. השר אישר כי במשך עשרה חודשים לא שילמו גם את דמי־השכירות המגוחכים, ורק ב־יוני 1971, במועד חקירתו של דו־לב, מיהרו לשלם עבור עשרה חוד־שים בדיעבד, ומייד פינה תבורי את הבית.

הנימוק העיקרי של השר להצדקת הפ־רשה, היות הבית מיועד להריסה, אינו נכון. ביקרתי בבית השבוע, היינו ש ש ־ נ י ם אחרי הודעת השר. הבית עדיין עומד על תילו, יפה ומרהיב, וגרה בו מישפחת ברזני.

אולם עובדה היא כי פרשת ההשכרה של הארמון עוררה באזרח מכובד חשדות כי פרשה זו עומדת מאחרי חוסר הטיפול של המישטרה בתלונתו.

חנן דוידסון, מהנדס ראשי של מינהל מקרקעי ישראל, התלונן באוגוסט 1976 אצל מפקד הלישכה לתפקידים מיוחדים בירושלים כי ירו על בית שברשותו בכפר־סבא, באקדח אשר היורה בו נשאו ללא רישיון. דוידסון מסר בתלונתו כי מדובר באקדח מטיפוס הגה שמיספרו 1085935, שבעליו, ובעל הרישיון להחזקתו, הוא אברהם ברזני. הצרה היא, מבחינתו של דוידסון, שבתקופה האמורה היה אברהם ברזני בקנדה, ולא היתה, איפוא, כל הצ־דקה לחקירתו.

לאחר שהמישטרה לא התייחסה לתלונתו, פתח דוידסון במצוד פרטי, וגילה כי האקדח הזה הוצע ל־מכירה בחנות „להב" בתל־אביב. הוא הודיע זאת למישטרה, ששוב סירבה לעשות משהו. דוידסון קנה את האקדח בעצמו, ומסרו למישט־רה כדי להכריחה לחקור.

לדבריו, אין זו התלונה היחידה נגד האחים ברזני שהמישטרה מסרבת לחקור. דוידסון אינו מוצא כל הצדקה לכך. הוא טוען שיש להתייחס אל האחים ברזני כאילו היו אזרחים רגילים — למרות יח־סיהם עם המישטרה.

יגאל לביב ■

(כתבה רביעית בסידרה)

במדינה

העם

יורה רותחת

שטף מאורעות פנימיים מסעירים, הסיח את הדעת מהעימות המצפה מאחרי הדלת

בגורליות של טרגדיה יוונית נעו מחוגי השעון המדיני לעבר העימות הבלתי נמנע עם ארצות־הברית. ערב נסיעתו של ראש הממשלה מנחם בגין לפגישתו הראשונה עם נשיא ארצות־הברית ג'ימי קארטר, ניסו שני הצדדים למתן את הצהרותיהם הפומביות, להעמיד פנים כאילו הפער בין עמדותיהם ביחס לפתרון בעיות האזור, אינו אלא מחלוקת בין ידידים. אולם אפי־לו גינוני־הנימוס הדיפלומטים המצוחצ־חים ביותר לא היה בהם כדי לחפות על ההתדרדרות הצפויה עד להתנגשות חזי־תית.

רק הקצב המטורף של המאורעות בתוך המדינה היה בו כדי להסיח את דעת העם מאידיו של מארס, אל המילחמה.

תוך שבוע אחד הוצפה המדינה בשטף של אירועים מסעירים, שכל אחד מהם כשלעצמו היה בו כדי לשמש נושא ל־וויכוח ציבורי לוהט במשך שבועות ארו־כים. תחילה רגשה המדינה סביב שערו־ריית מכירת טפסי בחינות־הבגרות. בעק־בות גילוייו הדרמאתיים של איש הפנת־רים השחורים, ח״כ צ'רלי ביטון, על שוק שחור בטפסי בחינות־הבגרות שהחלו להי־ערך השבוע, הסתבר כי השחיתות חד־רה עמוק גם אל שרשי מערכת־החינוך.

גילוייו של ביטון עוררו מחדש את ה־וויכוח הרדום על התועלת שבשיטת בחי־נות־הבגרות כאמצעי להערכת הישגיו ו־כישוריו של בוגר בית־הספר התיכון. או־לם בטרם ניתן היה לפתח ויכוח זה לעו־מק ולהביאו בעקבות שערוריית מכירת הבחינות לידי סיכום מעשי, נחתו על ה־מדינה מאורעות אחרים שהאפילו תוך יו־מיים על בעיה מרכזית בחינוך ודחקו או־תה לקרן זווית של התעניינות הציבור.

● באשקלון בוצע, לראשונה מאז קום המדינה, מעשה פשע של חטיפת ילד בניסיון לסחוט דמי־כופר. בעת שנדמה היה כי אופנת החטיפות לשם סחיטה הגי־עה גם לישראל, הצליחה המשטרה במבצע מהיר לאתר את החוטפים ולשחרר את הילד. אז הסתבר כי מאחרי סיפור החטי־פה השלומיאלי לא היה אלא סיכסוך מיש־פחתי מיסתורי (ראה עמודים 31—30).

● עוד בטרם נקלטה פרשת החטיפה די צורכה הסעירה פרשת מותה של היצאנית זהבה טוויזר את המדינה כולה. מותה, שהוצג כהתאבדות, ערב שידור תוכנית טלוויזיה אודותיה, חשף לא רק סיפור אנושי נוגע ללב, אלא מיקד את תשו־מת־הלב מחדש לאחת הבעיות החברתיות של ישראל, שבמותה אולי תרמה זהבה לניסיון לפתרונה יותר מאשר בסרט ה־תעודה בו הסכימה להשתתף. (ראה עמו־דים 29—28).

● עוד לפני שנפתרה תעלומת מותה של זהבה טוויזר התלקחה מילחמת דת בבני־ברק סביב מעשה של כפיה דתית שגרם למותו של צעיר רמת־גני (ראה עמודים 25—24).

הגייזרים משחררים קיטור. כל אחת מפרשות אלה היתה יכולה להעסיק, במדינה נורמלית אחרת, את כותרות ה־עתונים ימים רבים. בישראל היה משך חייה קצר, לפני שסערה לאומית אחרת התייצבה במוקד הוויכוח הציבורי. המדי־נה כולה דמתה ליורה רותחת. היצרים התלהטו וכמעט בכל נושא ניתן היה ל־הבחין במחנות מוגדרים המתנגשים שוב ושוב, בכל פעם בחזית אחרת.

לכאורה לא היה קשר בין המאורעות המסעירים השונים. אפשר היה לטעון כי רק המקרה העיוור הוא שזימן אותם ב־שבוע אחד. אולם ייתכן כי עצם הדינא־מיקה של המאורעות היה בה כדי להעיד על תופעה סמויה עדיין.

מתחת לפני השטח התחוללה רתיחה פנימית. הפרשיות החברתיות השונות לא היו אלא גייזרים ששיחררו מעט את הקי־טור הלוהט. האם היה בהם להעיד על התפרצות גדולה של לבה העומדת ל־התרחש ?

קהל ביציע הבורסה
רווח מהיר

ברוקר לוונקוב ולקוחות
תחליף לבנקים

המשק

רווחים אסורים

הבורסה מנוהלת בשיטות פרימיטיביות, הבנקים עושים בה כבתוך שלהם — ומתפללים שלא יבוא השינוי החיוני

מה היה קורה אילו כביש חיפה — תל־אביב היה כיום צר כפי שהיה לפני שלו־שים שנה ? נקל לתאר את פקקי־התנועה, השיבושים והתאונות שהיו נגרמים בו מדי יום. את הפגנות־המחאה של רבבות בעלי־הרכב שהיו נאלצים למצוא נתיב למכוני־תם בכביש שאינו תואם את התפתחות ה־תחבורה.

למזלה של התחבורה הורחב כביש חי־פה, ובמקומו אף נבנתה אוטוסטרדה. אבל בבורסה לניירות־ערך בתל־אביב, לא הש־תנה דבר. הבורסה חיה ופועלת כיום בדיוק כפי שפעלה כאשר הוקמה לפני כעשרים שנה. האולם צר מהכיל את הבאים. ביציע הקטן יושב הקהל כמו בגן־חיות. שיטת־המיסחר מיושנת, שכמותה נהוגה אולי במדינות מפגרות באפריקה. הבורסה כמוה כצינור צר ורקוב שדרכו מנסים להזרים כמויות־מים אדירות שאינו מסוגל להכיל.

מדי־פעם פורצים המים בעד חור ה־נבעה בצינור הרקוב, ואז פשוט מפסיקים את הזרימה. איש אינו מעלה בדעתו כי נחוץ צינור חדש, שיהיה רחב דיו לתי־עול המים. ואם מישהו אכן רוצה בכך, בעלי הציגור לא יניחו לעשות זאת, מ־חשש לאיבדן שליטתם בו וברווחים ה־נובעים מן המים המועטים הזורמים בו.

40 מיליון בשנה. רק לפני שנים אחדות היה בבורסה חג כאשר היקף ה־מיסחר עלה על מיליון לירות. כאשר קרה הדבר בשנים 1967—1963, ראו בכך הכל את ההישג הגדול של המשק. שלושה עי־תונים יומיים כלכליים קמו כדי לספק את דרישות המשקיעים לחדשות הבורסה, ו־הכל בגלל מחזור עיסקות שלא עבר את מיליון הלירות ליום. עתה מגיע המחזור לפי־מאה ויותר מכך, וגם אם מקטינים את שיעורו בהתאם לירידת ערך הכסף, סביר יהיה לומר כי היקף העיסקות בבור־סה גדל לפחות פי־חמישים.

הסיבה העיקרית לזרימת הכסף לבורסה היא, כמובן, הפטור ממס־הכנסה על ריווחי־הון מעיסקי־מניות. לאנשים המבקשים ל־הציג מקור חוקי לרווחים, אין קל מאשר לעשות זאת באמצעות הבורסה — זאת, כמובן, כאשר מרוויחים. קבלן ידוע היה בונה מדי שנה כ־20 בתים פרטיים. הוא עשה במשך עשר שנות עבודה כשיבעה מיליוני לירות רווח נקי. לפני שנה החל משחק בבורסה. הוא עשה בתוך השנה האחת ארבעים מיליון לירות בנקל.

שחקן ידוע החל משקיע בבורסה לפני שנתיים, בכמה מאות אלפי לירות. הוא הגיע כיום לתיק של ארבעה מיליוני לי־רות. הוא לא היה עושה כסף כזה גם ב־חמש־מאות שנות הופעה על הבמה. והכל נקי, ופטור ממס.

המשקיע הקטן. האומנם פטור ממס ? למעשה אין הדבר כך, אך שילטונות מס־ההכנסה עוצמים את עיניהם. תקנות המס קובעות, כי ריווחי־ההון בבורסה יהיו פטו־רים אם הם רווחים חד־פעמיים ואינם רווח הנובע מעיסוקו של המרויח. ברור כי מי שקונה ומוכר מניות בשיטתיות צריך ל־שלם מס־הכנסה רגיל על רווחיו, ואינו זכאי לפטור: כשם שמס־ההכנסה דורש ממי שקונה ומוכר מיגרשים יותר מפעם או פעמיים בחייו, לשלם מס־הכנסה על העסקות ואינו רואה בו אזרח תמים ש־במקרה עשה כסף ועיסוקו העיקרי שו־נה. אילו היו שילטונות מס־ההכנסה מפעי־לים את החוק כפי שצריך, היו גובים מאות מיליוני לירות מיסים על כל העס־קות שנעשו. אין קל מגבייה כזו: כל המכירות והקניות רשומות בבנקים, ואצל סוחרי־המניות. מעבירים במחשב את כל העסקות, ומחייבים במס כל מי שקנה

(המשך בעמ' 28)

במדינה

(המשך מעמוד 27)

ומכר יותר ממיספר פעמים מסויים בשנה. ברור, כי אם יעשו כך יקטינו את מיס־פר הספקולנטים העושים רווחים בבורסה כמיקצוע. אולם המשקיע הקטן, שאינו רובץ כל היום ליד הבורסה, לא ייפגע.

מקור נוסף לכספים הזורמים עתה לבור־סה הוא כסף שעסק במיסחר בדולרים שחורים. הגדלת הקצבת־המטבע על־ידי האוצר הקטינה באורח דראסטי את הפעי־לות בענף שחור זה. מקורות המימון שלו הם בעיקר יהלומנים, המספקים את ה־סחורה האסורה. כסף רב שהיה פעיל ב־מיסחר דולרים שחורים (לפי הערכות בנק ישראל, היקף המיסחר הוא מעל 150 מיל־יון דולר לשנה, שהם מחזור של יותר מ־מיליארד וחצי לירות) זורם בחלקו לבור־סה, שבה עושים רווחים קלים.

בריחה מצמודים. אל שני מקורות ספקולטיבים אלה נוסף מקור שלישי, ש־היא אולי העיקרי בהם. הודעות ממשלת הליכוד על ריסון האינפלציה מביאות ל־בריחה מהשקעות בצמודי־מדד. אם המדד יעלה השנה רק ב־25% ובשנה הבאה רק ב־15%, כהבטחות הליכוד, לא יהיה כדאי להשקיע בצמודים, שעלו אשתקד ב־40% לשנה. מאות מיליוני לירות שהיו זורמות מדי חודש לרכישות של צמודים, מופנות עתה לבורסה. כספים אלה באים מאנשים פרטיים, אך גם ממוסדות ואפילו מבנקים. כספים ממוסדים זורמים בעיקר להשקעות סולידיות במניות בנקים וחברות־ביטוח, והן שגרמו לעלייה המסחררת במניות ענף הכספים.

מקור רביעי הוא כסף שעבד עד כה ב־מימון שחור של מוצרי־צריכה. הירידה בהיקף הפעילות הכלכלית, מחשש לבאות, נותנת את אותותיה גם בענף זה. קונים פחות דירות, הולכים פחות למיסעדות, ל־מועדוני־לילה, קונים פחות מוצרי־צריכה. מאות מיליוני לירות שהיו מממנות ענפים אלה באופן שחור, פנויות עתה ובעליהן מזרימים אותן לבורסה.

הבורסה היא חברה השייכת בעיקר ל־בנקם הגדולים, השולטים בה, ויש בה מקום לפעילות מצומצמת של סוחרים פר־טיים. בארצות־הברית הביאו את שיטת הפעלת הבורסה למכסימום של יעילות, אחרי שלמדו משגיאות רבות שנעשו שם. בישראל מישתדלים לחזור על כל השגי־אות.

הבנקים סוחרים. כך, למשל, אסור באמריקה לבנק לסחור במניות. הסיבה פשוטה: הבנק הוא אינטרסנט, קונה ו־מוכר מניות בשביל עצמו, ומשום כך אינו יכול לייצג בנאמנות לקוחות אחרים. ב־ישראל שולטים הבנקים בבורסה ועושים בה כבתוך שלהם, על חשבון הלקוחות.

באמריקה יש חוקי־מיסחר בניירות־ערך חמורים ביותר, והעובר עליהם נשלח לכלא לשנים רבות. מנהל או פקיד בחברה, שהשתמש בידע פנימי לעיסקי בורסה, צפוי למאסר ממושך. בישראל קונים ומוכ־רים מניות גם פקידי ניירות־הערך בבנ־קים, וכן מנהלי החברות, בנצלם את הידע הפנימי שיש להם ואין לציבור. הכל נעשה בגלוי, וללא כל חשש. על רקע זה קמו ברוקרים פרטיים, כמו יעקב לווינקוב, המנסים לייצג את המשקיע מחוץ למיסג־רת הבנקאית, תוך פעילות שהבנקים ה־סולידיים יהססו לנקוט.

הגוף החייב לפקח על הבורסה הוא ה־רשות־לניירות־ערך הממשלתית. אולם ל־רשות אין כל שיניים, והיא תלויה ברצונם הטוב של הבנקים, העושים בבורסה כבתוך שלהם.

שליטי הבורסה מעונינים בהמשך המצב הקיים. הבורסה נחוצה להם לעשיית רווחים פטורים־ממס, תוך זריקת פירורים לציבור.

כל עוד יישאר המצב בעינו, צפוייה סכנה גדולה למשקיע הקטן. הפיתרון: העתקת חוקי ניירות־הערך האמריקאיים, מיבנה הבורסה שם ושיטת הפיקוח שם. אם תרצה ממשלת הליכוד להפוך את ה־בורסה למכשיר לגיוס כסף לתעשייה עליה, קודם לכל, לבנות בורסה שלמשקיע הקטן יהיה אמון בה. השיטה האמריקאית טובה עבור אמריקה, והיא טובה גם לישראל. זהו מיקרה מובהק שבו צריכה ממשלה, הרואה באמריקה דוגמה ומופת, להעתיק את המופת הזה וליישמו במהרה.

הבמאית יפת־התואר

אולם נסיון־השיקום

מותה

זהבה

ליהי חנוך, **אשתו** של הזמר־מלחין שלום חנוך, ישבה מול מקלט־הטל־וויזיה בביתה. היא לא שיערה כי בתוך מיספר דקות תעמוד במרכזה של דראמה שתאיים לפגוע בשמה המיקצועי.

תוך דקות עמד להיות מוקרן סירטה נערה מחפשת כתובת, סרט שבו השקיעה את מיטב כישרונה ונישמתה, סרט שהיה אמור לשמש מיסמך אנושי נוקב, על בחו־רה שעזבה את עולם הזנות ומנסה לחזור למוטב.

באותו יום, בשעה ארבע אחר־הצהריים, צילצלה זהבה טוויזר, גיבורת הסרט, ל־ביתה של ליהי שברמת־גן. שלום, בעלה ענה לטלפון. זהבה ביקשה לדבר עם ליהי בדחיפות. שלום השיב שליהי איננה בבית, ואז אמרה זהבה שתתקשר שוב בשמונה בערב. ליהי אותרה, וחיכתה לטלפון. לדב־ריה, נדהמה מהדיוק של זהבה. בדיוק בשעה שמונה, כשהחלו התוכניות העיב־ריות בטלוויזיה, צילצל הטלפון וזהבה היתה על הקו.

מספרת ליהי: „היא לא אמרה מילה על הסרט, אבל היתה היסטרית לחלוטין. אמרתי לה 'שלום, זהבה', והיא אמרה לי: 'תראי, ליהי, יש לי שכנים וסידרתי לי פנימייה.' שאלתי אותה 'מה שלומך?' רצי־תי לדבר איתה, לא ראיתי אותה המון זמן. אבל המישפט הבא שלה היה: 'תסתמי את הפה שלך, בת־כלבה, הבית שלך ייהרס, הבת שלך תמות! לא תישאר אבן על אבן. אני אהרוס לך את החיים!' ניסיתי להכ־ניס מילה, אבל היא המשיכה לצעוק ולבס־סוף טרקה את הטלפון. סך־הכל היא לא אמרה כלום, ולא ציפתה לשמוע כלום. היא היתה בטראנס, לא היתה בפוקוס. הרגשתי שהיא בלחץ."

שלוש שעות לאחר־מכן, בעוד ליהי חנוך מנסה למצוא את מיספר־הטלפון של יצחק ליבני, מנכ"ל רשות־השידור ולברר מדוע לא שודר סירטה, שוב צילצל הטלפון בביתה. כתב־הטלוויזיה דן סממה היה על הקו. הוא ביקש לוודא אם יש קשר בין צעירה בשם זהבה טוויזר, שהתאבדה כש־השליכה עצמה מתחת לגלגלי מכונית ב־כביש גהה, לבין גיבורת הסרט. ליהי נפ־לה על הריצפה ופרצה בצעקות נוראות.

מערכת־היחסים בין הבמאית ליהי חנוך לבין גיבורת הסרט, זהבה טווי־זר, הפכה שם־דבר בבוהמה התל־אביבית. כיצד הן התוודעו זו אל זו? מה באמת התרחש מאחרי־הקלעים של צילומי הסרט התעודי?

מספרת ליהי: „הגשתי הצעה לטלוויזיה. לביים סרט על זונה החוזרת למוטב.

„עובדת סוציאלית שם המליצה על זהבה טוויזר. היא סיפרה לי שזהבה היא מיקרה אבוד, שמישרד־הסעד הרים ממנה ידיים ואינו מאמין בה, יחד עם זאת אמרה שהיא בחורה אינטליגנטית בצורה בלתי־רגילה.

„אני התרשמתי ממנה שהיא בחו־רה חריפה, בעלת אינטואיציה של חיה, שאי־אפשר לעבוד עליה או ל־מרוח אותה בשום פנים ואופן. היא הס־כימה להשתתף בסרט. מן ההתחלה היו היחסים בינינו פתוחים. כתבתי את התס־ריט בשני מישורים. במישור אחד למדתי את סיפור־חייה על כל האספקטים שבו, אולם החלטתי למנוע זיהוי ולהתחיל את סיפור־חייה מגיל 14, הגיל שבו עזבה את הבית. המישור השני היה לצלם מישפחה שילדתה נעלמה מהבית בגיל 14 ומאז נעלמו עיקבותיה.

„זהבה נכנסה לסיפור בהנאה גדולה, היא בחרה לעצמה את השם דניאלה, ואמרה לי שהיא רוצה להיראות כמו ירדנה ארזי. היא עצמה היתה קטנה, רזה, בעלת שיער שחור קצר, את פניה כיסו חטטים עמוקים שבאו כתוצאה מכך שסרטה את פניה עד זוב דם כשהזריקה לעצמה הירואין. מאוחר יותר ניסיתי, יחד איתה, לטפל בחטטים שלה ולקחתי אותה לקוסמטיק־אית שלי בפתח־תיקווה. אך כמו בכל דבר, גם בזה לא התמידה.

„כדי להתאים לה את דמותה של ירדנה ארזי הלכנו לאורי גרוס, והתאמנו לה פיאה. אחר־כך בחרנו במישקפיים הגדו־לים ביותר שהיו אצל האופטיקאי. ביקרנו במיטב הבוטיקים, והיא בח־רה לעצמה בגדים מפוארים. היה חשוב לה מאד להיות יפה בסרט. לנו היה חשוב שלא יזהו אותה. היא אופרה באיפור כבד והסתרנו במיוחד נקודת חן שהיתה לה מעל השפה. היא ישבה איתנו כשראינו קטעים מהסרט, והוציאה — בהסכמתי ה־מלאה.

נסיונות־התאבדות קודמים

סיפורה של **זהבה**, כפי שהיא מס־פרת אותו בעצמה בסרט, הוא בנאלי. אביה היה בבית־הסוהר, אמה נשארה מטו־פלת בילדים ומתה מעוני וממחלה כשזהבה היתה בת תשע. האב נשא אשה שנייה שלא רצתה בזהבה, וזו התגלגלה במוסדות ואצל מישפחות־אומנות עד גיל 14, הגיל שבו עזבה את הבית. באחד הקטעים שהוצאו מהסרט מספרת זהבה כי ראתה אונס ילדה לנגד עיניה.

אשת הסרטים ...ה טוויזר על בימת צילומי ה־ ...סוס עץ", בחברת הבמאי יקי יושע. זהבה ביקשה לעבוד בסרט כמנהלת־ייצור למרות חוסר־ניסיונה. היא התקבלה לעבודה כאחראית על המזון. לבסוף פוטרה, אחרי שרבה ללא־הרף עם מנהל־הייצור. אנשי־הצוות טוענים כי בעת שהלכה מבימת־הצילומים לבלי שוב, איימה כי תתאבד.

ניסתה לשקם את הזונה־לשעבר -

הוביל, בסופו של דבר, לטרגדיה נוראה של נערה

ליהי

הסרט נפתח כאשר זהבה יושבת בבית־קפה ומספרת איך ברחה אל חברה בחיפה. המשטרה עצרה אותה בעוון שוטטות. בבית־המעצר ראתה זונות סופרות כסף, שאלה מניין הכסף וסיפרו לה. היא מספרת, בסרט, כי לא הבדילה בין בית־מעצר לבין בית־סוהר, עד־כדי־כך נאיבית היתה. יחד עם זאת, היתה די מבוגרת כדי לבקש מאחיה של חברתה שיראה לה היכן לעמוד בכביש. היא עלתה על משאית, וכך החלה הקאריירה שלה כזונה.

במשך כל שנות עבודתה על הכביש היו לזהבה טוויזר 12 סרסורים. ברגע שאחד מהם לא מצא חן בעיניה עוד החליפה אותו מבלי להניד עפעף. לליהי אמרה: „זונה מקבלת את השכל מאוחר מדי. אני יודעת שהערסים הם הזונות האמיתיות. אבל זונה צריכה ערס שיגן עליה.”

ימים אחדים אחרי שהחלה עובדת בזנות נקלעה זהבה לחבורת סרסורים. הם הזריקו לה אופיום, ובר־בלילה נאנסה על־ידי הקבוצה כולה.

מיפלג הנוער עצר אותה כעבור זמן קצר, והיא ישבה במוסד לנערות סוטות צופיה. במשך התקופה שבה ישבה שם ברחה מהמוסד עשר פעמים. בסרט היא מספרת על ניסיון־ההתאבדות שלה: לדבריה, ישבה בתא אחד עם שתי מלכות המוסד. הן הכריחו אותה למלא את רצונן, היא התנגדה, הן חבטו בה נאמנות, היא התלוננה בהנהלה, ההנהלה ציפצפה עליה והיא ניסתה להתאבד בתלייה. הניסיון נכשל. זו היתה הראשונה בשרשרת של התאבדויות, שהאחרונה בהן עלתה בידה.

בזמן שהתגוררה בביתו של השחקן נחום שליט צילצלה לבמאי־סרטים ידוע שהיתה מיודדת איתו, ואמרה לו: „שתיתי בקבוק של אקונומיקה, בוא תציל אותי.” הבמאי הגיע, עזר לה להקיא את נשמתה, הכין לה קפה וכך ניצלה.

ליהי חנוך מספרת, כי זמן קצר אחרי התחלת הצילומים הופיעה לפתע זהבה בביתה כשהיא חבולה, והראתה לה מכות טריות. היא סיפרה לה, לדבריה, כי זרקה עצמה מתחת לגלגלי מכונית בשדרות נורדאו בתל־אביב, אך ניצלה על־ידי עוברים־ושבים.

זהבה היתה מאיימת שתהרוג את עצמה כל שני וחמישי. גם כשפוטרה על־ידי הבמאי יקי יושע, מתפקיד האחראית על המזון בצילומי הסרט סוסעץ, איימה שתהרוג את עצמה.

כשהשתחררה מצופיה הכירה זהבה את יעקב טפליצקי, שהפיל ברשתו את כל בנות המוסד. הוא היה בחור יפה־תואר ממוצא רומני, והיא התאהבה בו מעל לאוזניה.

העובדה שהיה עבריין נודע, לא הפריעה לה. מאוחר יותר התנגד טפליצקי לכך שזהבה תשתתף בסרט. הוא אמר לה שהוא רוצה להתחתן איתה. אולם זהבה אמרה פעם, ברגע של גילוי־לב, כי היא מאמינה שטפליצקי רצה לשמור אותה לעצמו כל זמן שהוא יושב בבית־הסוהר, ומשום כך אמר לה שיתחתן איתה. אותו טפליצקי מרצה עתה עונש־מאסר בכלא דמון, אחרי שזונה שעבדה בשבילו והיא אם־בנו, הלשינה עליו כי חי על רווחיה ברגע שבו עזב אותה לטובת זהבה טוויזר.

טפליצקי היה כותב לזהבה מיכתבי־אהבה לוהטים עם שגיאות נוראות בעיברית. יקי יושע יודע לספר, כי על אחד המיכתבים חתם „יעקב מהבר־כביר,” וכך נשאר כינויו בפי ידידיה הבוהמיים של זהבה. הוא גם סיפר לה שהפך אדם דתי.

זהבה לא אכלה את הלוקש, והסבירה כי מחצית האסירים בדמון הופכים דתיים כדי לנכות שליש מעונשם. כשפגשה בליהי חנוך, אמרה לה זהבה כי אינה ראוייה ליעקב מאחר שהיא בוגדת בו עם גברים אחרים. עוד סיפרה, כי היא מעריצה אותו בגלל שהוציא אותה מההרואין ומהזריקות אל סם קל יותר, החשיש.

עולם הפשע הקסום

בעת ציזומי הסרט התגוררה זהבה אצל אמו של יעקב טפליצקי, ביפו. הזקנה, על־פי הוראה מפורשת של בנה, אסרה עליה לחזור הביתה אחרי שבע בערב, וליהי הקפידה על כלל זה. אחת המריבות הגדולות של ליהי עם אחד מאנשי ציוותה אירע כאשר נודע לה כי זהבה, במקום ללכת אל בית הזקנה ביפו, הלכה עימו לביתו ונשארה ללון שם. סיפר אותו איש־צוות:

„בלילה האחרון של הצילומים, זהבה היתה נורא עצובה. ימי הצילומים היו הימים המאושרים בחייה. היא היתה הכוכבת, כולם מילאו אחר רצונה. היא בחורה מאד דרמאתית ונהנתה לשחק. היא היתה בוכה תוך שניות. נדהמנו מהתפיסה המהירה שלה. היה לה כישרון טכני בלתי־רגיל. תוך פרק־זמן קצר הבינה בזוויות ובמיזנסצנות, כאילו כל חייה היתה שחקנית. והנה, הגיע היום האחרון של הצילומים. זהבה הבינה שימי הזוהר שלה עומדים לחלוף. היא אמרה לי: ’קח אותי אליך הביתה, אל תשמע לליהי. אני לא רוצה להיות לבד הלילה, אני לא רוצה לישון אצל הזקנה!’ היא ממש התחננה.

„הרגשתי צורך עצום להעניק לה חום. שכבתי איתה, אבל היא לא נהנתה וצעקה ’די!’ שאלתי אותה מה העניין, והיא אמרה לי שברגע שמתחיל להיות לה טוב היא לא נהנית. היא צריכה שיבעטו בה ויתייחסו אליה לא יפה. קשה לה לקבל שגבר נוהג בה כשווה בשווה. אחר־כך היה לי קשה איתה. ההבדל ברמה היה עצום ובלתי־ניתן־לגישור. יש לי ריגשות־אשמה, אני יודע שלא הייתי בסדר, אבל היו חלקים בזהבה שהיו מתים: כמו, למשל, הכבוד העצמי והמוסר. היה בלתי־אפשרי לאדם כמוני להמשיך איתה את היחסים. היא נפגעה מאד וניתקה את הקשר. התקשרתי אליה פעמים רבות בזמן האחרון, לביתה בפתח־תיקווה, אבל היא אף פעם לא השיבה על הטלפונים שלי. אני חושב שזהבה לא היתה חוזרת למוטב לעולם. היא לא הידרדרה לעולם הפשע, היא טיפסה אליו. היא תמיד אמרה שזהו עולם קסום.”

במשך תקופה ארוכה בחייה היתה מכורה להרואין, והזריקה לעצמה דרך־קבע. היא סיפרה שבחורה הורידה אותה אל הסם הלבן. בתקופה שבה פגשה בה ליהי חנוך לא הזריקה, הסתפקה בבליעת אופיום.

על התפתחות היחסים בינה לבין זהבה מספרת ליהי: „הפכנו חברות. היא פיתחה תלות כלפי, ואני לקחתי על עצמי לשקם אותה. העובדה שהמוסדות הרימו ידיים ממנה שימשה לי אתגר. ככל שהכרתי אותה יותר, נראה היה לי שלא ייתכן שבחורה כל כך אינטליגנטית לא יכולה לצאת מהמצב שבו היא שקועה. החברות בינינו היתה אמיצה. כשאמא של החבר שלה, יעקב, היתה מרשה לה, היא היתה לנה אצלי, התיידדה עם בעלי שלום ועם המטפלת של בתי שיום אחד הלכה אחריה ולא שבה.

„יום אחד באה ואמרה לי: ’בחור הציע לי לגור איתו.’ אסרתי עליה. היא לא שמעה לי, והתחילה לנדוד בין הבתים. כל זמן שגברים לא היו בעסק, היתה לי שליטה עליה. ברגע שלא יכולתי לספק לה גברים, איבדתי את השליטה. דיברתי עם החברים. אמרתי להם: ’חשוב לי שלא תקיימו איתה יחסים. כי ברגע שגבר עומד מולה ולא שוכב איתה, היא מקבלת אמון שאפשרי גם אחרת, לא רק יחסים המבוססים על דפיקות.

„אבל מה יכולתי לעשות? לא יכולתי להגיד לכל הגברים בסביבה עם מי לשכב ועם מי לא. אני מכירה כמה אנשים ידועים מאד בכל הארץ שניצלו אותה עד בוש, אבל לי לא היתה שום שליטה על זה.

„כל זמן שגרה בביתי, הכל היה בסדר. מפיק הסרט, נדב לוויתן ואני, לימדנו אותה קרוא־וכתוב. היא היתה כותבת חיבורים, ואנחנו היינו מתקנים. היא היתה חלק מהמישפחה. הייתי מביאה אותה לארוחות מישפחתיות בבית הורי, ובמיוחד ניצר קשר חזק בינה לבין הילדה שלי.

עיסוק צדדי בזנות

„סידרתי לה עבודה במספרה, אך היא נזרקה משם בגלל דיבורים בוטים כלפי הלקוחות והתנהגות גסה. אחר־כך סידרנו לה עבודה אצל מכר, והוא לקח על עצמו אחריות. היא החזיקה מעמד חודשיים, הוא ניסה להחזיק אותה בכוח, אך הועלו נגדה חשדות של גניבה והוא לא יכול להשאיר אותה בעבודה.

„הלכנו למישרד־העבודה, אל אשה נחמדה בשם אביבה אורגד, והיא סידרה לה מקום בקורס לקוסמטיקאיות. זהבה היתה צריכה לבוא לפגישה, אבל לא הופיעה. כעסתי נורא, ואז היא סיפרה לי שחטפו אותה לשלושה ימים.

„למישרד־העבודה כבר לא יכולנו לגשת, ואז סידרתי לה עבודה באולפני עמקול. היה לה כישרון טכני יוצא־מהכלל. בכלל, היכן שלא צריך היה לדעת קרוא־וכתוב, היא היתה מבריקה. היא עבדה בצד הטכני, עשתה שליחויות וענתה לטלפונים. סידרתי לה דירה ליד האולפן, כשאני ערבה לה ומוצגת בתור ’דודה ליהי’.”

באותה תקופה התוודע אליה במאי־הקולנוע יקי יושע. לדבריו, באה אליו זהבה בשליחות למישרד, הוא התרשם ממנה שהיא בחורה ביישנית, שמע שהיא זונה המנסה לחזור למוטב והציע לה לעבוד כעובדת־ניקיון במישרדו. הוא נתן לה את מפתח מישרדו, למרות התנגדות שותפיו שטענו כי לתת לזונה־לשעבר, שיש לה קשרים עם העולם התחתון, מפתח של מישרד שבו נמצא אולפן־הקלטות יקר, זה מסוכן. אולם יקי התעקש, וזהבה אף לנה במישרד כשלא היתה לה דירה.

ואכן, המצב הגיע לידי כך שרבים מהבוהמה ומחוגי הקולנוע נכנסו למרחב ההיכרויות של זהבה טוויזר. מספרת ליהי חנוך: „איבדתי את השליטה עליה. היא התחילה לשקר לי. פיתאום נודע לי על מעורבות שלה עם נהגי־מוניות, עיסוק צדדי בזנות אחרי שעות העבודה בעמקול. יום אחד נודע לי ממנה שיש לה איזה זקן ברמת־החייל שהיא עושה לו טוב תמורת טובות־הנאה, ושיש לה איזה עורך־דין שמקיים איתה יחסים תמורת עצות מישפטיות.

„עמוס מלאך, בעל עמקול, לא יכול להחזיק אותה. היא היתה קפריזית ודומיננטית. הוא שאל אותי אם היא מסוגלת לטפל בילדים. אמרתי שכן, והוא לקח אותה אליו הביתה. אבל זה שיעמם אותה, והיא הפסיקה לעבוד. לא יכולתי יותר. היא כל הזמן לקחה ממני ומגדב כסף, ומעולם לא החזירה. יחד עם זאת היתה מראה לי לפעמים שיש עליה מאות לירות. יום אחד קיבלתי ממנה טלפון, והיא סיפרה לי שאנשים ידועים בבוהמה הפכו אותה לזונת־צמרת.”

ליהי אינה מגלה מיהם אותם אנשים ידועים, אולם זהבה עצמה סיפרה, בזמנו, לכל מי שפגשה, כי השחקן נחום שליט ומנהל־הייצור אדם צאן, הציעו לה לעבוד בשבילם. כשטילפנתי אל השחקן נחום שליט, לקבל את תגובתו, אמר: „אני מאד עצוב בגלל מה שקרה לזהבה. עבר עלי שבוע קשה. אבל אני אף פעם לא עשיתי לה רע, רק טוב עשיתי לה. הכרתי אותה דרך אדם צאן, שהיה מנהל־הייצור של הסרט. ליהי ביקשה ממנו שישכן את זהבה ימים מספר בביתו, כי לה כבר קשה מאד עם הבחורה. וכך לקחתי אותה פעם לסרט, ופעם לאכול. שום דבר מיוחד.

„לילה אחד היא טילפנה אלי, ואמרה לי שאבוא להציל אותה מכיוון שרודפים אותה ורוצים להרוג אותה ואפילו אין לה כסף לשלם בשביל הטלפון. הגעתי מיד ליפו. היא נראתה כמו חיה נרדפת, אפילו נעליים לא היו לרגליה. שיכנתי אותה בביתי, ואמרתי לה שהיא יכולה להישאר כמה זמן שתרצה. כמו כולם ניסיתי לעזור לה, אבל זה היה קשה. היתה לה אישיות דומיננטית. היא לא סתמה את הפה, אמרה הכל על כל דבר, קשה היה לשאת אותה.

„הייתי נפגש עם ידידי הבמאי קן גלורבוס וחברתו הדוגמנית לויס. דיברנו בינינו אנגלית, כי לויס וקן הם אמריקאים, והיא תמיד היתה אומרת בקול בוטה: ’מה אמרתם עלי? אני יודעת שדיברתם עלי!’ זה היה קשה, בלתי־אפשרי. היא לא התאימה לחברה שלנו ואנחנו ניסינו, ריחמנו עליה, אבל לא הצלחנו. יום אחד ישבתי עם המחזאי חתילי, כדי לעבוד על מחזה־היחיד שלי. היא נכנסה לחדר והתחילה לדבר על כל מיני דברים, אמרתי לה שתצא כי היא מפריעה. היא נכנסה להיסטריה, החלה להכות את עצמה באגרופיה (היא נהגה לעשות זאת לעיתים תכופות) ואמרה: ’מה אני אעשה? אני אהרוג את עצמי! אני אהרוג את עצמי’.

„אחר־כך אמרתי לה שהיא צריכה לעזוב, ושוב ערכה לי סצינות, סירבה, התעקשה. אמרתי לה: ’אני אמצא לך מקום, רק עיזבי את הבית שלי.’ היא לא הסכימה, בסוף נאלצתי ממש לזרוק אותה. היא לוותה ממני יותר מ־600 לירות. בזמן שגרה בביתי לקחה ממני חולצות, סדינים, כריות, כלי־מיטבח. לאט־לאט רוקנה כימעט את כל הבית.

„אני חושב שהסיפור כאילו רציתי להפוך אותה לזונת־צמרת הוא סיפור שהיא המציאה, כדי לנקום בי על שגירשתי אותה מביתי. לפני שבועיים צילצל הטלפון בביתי בשעה מאוחרת, זהבה היתה

(המשך בעמוד 32)

הסיוט הסתיים דינה אזרזר, אמו של יששכר בן ה־10, החטוף, מחבקת את בנה בפתח תחנת המישטרה, אחרי שהשוטרים הצליחו, במיבצע רב־ממדים, לאתר את חוטפיו. יששכר המבוהל לא זז מאמו לשניה.

יששכר אזרזר הוחזר לחיק הורין 24 שעות אחרי שנחטף - אבל האימה השתלטה על מישפחתו רק אחרי שחזר

בן-הדוד החוטף

היה זה אחד הפשעים החמורים שמדינת ישראל ידעה מעודה. חטיפת ילד, התאכזרות כלפיו ודרישת כופר, תוך איומים שבכל פעם יכרתו אבר אחר מגופו וישלחו להוריו. זהו סוג חדש, מפחיד ביותר, של פשיעה. נופך של זוועה תרמה לכך העובדה שהחטיפה תוכננה ובוצעה על־ידי בני מישפחתו של החטוף, כשאת התפקיד הראשי ממלא בה בן־דודתו.

אומנם, הילד נמצא ושניים מן החוטפים נלכדו. אך המסך ירד לפי־שעה רק על המערכה הראשונה של הפרשה הדראמאתית. מישפחת החטוף מוסיפה לחיות בפחד מפני נקמה, ובלשי המישטרה הזהירו את בני הבית שלא לעזוב את דירתם ושלא להסתובב בחוץ שלא לצורך, עד לתפיסתם של שני השותפים הנותרים למעשה־החטיפה.

מיקרה החטיפה העמיד את מישטרת ישראל על רגליה, וחשף מאלמוניותה את מישפחת אזרזר, המונה עשר נפשות ומתגוררת בבלוק 649, בשכונת עתיקות ד' באשקלון. בנה החטוף, יששכר בן ה־10, הפך „גיבור השכונה".

מספר הילד, בלשונו:

„כל הזמן נתנו לי מכות"

„אחרי הצימודים ירדתי לשחק בחצר. קניתי גלידה. שיחקתי עם יוסי דהאן, החבר שלי. אחרי־הצהריים הייתי צריך ללכת למסיבה בבית־הספר. חילקו את התעודות. ישבתי על הגדר ואכלתי הגלידה. פיתאום בא אלי איש אחד, לא הכרתי אותו. ושאל אם אני קוראים לי יששכר. אמרתי לו שכן. אז היא שאל אם לאבא קוראים שלמה ולאמא דינה. אמרתי לו כן. הוא היה גבוה ובירירון, והיו לו מישקפיים וחולצה כחולה. אז הוא אמר לי 'אני דוד שלך, אני מחפש את את אבא. קח אותי לאבא.' אמרתי לו שאבא בחנות. אבא עובד כל היום והוא לא בבית. אז הוא אמר לי שאני אקח אותו לחנות של אבא. טוב, לא היה לי מה לעשות, אמרתי: בסדר. אמרתי לו שאני רוצה שגם יוסי, החבר שלי, יבוא אתי. אז הוא אמר ליוסי, 'אתה תישאר כאן'. הוא צעק על יוסי ואמר לו: 'אבא של יששכר לא רוצה לראות אותך!'

„אז הוא לקח אותי איתו והלכנו לתחנת־האוטובוסים. חשבתי, הולכים לאבא. בדרך אמרתי לאיש הזה: 'אני רוצה להגיד לאמא שלי שאתה לוקח אותי.' אבל הוא משך אותי בכוח ודחף אותי לתוך מכונית אדומה, סובארו. הוא אמר לי לא לשאול שאלות ולהיות ילד טוב. סגרו לי את העיניים ואמרו לי 'אם תדבר, נהרוג אותך.' הם שמו לי מיטפחת שחורה על העיניים וקשרו לי את הרגליים. היה באוטו עוד בן־אדם. רציתי לשאול אותם שאלה, אבל הם תפסו אותי בבוח, עם הידיים ככה חזק, וכמו שהייתי בוכה קשרו לי את העיגיים ואת הידיים.

„בהתחלה לא פחדתי, חשבתי עושים צחוק. חשבתי לוקחים אותי לעיר. הם נסעו מהר ואני כאב לי הידיים והעיניים מהקשירה. התחלתי לצעוק, 'למה לא נוסעים לאבא?' זה שישב על־ידי נתן לי מכה שאני אשתוק. הדוד הזה לא ענה לי. הוא דיבר עם החבר שלו, ככה בשקט, מה שלא יכולתי לשמוע. אחר כך אמר לי להיות בשקט. אחר־כך אמר שאנחנו נוסעים לתל־אביב, לא להרבה זמן. אבל אני כבר
האמנתי לו עליו. אמרתי לו: 'אתה משקר עלי.' צ
תי: 'זה לא נכון!' אבל הוא התרגז עלי וצעק, '
תוק ילד. ככה לא מדברים עם הדוד.' פיתאום א
לי, 'הגענו לתל־אביב.' לא ידעתי איפה אני. הרב
לי מכות שאני ייכנס לבית. הם קשרו אותי ביד
וברגליים שאני לא אברח, ואחר־כך קשרו אותי
מיטה והשאירו רדיו. הנה, תראה את הסימנים
החבל על הרגליים. העיניים שלי היו כל הזמן ק
רות. הייתי רק שומע אותם מדברים. שמעתי
יהודה (החוטף) אומר לחבר שלו שירביץ לי אם
מדבר.

„קשרו אותי חזק למיטה, ולא יכולתי

גיבור השכונה יששכר אזרזר
פצה פה למרו
יששכר עדיין אינו מעכל את החווייה המזעזעת.

אבי החטוף שלמה אזרזר, שממנו דרשו החוטפים סכום של 40 אלף לירות תמו
בנו, חושש לגורל ילדיו. הוא מסרב להאמין שהפרשה הסתיימה, ובדע
לשלוח את ילדיו לקיבוץ או לישיבה. הוא גם שוקל העתקת המישפחה מאשקלון, בעיקבות החטי

ושוב בבית יששכר אזרזר (מימין) יושב לצד אחותו, ז'קלין, המשרתת בצה"ל. האחות נשבעה שלא תניח לאח הקטן לעזוב יותר את הבית לבדו. ז'קלין והאם (שנייה משמאל) עדיין לא התאוששו מהלם החטיפה.

ה־10, שחבריו קוראים לו 'הגיבור' כיוון שלא
יחס החוטפים אליו, שגבל בהתאכזרות ממש.
א ממעט בדיבור, אינו אוכל, וישן במיטת־אביו.

דבר או להירדם. הייתי רעב מאד. **שמעתי** אותם שהיו מדברים עם אבא בטלפון. שמעתי שאמרו לו: 'תשים בבית־שימוש של הגברים 40 אלף לירות.' הייתי רעב כל הזמן. הם נתנו לי 'פרילי' ותה, וחתי־כת־לחם עם חמאה: ביקשתי אותם שיתנו לי ללכת לבית־שימוש, לעשות פיפי, אבל הם לא פתחו את הקשירות ולא נתנו לי. היו מדברים בטלפון בשקט, אבל אני שמעתי אותם שאמרו לאבא, שאם לא יביא את הכסף ישלחו לו כל פעם חלק שלי. אמרו לו שישלחו לו אוזן ואחר־כך אף ואחר־כך רגל. הנעליים שלי היו בחוץ. אני ביקשתי אותם שיתנו לי את הנעליים, היה לי קר ברגליים. אבל האשה (עדיין לא נתפסה) נתנה לי סטירה חזקה ואמרה לי: 'אם תדבר, תקבל מכות'. כל פעם שהייתי זז, נתנה לי מכות.

„אחר כך אמרו לי 'תישן', אבל אני הייתי רעב ופוחד. לא יכולתי להירדם. לא רציתי לישון. לא ידעתי, מה יעשו אתי. אז הם נתנו לי אגרוף בגב שאני אישן. אני ידעתי שהוא גנב (יהודה), שמעתי מה אמר לאבא שלי. ידעתי שהוא גנב, חשבתי שיהרגו אותי. הייתי בטוח. אבל לא בכיתי ולא צעקתי. בגלל זה כתבו בעיתון 'יששכר הגיבור'. האיש השני אמר לו (ליהודה): 'תן לו, תן לו, אל תרחם עליו.' ככה שכבתי ופחדתי, וכל פעם שהייתי זז מייד היו נותנים לי מכה. כשבא הבלש והתפרץ לחדר, חשבתי ש־רוצים להרוג אותי ונבהלתי. לא ידעתי מה יש. אחר־כך הבנתי שזה בלש, והוא לקח אותי לאמא.”

החוטף ✱ בא להרגיע

הילד נחטף על־ידי דודנו בצהריים, אולם הדבר נודע למישפחתו רק כעי־בור שש שעות. החוטף טילפן אל שכנתם, רחל חליוואה, וזו קראה לאבי הילד, שלמה. החוטף הורה לאב כיצד לפעול והיכן להניח את הכסף: בסל־הניירות בחדר־השירותים של תחנת־הדלק בצומת יד־מרדכי. סוכם על בוקר יום־המחרת. באותו ערב הופיע בבית מישפחת אזרזר הדודן, יהודה אביטל, שביצע את החטיפה. הוא אשר שיכנע את בני המישפחה שלא ליצור קשר עם המישטרה, פן יבולע לילד.

ביקורו של הדודן בא כהפתעה למיש־פחה, כיוון שלא ביקר אצלם זה כמה חו־דשים. הוא אמר לאם, „דינה, זה לא עניין בשביל המישטרה. משהו יכול לקרות ל־ילד. הוא בסכנה.” ההורים חששו שהחוט־פים לא יסתפקו בסכום שנקבו, וידרשו עוד ועוד. אולם הדודן „הרגיע” אותם: „הם לא יסתכנו,” אמר.

באותו ערב הציעו לו בני המישפחה להישאר ללון בדירתם. הוא סירב, ואמר כי עליו לשוב לביתו. עוד באותו לילה פנה שלמה אזרזר למישטרה, וזו הורתה לו כיצד לפעול. יהודה אביטל ומיכאל ביטון, שותפו־לעבירה, נלכדו למחרת ב־תחנת־הדלק, לשם באו כדי ליטול את הכסף.

אומר האב, בעל חנות למימכר פירות יבשים: „כואב לי שאחד מהמישפחה שלי עשה את זה. תמיד עשינו לו רק טובות, למה עשה את זה? בא הממזר הזה בערב הנה, עם דמעות בעיניים. אמרתי לו: 'יהודה, יהודה, גנבו לי את הילד'. אמר שיעזור. פיתאום צילצל הטלפון ואמרו לי: 'הבן שלך בידיים שלנו, תביא 40 אלף.' אמרתי, 'יש לי 20 אלף. תקבל ביד, רק תן לי את הילד.' צילצל כמה פעמים, שאל אם הכסף מוכן. אמרתי לו, 'מוכן אדוני.' אמר לי: 'אל תעשה צ'קים, רק מזומן.'

„למחרת באתי לתחנת־הדלק. הלכתי ל־בית־שימוש. אני לא יודע לקרוא 'גברים', 'נשים'. נכנסתי אצל הנשים. חזרתי לבית־קפה לשתות קפה. אחר־כך חזרתי לבית־שימוש, ראיתי בחורה עם שיער בלונדיני קצר ועיניים כחולות. פיתאום בא איזה ערבי ואמר לי להסתלק משם מהר. ואז ראיתי את יהודה. בהתחלה לא הבנתי מה הוא עושה שם. אחר־כך ידעתי שהוא הגנב, אבל לא אמרתי לשוטרים. חזרתי למונית שהביאה אותי, ונסעתי הביתה. אחר־כך בא הקצין של המישטרה ונתן לי נשיקה, ואמר: 'הילד כאן.' עד עכשיו אני לא יכול לדעת למה עשה (יהודה) את זה. אם זה היה מישהו אחר, הייתי עושה מסיבה גדולה. אבל אחד מהמישפחה? — איך אני יכול?”

„אנחנו ✱ חיים בפחד”

שלמה אזרזר תמה, מדוע קרה הדבר הזה דווקא לו. לפני 13 שנים עלה ארצה ממרוקו, הקים באשקלון חנות שעליה פרנסתו. את שמונה ילדיו הוא מקיים בכבוד. „אני לא איש עשיר. אין לי הרבה כסף,” הוא אומר. „אני עובד לבד. הוא בטח חשב שיש לנו הרבה כסף, או שאולי היה צריך כסף לחיסול חשבונות בעולם־התחתון.” בני־המישפחה יודעים ל־ספר שהחוטף, יהודה אביטל, מעולם לא עבד בעבודה קבועה, והיה מוכר בחוגי העולם התחתון כעבריין ותיק.

מספר שלמה: „הוא אף פעם לא בא אצלי בחנות ולא ידע מה יש לי. היה בא רק הביתה, לאשתי, שתעשה לו עוגות. תמיד היה בא אלינו ומתייעץ איתנו מה לעשות בגלל שאשתו בוגדת בו.”

אחותו של יששכר, ז'קלין בת העשרים, חיילת, אומרת: „אנחנו פוחדים לישון בבית מאז המיקרה. אף אחד מאיתנו לא יוצא מהבית. אנחנו פוחדים שאשתו היא המוח המתכנן, והיא מסוגלת להכל. בלילה שעבר הסתובב כאן אוטו כל הלילה, ואנח־נו פוחדים. אולי יחטפו לנו עוד ילד. אני משוכנעת שלאשתו יש יד בדבר. שמה ז'ולייט, והיא טיפוס מסוכן. זה מוזר. שלוש שנים יהודה (החוטף) כבר לא נמצא איתה כמעט, כיוון שהיא בוגדת בו, והנה, שבועיים לפני החטיפה פיתאום חזר אליה הביתה כאילו כלום לא קרה. היא הרי לא הסתכלה עליו מאז שהיה בכלא ופית־אום, לפני החטיפה, חזר אליה והכל בסדר.”

יששכר מבקש לרדת לחצר, לשחק עם חבריו. ההורים והאחות אינם מוכנים. כלל לשמוע על אפשרות כזאת. „אל תזוז מהבית!” הם פוקדים עליו. אומר שלמה: „אני מכניס את הילדים לישיבה בבני־ברק, או לקיבוץ. הם לא יגורו כאן יותר. גם אני מפחד להישאר כאן. אנחנו חיים בפחד. אשתו (של יהודה) זה ממזרה גדולה. בן־אדם לא טובה. אנחנו מפחדים ממנה. מה עשינו להם? מה עשה הילד? אין לנו כסף. אני עובד משש בבוקר עד תשע בלילה, להביא כסף הביתה. הנה, הבנות כולן עוזרות בחנות. ז'קלין לא גמרה תיכון בשביל לבוא לעזור לי בחנות, שיהיה מה להביא לילדים. אז מה רצה מהילד?”

שלמה אינו הולך לעבודה. הוא מסתובב בבית, ומתפרץ מדי פעם בחימה: „אני לא יכול לעבודה עכשיו! אין לי ראש!

(המשך בעמ' 36)

חטיפה - סוף

יהודה אביטל, החוטף, מובל על־ידי בלשי המשטרה למעצר. החוטף נתפס „על חם”, אחרי שהמשטרה גייסה כוחות גדולים למעקב ולתצפיות. הוא נשבר זמן קצר אחרי שנתפס בצומת יד־מרדכי, והוביל את חוקרי־המישטרה למקום־המחבוא שבו הוסתר הילד, בדירה בבאר־שבע.

החוטף

יהודה אביטל, שהוא בן אחותה של אם ה־חטוף, בנישואיו לאשתו השנייה, ז'ולייט.

מותה של נערה

(המשך מעמוד 29)
על הקו, היא ביקשה ממני בקול לא־לה שאבוא. אמרתי לה שאני עם בחורה, שזה בלתי־אפשרי. היא אמרה לי שהיא עובדת במועדון הלילה קאראוואן, ושהיא מייד מגיעה. אמרתי לה: 'לא!' ואז היא פרצה בצעקות ובאיומים: 'אני אראה לך מה זה לא! אני ארצח אותך! אני אהרוס אותך!' וטרקה את השפופרת.

„למרות שאין בי אשמה, אני מרגיש אשם. אני מרגיש שכולנו אשמים. בילבלנו אותה עם עולמנו, השונה מעולמה שלה. מצד אחד היא לא יכלה להתקבל לחברה ההגונה שלנו ומצד שני לא יכלה לחזור אל הפשע. כמו שאני מכיר אותה, היא היתה מתאבדת בלאו־הכי, גם בלי שום קשר לסרט."

זהבה לא היתה מרוצה מהסרט כשראתה אותו. היא אמרה לליהי כי הוא אינו די עצוב, אינו סוחט דמעות. ובכלל — אינו טוב כי הוצאו ממנו הקטעים שבהם סיפרה על ילדותה.

היחסים בין ליהי וזהבה נותקו. יקי יושע טוען, כי זהבה היתה ממורמרת ביותר: „זהבה היתה זקוקה לליהי באופן נואש. היא היתה זקוקה לידידותה ולעצותיה, אבל ליהי נעלמה."

נסיונות סחיטה

אומרת ליהי: „אני צעירה מכדי לאמץ ילדה בת 19, היה לי קשה, אני מודה. בזהבה צריך היה להשקיע מורה, רופא, קוסמטיקאי, פסיכיאטר ובית. בשלב מסויים לא יכולתי להיות כל הדברים האלה ביחד. אני לא יודעת, אולי לקחתי על עצמי יותר מדי דברים. מכל מקום, לפני שיבעה חודשים צילצלה אלי, ואמרה בקול שלא הכרתי: 'תוך חמש דקות אני באה אלייך עם מישהו.' אמרתי לה: 'בואי.' היא הגיעה, נכנסה הביתה כמו בן־אדם זר, ואמרה: ,מחכה לי מישהו בחוץ, אני צריכה לגמור מהר. אני לא חושבת שרק את צריכה להרוויח על הסרט הזה. אני רוצה ממך 30 אלף לירות ומיכתב שתדאגי לי לכל החיים, אחרת אני אהרוס את הסרט.'

„היא היתה מאד קיצרת־רוח. הבנתי שמישהו השתלט עליה והשבתי באופן חד־משמעי: 'לא!' הוספתי, שמצידי אפשר שהסרט לא יוקרן, כי אם היא נמצאת במצב כזה, הסרט לא אמין, מכיוון שהסרט מדבר על בחורה ששיקמה את עצמה. אמרתי לה: 'קחי את הפרטים של ג'ודי לוץ, מנהלת המחלקה לסרטים תעודיים בטלוויזיה, שברשותה נמצא הסרט, ודברי איתה. הסרט לא שלי.' היא אמרה: 'את כועסת. אני הולכת ואתן לך שבוע.' למחשבה. יצאתי החוצה והספקתי לראות מכונית שברולט מתרחקת.

„כעבור שבוע צילצלה. אמרתי לה שאני בכתבות ואפילו בקטע בלקראת שידור. נכשלתי אם היא סוחטת ממני. אמרתי לה שהיא היתה יותר חשובה לי מהסרט, ושהתשובה שלי היא לא! היא טרקה את הטלפון.

„מאוחר יותר פגשה בנדב לוויתן במישרדו של יקי יושע, ואמרה לו: 'במיקרה שאני מתחרטת ולא רוצה שהסרט יוקרן, מה אני צריכה לעשות?' נדב רשם לה על פתק את מיספר־הטלפון של משה עמירב, דובר רשות־השידור, ומסר לה אותו. הוא גם הזכיר לה שיש לה חבר עורך־דין, ושהוא יכול לעזור לה לבטל את ההקרנה. לא שרצינו לבטל, אבל היינו עייפים מזהבה ומהטריפ שלה, נגמר לנו הכוח.

„אני מוכנה להישבע על כך שלזהבה היה חשוב שהסרט יוקרן, כי הוא הציג אותה באור הכי חיובי שאפשר. היינו חולמות ביחד כמו נשים, והיא אמרה שהחלום שלה הוא שמישהו בעל אמצעים יגלה אותה וירצה להתחתן איתה ולהוציא אותה מהבוץ.

„שלושה שבועות אחרי שנדב מסר לה את כתובתו של דובר רשות־השידור, היא טילפנה שוב לנדב ואמרה שאיבדה את הפתק. הוא מסר לה את הפרטים שנית. זהבה בחורה אינטליגנטית, היא ידעה לטלפן. חוץ מזה, יכלה לבקש מיקי, שבמישרדו עבדה, להרים טלפון בשבילה."

אומר יקי יושע: „זהבה באה אלי ואמרה לי שהיא לא רוצה שהסרט יוקרן, כי הוא יהרוס את כל מה שהצליחה לבנות. אמרתי לה שאני לא מאמין לה אבל אם היא באמת רוצה, אפשר למנוע את הקרנת הסרט. ואני אעזור לה. היא סיפרה לי שטילפנה לליהי ולנדב, וביקשה לבטל את הקרנת הסרט. פגשתי בליהי, שאלתי אותה מה העניין, והיא אמרה לי: 'זהבה סתם רוצה לסחוט ממני כספים.' אחר־כך היו לי בעיות איתה על הסרט. היא החליטה שמנהל־הייצור של סוסעץ אינו שווה פרוטה, ושהיא יותר כישרונית ממנו. אחרי פעמיים־שלוש של ויכוחים סוערים אמרתי לה: 'או שאת שומעת מה שמנהל־הייצור אומר לך או שתלכי.' היא הלכה ולא חזרה."

ליהי חנוך אומרת, שאילו רצתה זהבה באמת לעכב את הקרנת הסרט, היה זה נעצר תוך שניה אחת. ואכן, הנושא מסוכן מכדי שהטלוויזיה תעקוף את מי שמתנגד להקרנתו.

הגיע ה־27 במאי, מועד ההקרנה הראשון, שהיה מלווה בפירסומים בעיתונות. מדוע לא הגיבה זהבה אז? קשה להסביר, כי כיום אין כבר עם מי לדבר. חודש לאחר־מכן לא היו פירסומים בעיתונים, להוציא את טורי האינפורמציה ואז התאבדה זהבה. מדוע?

מסביר הפסיכיאטר המתמחה בשיקום נרקומנים:

„ליהי היתה האדם מהעולם ההגון ששמר עם זהבה על קשר, והכניס אותה לעולם שלו. ליהי הציגה לפניה את מה שאין לה, ואת מה שהיא הבינה כי לא יהיה לה לעולם. זהבה התאבדה כדי לנקום בליהי, מייצגת העולם ההגון הבלתי־אפשרי לגביה.

סיבה נוספת יכולה להיות לדיברי הפסיכיאטר, העובדה שבשכבות הנמוכות של אנשים מסוגה של זהבה, אופייני מאד כי לאחר יצירת קשר חזק ויום־יומי, הסירוב הראשון שבו נתקלים דומה לנעיצת סכין בגב. כך הרגישה גם זהבה, ובחרה במוות.

אולם קיימת גירסה נוספת, שלישית. זהבה ניתקה בזמן האחרון כל קשר עם ידידיה ההגונים, אנשי הבוהמה ששמותיהם מתנוססים במדורי הרכילות. יש הטוענים, כי אחרי שהתייאשה מהעולם ההגון, שבו הרגישה לא־בנוח ואליו, הבינה, לא תתקבל לעולם, שבה אל עולמה שלה, העולם התחתון. שם, בין זונות וסרסורים, הרגישה כמו בבית. היא חזרה אל ההרואין, והזריקה לעצמה מיספר פעמים ביום. אלא שיחד עם זאת לא היתה מוכנה להשלים עם הידרדרותה המחודשת. היא נקרעה בין שני העולמות ובחרה למות, אולם כנקמה האשימה במותה את ליהי חנוך, שהיתה הגורם הישיר להיכרותה עם העולם האחר.

גירסה נוספת טוענת כי ידידה, יעקב טפליצקי, הגיע העירה לחופשה בת יומיים, והיא בילתה איתו את היומיים הללו. ידוע כי הוא התנגד להקרנת הסרט, וייתכן כי איים עליה שאם הסרט יוקרן הוא לא יתחתן איתה או עוד גרוע מזה.

בינתיים עדיין לא נמצא הנהג הדורסן, וגם היעלמותו התמוהה של זה נותרה בגדר תעלומה. פלוגת מילואים ששבה מבסיס צבאי בדרום גילתה את גופתה של זהבה על הכביש וחובש הפלוגה קבע את מותה.

שרית ישי ■

סיפורה של הידידה־היצאנית:

„העולם התחתון הרג אותה!"

„בוא אחי, בחור, אל תאמין לאף אחד, כי רק אני יודעת את הסיפור האמיתי של זהבה." הצעירה השחרחורת, חטובת־הגוף, יצאה מתוך קבוצת־שיחים נמוכה בצד הדרך־לא־דרך, העוברת במרכזה של מעברת האסבסטונים בטבורה של לוד.

עיניה היו אדומות, כנראה עישנה סם כלשהו לפי שאזרה אומץ לגשת למכונית, שעליה התנוסס השלט עיתונות. שעה קלה עקבה אחר כתב העולם הזה, מאיר דורון, אשר המתין במכוניתו לבואם של בני מישפחת סוויזר, מול צריף האסבסטון הפרוץ והרעוע, המוקף קוצים מאובקים ופסולת מצחינה.

היא נכנסה למכונית במהירות. היתה עצבנית. „סע מכאן!" פקדה. אחר הציגה עצמה: „אני זונה. אני חברה של זהבה. כבר הרבה שנים. מאז שהיינו ילדות תמימות, טיפשות. כואב לי לראות את כל הכותרות בעיתונים ואת הסיפורים. העיקר חסר. האמת איננה. לא האמת של המישטרה או של הטלוויזיה. האמת של זהבה."

היא העיפה תלתל שחור שנפל על עיניה, ביקשה שיקראו לה אסתי (שם בדוי. שמה המלא שמור במערכת). אחר כך, בסימטה צדדית במרכז לוד, דיברה מהר, כאילו השתוקקה לסיים מהר את אשר החליטה לספר. היא אסרה על הכתב אפילו להדליק את האור הפנימי במכונית כדי שיקל עליו לרשום את דבריה. הביטה בחשד אחר כל עובר־אורח. כל מכונית חולפת עצרה את שטף דיבורה.

„תראה, אני לא פראנואידית," פתחה. „אני פשוט כבר לא תמימה." על עצמה סיפרה רק מעט. היא בת 20, נולדה במארוקו. גרה עם הוריה שנים אחדות באופקים. אחר־כך עקרה המישפחה למעברה בלוד. „וכאן אנחנו תקועים, שמונה נפשות בחדר וחצי, כבר הרבה שנים. מכאן אי־אפשר לצאת. הכל טובע בסמים. זאת הממלכה של העולם התחתון. אחרי תשע בלילה לא תראה כאן ניידת־מישטרה או שום מכונית אחרת. בלוד מפחדים ממעברת האסבסטונים." אמרה בקול צרוד, נוקב.

היא ביקשה לעבור לספר על זהבה, „כי לא אותי חיפשת כאן," כדבריה והתחילה דווקא מן הסוף: „ההורים שלה והאחים ברחו מן הבית. הם מפחדים מהעולם־התחתון. אני מצהירה שהעולם התחתון הביא את זהבה לאן שהיא הגיעה. לבית־הקברות. להיות גופה מתחת למכונית בצומת גהה.

„כבר מההתחלה של החיים שלה, היא יכלה לדעת שלא ייצא ממנה כלום. היינו ילדות, כשכל מיני גברים מגודלים ומפחידים לקחו אותנו אל בין השיחים ואנסו אותנו. בהתחלה היינו בטוחות שככה צריך להיות בעולם. שככה זה.

„לפני שבע שנים מתה אמא של זהבה, שהיתה חולה הרבה שנים עוד קודם־לכן. המעמסה של לגדל שבעה ילדים בלי כסף שבר אותה. אני לא יודעת ממה מתה. אבא של זהבה היה עובד בצבא (אזרח־עובד־צה"ל), וכבר קודם היתה לו מישהי אחרת, נוספת. אחר־כך הוא התחתן איתה, והאשה השנייה רצתה להביא עוד ילדים לצריף של שני חדרים ומיטבחון. היו ויכוחים עם הילדים הגדולים, האחים הבוגרים של זהבה.

„אני זוכרת אותנו בתור ילדות. זהבה נולדה בדרום, באיזה מעברה. אבל כשהקימו את מעברת לוד העבירו אותה ואת הוריה ואת האחים לכאן. את בית־הספר העממי גמרנו בקושי. הדרך לבית־הספר היתה ארוכה. לא היו לנו מחברות. לי ולזהבה היתה מחברת־חשבון משותפת בכיתה ו'. לא היה איפה להכין את השיעורים. כל החיים היו בחוץ, על הכביש, בין השיחים עם הבנים הגדולים. מלוכלכות תמיד, עייפות משינה לא־נוחה במיטה עם עוד ארבעה אחים ואחיות, כמו שישנה זהבה. היינו ילדות, אבל ידענו שאם לא נברח מהמעברה, פה יהיה הסוף שלנו. כאן נמות.

„אחר־כך התחלנו להבין מה זה להיות זונה. מה זה עולם תחתון. זהבה הפכה זונה קצת לפני. היו שני בחורים, שהיו להם עוד כמה זונות, שהוציאו אותה כל ערב במכונית פיאט חדשה לתחנה המרכזית בלוד. זה היה לפני שבע שנים בערך, כשזהבה היתה בת 12. היא היתה עושה אולי 30 מיספרים בלילה. לפנות־בוקר היו מחזירים אותה לבית, נותנים לה עשר או עשרים לירות ושולחים אותה לישון.

היא הפסיקה לבוא לבית־הספר. בבית־הספר גם לא היה איכפת ממנה לאף אחד. היא היתה כלום. בבוקר עזבה את הצריף ותחת עץ, קצת רחוק מהבית שלה שאבא לא יראה, היתה ישנה עד הצהריים. בצהרים אני חזרתי מבית־הספר, והיינו קונות ממתקים במכולת במעברה. היינו משחקות, אבל היא פיתאום היתה יותר מבוגרת. לפעמים הקיאה פיתאום, הרגישה רע. התחילה לעשן. למרות הכל היתה ילדה יפה ומפותחת, מבחינה גופנית וגם בשכל.

כשראיתי אותה, החלטתי שאף פעם לא אהיה זונה. אבל לא עברו כמה חודשים, וגם אני נפלתי בידיים שלהם, של הסרסורים. במעברה הכל דפק. לא היו טעויות. כל אבא ידע שהוא צריך לתת את הילדה שלו שילמדו אותה להיות זונה. אחר־כך היו מעבירים אותה מיד ליד, לסרסורים אחרים. אני בטוחה שהיו מקבלים כסף על הילדות של המעברה, שהעבירו אותן לעיר הגדולה.

אחר־כך נפרדנו לכמה שנים. התראינו רק לעיתים רחוקות, בצידי הכביש. זהבה התחילה לעשן סמים. היתה במוסד צופיה. עצרו אותה כל שני וחמישי. כסף לא היה לה. כשביקרתי אותה בצופיה, היא אמרה לי: ,כשאצא מכאן אני אסתדר. אברח מהם. אגור במקום רחוק. נמאס לי להיות זונה.' והיא באמת ניסתה לשקם את עצמה. עם הסמים היה לה קשה, וכשהיינו נפגשות בשכונה או ברחוב הירקון, הייתי רואה את הציפורניים שלה, שהיו כסוסות עד השורש מרוב עצבים. אין זונה שלא נופלת לסמים. הסרסורים מכריחים את מי שלא רוצה. אבל תראה לי בחורה אחת שיכולה לשכב עם ארבעים גברים בערב אחד בלי סמים?!"

זהבה עזבה את המוסד. נערה בת 16 שאות קין טבוע במיצחה, וניסתה לחפש עבודה. „אבל איזו עבודה כבר היתה יכולה למצוא?" אומרת אסתי בקול מהורהר. „הרי אפילו בית־ספר יסודי לא גמרה. לא ידעה לקרוא, לכתוב. היתה עובדת כמנקה ושוטפת בכל מיני מישרדים בפתח־תיקווה. פעם סיפרה לי שגם בעבודה מסודרת עם 800 לירות בחודש נטו, יש כל מיני טיפוסים מפחידים שמנסים להתלבש עליה. מנקים אחרים, בוסים, אחראים.

פעם באתי לדירה שלה בפתח־תיקווה. דירה שכורה. גרה שם עם בעלת־הבית. כל השכנים הסתכלו עלי כשדפקתי על הדלת שלה. היא היתה מייואשת, בכתה לפני. אמרה שהיא לא יכולה להמשיך לחיות ככה. ,אני אפילו רעבה לפעמים, כי אין לי כסף לאוכל,' אמרה לי אז. היא סיפרה לי שהיא שוכבת עם כל מיני גברים בשביל שיתנו לה קצת חשיש. ,עם זה אני בורחת מכל הצרות,' אמרה. ,את יודעת מה זה לעבוד 14 שעות ביום כפופה, מושפלת? זה יותר גרוע מלהיות זונה.'

האמת היא שזהבה היתה תמיד זונה. בשביל סמים או בשביל סרסורים. היו תמיד אנשים מהעולם־התחתון שדאגו לבקר אצלה כל כמה זמן, לעיתים קרובות. להזכיר לה מי היא, ושהם יכולים כל רגע להפוך אותה שוב לזונה שלהם. זהבה ואני, עוד ממתי שהיינו תינוקות, נועדנו להיות זונות, כמו שהבן של מדען נועד להיות מדען.

אצל האבא שלה והאמא החורגת, שהיא לא אהבה אותה וזה היה הדדי, ביקרה רק לעיתים רחוקות. פעם הגענו יחד לשכונה, ואז דיברו על כל מיני דברים שהיו במישפחה שלה. מריבות בלתי־פוסקות. צעקות. האב היה מכה את הבנות. האחות שלה כבר היתה בדרך לזנות וזהבה, אני לא יודעת למה, היתה מביאה להם כל שבת שוקולד או משהו אחר. מראה רצון להתקרב, במקום לברוח.

אחר־כך היא הכירה את החבר שלה, זה שכתבו שהיא הלכה להתחתן איתו בעוד ארבעה חודשים. הוא היה גם כן עבריין. אחר־כך החליט שהוא דתי, ואחר־כך נעשה שוב עבריין ונכנס לבית־הסוהר. ולכל העסק נכנסה הטלוויזיה.

ברגע שהתחילו לדבר בין הזונות שעושים תוכנית על זהבה, ידענו שיהיו בעיות. אני בעצמי, עוד לפני שנה, הזהרתי אותה: ,אל תעשי שטויות. תמשיכי לחיות ככה, את לא תהיי מזה סופרסטאר,' אמרתי לה, אבל טימטמו לה את הראש. היא אמרה לי שזה הצ'אנס שלה בחיים. אולי יגלו אותה, מישהו יאמץ אותה. ואז התחילו האיומים עליה. מכות, קללות, מיכתבים אנונימיים. אחר־כך זה נעשה יותר גלוי. הסרסורים, כשהם רוצים, יודעים לארגן יפה מאד ,מאפיה' מסודרת ומאורגנת.

העולם התחתון הרג את זהבה. אתה יכול להיות בטוח בזה. זה לא משנה אם מישהו סימם אותה ודחף אותה מתחת לגלגלי המכונית בצומת גהה, או שהאיומים עשו את שלהם וזהבה נשברה. היא ניסתה להיות אחרת, ללא הצלחה."

במדינה

חינוך

קורבן השיטה

תלמיד השמינית החליט לפי צו מצפונו, ותחת בחינת־בגרות במתימטיקה כתב מיכתב־מחאה לשר־החינוך

„גמרתי!" המורה־למתימטיקה הנדהם פסע בצעדים מהירים לעבר שולחנו של אמנון דוידוביץ (18), תלמיד הכיתה ה־שמינית בבית־הספר התיכון העירוני ב־הרצליה. סביבו היו שקודים עשרות תל־מידים, חבריו־לכיתה, על טפסי בחינת־הבגרות במתימטיקה.

האווירה בכיתה נסערה מייד. „התרגיל הזה שלך לא יצליח," לחש המורה. פניו האדימו. כבר יום קודם־לכן נפוצו בחדר־המורים השמועות על התלמיד הסרבן, שתחת בחינת־בגרות במתימטיקה בכוונ־תו לרשום על גליון־התשובות הצהוב מיכ־תב־מחאה לשר־החינוך החדש, זבולון המר.

אך איש מתלמידי ומורי בית־הספר לא האמין שהנער ארוך־השיער, הידוע כתלמיד שקט וחרוץ, אכן יבצע את איומו. „הוא לא יעז!" אמרו. „להפסיד בחינת־בגרות בגלל עיקרון?" הידיעות בעי־תונים עוררו מחאה אדירה בקרב תלמידי־התיכון בארץ. אמנון הפך בן־יום סימלם של הממורמרים.

„אני פשוט לא מסוגל לכתוב את הב־חינה אחרי שהקדשתי כל־כך הרבה לילות ללא שינה כדי להתכונן אליה," סיפר.

תלמיד־מוחה דווידוביץ

כצו המצפון

דקות אחדות אחרי שעזב את כיתתו, כראשון המסיימים את ה„בחינה". „ה־גילוי שבחינות־בגרות נמכרו לכל ה־מרבה במחירן הרס לי, בבת־אחת, את כל הערכים שעל־פיהם ניסו, כביכול, לחנך אותי במשך כל השנים."

החלטת הבן. ההחלטה היתה קשה. האב, עובד בית־מלון בהרצליה והאם, נרעשו לרעיון שבנם לא יגש לבחינת־הבגרות. „אבל ההתנגדות לא היתה חרי־פה ביותר, ובסופו של דבר ההחלטה נית־נה בידי," אומר אמנון, הלבוש ברישול, אך מדבר ברצינות גמורה.

„עד שנפלה ההחלטה היו לי, כמובן, הרבה לבטים. זאת לא החלטה של רגע. עשיתי לעצמי את השיקולים, והחלטתי לבסוף לתת למצפון לומר את שלו."

היחידה שהצטרפה אל צעדו יוצא־הדו־פן של אמנון היתה אסתר יעקב, תלמידה אכסטרנית — הנראית כילדה שובבה. „אחרי כל מה שקרה, אין לי כוח וחשק לעשות את הבחינה," הכריזה.

המנהל צידד. סיבוב קצר במיסדרו־נות בית הספר גילה מראה שאינו מלבב במיוחד. התלמידים, כמו תמיד, היו מתו־חים, קצת עצבניים. היו גם המעתיקים הקבועים והמשגיחות חמורות־הסבר.

דווקא מנהל בית־הספר, אשר גוטסמן, גמוך־קומה וממושקף, דמות קלאסית של המורה הישראלי המשמש בהוראה זה יו־תר מ־40 שנים, צידד בצעדו של תלמידו.

„זה עניין למישטרה ולמישרד־החינוך," אמר. „המניע המצפוני של אמנון, וה־עובדה שהוא עיקבי, גורמים לי להעריך את הצעד. אולם, יחד עם זאת אינני רואה מה התועלת בכך שאמנון יקריב את עצמו."

סוכן הנשק הישראלי ממן את הוליווד

לא כל אדם יכול להרשות לעצמו לוותר על סכום של 300 אלף דולאר המוצע לו כשכר־טירחה, מבלי שיצטרך למעשה לטרוח כלל. סוכן־הנשק הישראלי הצעיר, ארנון מילצ'ן, יכול היה להרשות זאת לעצמו.

זה היה לפני כשנה וחצי בעת שחברת מידלסקס האמריקאית, חברת בת של ריי־תואון, היצרנית האמריקאית של טילי קר־קע־אוויר מסוג הוק, הודיעה לפנטאגון על כוונתה לשלם סכום של 300 אלף דולאר, כדמי עמלה לסוכן הישראלי של החברה, כחלקו בעיסקת הטילים החדשה שנחתמה בין ארצות־הברית וישראל.

ארנון מילצ'ן, נציגה הישראלי של ריי־תואון הצהיר כי הודיע מראש למשרד־הביטחון הישראלי כי הוא מוותר על העמ־לה שלו בעיסקה זו. גם תביעתה הפומבית של רייתואון להתיר לה לשלם את דמי־העמלה לא עזרה. מילצ'ן הצעיר, שעד אז נודע שמו בישראל בעיקר כנער־שע־שועים ובן חוג־הסילון הבינלאומי, פשוט לא היה זקוק לחופן הדולארים שהוצע לו.

בשבוע שעבר ניתן היה ללמוד מדוע יכול היה מילצ'ן להרשות לעצמו לוותר בנדיבות כה רבה על סכום שיש בו לכל הדיעות לאזן את תקציבה של משפחה יש־ראלית ממוצעת. עתון עסקי־השעשועים האמריקאי החשוב וראייטי גילה כי „התע־שיין־המיליונר" הישראלי הצעיר (33) שו־לט כיום באימפריית־עסקים שמחזורה ה־שנתי מגיע ל־200 מיליון דולאר בשנה — סכום מכובד גם בקנה־מידה אמריקאי.

וראייטי מצא לנכון לדווח על מחזור עסקיו של מילצ'ן לא משום שעסקי־הנשק הפכו לאחרונה לעסקי־שעשועים, אלא ב־של העובדה שנכדו של חיים אליעזר מיל־צ'ן, מייסד שושלת המילצ'נים הישראלית, שעלה בתחילת המאה מהעיירה בפולין לחוף יפו, היה פועל בכרמי נס־ציונה לפני שרכש את הנציגות הישראלית של סו־קוני־ואקום והתעשיות־הכימיות והממלכ־תיות (I.C.I.) של בריטניה — אותו נכד הופך עתה לאחת מדמויות המפתח במימון תעשיית־הקולנוע הבינלאומית, כולל זו של הוליווד.

דיווח הווראייטי לקוראיו, שהם בעיקר אנשי עולם עסקי־השעשועים הבינלאומי: „ארנון מילצ'ן, השולט במחזור שנתי של 200 מיליון דולאר באמצעות 30 חברות, שעסקיהם מסתעפים מכימיקלים ועד אלק־טרוניקה והפועלות ב־17 מדינות עומד להפוך את תעשיית־הקולנוע למרכז עיסו־קיו.

„הוא הניח את כל עסקיו האחרים בידי נאמנים במאמץ לספק עתה מה שהוא מגדיר כ,צורך יצירה פנימי' ומע־ניק לעצמו שלוש שנים כדי להגיע להצ־לחה בהפקת־סרטים. אחרי זה, הוא אומר, הוא יעריך את המצב מחדש. ברור שהמיל־יונר הצעיר אינו מבזבז זמן. הוא הקים כבר שותפות עם המפיק האמריקאי אל־יוט קסטנר כשהוא ממן את סרטו בלאק ג'וי.

„הוא סיפק גם מימון, בסך של 5.5 מיל־יון דולאר, לסרט מגע המדוזה בביומו של ג'ק גולד המצולם עתה באולפני פינווד בבריטניה עם ריצ'ארד ברטון, לינו ונ־טורה ולי רמיק.

„למילצ'ן אין שאיפות להפוך לעוד מפיק קולנוע היוצר הרבה סרטים בכל שנה מבלי שיוכל להעניק לכל אחד מהם טיפול אישי ותשומת־לב מיוחדת. הרצון של מילצ'ן הוא לבחור בפרוייקטים מסו־יימים שבהם הוא מאמין ולטפח אותם לאו־רך כל הדרך."

■ ■ ■

„**אינני מאמין** בניתוח הקר של המחשב מה יכול להיות הפוטנ־ציאל של סרט, המבוסס בעיקר על כוח המשיכה הקופתי של כוכביו," אמר מיל־צ'ן לכתב הווראייטי שראיין אותו. „אם אני מחבב תסריט אשב עם הסופר ואדון בו. אם נגיע להבנה בקשר לכיוון של התסריט אז נשב ונדון בליהוק. כאשר נחליט על השחקנים המתאימים לתפקידים הראשיים, אפגש עמם אישית. אין לי שום עניין בסוכנים או מתווכים והג'וב שלי הוא לשכנע כל אחד מהם בערכו של התפקיד המוצע לו אפילו לפני שראה את התסריט.

„השלב הבא עבור כולם הוא לבחור את הבמאי. רק אז אני אוסף את הכסף ואנחנו קובעים את יום תחילת הצילומים."

הווראייטי מספר עוד לקוראיו כי מיל־צ'ן רכש את השכלתו בבית הספר הגבוה לכלכלה בלונדון והחל את הקאריירה שלו בכך שאירגן צוותים לבחון תכשירים כי־מיים שיוצרו על־ידי חברות ענק כמו דופונט או איי.סי.איי. את תוצאות המיב־חנים המיר בזכויות השיווק של חברות אלה.

העובדות במציאות הן קצת שונות. הא־מת היא שמילצ'ן ירש מאביו, דב מילצ'ן סוכנויות רבות ומפעל משגשג ומצליח לחומרי הדברה שפותחו על פי מחקרים שנעשו בארץ. ארנון היה אז רק בן 22, נער־שעשועים באופיו, וכל אלה שהכירו אותו נחלקו בדיעותיהם כמה זמן יקח לו לבזבז את הרכוש שהוריש לו אביו.

במפתיע התגלה ארנון כאיש־עסקים מז־היר. הוא הרחיב את עסקי החברות של אביו, רכש סוכנויות נוספות, פיתח קשרי מסחר עם מדינות רבות, הפך לאיש־עס־קים מוכר ובעל השפעה בקנה־מידה בינ־לאומי. לפני כשנתיים העביר למעשה את מרכז עסקיו מתל־אביב לפאריס. למרות שהוא מחזיק עדיין בדירת פאר בהרצליה, הוא נודד על פני העולם בחוג אילי־ההון הבינלאומי ובצד הצלחותיו המסחריות הוא גם אורח קבוע בבתי־ההימורים של לאס־וגאס.

מסתבר כי אם יהפוך המיליונר הישראלי הצעיר לאחד המממנים החשובים של תע־שיית הקולנוע הבינלאומית, יהיה זה ב־זכות הנטיות הבוהמיות והשאיפות האמ־נותיות המודחקות שלו.

בראיון לווראייטי טען מילצ'ן כי בשל שאיפותיו האמנותיות המודחקות נהג לת־מוך בציירים וסופרים עד שנוכח כי מה שהוא רוצה באמת זה להיות מעורב ביי־צור סרטים.

הוא מאמין כי הטכניקה בה אסף יחד צוותים של כימאים וקבוצות של אנשים כישרוניים כדי שיפעלו לצידו כיועצים תעניק לו הזדמנויות טובות גם בתעשיית הקולנוע. „אסוף מספיק כישרונות מסביב לך," הוא אמר „ואנשים יגיעו אליך גם מסקרנות וגם מפני שיש לך מה למכור."

עם בריז'יט

רעייתו, נראה ארנון מילצ'ן בראשית דרכם המשותפת. הוא הכיר את הדוגמנית הצרפתיה ליבנת־השיער, שהיא קרובת־מישפחה של מי שהיה ראש ממשלת צרפת, מנדס פראנס, בעת שהגיעה לתצוגת־אופנה בארץ, נשא אותה לאשה. באחרונה נפרדו ובריז'יט חיה עם שלושת ילדיהם בפריס.

Millionaire Israeli Industrialist Becomes Key Backer For Pictures

By STEVE SWAN

London, June 21.

A 33-year-old millionaire Israeli industrialist is emerging as an important new source for internation-

Irish Govt. To Probe Pix Supply And Distribution

Dublin, June 21

200 מיליון דולאר

זהו מחזור־העסקים השנתי של איש־העס־קים הישראלי ארנון מילצ'ן, לטענת עיתון עיסקי־השעשועים האמריקאי „וראייטי". לטענת העיתון עומד המיליונר הצעיר, שנודע בישראל כסוכן־נשק, להקדיש עצמו בשלוש השנים הבאות למימון הפקות־סרטים גדולות.

דרכי חיים

טריפ של הרס עצמי

בזכות כישרונו הבולט מנבאים לו עתיד מזהיר — אך הוא מסתבך ללא־הרף עם המישטרה, עם עצמו ועם כולם

„אני מעדיף שחקן אחד פרובלמטי כמו שרגא הרפז, על־פני שלושים שחקנים לא פרובלמטיים.” כך אמר בשעתו מי שהיה המנהל האמנותי של תיאטרון הבימה, יוסי יזרעאלי, על אחד השחקנים הכישרוניים והבולטים ביותר בתיאטרוננו.

השחקן בעל הקול העמוק וההופעה המרשימה נשוי לזמרת עידית חיים, והוא אב לשלוש בנות: אילור, אנלי ואודיל, שנולדו בשיטת הסרט־הנע, בזו אחר זו.

שרגא נולד בטורינו שבאיטליה, משם עלתה מישפחתו לישראל ושוכנה במעברת בת־גלים. המישפחה היתה נתמכת־סעד. „היינו מישפחה במצוקה. אבי היה אלכוהוליסט וקלפן, וכמעט שלא הכרתי אותו,” סיפר. כשהיה בן שמונה נשלח למוסד לילדים ממישפחות הרוסות. כשסיים לימודיו בו נרשם לבית־הספר לקציני־ים במיכמורת, ובגיל 16 עלה על אונייה והפליג ברחבי העולם. בעת שירותו הצבאי הסתבך עם החוק בפעם הראשונה. הוא נשפט „בגלל שטות,” לדבריו, ריצה עונש־מאסר בבית סוהר צבאי. באותה תקופה נפטר אחיו הבוגר, שאליו היה קשור במיוחד. כשהשתחרר נפטרה אמו, והוא נשא לאשה את ידידת נעוריו, אך התגרש ממנה כתום חודש בילבד. אחר־כך נרשם ללימודים בבית־הספר הדרמאתי בית־צבי, ונשא את עידית לאשה.

תפקיד לפי מידה. דרכו של שרגא הרפז בתיאטרון ובקולנוע היתה סוגה בשושנים. מלכתחילה הבחינו הבמאים בכישרונו הבולט ובנוכחות הבימתית המרשימה שלו, והוא זכה בתפקידים חשובים. כשעבד בתיאטרון חיפה התוודע אל המחזאי הילל מיטלפונקט, השתתף בשלושה ממחזותיו שהוצגו בתיאטרון: התיקווה האחרונה של רחוב נחמני, שרגא קטן והקוף. בהזדמנויות רבות הודה מיטלפונקט כי את הדמות המרכזית במחזותיו הוא בונה על־פי מידותיו של הרפז, וכך היה גם בשני מחזותיו הנוספים שהוצגו בתיאטרון הבימה: הגג ומי־תהום. אלא שהשתתפותו של שרגא במי תהום, שם גילם תפקיד מרכזי, נקטעה. מאחר שנפקד משירות־מילואים, נשלח לרצות עונש־מאסר בן שלושים־וחמישה יום.

קדמו לכך תקריות נוספות עם החוק. חודשים אחדים קודם־לכן, בעת שהשתתף במחזה ריצ׳ארד השלישי, לא הופיע לעבודה במשך שלושה ימים רצופים. המישטרה הודיעה לתיאטרון כי הרפז הסתבך בקטטה והוא יושב בבית־המעצר. שבועות ספורים קודם לכך נעצר הרפז על־ידי המישטרה באשמת אחזקת סמים. ידידו שהיה איתו נטל את האשמה על עצמו, ושרגא שוחרר.

חייו אינם קלים. עליו לפרנס אשה ושלוש בנות, וממשכורת עלובה של שחקן בהבימה קשה להתפרנס גם ללא מישפחה. למישפחת הרפז תיק בלישכת־הסעד המחוזית של תל־אביב, והיא מקבלת קיצבת־סעד.

כישרון נדיר. מספר שלמה בר־שביט, המנהל האמנותי הנוכחי של הבימה: „לפני שלושה חודשים פנה אלי הרפז, ואמר לי: ,אני לא יודע מה לעשות, אני נמצא במשבר כלכלי ונפשי. אולי אני אעזוב את התיאטרון ואלך עם אשתי ועם הבנות לקיבוץ. אמרתי לו: ,שרגאל׳ה, תגיד מה אתה רוצה, אנחנו נבוא לקראתך, אנחנו נעזור לך.׳ ובאמת עזרנו לו בהלוואות מבנקים, שימשנו לו ערבים. אני יודע שאפשר למות ברעב מהמשכורות המשולמות בהבימה, אבל מה אפשר לעשות? אני, שלמה בר־שביט, המנהל האמנותי, עושה חאלטורות בהצגות־ילדים. כמוני נוהג גם שחקן גדול כמו מישה אשרוב, שבונה תיפאורות כדי להתקיים.

„ניסיתי לסדר לשרגא הצגות־ילדים, אבל הוא לא הסכים. יש לו המון בעיות — עם האשה, עם הילדים, עם כסף, כולו מלא בעיות. אבל הוא שחקן כישרוני בצורה בלתי־רגילה. יש לו נוכחות בימתית אדירה. תיאטרון הבימה לא רוצה לאבד שחקן נדיר מסוגו. אמרתי לו: ,תהיה בן אדם ואנחנו נעשה לך קאריירה שאף אחד עוד לא עשה בארץ הזאת!׳ הוא לא רוצה לשמוע. לא דרשתי ממנו שום דבר, לא מעניין אותי מה הוא עושה בחייו הפרטיים. אני רוצה שתהיה לו מישמעת־עבודה.”

שחקן הרפז, אשתו וילדותיו
האסיר הכניס את עצמו לכלא

בר־שביט גם מוחה נגד השמועות כאילו פוטר שרגא כתוצאה ממאסרו, והוא אומר: „אני לא יודע מי מפיץ את השמועות האלה, אבל שרגא הרפז מעולם לא פוטר על־ידי הבימה.”

הידידה דרשה. בעיותיו הכלכליות ואופיו הסרבני הובילו אותו לכדי הזדהות גמורה עם דמות הבריון המשתחרר מהכלא שאותה הוא מגלם במי תהום. הוא החל מתוודע אל עבריינים בלוד וברמלה, נכנס איתם לראש אחד. כדי לפרנס את מישפחתו סחר גם ברהיטים משומשים בשוק בצלאל. כשנשאל מדוע נפקד משירות־המילואים שלו, סיפר כי היכה את אשתו, היא ברחה מהבית והשאירה אותו מטופל בשלוש הבנות הקטנות.

את הערב האחרון שלפני מעצרו בילה שרגא, שגילם תפקידים ראשיים בסירטי הטלוויזיה מאחרי הגדר ודודי ורעי, בחברת שני שוטרים צבאיים ששמרו עליו מן האולם בעת שהוא הופיע על הבמה. הוא טרח לספר, לקהל הנדהם, כי שני ,בראסו׳ שומרים עליו. אחר־כך לקח את ה,בראסו׳ הצמודים לבילוי איתו. הצטרפה אליהם ידידתו, שחקנית צעירה ונשואה ששיחקה לצידו בסרט־הטלוויזיה (שעדיין לא הוקרן) חירבת חיזעה. אותה שחקנית, העובדת בתיאטרון הקאמרי פנתה אל שלמה בר־שביט ודרשה ממנו שלא יפטר את הרפז בגלל המעצר. בר־שביט השיב לה, לדבריו: „הרפז מסתדר היטב בעצמו. הוא אינו זקוק לעורכת־דין.”

הבילויים בחברת הידידה והשוטרים הצבאיים נמשכו עד לפנות־בוקר, ואז הובל שרגא אחר כבוד אל בית־הסוהר.

ספורט-טוטו
טוטו
השבוע
משחקי הליגות האוסטרליות והאינטרטוטו
מינימום הפרס הראשון
200,000 ל״י
מינימום כלל הפרסים
400,000 ל״י
יום ה׳ — המועד האחרון למסירת הטפסים
עשה לך מנהג קבוע — מלא טוטו בכל שבוע!
המועצה להסדר ההימורים בספורט

לכל הדורש
ספר התנ״ך והברית החדשה בכריכה אחת
ללימוד ולהשכלה כללית
(בשפה העברית)
— במחיר —.15 לירות בלבד —
עבור דמי משלוח ואריזה
כתוב וצרף את התשלום לפי הכתובת
ת.ד. 7089 ירושלים
ויישלח לך מייד.

גיטרות * אקורדיונים
כלי־נשיפה * אורגנים
מיתרים * תופים
השאלה ◆ מכירה ◆ תיקונים
גינזבורג מוסיקה
אלנבי 48 (ליד רח׳ גאולה) ת״א.
טל: 03-57773
נוסד ב־1940

דרושה
דירת חדר
או
חדר וחצי
בצפון ת״א
טלפון ופריג׳ידר
להתקשר למשה מאור
טל. 03-243386

למרות הכל!
מחיר הפירסום של עמוד
ב׳ העולם הזה
הוא רק 3,840 ל״י

מלכת־המים הגיעה לחוף מיבטחים

חתונת סינדרלה

שימלת־כלה מפאריס הזמינה אורלי חידה, שענדה פירחי־לילך בשערותיה ובידיה החזיקה בזר פירחי־איריס. השמלה, התפורה מניילון ומתחרה, היתה יפהפייה אולם שובלה היה מרשים פי־כמה. אורכו היה חמישה מטרים וכל ילדי מישפחתה הוזעקו כדי להרימו מן הריצפה.

האורות האדומים שקישטו את גן הווילה בהרצליה לא הותירו כל מקום לספק. במקום זה עתיד היה להתקיים, כעבור דקות אחדות, טכס נישואיה של מלכת־המים לשעבר וגיבורת סרט־הטלוויזיה להיות מלכה, מלכת המים לשנת 1976 אורי חידה, לצעיר אבישי הראל, המציג עצמו כאיש עסקים.

הכלה היפהפייה, לבושה בשימלה לבנה, ניצבה במרכז הגן. את ראשה עיטר פרח לילך וידיה, המכוסות בכפפות שהגיעו עד למרפקים החזיקו בזר של פירחי־איריס. את השימלה היפה, שהיתה עשוייה שילוב של בד־ניילון ותחרה הזמינה אורלי, ל־דבריה, מפאריס. אל השימלה היתה מצור־פת הינומה ארוכה־ארוכה שהיתה מונחת בכבוד על הכורסה. לצורך הצילומים הזמי־נה אורלי את כל בני־מישפחתה, שיחזיקו בשובל הארוך מאד של ההינומה.

הבמאי גידעון גנני, מי שביים את סרט־הטלוויזיה על אורלי חידה, היה אורח־הכבוד במסיבת החתונה שלה, הבטיח לאורלי כמתנת־נישואין להסריט חלק בי״ת על חייה.

דמיון מפתיע

כיבוד ומשקאות נחו על שולחנות בשולי הגן, ובני־המישפחה היו פזורים בו. היתה שם אמה של אורלי, בתיסרוקת־תלתלים מוגבהת ושימלה לבנה מעוטרת בפרוות־אורלון; היה שם אחיה משה, ה־צייר קטוע שתי ידיו; והיו גם אביה, הדומה דמיון מפתיע לצ׳ארלס ברונסון, שתי אחיותיה הצעירות ממנה, ואחיה ה־קטן.

החתן, במיכנסיים שחורים ובחולצת־תחרה עמד נרגש בפתח. הוריו לא הגיעו לחופה במועד ואורלי החלה מתעצבנת. לבסוף, באיחור של חצי שעה, הגיעו גם הורי החתן יחד עם אחותו ובעלה ושתי בנותיהם. אמו של החתן, בשימלה אדומה פשוטה, היתה המומה כשנתבקשה ללוות את הכלה אל מתחת לחופה. היא עשתה זאת, אולם שכחה לכסות את ראשה ב־צעיף. „אני גדלתי בקיבוץ, אני לא מכי־רה את כל השטויות האלה,״ מסבירה, ומיד הוסיפה: „בכלל, אני לא יודעת מה הולך פה.״

נשיקה לכלה

לא היה כל פלא בכך שאם־החתן לא ידעה „מה הולך פה.״ חתונתו המרתו־נית של בנה נפלה עליה כחטף. רק באותו ערב התוודעו הורי הכלה אל הורי החתן, המישפחות לחצו ידיים ואמו של אבישי הציגה לפני הוריה הגרושים של אורלי את בתה, בעלה, חתנה ונכדותיה. גם אמה של אורלי הציגה לפני מישפחת הראל את בני מישפחתה שלה, אולם היתה נבו־כה מאד כשהיה עליה להציג את בעלה־לשעבר, אביה של אורלי.

מתחת לחופה שאל אבישי את הרב, כמעט מייד: „אני יכול לנשק לכלה?״ הרב השיב „עוד לא״, ומשך את אבישי הצידה, שלא יהיה קרוב יותר על המידה אל אורלי רחמנא־ליצלן. אך אבישי ה־מאוהב נצמד אל אורלי כפרפר אל פרח, קרב אליה וליטף את ידיה, הרב הזעיף פנים ומשך אותו שוב הצידה. החתן ו־הכלה לא הצליחו להסתיר את התרגשו־תם. לבסוף, בשעה טובה, קרא הרב את הכתובה, שבה נרשם סך של 350 אלף לירות, הבטחתו של אבישי לאורלי. החתן ענד לכלתו את הטבעת, וסוף־סוף הותר להם להתנשק כחוק.

טבעת קטנה

אחר־כך חיפש אבישי בבהלה אחר הטבעת שלו. כשסוף־סוף נמצ־אה, לא הצליח להרכיבה על אצבעו, היא היתה קטנה מדי. אך הוא לא נואש ו־ניסה שוב, בעזרת סבון, כשאשתו ה־טרייה עולצת: „קניתי לו טבעת קטנה מדי, כדי שלעולם לא יוכל להסיר אותה.״

הטכס כולו לא ארך יותר מרבע־שעה. הקרובים המעטים התפזרו, ואורלי ואבישי מיהרו אל דירתם שברחוב דובנוב, על־מנת להכין את המסיבה שנועדה לערב־המחרת.

משכונת־עוני — לווילה באפקה

הדירה, שאת קירותיה מקשטים טפטים וציורי־קיטש נמלאה למחרת בערב ב־אורחים. למרות שאורלי טוענת כי הדירה, השוכנת באחד הרחובות היקרים ביותר בתל־אביב היא רכושו של אבישי, היא נראית יותר כדירה שכורה על־פי מצבה הכללי. אולם אורלי מצטדקת כי בתוך חודשיים עומדים היא ובעלה לעבור ל־ווילה הנבנית עבורם עתה באפקה, לא הרחק מביתו של ראש עיריית תל־אביב, שלמה („צ׳יצ׳״) להט.

לגבי בחורה שמוצאה משכונות העוני של בת־ים זה יהיה, ללא־ספק, שינוי כביר.

הפי־אנד לאורלי חידה, שהצליחה להיחלץ ממישכ־נות העוני והגיעה עד לרחוב דובנוב ה־מהודר בתל־אביב. אבישי חיכה בקוצר־רוח לרגע שבו יוכל לנשק לכלתו, דחק ברב ללא־הרף שיאשר לו נשיקה, אולם הרב אילצו לחכות בסבלנות עד אחרי שאורלי תהפוך אשתו כדת וכדין.

הרי את מקודשת לי אומר אבישי הראל, איש העסקים ה־צעיר, לכלתו אורלי חידה. השניים היו נרגשים מאד תחת החופה, מה גם שבני־מישפחותיהם התוודעו רק בערב החתונה, שהתקיימה בגן יפהפה של חווילת ידידיהם של השניים, בהרצליה.

(המשך מעמ' 25)
איך הוא הסתבך בתאונה. בצבא הוא היה נהג של מפקד חטיבת שריון, ואף פעם לא היה מעורב בתאונה. הוא היה נהג זהיר מאד."

"רק יומיים לפני התאונה הוא קנה את הג'יפ," מספר האב, יחזקאל, "והיה מאד מאושר. כשהיינו אצלו בבית־החולים, הוא רצה לדעת כל הזמן לדעת מה שלומו של הרצל, אבל לא סיפרנו לו, עד שיתאושש וירגיש יותר טוב. הוא סיפר לנו שבזמן התאונה הוא לא ראה את השרשרת, כי לא היה די אור בכביש, ופתאום זה קרה והוא לא הספיק להגיב."

גם אבי רמתי ביקר אצל דויד פטאו בבית־החולים. "דויד היה שקט מאד באותו ערב," הוא מספר, "והיה עצוב בגלל שלא הצליח למצוא את המפקד שלו מהצבא, שאליו נסע כדי לתת לו במתנה תמונת־שמן. בבית־החולים הוא סיפר לי שהרצל שיכנע אותו לנסוע דרך רחוב השומר, והוא לא ראה את השרשרת. רק כשהגיעו מטרים ספורים לפני השרשרת, הרצל פתאום צעק לו 'תיזהר!' אבל זה היה כבר מאוחר מדי. הוא זוכר רק שהתעורר בניידת, וזהו."

ראש־עיריית בני־ברק, ישראל גוטליב ניסה, בהופעה מתחסדת בטלוויזיה, בתוכנית עלי כותרת, להתנער מאחריות למותו של הרצל עטיה. לדבריו, אמצעי־הזהירות שננקטו במחסום הקטלני — היו מספיקים בהחלט. הוא טען ורמז כאילו היתה זו פרובוקציה מכוונת ומתוכננת היטב מראש. "יש לי עדויות על כך," הצהיר ראש־העיר, שהסתמך על עדויות של חרדים כאילו ניראו נוסעי הג'יפ כבר מחצית השעה לפני התאונה, כשהם ממתינים סמוך למחסום. דוברי המישטרה תומכים בגירסה זו ואף חוקרים נמרצות כדי לאשר אותה, שכן גם מצבם אינו נוח. שומרי־החוק עברו על החוק כאשר הציבו את המחסום, בניגוד להמלצתו של היועץ־המישפטי לממשלה.

המוסדות המישפטיים יחליטו אם יש להעמיד לדין את ראש־עיריית בני־ברק, המסתתר בינתיים מאחרי "חקירה רשמית של המישטרה, שאת מסקנותיה אקבל." אבל גם למישטרה חלק נכבד בכל מה שהתחולל סביב התאונה הקטלנית. לדיברי עדי־הראייה, זוהי פרשה היכולה לשמש מופת לשיתוף־פעולה בין עירייה ומישטרה, כפי שהוא בא לידי ביטוי מביש רק במדינות טוטאליטריות.

עדים לתאונה היו אלי שמואל (מימין) אשר, לדבריו, נצבע המחסום בצבעים זוהרים רק אחרי האסון. אלי טוען כי הג'יפ נסע במהירות של כחמישים קמ"ש בלבד. פיני פרץ (משמאל), אף הוא עד־ראייה, היה זה שסחב את שרשרת־המוות כדי להנציח את העדות המרשיעה, אך השוטרים מצאו את השרשרת אחרי חיפוש.

תעלומת שרשרת המוות

דוברי המישטרה מיהר להצהיר, אחרי האסון, כי באיזור היתה תאורה מספקת בשעת התאונה. הוא גם ידע לספר כי ג'יפ הלנדרובר האדום נסע במהירות של כ־80 קמ"ש, וזאת למרות שכלל לא נמצאו סימני בלימה על הכביש.

"שטויות," טוען אלי שמואל, אף הוא עד־ראייה לתאונה המחרידה. "הצומת היה חשוך, והג'יפ נסע במסלול הימני במהירות של כ־50 קילומטרים בשעה. שני מחסומי־המישטרה היו מוצבים באמצע הכביש, כשמהם יצאו השרשראות שהיו מחוברות לעמודים שעל המידרכות. מכונית ווקסהול חנתה ממש באמצע הכביש, לפני המחסומים לכיוון צפון, והשוטר כלל לא העיר לנהג הווקסהול שחנה באמצע הכביש. אם נהג הג'יפ בכלל ראה משהו, זה היה רק את החלק האחורי של מכונית הווקסהול, שנעלמה מהמקום מייד לאחר התאונה. הג'יפ פגע בשרשרת במסלול הימני, בין מכונית הווקסהול ובין המידרכה, ומעוצמת המכה נעקר אחד העמודים.

"בערך חצי־שעה לפני התאונה הגיעה למקום מכונית לארק, שנהגה ירד וניסה לסלק את המחסום. השוטר מיהר לגשת אליו, והבחור הסתלק במהירות. באותו זמן היתה השרשרת עדיין רפויה, וכימעט נגעה בפני הכביש. אבל השוטר, בעזרת כמה חרדים, מתח את השרשרת היטב, עד לגובה של מטר מעל לגובה פני הכביש."

מרדכי אסולין, אף הוא ידידו של הרצל עטיה, מספר: "עברתי בערך בשעה עשר וחצי ברחוב השומר כדי להחזיר מישהו הביתה, ורק בגלל שראיתי אנשים עומדים בצומת, האטתי את המהירות. אחרת, גם אני הייתי נתקל בשרשרת. לא ראיתי את השרשרת בכלל, המקום היה חשוך.

שרשרת הברזל והמחסום ששמו קץ לחייו של הרצל עטיה הפכו תעלומה בפני עצמה, שאת האמת לגביה תוכל לחשוף רק חקירה אובייקטיבית.

המישטרה פיברקה אליבי

דובר המישטרה טען כי מחסומי השבת, וכן השרשרת, היו צבועים כחוק בצבעים זרחניים זוהרים, אדום ולבן. הוא לא סיפר מתי בדיוק נצבעו המחסום והשרשרת.

"מייד אחרי התאונה," מספר פיני פרץ בן ה־16, שהיה עד־ראייה לתאונה, "לקחתי את השרשרת והחבאתי אותה בתוך פח־זבל, בשביל שתהיה עדות. אבל ביום שבת, אחרי שמישהו כנראה הלשין למישטרה, הם באו והפכו את השכונה, עד שמצאו את השרשרת ולקחו אותה. השרשרת היתה חלודה ומגורדת כשלקחתי אותה, ובקושי ראו בה, מקרוב, את הצבעים."

"השרשרת לא היתה צבועה כימעט," מספר אלי שמואל, אשר השתתף באותה תוכנית־טלוויזיה עם ראש־העיר אך לא ניתן לו להשלים את גירסתו, "וגם המחסום היה צבוע בשחור־לבן דהוי. לא היו שום צבעים זוהרים במחסום הזה בזמן התאונה. מי שטוען כך, משקר!

"אבל מייד אחרי התאונה, בערך כרבע־שעה, הגיעה פיתאום ניידת, והשוטרים הציבו פנסים מנצנצים לפני המחסום. הם התחילו להכין את האליבי שלהם. קצת יותר מאוחר, הם צבעו במהירות את המחסום ואת מה שנשאר מהשרשרת, והפעם המחסום באמת קיבל צורה יפה. כולו היה צבוע באדום־לבן זרחני ובולט, וניתן היה להבחין בו מרחוק. היה מדהים — לראות את היעילות שלהם אחרי האסון, אבל זה היה כבר מאוחר מדי, ומעורר־סלידה. איך הם לא התביישו לעשות את זה? לנסות להסתיר את האמת? אפילו ברוסיה דבר כזה לא היה יכול לקרות, אולי רק אצל אידי אמין!"

עיריית בני־ברק אירגנה במהירות חלקת־קבר עבורו בבית־הקברות בקריית־שאול. "הם עשו את זה," טוענת אחת מעדות־הראייה, "בשביל שהלווייה לא תעבור ברחוב השומר בדרך לחולון, כפי שהיה מתוכנן." אנשי החוק גייסו לשם כך עשרות שוטרים ובלשים, שמרו על סדר מופתי במסלול ההלווייה, ופקחו שבע עיניים על משתתפי ההלווייה שהדביקו כרזות־מחאה על שמשות מכוניותיהם. אחרי ההלווייה הגיע כוח־מישטרה גדול למקום האסון, כדי למנוע התנגשות וליבוי־יצרים. אחד הבלשים איים להחרים את מצלמתו של צלם העולם הזה, בנימוק: "שלא תעז לצלם שוטרים."

המתיחות ברחוב השומר מורגשת בימים אלה, כאילו היתה מעין נוכחות פיסית באוויר. תושבי השכונה, דתיים כחילוניים מרגישים, לדבריהם, כאילו הם יושבים על חבית של חומר־נפץ. מיטען־דינמיט של יצרים מחפש שסתום לפרוץ דרכו.

"למה דווקא הרצל עטיה?" מבכה אבי רמתי את ידידו הטוב. "למה דווקא הוא היה צריך להיות קורבן של כפייה דתית? למה הוא היה צריך לסמל במותו את ה־מילחמות האלה שבין היהודים לבין עצמם? מי יכפר על הרצח הזה ברחוב השומר?"

משה מאור ■

בן 5 שנים בלבד היה הרצל עטיה כאשר נפטרה אמו ממחלה ממארת. אביו מת קודם לידתו.

תמיד עליז היה הרצל עטיה, כפי שזוכרים אותו חבריו, הן בשירותו הצבאי והן בבילויים המשותפים בדיסקוטקים.

הנהג דויד פטאו, נהג הג'יפ, שנפצע קשה בתאונה, היה נהג במישטרה הצבאית ונהגו של מח"ט שריון, והיה מוכר כנהג שאינו מסתכן.

בן־הדוד החוטף

(המשך מעמוד 31)
אני חושב על הילדים בבית, אולי קורה להם משהו. אפילו ערבי לא יעשה לי ככה. במרוקו עבדתי עם ערבים, ולא עשו בעיות. אני באתי ממרוקו בשביל הילדים. הייתי עשיר גדול שמה, באתי בשבילם שיגדלו פה. באתי פה, ותראה מה עושים לי. הבלשים של המישטרה אמרו לי שאני אסגור את החנות מוקדם ואלך הביתה להיות עם הילדים."

פאניקה של חטיפות

ההורים אינם יודעים מה לעשות. הם חוששים להניח לשמונה ילדיהם לצאת לבד. אומרת האם, דינה: „יששכר מפחד כל הלילה. הוא יושן על יד אבא, קרוב. מאז החטיפה הוא יורד לחצר, מס־תובב ותיכף עולה למעלה. מפחד, המיסכן. פעם היה הולך עד הפרדס, נשאר מאוחר. עכשיו כל הילדים מפחדים בשכונה."

ואמנם, למרות שהסתבר כי כל מבצע החטיפה לא היה אלא עסק משפחתי, אחזה פאניקה של חטיפות את שכונת העולים באשקלון. כל זר הנכנס לשכונה נתקל מיד במבטים עוינים של תושבי השכונה. הוא נחשד כחוטף בפוטנציה. מחלונות הבתים מציצות אמהות מודא־גות משקיפות בילדיהם המשחקים, ב־חצרות ועל המדרכות.

כאשר מנסים עתונאים להכנס לשיחה עם הילדים כדי לשאלם על כתובת בית אזרזר, הם עלולים להתקף על ידי אם היסטרית שתזעק: „תעזוב את הילד! מה אתה רוצה ממנו?!"

אביו של החטוף מתייחס אל בנו כאי־לו חזר מעולם המתים. ב־24 השעות בהם נעדר בנו כבר השלים כמעט עם העובדה כי לא יראה אותו עוד לעולם.

אומר האב: „כשבאתי לתחנה עם הכסף וראיתי הילד איננו, הייתי בטוח שבחיים לא אקבל אותו. הם אמרו כל פעם תקבל אוזן, אף, יד, חשבתי כל הזמן: יבקשו כסף, ולא יחזירו את הילד."

אומרת דינה, האם: „כשהאחים הקטנים שלו שמעו מה קרה, התחילו לבכות. היו בהלם. היו שואלים, 'איפה יששכר? איפה יששכר?' עכשיו חזר, מיסכן, אין לו תיא־בון. לא מדבר."

עד היום ניכרים עדיין בפניה של האם סימני השריטות ששרטה בגופה, כאשר נודע לה כי בנה נחטף. „אנחנו לא ישנים בלילה," היא אומרת. „כל הזמן קמים לב־דוק איפה הוא, איפה האחים שלו. אם הם ישנים. עכשיו האבא יקח אותו כל בוקר בשש לחנות. אנחנו לא יודעים מה לע־שות."

מתפלא האב: „בשביל מה עשה (יהודה) את זה? אם היה בא ומבקש כסף, הייתי נותן לו כמה שאני יכול. אולי הוא צריך. באמת התורה הייתי עוזר לו. אני חושב זה נס גדול שתפסו אותם. הם בטח היו הורגים את הילד, כי הוא הכיר את יהודה וידע שזה הוא. הם לא היו משחררים אותו אף פעם."

הורי החוטף התעלפו

התדהמה שאחזה במעורבים ב־עניין, כאשר נודע להם מיהו ה־חוטף, היתה מוחלטת. אך יותר מכל נד־המו ונפגעו הוריו. אמו של יהודה אביטל היא אחותה של אם הנחטף.

מספרת דינה: „אחותי אמרה לי, 'הלוואי שהיה מת.' היא מתביישת, מיסכנה. אמרה, שלא תבוא לכאן יותר. אין לה פנים להס־תכל עלינו. כששלמה אמר לה שהבן שלה חטף את יששכר, היא התעלפה. אחר־כך צעקה ושרטה את עצמה ואמרה: 'אם היה מת, הייתי שמחה.' אבא שלו, מיסכן, בא בערב ואמר לי: 'שלחתי את יהודה שיע־זור. עזר?' בעלי אמר לו, 'כן. עזר'. לא יכולתי להגיד לו את האמת. אחר־כך אמר הקצין, שהבן שלו זה החוטף. הוא התעלף, ואחר־כך ברח."

יהודה אביטל נעצר יחד עם חברו־לפשע. הילד הוחזר לחיק המישפחה, אולם האימה עדיין גדולה, הפצעים פתוחים וכואבים. הילד, שחזה את הסיוט מבשרו, ההורים והאחים המבוהלים, והורי החוטף, שעולמם חרב עליהם.

„פעם אחת מספיקה בשבילי," מבטיח יששכר. „אם יבוא עוד פעם מישהו ויגיד לי 'בוא', אני יהרוג אותו. אני לא מאמין לאנשים עכשיו. קיבלתי מכות וסטירות וקשרו אותי. פעם אחת הספיקה בשבילי."

מענק "גחלת" לנכדים
מתנה של סבא וסבתא

כל מתנה לנכד היא בדרך כלל חולפת ונשכחת.

אתם יכולים להעניק לנכדכם שי־חסכון לחינוך תיכון וגבוה ב"גחלת" - שיאפשר לו לרכוש השכלה ויבטיח את עתידו בחיים.

שכר־הלימוד בתיכון ובמוסדות להשכלה גבוהה מתייקר והולך ומסתכם באלפי לירות לשנה.

החסכון ב"גחלת" כדאי ביותר ומעניק לכם את התשואה הגבוהה - ריבית נצברת ו־100% הצמדה - כאשר כל ההטבות פטורות ממס.

בנוסף להטבות אלה מעניקה "גחלת" לכל חסכון, שיפתחו סבא או סבתא -
* שי־זיכוי של -.100 ל״י,
* 6 חדשי־חיסכון, שי־זיכוי לנכד(ה) שבהרשמתם טרם מלאו להם שנה.

למען הילד חיסכו בגחלת

גחלת
גמול חסכון לחינוך תיכון וגבוה
מיסודה של עירית תל־אביב־יפו
ההרשמה - בכל לשכות המודיעין העירוניות וב"גחלת", אלנבי 19, ת"א.

תעודה

בלי תעוזה

ביום החמישי שעבר קרה דבר מזעזע: נערה, שעמדה במרכז המישדר תעודה — התאבדה לפני השידור. השידור בוטל (ראה עמודים 29—28)

סירטה של ליהי חנוך עסק בנושא חשוב מאד ורגיש מאד: סיפורה של נערה שי-הידרדרה לזנות ומאמציה לשוב ולהשי-תלב בחברה ה„הגונה”. המאמצים לא הוכתרו, כנראה, בהצלחה מלאה, ואימתה הנוראה של הנערה מפני חישוף זהותה מעידה על כך יותר מכל.

אלא שלא הטלוויזיה הרגה אותה. שטות היא לחשוב כך. הטלוויזיה היתה רק פסיק נוסף בדרך אכזרית שלא נסתיימה — וחבל שנסתיימה כך.

הסיום הזה הוא חלק מן התעודה. אולי חלק מזעזע ואכזרי — אך החשוב והי-משכנע מכולם.

לדעתי, מיצווה היתה לשדר את התוכנית כמות שהיא — עם הסיום הזה. טלוויזיה איננה רק סיור־תיירים־מודרך באתרי-נופש. אם הולכים בדרך נועזת ומאמינים באמת שהמטרה חשובה — צריך גם להעז, וללכת עד הסוף.

סוף הדרך

בטלוויזיה

יש משהו מפחיד בחיים שכאלה של עמוס אטינגר. ממש כמו קבלת פרס נובל: אתה מקבל אותו ויודע, שכבר עברת „את הגיל”, שהכל כבר היה, שהגיעה עת סי-כומים. לא תמיד זה נכון, כמובן. לפי-עמים, כמו להכעיס, האדם עוד פעיל, ו-תוסס, ועושה דברים ועתידו מעניין יותר מעברו.

אך עמוס אטינגר אוהב יותר את מה שהיה. לא עוסק בעתידנות ובעצם גם לא בעכשיו. הוא טרח אומנם להעיר מפעם לפעם, שיגאל מוסינזון (חיים ש-כאלה, 26.6.77) מתרענן ומתחדש ללא-הרף, אלא שההערות הללו לא נתמכו ב-ראיות כלשהן ובסך־הכל ציירו את כוכב-התוכנית כמין עוף מיתולוגי קדמוני. ה-ראייה הנוכחת היחידה היתה אשתו ה-צעירה של מוסינזון שחייכת בשקט ונרי-אתה ממש כמו ספר חסמבה טרי וחדש, ישר מן הדפוס. אך המנחה שכח להזכיר את העיקר, אותו ציקר שנולד למחרת שידור התוכנית — בתם החדשה של הזוג, תוספת נשית נדירה לשבט מוסינזון הענף (ראה עמודים 13—12).

אטינגר מתעקש לשמור על המתכונת ההיסטורית־נוסטלגית של התוכנית. מתכוי-נת הגומרת לו את הכוכבים שלו עוד בטרם פצו את פיהם. גיחה רדודה אל בית אבא, אל בתים קטנים בשכונות נושנות, אל הגננת או אל המורה הישישה והי-חיונית וכל זאת כדי להוכיח שאלה הם חייו של מי שעבר כבר דרך ארוכה־ארוכה. אפילו טופול הזדקן אצל אטינגר בשלושים שנה לפחות.

השיעמום הגדול. נוסטלגיה היא דבר מסוכן. זה מלטף, מרגיע, מנחם ומרדים. בארץ, משום־מה, מתים על נוסטלגיה. ה-רדיו והטלוויזיה מלאים ב„שיבה למקו-רות”. אולי משום שזה טוב ליהודים. מעיד על „שורשיות” ועל „מקורות”. אבל בדרך־כלל, זה פשוט משעמם. נוסטלגיה גם הולכת בדרך־כלל עם סנטימנטליות: הקטע על נפילת הבן היה מיותר, מביך, מרגיז.

בסך־הכל, יגאל מוסינזון של „אחרי-כך” ושל עכשיו — מעניין יותר ומגוון יותר מאשר היה בגיל שש, והרבה פחות סנטימנטלי מעמוס אטינגר.

אולי איננו סופר טוב משהיה. אולי נמצא מי שחושב שאין הוא סופר טוב בכלל. אך הרי ברור כי לא זאת אמת-המידה לבחירת כוכבי חיים שכאלה, שי-אינה מתיימרת להיות תוכנית תרבותית-אמנותית. סופרים עמוקים ונודעים ממוי-סינזון לא יגיעו לעולם אל המסך הקטן, פשוט משום שלא „חייהם” עיקר אלא יצי-רתם. הלקם גם אינם „טלוויזיוניים”.

מוסינזון הוא בהחלט אישיות ציבעונית ומעניינת. הוא גם „גבר לעניין” (כדיברי הקטנה, נכדתו של ארלוזורוב, שאבא שלה לא מרשה לה לקרוא את חסמבה). הוא גם פוטוגני. וזה כנראה מה שמעניין את אטינגר יותר מכל.

אבל „בית אבא” של מוסינזון איננו טלוויזיוני. והקטע מבערבות הנגב ניראה כמו פארסה מגוחכת על הדראמה של מיל-חמת־העצמאות. המישדר הלך והתחמם ככל שהתקרב אל ההווה או המשיך בו.

אולי מוטב פשוט לקצר או לבטל את השמאלץ המיותר הזה של ימי־הילדות־היפים, ולהגיע ישר לעניין.

את הפרק המוקדם אפשר בשקט להשי-איר לסירטי־הפירסומת של בנק לאומי. ואפילו שם זה נראה מגוחך.

מולטיוויזיה, ואיך

אוכלים את זה

„מולטיוויזיה” היא תוכניתו החוד-שית החדשה של דויד אבידן, שתוקרן ל-ראשונה ביום ו' הקרוב, ב־22.10. ביום א' שלאחריו כבר יתחילו, ללא ספק, הווי-כוחים והתגובות.

אבידן מומחה בלהרגיז. יש המתרגזים עליו לפני ששמעו אותו בכלל. שפתו אינה שווה לכל נפש, נושאיו מתוחכמים ומי-קוריים, לפעמים יותר מדי, אך על דבר אחד מותר להתנבא כבר עכשיו: משעמם זה לא יהיה.

מולטיוויזיה מוגדרת על־ידי אבידן עצמו (ולא בקצרה), כ„תוכנית־ניסוי חודשית לענייני אמנות, תיקשורת, טכנולוגיה של האמנות, וכן למיגוון נושאים נלווים ה-משיקים, במישרין או בעקיפין, לענייני אמנות, יצירה וחשיבה.”

בקיצור — **הכל.**

המוקד החזותי של התוכנית יהיה שול-חן־הגשה מיוחד, מעין „שולחן־מנהלים־מדע־בידיוני” מוקף מוניטורים (משגוחים) שאופיים החזותי ישקף את מהות המישדר מבחינת טכנית (ריבוי אירועים ברצף וריבוי אירועים בתוך המסך עצמו — ראה תמונה).

דיון־לחץ. יהיו גם הרבה „קלוז־אפים”, הרבה פרובוקציות והרבה מדורים קבוי-עים. תצהירים, למשל. השבוע בתקריב אריה זקס (על השיעמום בישראל) וגבי-ריאל מוקד. משוררים יקראו ומנגנים ינגי-נו. הצייר עודד פיינגרש יציע הצעות משלו לעיצוב האדם ב„גלריה אולפנית”. המשוררת דליה רביקוביץ', דליה הרץ ויונה וולך יעלו ב„דיון לחץ” על בעיית שיחרור האשה בספרות העברית („משוח-ררות על תנאי?”) הארווי ספיר ידגים קאראטה איכותי, ורפאל גיל יחזה את „תחזית מזג־האווירה” במדור סטאטיסטי מיוחד, שיעסוק בנושאים שהסטאטיסטיקה מזניחה בדרך־כלל „בגלל מיגבלות סקרי-נות ותקציב”, כגון: „אילו ניתנה לך בחיי-רה חופשית — באיזו שעה היית רוצה ללכת לישון, ובאיזו שעה היית קם בבוי-קר?”

מפיק את החגיגה כולה — חיים מלובן, מביים — חיים שירן ועורך ומגיש אבידן, כמובן, שגם מוסיף מונולוגים מגוונים מעת לעת.

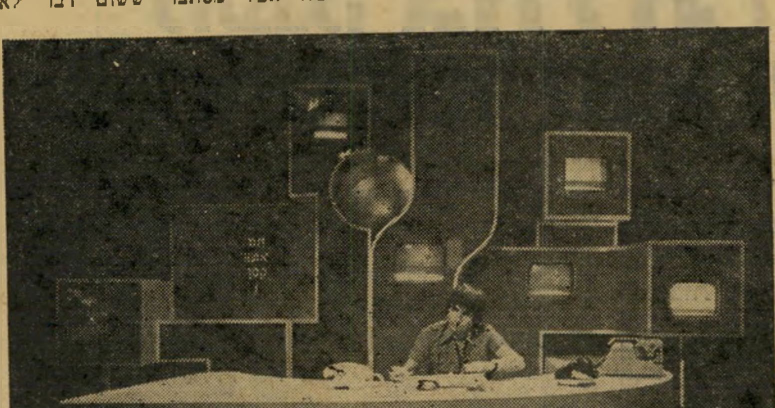

אבידן והשולחן הבדיוני

„מתי אתה רוצה ללכת לישון?”

נעורים

בקצב גסיסה

מה אפשר לומר על נערה בת 18 שעוד לא התחילה לחיות? שום דבר, כנראה.

זאת היתה מסקנתו של גדעון סאמט, שהשתדל הרבה והקדיש את תוכניתו „אדם לכל עת” (גלי צה"ל, מוצאי־שבת, 18.06) לחווה רוגן, תלמידת שמינית.

סיפור־אהבה עוד אין לה. חוץ מזה — יש לה כימעט הכל: חמישה ימי־לימודים בשבוע בגימנסיה הרצליה, אבא ארכיטקט ואמא מבינה, חבר בצבא־הקבע, דירת־גג במרכז תל־אביב, עם טלפון ושעורי־נהיגה. רק דבר אחד חסר לה — בעיות. אין לה שום בעיות. בכלל.

למשל, אם תרצה לנגן — תלמד לנגן, ואפילו לכתוב סיפורים. במקום שמשם היא באה, היא למדה שכל מה שרוצים — משיגים.

חיי־המישפחה שלה מזכירים את „מיש-פחת שימחון” הזכורה לטוב. יחסיה עם החבר שלה תפורים לפי עצות המדורים המתאימים בעיתוני־הנשים.

ללא קרינה. סאמט נאבק קשות עם הטון הישנוני, הלא־איכפתי שלה, המנטי-רל־הכל. אבל מסתבר ששום דבר לא מעניין אותה במייוחד, לא מקפיץ, לא מרגיז.

בתחילה, העורך כימעט שלא התערב. הוא השמיע קטעי הווי רדיופוניים מחיי הבית ומבית־הספר. אחר־כך התחיל לשאול שאלות פרובוקטיביות, מתוחכמות, על „אה-בה” ודברים שכאלה. אלא שגם זה לא עזר, ובעיקר — לא הגביר את הקצב. התשובות זרמו להן באיטיות, בפשטנות, בבנאליות משעממת עד להפחיד. הנאיי-ביות של חווה רוגן היתה חסרת כל יופי. גם נעורים לא קרנו ממנה.

אמא ואבא שלה נשמעו צעירים יותר, תוססים יותר מבתם בת ה־18. היא עצמה גססה בשקט ובאיטיות אל תוך המיקרופוי-נים, ולא נודע כי באה אל קירבם.

שידור

מי יצא לניו־יורק

ברשות השידור מתחולל מאבק על תפי-קיד כתב הטלוויזיה בניו־יורק, במקומו של **יורם רונן** המסיים את הקדנציה שלו בחודש אוגוסט הקרוב. מי שכבר אורז מזוודות הוא מנהל יחידת־החדשות של ה-טלוויזיה **דן שילון**, המקווה לזכות בתפי-קיד, אחרי שמנכ"ל רשות השידור, **יצחק ליבני**, יחזור ארצה מסיור־לימודים.

במידה שתאושר נסיעתו של שילון, ימי-לא את מקומו, ככל הנראה, **חיים יבין**, הנהנה מתמיכת העובדים ומפופולאריות רבה בציבור. זאת, למרות שיחסיו עם מני-הל הטלוויזיה, **ארנון צוקרמן** מתוחים למדי. אשר לרונן, עדיין לא הוחלט איזה תפקיד יקבל, וברשות השידור מתלוצצים שהוא יצורף לסיירת מנכ"ל — אותם עובי-דים בכירים שאינם בעלי תפקידים מוגי-דרים.

הליכוד יחליט כשבגין יחזור

ההחלטה על איוש תפקיד מנכ"ל רשות השידור תיפול רק אחרי שראש־הממשלה, **מנחם בגין**, יחזור מביקורו בארצות־ה-ברית. עד עתה לא הובא נושא מינוי מני-כ"ל חדש לרשות לידי הכרעה, כיוון שנוי-שא זה נמצא בעדיפות שנייה במרוצת המי-אירעות השוטפים. האפשרויות הן, כמובן, להחליף את יצחק ליבני, המקורב **לשימי-עון פרס**, להאריך את כהונתו בתקופה נוספת, לפטרו לאלתר, או להניח לו לסיים את כהונתו. נראה שהאפשרות האחרונה — היא שתתקבל.

גל"צ רוצים

פירסום בטלוויזיה

עם כניסת לוח־המישדרים החדש של גלי־צה"ל לתוקפו מתכונן מפקד התחנה, **מרדכי נאור**, לחדש את מאבקו על פירי-סום תוכניות התחנה בטלוויזיה, בין סקירת תוכניות הרדיו. עד היום לא נפלה, משום-מה, הכרעה בנושא זה, למרות שבחודש פברואר האחרון החליט הוועד־המנהל של רשות־השידור להכריע בנדון בתוך חוד-שיים.

בינתיים, עברו יותר מארבעה חודשים, והעניין נידחה בלא פיתרון. המתנגדים לסקירת תוכניות גלי־צה"ל הם אנשי־ה-רדיו, הטוענים כי רשות־השידור אינה צריכה לתת מתנה לתחנה המתחרה. כן קיימת התנגדות מצד הטלוויזיה. הטוענת כי סקירת מישדרי הרדיו גם היא רעה חולה שיש בדעתם לבטלה, ומשום כך אין כל צורך להוסיף עליה צרה חדשה.

תחרות חדשה - טי שרטס

רעיון חדש לפירסום תוכניות־רדיו יבוי-צע בקרוב, באמצעות גופיות מודפסות. גם רשת ג' וגם גלי־צה"ל מתכוונות להי-פיק גופיות־פירסומת שימומנו, ככל הנרי-אה, על־ידי חברות־תקליטים. ככל הנראה יפיצו גלי־צה"ל את חולצותיהם באמצעות רשת השק"ם, וכך יגיעו לתפוצה עצומה של החולצה החדשה. יש לציין שהרעיון אינו מקורי ונגנב מתחנת קול־השלום, שהיתה הראשונה שהפיצה בהצלחה — את החולצות הנושאות את סמל התחנה.

אייבי ישבור צעצועים

מיבצע־השלום החדש של **אייבי נתן** יהיה שבירת צעצועי־מילחמה. אייבי מתי-כוון לערוך מיבצע־ראווה של שבירת צעי-צועים מסוג זה, אותם הוא מתחייב לרי-כוש מכל חנות שתסכים שלא לסחור בעי-תיד בצעצועים מעין אלה.

רשת משדרים חדשה

הבעייה העיקרית של תחנת גלי־צה"ל, עוצמת־השידור שלה, תגיע כנראה אל פיתרונה הסביר אחרי שהשבוע הופעל בי-חיפה משדר חדש, בעוצמה של 20 קילוי-ואט לעומת 5 קילוואט שהיה עד כה. מש-דר זה יכסה את כל איזור הגליל המערבי, וחלק גדול מעמק יזרעאל. באיזור המרכז הושלמה סוף־סוף, אחרי שנתיים וחצי, הקמת האנטנה למשדר הפועל בתקופה ה-מקבילה באנטנה בעלת עוצמה חלשה.

משדר נוסף, בעוצמה זהה, מוקם והולך באיזור באר־שבע, ומשדר קטן יכסה את איזור אילת. זאת, נוסף על המשדרים הקיימים ברפידים ובשארם.

תארי לך כמה בלתי מוצלח זה יכול להיות

רק תארי לעצמך כמה בלתי מוצלח זה יכול להיות – השימוש בטמפון. אולם אין הדבר הכרחי שכן קיים טמפון עם מיכל החדרה נוח במיוחד. זהו הטמפון של טמפקס והודות למיכל ההחדרה שלו את תמיד מחדירה אותו בתנוחה הנוחה ביותר.

ולידיעתך – טמפוני טמפקס מתרחבים גם לאורכם, כך שאינך חשה בהם כלל. מיכל ההחדרה אינו מייקר את הטמפון עבורך. להיפך, הוא אינו יקר יותר מן האחרים, למרות היותו נעים ונוח לשימוש.

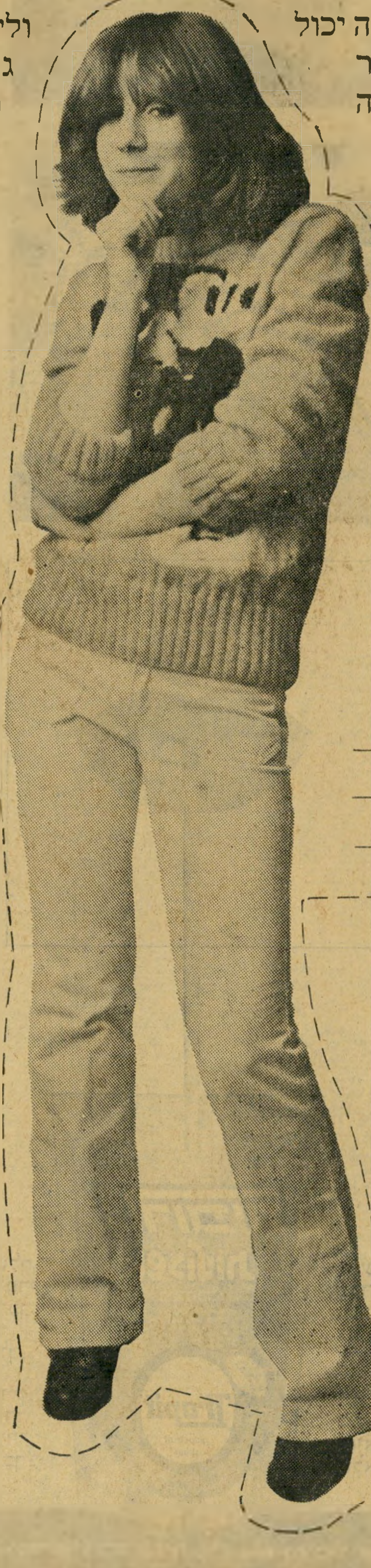

לכבוד
אינווסט אימפקס בע״מ (יבואני טמפקס)
ת.ד. 6080 תל־אביב.
נא לשלוח לי חומר הסברה על השימוש בטמפוני טמפקס.

שם ____________________

כתובת ____________________

____

עם טמפוני טמפקס בעלי מיכל ההחדרה – את חייבת להצליח!

התענוג הפרטי שלך...

טרופית

משקה להיט - באריזה מהפכנית

בשפתיים זה רק מתחיל... התענוג הפרטי שלך. כאן מתחיל המפגש עם הטעם האמיתי: טעם הפרי המתמוסס על הלשון, טרי כל־כך, טעים כל־כך, מרווה ומענג — הטעם המקורי של "טרופית" — הטעם שעושה כל אירוע לתענוג שכולו שלך...

יוצאים לים, לטיול, למגרש הספורט או לפיקניק: מכינים מסיבה או קוקטייל, הולכים לעבודה, לגן או לבית־הספר — עם "טרופית", עם הרבה, הרבה "טרופית", כי זה קל כל־כך:

די עם סחיבת בקבוקים, שברי זכוכית מסוכנים, פקדונות, החזרות וזיהום הסביבה — "טרופית" משחררת אותך מכל הצרות ה"בקבוקיות" בזכות אריזת DOYPACK המהפכנית, היחידה מסוגה בישראל!

"טרופית" שומרת על טריותה חודשים רבים, ללא אחסנה בקירור! היא מפוסטרת והיגיינת והיא מעניקה לך איכויות בלעדיות ברמה שלא ידעת כמוה בישראל.

מיוצר ע"י תבורי בע"מ פרדס-חנה, עבור „טרופי קורפוריישן" בע"מ בת־ים, טל. 03-864111 באר שבע, טל. 057-71334 פרדס-חנה, טל. 063-77985

קולנוע

כוכבים

לאור הזיכרונות

מחלה פשטה באחרונה בין כוכבי־קולנוע בעלי „גיל מסויים". כולם החליטו לכתוב את זיכרונותיהם. אוטוביוגראפיות מופיעות בקצב מסחרר, בעיקר בצרפת. המעוניינים יכולים היום ללמוד את כל סודותיהם של דניאל ז'לין ופייר בראסר — אם להביא רק שתי דוגמות. הביקורת הסיפרותית התפעלה מזיכרונותיה של סימון סיניורה (שהופיעו תחת הכותרת הנוסטאלגיה אינה עוד מה שהיתה), ומזיכרונותיו של ז'אן־לואי בארו.

האחרונה שהחליטה כי הגיעה העת לפתוח בקאריירה סיפרותית היא מישל מורגן, בעלת העיניים המפורסמות ביותר בקולנוע הצרפתי, ומי שהיתה מאז־ומתמיד הדמות העגוגה, הרכה, החלומית שלו. בגיל 15, כשנקראה עדיין סימון רוסל, נכנסה לראשונה לאולפן־סרטים, בגיל 18 כבר הופיעה לצד ז'אן גאבן, שהיה אז גדול כוכבי־הקולנוע בצרפת, ברציף הערפילים. והשניים התאימו זה לזה כל־כך, עד שהוכתרו מייד כזוג המאהבים האידיאלי של צרפת. עוד לפני שמלאו לה 20, היתה לשם דבר.

מילחמת העולם השנייה שמה קץ לרומן הקולנועי. גאבן התגייס לצבא, מישל מורגן נמלטה לארצות־הברית, שם עברה כמה מן השנים הפחות נעימות בקאריירה שלה. האנשים שיעממו אותה, הסרטים שבהם הופיעה היו חיוורים יותר מגון פניה (ג'ואן מפארים, למשל), המפיקים דרשו ממנה שתמלא את חזייתה בצמר־גפן כדי להגיע לסטנדרט האמריקאי, וחמור מכל: היא אפילו נישאה לאמריקאי, ביל מרשל, שממנו התגרשה כמה שנים אחרי ששבה לצרפת (מרשל התחתן מייד עם כוכבת צרפתיה אחרת, מישלין פרל). בנה של מישל מאותם נישואים, מייק, הופיע בשעתו בסרט הישראלי פורטונה.

עם שובה לצרפת, ניסו לבנות לה תדמית של „גרטה גארבו גאלית". וכדי להדגיש את מבטה, היא גילמה... נערה עיוורת בסירטו של ז'אן דלנואה הסימפוניה הפאסטורלית. מאז המשיכה בקאריירה שלווה ושקטה למדי. באחד הסרטים (פאביולה), פגשה בבעלה השני, הנרי וידאל, שהיווה את המוקד הרומנטי של חייה ואת המרכיב הטראגי היחידי בהם. וידאל, שחקן נאה שלכד תפקידי גברתנים בצרפת ובאיטליה, היה מכור לסמים ונפטר לפני שמלאו לו 50.

חוץ מפרשה זו, מתנהל סיפרה על מי־מנוחות. היא מספרת על כל מיני אנשים חשובים שפגשה בחייה, מרוזוולט ועד לאנדרה ז'יד, אבל מבקרי־הסיפרות בצרפת ציינו, בצדק, שאם בקולנוע הצליח יופיה לעורר התפעלות (היא פרשה לפני שנים וחזרה לבד לפעם אחת במלכודת למפקח) אבל לא לרתק, הרי בספר, כשהיופי איננו נראה...

במאים

הנשים בחייו

של רוברט אלטמן

אם יש כיום גאון־תורן בקולנוע האמריקאי, הרי זה רוברט אלטמן. מאז נאשוויל מתחרים המבקרים ביניהם בהמצאת שבחים חדשים עבורו. אפילו הקהל נהר, באמריקה, לראות סרט מורכב ומסובך זה, למרות 24 גיבוריו שביניהם מתפצלת העלילה.

בינתיים הפך אלטמן את עצמו למוסד במלוא מובן המילה. יש לו חברה המפיקה סרטים (שמה שער הכפיר), והיא כבר הפיקה שני סרטים של במאים שאלטמן רוצה ביקרם. האחד, סרט בשם ברוכים הבאים ללוס־אנג'לס, בויים על־ידי עוזרו של אלטמן בכל סרטיו האחרונים, צעיר ששמו אלן רודולף. הסרט, מעין פנוראמה אנושית של העיר לוס־אנג'לס, כונה על־ידי רבים „נאשוויל של החוף המערבי", והתגובות על הסרט נעו בין זעם על שבחור צעיר וחסר־ניסיון העז ליטול על עצמו משימה שנועדה רק לוותיקים ומנוסים, לבין התפעלות על שצעיר חסר־ניסיון מעז... וכו'.

מישל מורגן וז'אן גאבן כבהתחלה

ידידות אמיצה

רגישות ומיקצועיות. הסרט השני שהפיק אלטמן, בשם הצגת חצות (הכוונה לסירטי־המתח שמציגים בחצות הלילה בטלוויזיה האמריקאית), נחשב כאחד הסרטים היותר־טובים שנעשו השנה באמריקה. הבמאי הוא צעיר בשם רוברט בנטון, שזכה לראשונה לתהילה כשותף לתסריט של בוני וקלייד. מאוחר יותר התקשט בהצלחת היוקרה של בימוי חברמרעים, ומיטיב בסירטו החדש למקם סיפור על בלש פרטי מזדקן ואשה אכסצנטרית, בתוך רחובות לוס־אנג'לס.

אלטמן עצמו הספיק כבר, מאז באפלו ביל והאינדיאנים לעשות סרט נוסף, שלוש נשים, לעורר סביבו פולמוס־רבתי, ולהמשיך הלאה, בצילומי סרט נוסף, החתונה הנמצאים עתה בשלבי סיום.

סירטי נשים. על מה הרעש סביב שלוש נשים? ובכן, נהוג לחלק את סירטי אלטמן, בין השאר, ל„סירטי גברים" ו„סירטי נשים" (יש עוד כמה חלוקות אפשריות, אבל הן אינן נוגעות לעניין ברגע זה). בכל הנוגע לסירטי גברים, הכל מסכימים שאלטמן אכן מתמצא בהם היטב, משום שכמרבית הבמאים האמריקאיים היא תוצר של חברה השמה דגש, בסרטיה, במיוחד על הגבריות. לעומת זאת, אומרים מקטרגיו, בכל פעם שהוא מחליט לטפל בנפש האשה, הוא מכניס את עצמו לתוך מבוך שאין ממנו מוצא וסרטיו נראים, במיקרים אלה, כחידונים שאין להם פיתרון, ולא כהצהרות ברורות של אדם בעל השקפת־חיים מוגדרת.

מטפלות בבית־אבות. שלוש נשים הוא סיפור מוזר מאד (אלטמן טוען שאין זה סיפור כלל, אלא חלום שבו הדמויות הראשיות עצמן חולמות), על שתי מטפלות צעירות (סיסי ספייסק ושלי דובל) בבית־אבות, שהאחת שואלת את אישיותה של האחרת עד לפרטים הקטנים ביותר, עד־כדי־כך היא זקוקה לזהות משלה. הדמות השלישית (ג'ניס רול), המשלימה את המיסגרת, היא אשה מבוגרת יותר, נשואה לניצב־לשעבר בסרטים, הרה ללדת, המבלה את ימיה בשתיקה מוחלטת

(המשך בעמוד 42)

פצצות מתפוצצות על פצעים פתוחים

ז'אק מרטין בתפקיד אלג

— פחות אלימים מבמציאות"

שתי פצצות שהתפוצצו באחרונה בבתי־קולנוע פאריסאיים, הזכירו לצרפתים שלא רק פלסטינים וישראלים מתנצחים באולמות־הקולנוע שלהם, ושפצעים ישנים מתוצרת צרפתית, שנדמה כאילו הגלידו מזמן, מוסיפים לירוק מוגלה בכל הזדמנות.

ההזדמנות, הפעם, היתה סרט בשם השאלה של במאי צעיר בשם לורן היינמן (29). הסרט מבוסס על ספר באותו שם שנכתב ב־1958 על־ידי הנרי אלג, שהוא כיום המזכיר הכללי של בטאון המיפלגה הקומוניסטית בצרפת ל'הומניטה.

אלג היה בשעתו עורך העיתון אלג'יר הרפובליקאית שהופיע באלג'יר לפני עצמאותה של המדינה, והתנגד באופן גלוי לשיטות־הפעולה של המימשל הצרפתי. עיתונו נאסר להופעה ב־1955, בשל הפצת דעות אלה, ולמרות צו־בית־מישפט, שקבע כי החרמת העיתון בלתי־חוקית, המשיכו השילטונות הצרפתיים לאסור את הופעתו. ב־1957 נאלץ אלג לרדת למחתרת, כדי להסתתר מפני הצנחנים הצרפתים שחיפשו אותו; שנה לאחר־מכן הוא נאסר, בילה חודש אחד במיסדרונות־העינויים של השירותים החשאיים הצרפתים. כאשר התפרסם ספרו, עורר שערורייה ומייד הוחרם. גורלו של אלג היה שרוי בערפל במשך שנתיים נוספות. אחר־כך נידון, כמסכן את ביטחון המדינה, ל־10 שנות מאסר.

אולם הספר עשה את שלו. ז'אן־פול סארטר הביע את התפעלותו, באותה עת: „אלג חוסך מאיתנו את הבושה והייאוש שמתבקשים מנושא שכזה, משום שהוא מספר את סיפורו של קורבן אשר ניצח, בסופו של דבר, את העינויים."

וזוהי גם גישת סירטו של היינמן. למרות שמדובר בהתעללות האכזרית של צנחני הגנרל מאסי באסיריהם, ממעט הסרט בתיאורי־זוועה, על־מנת להדגיש את הגבורה השקטה של אנשים שאינם נשברים, פשוט משום שהם מאמינים בכל מאודם במה שהם עושים ובצידקת השקפותיהם. ולמרות שהסרט דוגל, לכל אורכו, בעמדתם של אלג וחבריו, כי אלג'יר חייבת להיות חופשית ושייכת לאלג'יראים, אין הוא מתעלם מן הטרגדיה האנושית של אותם צרפתים שנולדו באלג'יר, שהם כבר דור שלישי או רביעי שם, הרואים עצמם אלג'יראים בכל מאודם ומתבקשים לפתע לעזוב את מולדתם.

מה שהרגיז במייוחד את אלה שלא שכחו את גדולת האימפריה הצרפתית, היה הערות של היינמן, הבמאי, שאמר, בין השאר, כי „הצנחנים בסרט שלי פחות אלימים מכפי שהם תוארו בספר או מכפי שהיו במציאות, פחות עצבניים ופחות אכזריים."

הסרט אומנם אינו מזכיר שמות מפורשים של המעורבים בפרשת אלג. „מאחר שהחנינה שניתנה בזמנו על מעשים חריגים שנעשו באלג'יר, אסרה פירסום שמות האחראים," מכריזה כתובת בתחילת הסרט, „איננו רואים סיבה לקרוא לקורבנות בשמם האמיתי." אולם זהותם מטושטשת אך בקושי. כך, למשל, לאלג בסרט (מגלם אותו השחקן ז'אק מארטין) קוראים שארלג. וכל מי שעקב אחר שהתרחש בצפון־אפריקה לפני 20 שנה, לא יתקשה לזהות גם את שאר הנפשות הפועלות.

„עשיתי את הסרט הזה," מסביר היינמן, „משום שאני מאמין, כפי שאמר בזמנו אלג למעניו, כי סופה של האמת לצאת לאור ומתפקידנו לזכור ולהיזכר כדי שהיום, או מחר, לא יוכל לקרות שוב שאדם יענה אדם אחר, בטענה שזה לטובת הכלל."

צנחנים צרפתים מענים אסיר פוליטי

„הצנחנים בסרט שלי —

קולנוע

(המשך מעמוד 41)

כשהיא מקשטת רצפות, קירות, בריכות־שחייה ולוחות־עץ, בפרסקות ענקיים של דמויות ארוטיות, מעוגות או מענות ומזרות־אימים. הבעל נוטש את האשה כשתוקפים אותה הצירים, שתי הצעירות באות לעזור לה, היא יולדת ולד מת, הבעל נהרג באורח מיסתורי ושתי הנערות עוברות להתגורר יחד עם הציירת.

אלטמן מתחיל להסביר. „קודם כל,” הוא אומר, „גדלתי בבית מלא נשים, חונכתי אצל הנזירות, וכך למדתי להכיר את הנשים ולהבין את מניעיהן.” כדי שלא יהיה ספק מדוע הוא חוזר ועושה שוב ושוב סרטים על נשים.

„הנשים שועבדו בחברה שלנו,” הוא ממשיך. „משום כך הן נזקקות לתחבולות יותר מהגברים, הן ממציאות ללא־הרף מסיכות ותחפושות כדי לאחז עיניים. ו־אלה הדברים שמעניינים אותי.”

האשה המאוכזבת. „האשה הנשואה בסרט, היא סמל האשה המאוכזבת. היא היתה פעם צעירה ויפה, וצעיר חסון וגברתן ניראה לה ערובה לחיים נפלאים. אבל זה שקר. היא היתה יפה, הוא היה נאה — זה הכל. אחרי־כן, ריקנות. וזהו העתיד הצפוי גם לשתי הנשים האחרות. הנערה הבוגרת יותר, המנסה להתנהג כפי המקובל, לדבר לפי האופנה ולהיאחז בדימיון כשהמציאות לוקה בחסר, מתקרבת כבר למצבה של האשה הנשואה. ואילו הנערה הצעירה יותר, המתקנאת כל־כך באישיות בכירתה עד שהיא שואלת זותה לעצמה, עתידה בסופו של דבר להגיע גם היא לאותו סוף של הדרך.” ומשום כך, אם מקשיבים היטב לדבריו של אלטמן, המדובר בעצם באשה אחת ויחידה, בשלושה גילגולים שונים.

להישאר בחיים. הגבורה האמיתית אצל אלטמן היא להישאר בחיים. „מותו של הבעל בסרט, והולדת הוולד המת הם משל, שהנמשל לו הוא חיסול הזכר. העולם יכול להמשיך להתקיים גם בלעדינו.” ולפי מיטב התיאוריות של דרווין הוא מסביר: „האדם מתחיל למות ברגע שבו הוא נולד, ויצורים מופיעים ונעלמים מן היקום משום שהיקום נמצא במצב מתמיד של התחדשות. לא ההיגיון קובע מי ממשיך להתקיים, אלא האינסטינקט. אין מניע אינטלקטואלי להישארות בחיים. שלוש הנשים שלי נשארות בחיים משום שבסוף הסרט הן דואגות זו לזו, והן עושות זאת משום שהנסיבות כופות עצמן עליהן. משום כך, בסופו של דבר לא חשוב מי הרג את הבעל, או כיצד הוא נהרג. העיקר, לגבי אלה החיים עדיין, הוא להמשיך לעשות זאת לאורך זמן.”

העצובים שצוחקים. ומאחר שכבר הספיק לומר שהחיים אינם עניין של היגיון, הוא ממשיך ומסביר שגם האמנות אינה חייבת להיות הגיונית. „אני איני מסוגל לטפל בנושאים שבהם ברור מראש מה טוב ומה רע, מי צודק ומי חוטא,” מסביר אלטמן. „סרטים כמו רוקי הם מעל ומעבר ליכולתי. מה שמרתק אותי, הוא האנשים העצובים שצוחקים והשמחים שבוכים, הגיבורים שפוחדים ומוגיי־הלב שלפתע־פיתאום מוכנים ללכת באש ובמים. כל מי שסבור כי אפשר לתכנן סרט כמו מישחק־שחמת, ולומר שאם דבר כזה וכזה יקרה אז אין מנוס שהתוצאה תהיה כזאת וכזאת, אינו אלא טועה.” וזאת צריכה להיות התשובה לכל מי שטען כי שלוש נשים הוא סרט מעורפל, חסר־היגיון וחסר־משמעות.

„אני איני מוכן לשים כל דבר במגירות, ולהדביק על כל דבר תוויות, שיהיה ברור לכל מראש מה צפוי להם, איך ולמה. חוץ מזה, איני אוהב לנתח את סרטי. ברגע שאני מתחיל לנתח, אני מפסיק ליצור. אשר לאמת, היא קיימת כל עוד לא מנסים להכניס אותה לתוך מעטפה עם בול. למן הרגע שבו מנתקים אותה מן האוויר שמסביב, היא חדלה להיות אמת.”

לכן צריך כל מי שהולך לראות סרט של אלטמן לדעת, כי עליו לקבל אותו כמות־שהוא, כחטיבה אחת, על ההיגיון וחוסר־ההיגיון, הטיבעי והמוזר שבו, כפי שמקבלים את החיים עצמם. דיברי רוברט אלטמן.

שחקניות סיסי ספייסק ושלי דובל על רקע ציוריה של השלישית ב„שלוש נשים”
חלומות של נשים

סקרלט
או'הרה לנצח!

חלף עם הרוח (אלנבי, תל־אביב, ארצות־הברית) — זהו עדיין הסרט המפורסם ביותר ש־נעשה בהוליבוד אי־פעם. אחרים הדביקו אותו בהכנסותיהם, ואין ספק שהשנים שחלפו מאז הצגת־הבכורה שלו (שנערכה ב־1939) שינו הרבה — הן בדרך שבה עושים את הסרטים, והן בטעם של הקהל ההולך לראותם.

ואף־על־כן־כן, עד היום קשה למצוא דוגמה מושלמת יותר לאידיאל של הוליווד בהתגלמותו: זהו סרט שבו כוכבים ענקיים, גדולים פי־כמה־וכמה מן החיים, דורסים באישיותם כל יומרה של ריאליזם, ומבטיחים לצופים 220 דקות של ריחוף בעולם שכולו רומן. התיפאורות, התילבושות, ההמונים, תחושת המרחב והעושר, דבר לא נחסך כדי להשלים את החווייה עד לפרט האחרון. מי שיושב באולם האפל, אוהב או שונא עם סקארלט או'הרה (ויוויאן לי), שהיא חלומה של כל נערה באולם; יפהפייה, שכל גבר נופל לרגליה (חוץ מזה שהיא חפצה בו) ונתונה לתשוקות עזות שכמותן פוגשים רק בספרים.

אין צורך להרבות בדיבורים — האשלייה מושלמת. צריך לזכור רק דבר אחד: אשליות אין טעם להסביר, הן נועדו לבליעה מיידית. כי מי שירצה באמת לבדוק בציציות סרט־הענק הזה, יגלה עד מהרה שבסטנדרטים של ימינו הוא צבוע עד בלי נשוא, מתאר יחסים בין אדונים ועבדים שחלפו מן העולם יחד עם אוהל הדוד תום, ומתגעגע לפיאודליזם ולמינהגי־אבירות אינפנטיליים כמעט.

אלא שרק מיעוט קטן מוטרד מבעיות מישניות שכאלה. חלף עם הרוח הוא עדיין הרומן הגדול ביותר של הקולנוע.

ויוויאן לי וקלארק גייבל — אהבה ואדמה

כי כרובה
תצא קצפת

באגסי מאלון (פאר, תל־אביב, אנגליה) — הבעייה העיקרית של סרט זה מתבטאת בכך שיש לו מיספר מסויים של עקרונות משעשעים שעליהם הוא מתבסס, אולם למן הרגע שהעקרונות הללו מתחוורים, נותרות בו מעט מאד הפתעות.

זהו סרט־פשע, על מילחמות־גנגסטרים בניו־יורק של 1929. אלא שבמקום שחקנים מבוגרים, כל השחקנים הם ילדים, למן הכוכבים ועד אחרון הניצבים. זה העיקרון הראשון. העיקרון השני אומר, שבמקום מכונות־יריה אמיתיות משתמשים כאן בכלי־ירי השולחים אל תוך פני היריב לא כדורים אלא קציפות, שמותו בא לידי ביטוי בתמונה הקופאת לשניה על המסך. עיקרון שלישי: במקום המכונית, כלי חיוני בעולם הגנגסטרים, לא פחות ממכונת־היריה, יש כאן העתקים מדוייקים של דגמי 1929, בעזרת דוושות.

כל הדברים הללו מופיעים במהירות מוגזמת ברבע־השעה הראשונה של הסרט. מה שנותר לעדות אחר־כך הוא להעריך את הכשרון של כמה מן הילדים, את מלאכת הבנייה המדוקדקת של התיפאורות, בקנה־מידה ההולם את גובה השחקנים, ואת קריצותיו הרבות של הסרט לכל מיני סרטים מעברה של הוליווד.

מאידך, ייתכן שלילדים עצמם, האוהבים לראות עצמם בתפקידים מבוגרים מכפי גילם, יכול הסרט לגרום נחת רבה. ואילו הוריהם יוכלו להתפעל מכישרונות־פלא צעירים.

ילדים במכונית גנגסטרים — עוגות ופדאלים

משרד החקלאות

להלן לוח המחירים המוסכם לשבוע 8.7.77 - 3.7.77

במסגרת ההוזלות בחנויות השרשרת של השופרסל והסופרמרקט וחנויות פרטיות שהצטרפו למיבצע.

ירקות

	לצרכן לק"ג בל"י
עגבניות — זנים פחוסים	3.70
עגבניות זן תמר	2.30
גזר	3.55
פלפל מזן קליפורניה — מיבצע מיוחד	2.20
סלק	1.70
חצילים	2.95
בצל יבש — מיבצע מיוחד	1.55
תפוא"ד מיבול אביב	3.65

הערה: ירקות ארוזים בשקיות מותר לגבות תוספת של עד 40 אג' לק"ג

פירות

אגסים מזן ג'נטיל גודל 4	6.50
אגסים מזן קוסציה גודל 4½	6.50
שזיפים: סנטרוזה גודל 4	6.00
שזיפים רדרוזה גודל 4	6.00
שזיפים לובינה גודל 4	6.00

הדרים

אשכוליות בתפזורת וארוזות	3.40
תפוזים בתפזורת וארוזים	3.40
לימונים	5.25

עופות פטמים קפואים בשקיות

		מ.ע.מ.
מיני (עד 1.1 ק"ג העוף)	12.96	+ 1.04 ל"י
גודל 1 (עד 1.450 ק"ג העוף)	12.13	+ 97 אג'
גודל 2 (עד 1.6 ק"ג העוף)	11.39	+ 91 אג'
גודל 3 (מעל 1.6 ק"ג העוף)	10.32	+ 83 אג'
כשר הודו ללא עור וגידים	22.22	+ 1.78 ל"י

דגים

כסיף „מבצע מיוחד"	8.20	+ 65 אג'
כסיף בפרוסות קפוא ½ ק"ג	21.70	+ 1.73 ל"י
קרפיונים חיים	16.11	+ 1.29 ל"י

שינויים אפשריים במשך השבוע

סרט הסרטים של כל הזמנים

חלף עם הרוח

"GONE WITH THE WIND"

לפי ספרה הנצחי של מרגרט מיטשל

קלרק גייבל
וויאן לי
לסלי הוורד

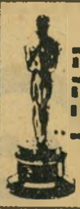

זכה בעשרה פרסי „אוסקר"

אלנבי תל-אביב

שימו לב לשעות ההצגה:
במוצ"ש הצגה אחת בשעה 8.00
בימי השבוע 2 הצגות: 4.00—8.00

הופיע

„5 ימים מתוקים במאי"

ספר מתח ישראלי מקורי

מאת: **ארנון הדר**

חוילה מבודדת של מליונר תמהוני ✶ מירדף
עוצר נשימה ✶ רצח וסחיטה ✶ פגישה עקובה
מדם בין שלוש חבורות פשע ✶ יהלומים בשווי של
עשרה מיליון לירות ✶

אלו הן רק חלק מן ההתרחשויות המתוארות בספר
פנה עוד היום אל חנות הספרים שלך
ושאל על „5 ימים מתוקים במאי"
הוצאת תמוז / ספריית „העוקץ"

הפצה: **תמוז — תובל**

למכירה: בכל חנויות הספרים ובקיוסקים

בעיות ולבטים בחיי המין

מאת הד"ר מרדכי זיידמן

הוצאת רשפים

תן טרמפ לחייל

המנוי

קיבלת חשבון,
אנא, פרע אותו
בהקדם.
מחלקת המנויים

יש לאן ללכת!

● ספרים משומשים ●
● ספרים מיוחדים ●

גבי

רח' מי־יהודה 28
תל-אביב

במדינה

יהדות

תור הגיבורים

מה עושה מי שרוצה להיות גיבור יהודי באמריקה? — שולח תרומה בטלפון

אחרי מיצעד־האהדה השנתי לישראל, שערכו כשיבעים־וחמישה אלף ילדים יהודים, חלקם חובשי־כיפות וחלקם נושאי אלפי תמונות של מנחם בגין — הגיע תורם של הורי הצועדים לממש את אהדת מישפחותיהם לארץ־הקודש, שלא תחולק יותר. כהבטחתם של ראש הממשלה החדש ומאות אלפי מעריציו, צווחי „אף לא שעל", המעדיפים להתגורר בארץ זבת־חלב־ודבש: ארצות־הברית.

„עכשיו תורך להיות גיבור," מכריזות המודעות בעיתוני־היהודים ובעיתונים שהיהודים קוראים.

איך אפשר גם להישאר בארצות־הברית וגם לחיות חיי־גיבור (את מות הגיבורים מייעדים היהודים האמריקאים לבני מישפחותיהם בישראל)?! פשוט מאד: הרדיו היהודי (שאחת מתוכניותיו היא תוכנית־ההסתה הלאומנית בעברית כאן ישראל), ישדר „דיברי גיבורים", המאזינים יאזינו (בגבורה הנדרשת להאזנה לדיברי־התיפלות הגזענית המושמעים בתוכניות אלה), והם יטלפנו את תרומותיהם משש בערב ועד לחצות הלילה.

גיבור אתה? תרומה תתן לנו.

ירושלים

הדגים של המזכירה

אחרי שנכשל נסיון הבעל לנקום באשתו ובאוהבה — היא פתחה עם האוהב, שלו נישאה, מיסעדה חדשה

לפני כשנה סערה ירושלים סביב פרשת זהבה ינוקא, מזכירתו מזה שנים של ראש העירייה טדי קולק. בעלה, יוסי ינוקא, האשימה בכך שקיבלה כסף מאורחים רמי־מעלה על שהסדירה עבורם צילום משותף עם טדי. הבעל נפגע על שאשתו עזבה אותו, ולא סתם עזבה — אלא עם אזרח ערבי מבית־צפאפה, רחמנא־ליצלן.

אשר עליאן כיהן כראש־המלצרים במלון המלכים בירושלים, כאשר התאהבו הוא וזהבה ינוקא, והחליטו להתגרש מבני־זוגם ולהתחתן זה עם זה. בעלה של זהבה הפך את חייה לגיהנום. אחרי שהתלונן עליה בעירייה ובמישטרה, החל מופיע מדי יום בלישכת ראש־העירייה, כשהוא צועק בקול: „את שוכבת עם ערבי! זונה!" הופעותיו גרמו טירדה רבה לראש־העירייה ולאורחיו הנכבדים, וזהבה ביקשה מטדי שיאפשר לה לעבור לתפקיד אחר.

בד־בבד נלחמה להוכחת חפותה מהאשמות בעלה. אחרי בדיקות במכונת־האמת קבעה המישטרה, חד־משמעית, כי אכן אין כל יסוד לטענות בעלה. החקירה נמשכה זמן רב, ובמהלכה עשה הבעל צרות ככל יכולתו. הוא הופיע מדי־שבוע בבית־הספר שבו למד בנם, והודיע בכל כיתה כי זהו בנה של הזונה השוכבת עם ערבי.

מי החליף? לפני כחודשיים החליטו אשר וזהבה, שנישאו בינתיים, לפתוח דף חדש, גם בפרנסתם. הם זכו במיכרז ד־קיבלו את מיסעדת החאן, פתחו בה מיסעדת־דגים בשותפות עם הטבח הראשי של מיסעדת דולפין־ים הידועה. ליד המיסעדה פתחו גם בית־קפה, על מירפסת החאן, שם מגישה זהבה עוגות מעשה־ידיה.

לפני כשבוע התקשר מישהו עם המיסעדה, והודיע כי ראש־העירייה מבקש לבוא לארוחת־צהריים. זמן קצר לאחר־מכן אירעה תקלה: מיספר־הטלפון של המיסעדה הוחלף לפני כמה שבועות, ומי שטילפן למסעדה נענה על־ידי תקליט שהודיע על המיספר החדש. והנה, כאשר טילפנו מ־לישכת ראש־העירייה ביום הארוחה כדי לוודא את קיומה, נענו על־ידי התקליט המודיע כי הטלפון מקולקל. ראש־העירייה שלח להודיע כי אינו יכול לבוא למקום שאין בו טלפון.

כאשר בדקה זהבה מה אירע, הסתבר לה כי במישרד־התיקשורת הוחלף התקליט הנכון בתקליט אחר.

בעלה של זהבה הוא עובד מישרד־התיקשורת, אולם זהבה מתקשה להאמין כי היתה לו יד במעשה זדוני זה.

איקס. מיקס. דריקס...

צ'יפס דקיק, פריך, טרי, טעים לכל המשפחה בשפת הים ובבריכה.

תפוצ'יפס

תעריפון המנוי של העולם הזה החל מ־1.5.77

	לשנה בלירות: מחיר העתון	הוצאות משלוח	מ.ע.מ.	ס"ה	לחצי שנה: ס"ה
● דמי המנוי בארץ	290 +	26 +	24 =	340	186
● לכל ארצות תבל בדואר רגיל	290 +	70 +	29 =	389	211
דמי המנוי לארצות חוץ בדואר אוויר					
● לאירופה	290 +	100 +	31 =	421	227
● לארה"ב, קנדה	290 +	171 +	37 =	498	265
● לאוגנדה, ניגריה, תאילנד	290 +	180 +	37 =	507	270
● למקסיקו	290 +	176 +	37 =	503	267
● לדרום-אפריקה, ונצואלה	290 +	235 +	42 =	567	299
● לברזיל, יפן, אוסטרליה	290 +	308 +	48 =	646	339
● לפנמה	290 +	270 +	45 =	605	319

בישולים

פרנצ'טוסט

שלחנו את חברתנו ליאורה לחוץ־לארץ, דקה וחתיכה, וחזר לנו מין יצור שמן ועגול, מבסוט עד הגג, הטוען לזהות חברתנו הנ"ל.

„מה זה ?" שאלנו בחומרה רבה.

„זה ?" הזותה, מאושרת, בספירות אחרות, „זה מכל היום פרנצ' טוסט."

„אם ככה," התרככנו, „תביאי מהר את המירשם."

והרי הצירוף הקטלני, העושה בני־אדם שמנים ומאושרים. נא לדייק, ולא להשתמש בתחליפים.

פרוסת חלה מתוקה בעובי של סנטימטר. טובלים לרגע משני צידיה בחלב, לאחר־מכן כנ"ל בביצה טרופה. מנחיתים על מחבת מוצף בשפע של חמאה. כאשר השפע המשמין משחים מכל צדדיו, מרימים בעזרת כף־טיגון רחבה בזהירות, שלא יתפורר האוצר, ומניחים בצלחת. משחררים מלמעלה מפל של סירופ מייפל על כל הפינות, בוזקים קינמון בלי קמצנות, ועוד הרבה אגוזים חתוכים גס.

לפני אכילת מאכל זה יש לבקש משכן טוב לעמוד על המישמר עם נבוט, ובערך בוופל העשירי להשתמש בו בזאפטה מדוייקת. זה הדבר המעשי היחידי המפסיק את האינרציה.

פטנטים

פטנט לגהצנים

„סבתא, קחי והשתמשי בזה", פניתי פעם אל סבתי, שהיתה רכונה על הגיהוץ. סבתי, נצר אריסטוקרטי אחרון לעולם ש־נכחד, מלאת חשדות כרימון כשמדובר ב־קונצים חדשים ההורסים את התרבות. אם גם היא אימצה את הפטנט הזה, אות וסימן הוא כי הדבר מאד־מאד משכנע.

„זה" היה שפריצר מן הסוג היותר־משובח המשמש לספריי־שערות, אשר עבר אצלי הסבה מיקצועית עוד בחנות, וממולא במים במקום בספריי, והיה מתיז ענן דקיק על הכביסה לפני העברת ה־מגהץ על פניה. (משיגים אותו בחנות ל־חומרי־בניין או לצורכי מספרה.)

אין מילים לתאר כמה הרבה יותר יעיל להרטיב כביסה כך, במקום בבקבוק מנוקב אשר מטפטף בכל פעם קילו מים, ולוקח שנתיים לייבש.

ה„שפריצר"

פינת המדליות

ניקוי ברז

כשהברז בבית מכריז על שביתת־האטה, ומשחרר נוזלים בעצלתיים, בעוד שהיה אמור לעשות זאת בעוז, אין צורך לרוץ לאינסטלטור. אין גם צורך לפנות בקובל־נות לעירייה על שאינה מספקת די לחץ. לעיתים קרובות טמון סוד המשבר ב־

חלקי המסננת

אבנים, הזעירות כראש־סיכה, הסותמות את הפילטרים בפיית הסוללה. יש לפתוח את ההברגה בפיה, לשטוף היטב מתחת לזרם את כל חלקי המסננת, ובהזדמנות חגיגית זו לשים עין גם על ה„פאקונג" הקטן, שלא יאבד לנצח, כהרגלו.

אחרי השטיפה היסודית והשיפשוף ב־אצבעות להרחקת כל פרור קטנטן (כל העסק — שתי שניות) מבריגים חזרה היטב, אחרת ניתזים המים לצדדים.

על הפעולה הזאת יש לחזור כל שבוע־שבועיים, שכן גם הפירור הזעיר ביותר מוריד מעוצמת זרם המים. גם על החרי־צות הנ"ל, לא מחלקים מדליות.

עיצוב פנים

ריפוד משגע, בזול

אם הוחלט בביתכם להחליף ציפויים וריפודים לכיסאות המיטבח — אל תרוצו לקנות בד־ריפוד מיוחד. הסוג הזול ביותר עולה כמאה ל"י למטר, ומטר אחד מספיק בדיוק לריפוד אצבעון ממוצע. קיים בשוק בד־ריפוד משגע. חזק, ציבעוני, יפהפה, וזול שיגעון. הוא זול כל־כך, כי יצרניו מוכרים אותו בתור... מגבות־מיטבח, ב־הדפסים יפים־יפים.

יש לחשב לכל כיסא שתי מגבות — אחת למושב, אחת למיסעד — שהן כשלו־שים ל"י בלבד. נותרות שאריות בשפע ומהן ניתן לעשות מפיות אישיות.

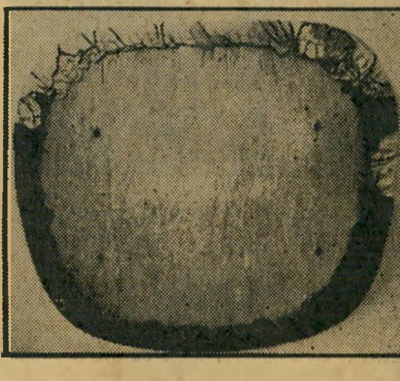

כך תופרים

כך זה יוצא

התהליך הוא פשוט:

מוציאים את החלק הטעון ריפוד. מני־חים אותו על המגבת, וגוזרים בגיזרתו פלוס חישוב שוליים מכל הצדדים (השו־ליים חייבים להגיע עד שלושה ס"מ מצידו השמאלי של החלק המרופד).

יש להקפיד על כיוון דוגמת ההדפס — כפי שתתקבל לאחר־מכן על צידו הימני של החלק המרופד. בשלב זה ניתן לחבר את הבד לצד השמאלי בעזרת „קלקר" („שדכן") כזה יורה־סיכות מיוחד. אך ה־תוצאה הסופית תלקה בחסר, שכן אין אפשרות טכנית למתוח כראוי כל מילי־מטר, והדבר יהיה ניכר ובולט. סוד הרי־פוד היפה הוא במתיחתו המכסימלית ה־חלקה, כך שייראה כיצוק על הכסא.

הפטנט לא מסובך. בחנות סידקית קונים חוט עבה (הוא אינו מיועד לתפירה רגי־לה. עוביו שלושת־ריבעי המילימטר). ב־עזרת מחט־צמר חדה (אשר הקוף שלה מספיק לחוט העבה ולא יותר) תופרים מסביב בתך־מכליב. כאשר מגיעים לנקודת המוצא, „מלבישים" את הגיזרה על החלק המרופד, ומותחים בכל הכח. (לשם כך החוט החזק. בשלב זה, כל חוט אחר היה נקרע.) הגזרה מתכווצת, ו„ננעלת" על המושב.

עוד לא גמרנו. כעת הגיזרה מולבשת, אך עדיין רופפת מעט. משחילים אותו החוט, ותופרים בעזרת מחט מעוגלת (ל־השיג בחנויות תחביב, מלאכת־יד, או ב־סופר־סול גדול), כשהמחט תופסת צפוף ומחברת את הריפוד החדש לישן, ולדב־קים הידד. מותחים מאד ואחיד בזמן תפי־רה זו, אחרת נוצרים גלים וריפיונות בבד מייד עם ישיבה ראשונה.

ניתן לחבר עוד שתי מגבות יחד, ו־מתקבלת מפת שולחן תואמת להפליא.

התוצאה הסופית מצדיקה את כל ה־טורח, בשל האפקט היפהפה המתקבל, ש־לא לדבר על החיסכון הפראי.

אופנה

ה„פראו" המשגע את העולם

הבגד ההולל ביותר שבו אפשר להלביש חתיכה הוא ה„פראו": יריעת־באטיק מר־היבה הקשורה למותניים באופן מיוחד — ומפעילה את המכונאות אצל כל החתנים.

הדבר המלביש הבלתי־לבוש הזה הגיע מאיי־הדרום הקסומים — והופץ בכל העו־לם על־ידי מועדוני הים־התיכון. הגאוניות הפשוטה של הקונסטרוקציה, המסובכת־ליכאורה, מאפשרת השתלפות מטאורית מים הקלפים, פשוט על־ידי הסטה לצד־דים. מאידך, באין עם ליבו של הלובש לערוך הפגנות, לא יואילו גם שנתיים של ציפיה דרוכה. לא יראה מאומה. בשל צו־רת הקלפים בחזית הם ניצמדים לגוף גם בשעת מירוץ לאליפות.

ידידנו רוז'ה, הטועם אישית חופים ב־עולם טוען, כי על ה„פראו" הפולינזי אבד הכלח, וגינאה החדשה מובילה עתה באליי־פות האופנה העולמית לחופים אכסקלוסי־ביים. השכלתי הועשרה לאין־שעור, מש־הוברר לי פישרה של צעקה אנתרופולו־גית זו; חוט־עור דקיק, ועליו תלויים מיי־ני כרכשתא, קצת חרוזים, ונוצות דלילות.

את אופן קשירתו נבצר ממני להדגים — אך את קשירת ה„פראו", בבקשה.

כיצד קושרין:

לוקחים יריעת באטיק דק ברוחב של מהמותניים עד לאורך הרצוי, ובאורך של כמטר־ושיבעים סנטימטר. יוצרים שתי „אוזניים" קטנות משני צידי המתניים כ־מתואר בתצלום מיספר אחד. קושרים ב־קשר־כפול קטנטן, וזהו זה.

סוד כל העינין:

את הבד קובעים בגב בגובה המות־ניים, אך מלפנים קושרים מתחת לטבור.

המשולש הנוצר במחשוף הבטן, יוצר את כל „גיזרת" הפראו. הקלפים היפים שבחזית הם תוצאת השוליים, שאותם לא

הקשר הסודי

היצירה המוגמרת

קשרנו מהמקום שבו מקובל לקשור או־תם. ככל שה„אוזניים" (אוזניים למה? כיוון שהם מזכירים, לשם דיוק ההמחשה, אוזני־חמור.) שיוצרים לקשר קטנות יותר, משתחרר יותר בד פנוי לקלפים, והם עשירים ויפים יותר. הפראו מיועד לנשים ולגברים, אך זה של האחרונים הרבה־הרבה יותר קצר.

לובשים מעטה זה עם פרחים בשיער, ויין בראש.

רחל מרחלת על כל העולם

קרח מכאן ומכאן

פיתגם ידוע אומר, שכשנופלות הצרות, אז הן נופלות בצרורות, ואין מה לעשות נגד. זה, כנראה, מה שקרה גם לעוזרו־לשעבר של שר־התחבורה־לשעבר, **יונה יהב**.

כי במהלך השנתיים האחרונות, יונה היה צמוד מאד לצעירה חמודה בשם **רעיה**, שהיא רב־סרן בקבע, ובין כל החתיכות שהנ״ל היה מסתובב בחברתן, היא חתמה אצלו קבע יותר מכולן. נכון שכבר היו שמועות בבירה שיונה ורעיה מתחתנים, ושהפעם זה באמת סופי אצלם. אבל כמו שאתם רואים, יש הפתעות בחיים. אני לא יודעת אם לשייך את זה לסידרת ההפתעות שהנחית עלינו הלי־כוד, אבל מה שקרה בין יונה ובין רעיה, שכמעט היתה לרעייתו, קרה אחרי הבחי־רות.

את מה שבאמת קרה הם שומרים על תקן של סודי ביותר, אבל התוצאה ברורה. השניים כבר לא ביחד, ויונה מסתובב בעיר ומקטר, שעכשיו הוא נשאר גם בלי עבודה וגם בלי חברה.

קשרים בלי פעולה

ודאי תסכימו אתי, שבכלל לא רע לקפוץ אחת לכמה חודשים על קו תל־אביב ניו־יורק, ומי שעושה את זה באינטנסיביות מלאה הוא הזמר **דני בן־ישראל**, הנמצא עתה בעיצומה של הקפיצה הישראלית שלו. דני בא לבדוק אם הכל בסדר ואיך בכלל מסתדרים בלעדיו, ורק אחרי שנוכח שהכל בסדר ושמסתדרים גם בלעדיו, הוא נכנס לפיאנו־באר והתיישב ליד הפסנתר כמו בימים הטובים, כששרנו יחד איתו את הרפרטואר הקבוע מדי ערב, עד לנסיעה הבאה.

כי למי שלא יודע, או אולי שכח, אז דני חי בניו־יורק כבר שבע שנים עם אשתו החוקית לגמרי, שהיתה פעם מורה אבל החליטה שעדיף לחנך בעל אחד מ־אשר כיתה שלמה, והפכה עקרת־בית מן המניין. אבל למרות שהזוג הזה חי נפלא ביחד ואין לו שום תוכניות אחרות, נראה שלדני יש כמה כוונות לעשות מיקבץ בארץ. אבל התיכות יש הרי גם בניו־יורק, אז מה פיתאום הוא בא לישראל לחפש מה שיש לו שם בבית? לא. הפעם היתה לו סיבה קצת יותר טובה. הוא פשוט הגיע ארצה לחתונה של אחותו.

לפני שדני נסע לחו״ל, הוא השאיר את אחותו הקטנה תחת השגחתו הקפדנית של החבר הכי טוב שלו, **רוני**. ורוני שמר על הקטנה כל־כך חזק, עד שבסוף החליט שאם כבר לשמור, מוטב על רכוש פרטי. והוא הפך את הקטנה, שגדלה בינתיים, לאשתו כדת וכדין.

אלא שעד המאורע המשמח, דני לא מתנזר מכחול־לבן. ומי ששמה עליו עין תורנית היא ידידתו משכבר־הימים, **שוש בן־אשתמוע**, מי שכימעט־כימעט הצליחה בזמנו, להכניס את הבחור אל מתחת לחופה.

שוש עדיין קשורה אל דני כמו פעם, וכבר הוציאה צו רישמי המודיע, שכל מי שמתכוונת להתעסק עם דני שלה תצטרך קודם כל לעבור דרכה. ורק אחרי ששוש תערוך לה בדיקה לאורך ולרוחב ותיווכח במו עינה המנוסה שהכל שפיר, תתן לה אישור. אבל לדני לא איכפת, כי גם הוא בעצם קשור אל שוש.

תשאלו: אם הם כל־כך קשורים, למה הם לא פועלים בנדון?

אז ככה. אל״ף, שניהם נשואים ובכלל לא מתכוננים להתגרש. ובי״ת, מה יש? זה שבני־אדם קשורים זה לזה, ואפילו כל־כך הרבה זמן, זה כבר סיבה לפעול? יש גם קשרים יפים בלי פעולות בנדון. לא ידעתם?

אמא הטילה וטו

יד על הלב — לא זכורה לי אהבה סוערת כמו זו שפרצה בין הסולנית היפה של להקת סולה סולה, **לוריין קלאסן**, לבין אחד ממנהלי **ההצגה** הישראלים — סיפור שהיה יכול להסתיים בכי־רע, לולא התערבה גם הפעם האמא הדאגנית של לוריין, המופיעה בהצגה יחד איתה.

כי לוריין התאהבה, לא עלינו, בגבר נשוי, שדווקא ידוע בחוגי הבוהמה כמי שנאמן מאד לאשתו ומקפיד לחזור הביתה מייד אחרי ההופעה. ובכן, כל זה היה נכון עד שהגיעה לוריין. כי מאז נפלו עיניו עליה הוא פשוט נדלק, כמו בסרטים, היה מלווה אותה בסוף ההופעה וחוזר הביתה רק לפנות בוקר.

לוריין קלאסן
מי ידע?

מובן שאשתו בכלל לא ידעה מהסידור הזה, עד שיום אחד היא באה להופעה, ותפסה את בעלה מעניק לכוכבת טיפול הפקתי מיוחד־במינו.

מי שנחלצה לעזרת הבעל הנבוך היתה דווקא אמה של לוריין, שקראה לה הצידה והורתה לה בלשון חד־משמעית לחלוטין להפסיק להסתובב עם גבר של אשה אחרת, כי זה מעשה שלא ייעשה. אבל מה אשמה לוריין המסכנה אם היא לא ידעה בכלל שהוא נשוי? נו, וכשאמא מבקשת, זה הרי קדוש.

וכדי שזה יוכל להוכיח לאשתו שחזר בו מכל חטאותיו, הוא פרש מניהול ההצגה ויושב במישרד אצל המפיק **דני טי־מור**, עד יעבור זעם.

מיספר מזל

מה עושה בנאדם רגיל שמגיע ליומולדתו השלושים ומשנה את הקידומת ב־מיספר הפרטי? מכסימום הוא עושה מסיבה לחברים הכי טובים שלו. אחרי הכל, זה שהשנים חולפות עוד לא סיבה לחגיגות. אבל מה עשה נער־השעשועים **שמוליק יודוביץ** שחגג השבוע את יומולדתו הנ״ל? ובכן: שמוליק החליט שבאותו שבוע, הכל יתנהל אצלו בסימן השלושים, שלא לדבר על המסיבה עצמה, שהיתה בסימן שלושים בריבוע.

טיבה את גרוגות כל האורחים שציפו לערב און־דה־האוז. אבל המתח בערב הגיע לשיאו כששמוליק שלף את הנרות מתוך העוגה ומסר לכל חתיכה את הנר שלה, אבל הפעם היה זה נר דולק והודיע, שמי שתצליח להחזיק את הנר דולק עד הסוף, תקבל פרס מייוחד מבעל השימחה.

אין צורך לספר לכם שחלק גדול ממחזיקות הנר נשרו כבר בשלב הראשון. וזו שזכתה לבסוף היתה דווקא הדוגמנית הפינית **כריס**, שהכירה את שמוליק ב־

שמוליק יודוביץ וידידות
כמו שכתוב

קודם כל הוא הזמין אליה שלושים חתיכות, שקיבלו הוראה לבוא לבד. שלושים חתיכות טביך־ותקילין, אשר כל אחת מהן היתה, באיזשהו שלב בחיים שלו, האישה היחידה שאהב. יש הספק, מה? בקיצור, כל אחת מאלו, כשנכנסה למועדון בתחילת הערב, קיבלה לידה נר ובקבוק שמפניה. ואחרי שכולן הגיעו, בהרכב מלא, הכניסו למועדון עוגה גדולה, וכל אחת התבקשה לנעוץ את הנר שלה בציפוי השוקולד. ואז לקח שמוליק נשימה עמוקה, וכיבה את הנרות אחד־אחד, בשלושים נשיפות קלות. בנקודה זו נשמעו לפתע שלושים ניפצי פקקים, והשמפניה נשפכה כמו שמפניה והר־

שעתה באמצעות ידידתו, הדוגמנית **סוזי דרמר**, השוהה כעת בסקנדינביה.

כריס הגיעה אל שמוליק לפני חודשיים, כדי למסור לו ד״ש מסוזי, שמוליק מסר לה ד״ש בחזרה ומאז השניים מדשדשים יחד נון־סטופ. אלא שכריס אפילו לא חלמה שדווקא היא תזכה בפרס הגדול, ומי שלא שמע את הצעקה שהיא הרביצה כשנודע לה דבר הזכייה, לא שמע צעקה מימיו.

בקיצור, כדי להעניק את הפרס כבר לא היה שמוליק זקוק לאף אחד שיחזיק לו את הנר. הוא לקח את כריס ונעלם איתה לשלושים שעות רצופות, ככתוב.

שיר של אהבה

נכון שכבר מזמן לא שמענו חדשות ממנו, אבל אני קיבלתי את הרושם שהבחור פשוט מצטנע ומתכונן לקראת זינוק חדש כלשהו. כי מי שמכיר את הזמר **בועז שרעבי**, יודע שזה רק השקט שלפני הסערה.

אדם שחי על סחוג וחילווה, לא יכול לשבת בשקט. הראש שלו מוכרח תמיד לעבוד על טורים גבוהים. קודם כל, זאת לדעת, שסיבת השתיקה היא שבועז היה באמסטרדם, בסידרת הופעות במועדון ירושלים של זהב אצל **מוטקה חן**. לפני שהוא יצא לשם היו הכל משוכנעים ש־בועז, שעבר סידרת משברים, יחזור לארץ עם איזה הולנדית גיזעית יפהפייה. אלא שבועז סיכל את הציפיות הללו, אבל לא איכזב את חברתו החמודה **אוסנת**, ש־חיכתה לו בסבלנות עד שחזר וקיבלה אותו בחום, כמו שיודעים רק בכרם.

והעיקר, הוא חופשי ומאושר יותר מת־מיד, וצוחק את צחוקו המתגלגל כמו ב־ימים של פאמלה. הוא חיבר עבור הזמרת **נאווה ברוכין** את הלהיט שיר של אהבה, שזיכה אותה במקום הראשון בפסטיבל צ׳ילה, ומאז הוא לא מפסיק לשיר את זה לאוסנת שהיא, אצלו, כמו שהוא אמר לי, „צועדת במקום הראשון.” סחתן, בועז.

בועז שרעבי ואוסנת
מקום ראשון

אלה הם חייך

(המשך מעמוד 14)

את כל הנוכחים בתדהמה עמוקה. אחד הלוחמים חזר מן העיר, סיפר כי נכח בהצגת־בכורה של מחזה מקורי חדש: בערבות הנגב, מאת ייגאל מוסינזון. המחזה תיאר את קרבות נגבה, סיפר לקהל כיצד נטשו חיילי גבעתי את המשק האומלל. אחרי שהצבא ערק מן הקרב, נשארו בני המשק עצמם לבדם. לחמו בעקשנות והצילו את ביתם על אפו ועל חמתו של הצבא.

חטיבת גבעתי הופיעה במחזה זה בדמותו של ברוך, מפקד פלוגת הצבא בקיבוץ *. קורא ברוך בהתרגשות, ערב הקרב: „בתור איש צבא עלי לומר: ההחלטה להישאר (בנגבה) ולא לפרוץ את הכיתור (החוצה), כמוה כאיבוד לדעת. גרוע מזה, זוהי שחיטה. פשוטו כמשמעו. אין נלחמים בידיים ריקות מול תותחים... אין זו מלחמה. זה רצח. מול תותח צריך להעמיד תותח, לא בשר תותחים...” (בערבות הנגב, עמודים 50—49).

סילוף זדוני זה של ההיסטוריה הרתיח את דמם של אנשי גבעתי. הם זכרו כיצד סירבו בני הגדוד השלישי של החטיבה, מגוייסי פרברי תל־אביב, לנטוש את נגבה, כשידיהם ריקות, וכאשר היתה זאת באמת שחיטה. הם זכרו כיצד פרצו בני גדודו של מוסינזון עצמו לתוך המשק הנצור, בהעמידם את עצמם בתור בשר־תותחים מול תותחי המצרים. הג׳יפים של שועלי־שמשון, שזכו לתוארם בדיוק הודות למיבצע זה; אומץ־לבו האישי של צ׳רה המג״ד שישב בג׳יפ הפורץ — כל אלה היו עדיין זכרונות טריים.

לא פחות טרי היה הזכרון על מעשיו של מוסינזון עצמו באותם הימים. העובדה שמלאכת־הסילוף נעשתה בידי הפחדן החטיבתי, שנשאר בעורף הרחוק והבטוח בשעה שמאות נהרגו בנגבה, בעיבדיס, בעיראק־סואידאן ובבית־עפא, הפכו את הרוגז של בני־החטיבה לחימה שפוכה. אנשי גבעתי הכריזו מלחמה על הבימה, כשבראש הלוחמים עומדים בני הגדוד השלישי, „חולדות נגבה” בכבודם ובעצמם.

במשך כמה ימים היה נדמה שיישפך דם. כיתות שלמות של לוחמי החטיבה יצאו להפריע להצגות, בידיעתם האילמת של מפקדיהם. קצינים גבוהים, שהורידו את סימני־הדרגות מכתפיותיהם, השתתפו במיבצע. המשטרה הצבאית הוזעקה להגן על התיאטרון.

הבימה נכנעה במהרה בפני זעם החיילים. מוסינזון הוזעק לתיאטרון, נדרש להכניס מייד שינויים יסודיים במחזה. כך נערכה הקומדיה שחזרה, כמעט באותה צורה, כעבור 9 שנים: ייגאל תיקן ותיקן חלקים שלמים מיצירתו, הפך אותה כמעט על פיה. ביצירה המתוקנת נשאר הצבא להגן על המשק, מצטיין בגבורה עילאית.

מוסינזון עצמו לא התרשם מכל העניין. הוא תיאר את עצמו כקרבן של פגיעה זדונית בחופש־הביטוי, השמיץ את אבא קובנר ורמז שכל העניין נובע מקינאה אישית. בערבות הנגב, סוחט־דמעות פרימיטיבי אך יעיל, הפך להצלחת־קופה גדולה. האיש שלא לחם מעולם בערבות הנגב, הרוויח אלפי לירות על־חשבון חללי הקרב, ניצל את אהבת הקהל אליהם.

רווח זה לימד את מוסינזון לקח חשוב: שההזדהות עם לוחמי החזית שווה תמיד כסף בקופה. כך קרה שהפחדן החטיבתי, שלא שמע שריקה של כדור אוייב, הפך לדובר הלוחמים. מוסינזון דאג לקשט את יצירותיו בצעירים גיבורים, חביבי־הקהל.

„הייתי בלטרון. אינני יודע אם השם הזה, לטרון, אומר לכם הרבה. אך זה היה גיהינום. לטרון! גם שם היו לי אנשי גיוס־חוץ־לארץ. לא רק נשק לא היה במידה מספקת. אלא גם מימיות לא היו. וחמסין. וברחש. ואנשים התעלפו בשדה. התעלפו ומתו בשדה. בפעם הראשונה נתקלנו בתותחים ממש. אנשי נהרגו. נתרסקו. ועל דעתו של איש לא עלה להתחפר. להתחפר? והפקודה שנתקבלה היתה אכזרית: להמשיך בכל מחיר! לפתוח את הדרך לירושלים! אחרת ירושלים העב־

* מוסינזון קרא לנגבה בשם „בקעת יואב”. השם היה שקוף, כי מצודת עיראק־סואידאן, ליד נגבה, נקראה על־ידי חטיבת גבעתי רשמית בשם „מצודת יואב”, על שם יואב דובנו מנגבה, שנהרג במלחמה.

(המשך בעמוד 48)

תשבץ העולם הזה 2079

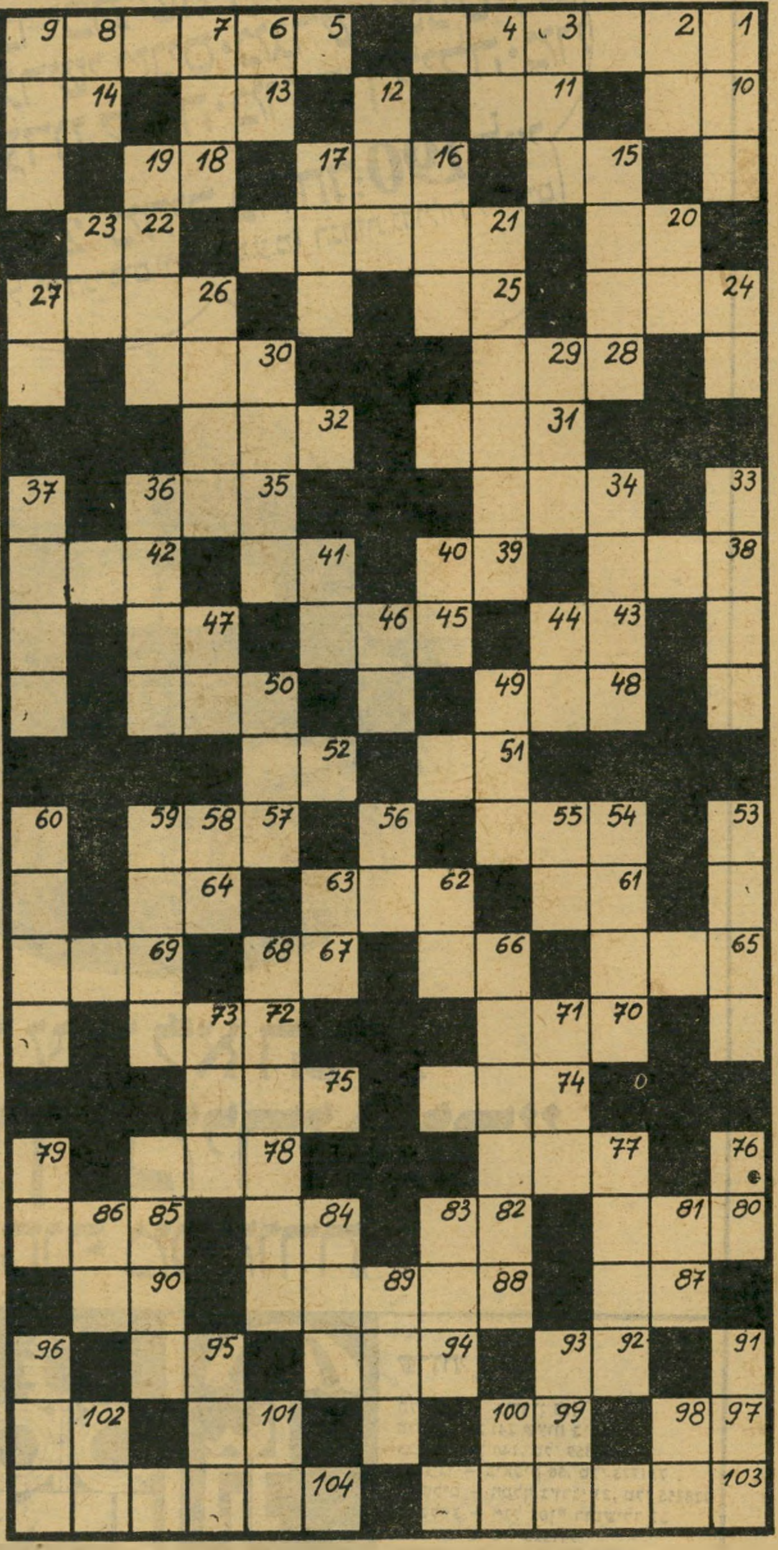

מאוזן:

1. מישגים; 5. פרק־הברך; 10. רמת־גן (ר״ת); 11. שן־הפיל; 13. אסקופה; 14. מיקצב של שנות ה־20׳ באמריקה; 15. עשוי־למחצה; 16. חלק הרגל; 18. עוף־טרף; 20. הגיע; 21. סבון; 22. קידומת הולנדית; 24. פלצור; 25. אביון; 26. מינרל המופק מים־המלח; 28. תנועת־אוויר; 30. כתובת; 31. כתב; 32. ארג דק ויקר; 34. ערוץ; 35. מאית הקילוגרם; 38. מחוטי האריג; 39. מושת על כל אזרח; 41. בתוכה; 42. כתם; 43. רשע; 45. חוק; 47. מילת־שאלה לזיהוי; 48. גוף שלישי רבים, סיפרותית; 50. תר אחר עיקבות; 51. בוא מלמעלה למטה! 52. בתוכו; 54. סוויץ׳; 57. ציון־לגנאי (ר״ת); 61. כיסא־מלכות; 62. תמר; 64. אות בא״ב הלועזי; 65. עם רב; 66. אבל; 67. סופו של יום; 69. ניר; 70. ראש־לישכה (ר״ת); 72. סוף; 74. בדק לעומק; 75. פקודה צבאית נפוצה; 77. מין גדר דוקרנית; 78. מחלקי הגוף; 80. פחד קל; 82. אות־הניצחון; 84. מלכסיקון הבקר; 85. טיט; 87. מסולם־הצלילים; 88. מעוררת גיחוך; 90. מנעול פטנטי; 92. פרוסה; 94. מגילגולי הארבה; 95. מחייתו־יער; 97. אחורי הגוף; 99. בתוכם; 101. להבה; 102. מן ההורים; 103. ברושים; 104. מבנותיו של המלך ליר.

מאונך:

1. יצור אלוהי; 2. מיכסה הבית; 3. קריאה לחבר; 4. ממונחי תורת החשמל; 6. ראש,בערבית; 7. רעב גדול; 8. תבואה; 9. חלק חיוני במכונית; 12. שאינו מסוגל להוליד; 15. מתקדם; 16. עובר־ושב (ר״ת); 17. „הדרן” בצרפתית; 19. מחצב קשה; 20. מקולות הגברים במקהלה; 21. חרקים קטנים מציקים; 23. מילת־זירוז; 24. רטוב במיקצת; 26. בהמות־הבית, בשפת המיקרא; 27. רקב; 29. פרח־נוי; 30. טעות; 33. חלון קטן; 34. אשרה; 36. קורה גדולה; 37. מסביר־פנים; 40. מכשיר־עינויים; 41. בר־בטן; 44. נוזל החיים; 46. מיקווה־מים ענקי; 47. התנוּעע; 49. קטל; 50. נמוך־קומה; 53. בצדייה, שלא במתכוון; 54. שניתן למכירה; 55. תרגילי־סדר (ר״ת); 56. בילבד; 58. קוסם; 59. השקפה; 60. תשלום עבור הכלה; 62. עלוב־נפש; 63. מילת־תנאי; 66. עיר בארץ; 68. מיפעל המים לישראל; 71. חלק בפנים; 73. מת לשתות; 76. לשד העצמות; 77. תחזור; 79. ממהר; 81. רוח רעה; 83. זאטוט; 84. צינה; 86. נהר באפריקה; 89. עיר בארץ; 91. צד דרום; 93. קיבוץ בארץ; 95. משמש לטיוב הקרקע; 96. אולם; 98. צאצא; 100. מסולם־הצלילים; 101. מילת־ברירה; 102. יבשה בלב ים.

תפעל את דימיונך ונסה למצוא לציור שלמטה כותרת מתאימה, אשר תסביר מה אתה רואה בו. הצעות לכותרות יש לשלוח לפי הכתובת: „קשקשת”, ת.ד. 136, תל־אביב.

בין הזוכים יוגרלו פרסים: שתי מנות בשווי — 50 ל״י (חמישים לירות) כל אחת, באחד מסניפי רשת הפיצריות רימיני בתל־אביב.

קשקשת 2079

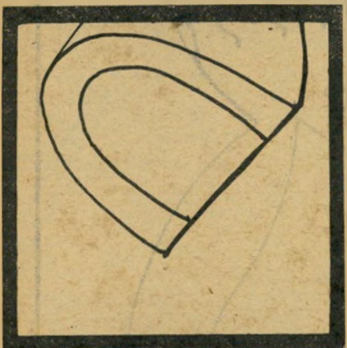

קשקשת 2077

● בחירות לוועידת הלול.
נאווה תאני,
רח׳ ק״ם 64, רמת־החייל, תל־אביב

● „הו־הא, מה קרה, המציל אכל אותה!”
שרון הרשקוביץ,
רח׳ גורדון 13, רחובות

● „חבר׳ה, תפסיקו לעשות גלים!”
משה מקס,
רח׳ עקיבא איגר 16, תל־אביב

● „מוישה, תשאיר אותו בים, מספיק לנו 66 וייט־נאמים!”
יהודה מטלון
רח׳ ליליאן 5, תל־אביב

● „אמרתי לך לא להשקות את הדשא כל חצי שעה!”
דדי תבלין, רח׳ גזר 6, תל־אביב

PIZZERIA RIMINI

מסעדות איטלקיות

תל־אביב, כיכר אתרים טל. 288800
תל־אביב, כיכר מלכי ישראל 4, טל. 263987
תל־אביב, רח׳ אבן־גבירול 24, טל. 266177
תל־אביב, דיזנגוף 93 טל. 221681
חיפה, רח׳ הנביאים 20, טל. 640201
חיפה, דרך רופין טל. 252654
ירושלים, רח׳ יפו 43 כשר
ירושלים, המלך ג׳ורג׳ 15 כשר
רמלה, רח׳ הרצל 102
אילת, מרכז התיירות
החדש

חדש!!!
בן־יהודה 262
פינת דיזנגוף
טל. 457050

Pizzeria Rimini 1977 המוצר הנבחר

(המשך מעמוד 47)

רית נמחקת!״ (בערבות הנגב, מאת מוסינזון, עמוד 48).

חסמבה ברחובות תל־אביב

„אילו הייתי סופר... אין זה מתפקידך רק לפתור בעיות. עליך לחשוף אותן. לגלותן. להצביע עליהן. אם תכתוב עוד מאה סיפורים על רועי־צאן, ועל רפתנים, ועל מטפלות ב־בתי־ילדים, וכיצד כולם־כולם מסורים, וכולם טהורים, וכולם אין בלבם אלא עבודתם, הנך משקר. זהו, האמת היא במאבק של האדם עם עצמו, עד כדי חריצת פסק־דין על עצמו אם לחיים ואם למוות.״ (דרך גבר, מאת ייגאל מוסינזון, עמוד 9).

המלחמה נגמרה. על חבר־המשק ייגאל מוסינזון היה לחזור לחייו האפורים במשק. אולם לחבר־המשק מוסינזון לא היה שום חשק לכך. חיי החלוציות, אותם תיאר בצבעים כה לוהטים בבערבות הנגב, לקול משק המטבעות בקופת התיאטרון, לא משכו את הסופר הדגול. הם נועדו לאנשים פשוטים יותר.

הוא קיבל שנתיים חופש מן המשק. אולם עוד לפני שהספיק לנצל אותן, קרה משהו ששבר את גב הגמל. מוסינזון פירסם באשמורת, שבועון־הנפל של מפא״י, סיפור בשם אנוש כחציר ימיו, שלא היה אלא פרק מתוך הספר דרך גבר, שזה עתה החל כותב אותו. הוא תיאר מעשה שקרה לדבריו בנען, מקרה של רצח שהוסווה כתאונה.

במשק געשה ההתרגשות. כשם שאנשי גבעתי התנגדו לכך כי החטיבה תושמץ בפי אדם שהיה פחדן, כן התנגדו חברי המשק כי קיבוצם יושמץ בפי אדם שלא היה חלוץ־לדוגמה. המזכירות דרשה ממוסינזון שלא יפרסם את הספר אשר ממנו נלקח הסיפור.

מוסינזון נטש את המשק בשמחה. מאוחר יותר ניסה לתאר את הפרידה כקרבן מעציב למען עקרון נשגב. סיפר הוא לכתב העולם הזה: „זה היה עניין של עקרון. הבינותי שיש כאן מישחק של גורל, כמו בטרגדיה יוונית.״

גיבור הטרגדיה היוונית החליט לקנות משק פרטי לעצמו, לאשתו (השניה) ולשלושת ילדיו. את הכסף השיג בהלוואה הודות לפרוטקציה האישית של ד״ר אהרון ברט המנוח, מנהל בל״ל. אולם החוב היה גדול. ייגאל מוסינזון יצא להרוויח כסף. במהירות הבזק למד את המלאכה שנשארה אופיינית לו: ייצור המוני של ספרות, כסחורה העוברת לסוחר.

במרס 1950 הופיע הספר הראשון של חסמבה, ראשי התיבות של „חבורת סוד מוחלט בהחלט״. תוך שבע שנים ייצר מוסינזון 14 ספרים של חסמבה, ששמותיהם מעידים על טיבם: (א) חסמבה, או חבורת סוד מוחלט בהחלט, (ב) חסמבה בבית האסורים, (ג) חסמבה ושודדי הסוסים, (ד) חסמבה ואוצר הזהב של המלך הורדוס, (ה) חסמבה וילדי ההפקר, (ו) חסמבה והסוד הגדול, (ז) חסמבה באיזור המסוכן, (ח) חסמבה בשבי הלגיון הערבי, (ט) חסמבה במערות טורקלין, (י) חסמבה והמרגלים בחיל־האוויר, (יא) חסמבה ב־ציפורני פלורנט והקיקלופים, (יב) חסמבה והאלמוני במסיכה השחורה, (יג) חסמבה במארבי הגבול, (יד) חסמבה בקרבות רחוב בעזה. מספר 15, העומד להופיע הוא חסמבה במסתרי ניו־יורק.

לרוע המזל, טרחו מבוגרים מעטים לקרוא את הספרים, בהם הולעט דור חדש שלם במדינה. כאשר עשתה זאת ועדה מטעם משרד החינוך והתרבות, שישבה על מדוכת ספרות הילדים, החליטה לכלול את כל ספרי חסמבה ברשימה השחורה של הספרים הבלתי־רצויים.

חסמבה אינו קיטש סתם, מן הסוג השופע בארצות רבות. הוא קרוב יותר לספרות־הילדים בארצות פאשיסטיות. ילדי חסמבה, בני 8 או 10, הם חבלנים מומחים, מרגלים, מומחים לנשק למינהו, הורגי ערבים רעים. בספר האחרון מנהל ירון הקטן שיחה טלפונית עם עבד אל־נאצר, שהוא רודן מטומטם ושחצני, בעל „צחוק פרוע ועצבני״. אומר ירון לעבד אל־נאצר, אחרי שחדר לבית המושל הצבאי בעזה, וחברתו תמר תקעה אקדח בגבו של המושל: „מדבר נער ישראלי. ואני מזהיר אותך עבדול נאצר, שלא תלך בדרכם

ה·חוף רחצה·ית
ת·מדשאות·מדשאות·בו
שאות·בריכת שחיה, אולימפית·בו
אולימפית·בריכת שחיה, אולימפית·בו
שי טניס·מגרשי טניס·מגרשי טניס·מג
לילה·מועדון לילה·מועדון לילה·מו
עד 22/7 מחיר מיוחד: 190 ל״י
כולל כל המיסים (מלבד מ.ע.מ). הנחות גדולות לילדים

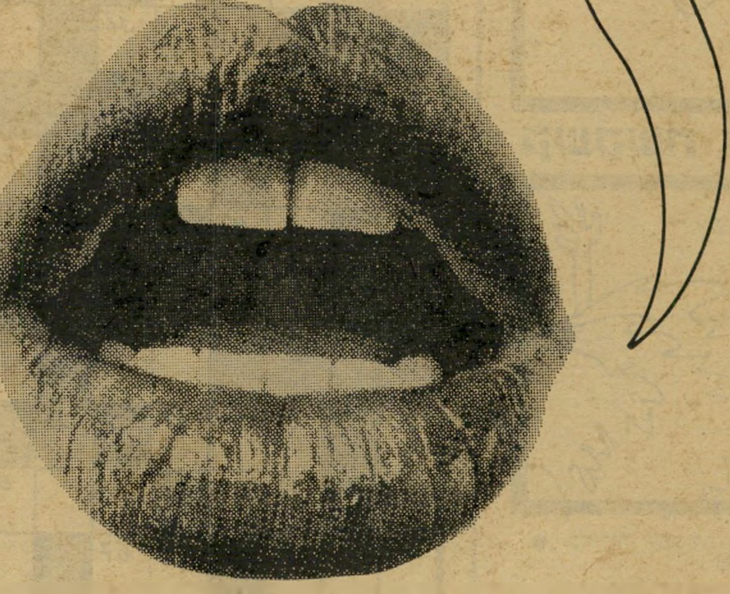

וזה עוד לא הכל...
במלון ״מיראמר״
בחוף מכמורת

ארוח ונופש בע״מ
חיפה — רח׳ הרצל 22, טל. 645404/3
שד׳ הנשיא 126, טל. 82277
תל אביב — רח׳ אלנבי 113, טל. 612567
ככר דיזנגוף (רינס 4), טל. 248306
ככר אתרים, טל. 288665
ירושלים — רח׳ שמאי 8, טל. 224624
נתניה — רח׳ הרצל 4, טל. 22947
באר שבע — רח׳ הרצל 31, טל. 73308

שרותי נופש
תל־אביב — גורדון 28,
טל׳ 222042 (24 שעות ביממה)
אבן־גבירול 140, טל׳ 450359
רמת־גן — ביאליק 56, טל׳ 731773
ירושלים — המלך ג׳ורג׳ 23, טל׳ 228258
ראשל״צ — ״גל־גסן״ רוטשילד 37
(סגי׳ חיים) טל׳ 941526
אשדוד — רוגוזין 9, טל׳ 23805

זה עתה הגיע
PENTHOUSE

JUNE 1977 ISSUE
הפצה בלעדית
סטימצקי

אולפן גרג (בר־קמא)
פותח ב־12.7.77
קורס בוקר חד־פעמי ל-
קצרנות
עברית ו/או אנגלית
למשך 4 שבועות בלבד.
הצלחה מובטחת! הירשמו:
תל־אביב, רח׳ וייצמן 22, טל. 254826

קורסי צלילה
בתל־אביב ובים־סוף
צלצל: 03-295529.

קבלת מודעות
לכל העיתונים
במחירי המערכת

פירסום אידיאל
אבן גבירול 110 תל־אביב
(פינת אנטוקולסקי)
טלפון 227117, 227118
חניה חופשית

של המן הרשע והיטלר, כי סופך יהיה כסופם... פרעה שעשה לנו קונצים קיבל 10 מכות, ואילו אתה תקבל תריסר!"

במקום אחר: "ירון וצוץ עמדו בפתח החדר וחיכו לאלמוני (מצרי). וכאשר הגיע שם לו צוץ רגל, והלה השתטח על גחונו. אך מייד התאושש, שלף אקדוח והחל לירות לעבר ירון וצוץ. ירון לחץ על הדק התת־מקלע שבידו, צרור כדורים שם קץ ליריותיו ולחייו של המצרי." ילדי חסמבה מקבלים הוראות אישיות ממשה דיין, מעריצים את בן־גוריון, דיין ואלתרמן, גדולי הדור, וחולמים על היום בו תציג הבימה את הדיבוק בקאהיר.

אולם מוסינזון לא הסתפק בהוצאת ספר אחד של חסמבה כל חצי שנה. הוא כתב באותה תקופה ערימה של מחזות (קזבלן, אלדורדו, אם יש צדק, אדם ללא שם ועוד), ים של מערכונים, ואת הרומן דרך גבר. בכולם הלך בתלם החרוש, תמך בעניינים שהיו באותו רגע פופולריים בדעת־הקהל. גם את הסיזון גינה רק לאחר שנשתתקו כל מגיניו האחרים.

הכסף זרם אל הסופר המצליח כמעיין המתגבר. בחוגי הסופרים סיפרו בדיחה אופיינית. אחד החברים טילפן למשפחת מוסינזון, ביקש לדבר עם הסופר. השיבה אשתו: "הוא עסוק, זה עתה התחיל לכתוב מחזה. חכה כמה רגעים על הקו עד שיגמור..."

אפילו מוסינזון, שאין לו ספק שהוא גאון, פיקפק ברמת יצירתו. ברגעי־חולשה כאלה היה אומר לבני־שיחו: "אני יודע שזה זבל. אבל אני צריך כסף כדי לבסס את משפחתי. כשיהיה לי מספיק, אפסיק ואתחיל לכתוב יצירות של ממש!" הוא לא ידע, או לא רצה לדעת, כי יצאנות ספרותית, כמו יצאנות אחרת, אינה נגמרת לעולם. כל יצאנית־רחוב סבורה שתפסיק כאשר תאסוף די כסף. אך משום מה אין מועד זה מגיע לעולם.

סופר הדור

"הרואים יעודם באמנות, אין מקומם כאן. עדיין לא... יורידו כאן ממרומיו כל אדם הרוצה להמריא מעל לחיי החולין. יקצצו כנפיו. עדיין אין כאן חלל־מרחב בשביל מרומים. יש שאומרים זאת במפורש. ויש שאינם יודעים להגיד כן. אך גם הללו מרגישים שעדיין תובעים החולין את כל האדם כולו, ללא שיור. ודווקא מפני שקשה לעמוד בכך, הכל מנדים את יוצאי־הדופן. זאת היא קנאה שיש בה גם מן הקודש. אתה לא תוכל לעמוד בה..." (כבשים, מאת ייגאל מוסינזון, עמוד 32.)

רגעי החולשה בחייו של מוסינזון, בהם הודה בפני עצמו על ערכן האמיתי של יצירותיו היו מעטים. ההכרה שקוננה בלבו עוד משחר ילדותו — שהוא גאון — התחזקה מיום ליום. הצלחתו הקופתית הגדולה והעובדה שהמבקרים התיחסו אליו בסלחנות רחמנית, הגבירו את בטחונו העצמי בצעדי־ענק. הוא החל פותח כל שיחה עם זרים במלים: "אני ייגאל מוסינזון!" חזיון רגיל היה לראות את ייגאל מתערב בקהל ילדים בהצגת חסמבה, אומר בחשיבות רבה: "אני ייגאל מוסינזון הסופר," ונוטל כמעט בכוח מן הילדים הנבוכים את ספריהם, כדי לחתום עליהם.

אולם בטחון גברי זה לא חדר ללבו פנימה. כאז כן עתה היה זקוק לעידוד מתמיד בצורת הערצתן של בנות חדשות, שהתחלפו בקצב מסחרר. המשק בבית־שערים, שנוהל בידי אשתו השניה, כמעט נשכח. ייגאל ישב בעיר, הסתובב בחוגי הבוהימה, התידד עם בעלי־השררה. מאות נערות צעירות, רובן בגיל 17 או 18, זכו לכך שהגבר הזר, המתחיל להקריח, ניגש אליהן, הושיט את ידו בעלת האצבעות הכפופות־קמעה, ורעם לעומתן בקול גברי עמוק: "שלום. אני ייגאל מוסינזון. מה שמך?"

סיפרה עתונאית ידועה, שביקשה להיפגש עם מוסינזון לצורך הדרכה דרמתית. "ניגשתי לדירתו. הדלת היתה פתוחה קצת, וקול עמוק הזמינני להיכנס. בפנים מצאתי את ייגאל מוסינזון רובץ על השטיח, עטוף בגלימה אקזוטית, ראשו שעון על זרועו בהבעה רבת־חשיבות. הבינותי שלא יכול היה לקום ולפתוח את הדלת, כדי לא לקלקל את הרושם האדיר..."

בשיא תקופה זו קרה משהו שהפתיע רבים: ייגאל מוסינזון התגייס למשטרה בדרגת עוזר־מפקח־אזורי (שלושה כוכבים), דרגה אשר שוטרים ותיקים מגיעים אליה רק אחרי שנים ארוכות של שרות. יחזקאל סהר הפקיד בידיו את תפקיד קצין־העתונות במטה הארצי. הוא מילא אותו בנאמנות — במידה שיכול היה להקדיש לו את זמנו. לרוע המזל, קשה היה להשיגו. לעתים קרובות מאד חיפשו העתונאים בקדחתנות, אך ללא הצלחה, את הקצין.

מדוע התגייס ייגאל, שאז כבר היה סופר ידוע, לתפקיד זה? היתרונות היו גלויים לעין: מכונית שנמסרה לרשותו, משכורת קבועה שלא הפריעה לו להקדיש את עיקר זמנו לכתיבת ספרי חסמבה ודרך גבר, הכנת ההצגות קזבלן ואלדורדו בעזרת המשטרה. אך המשטרה לא הסתפקה בכך: היא החרימה למענו ומסרה לו בחינם חדר ברחוב זמנהוף מס' 32, אותו מסר ייגאל כעבור שנים לדייר אחר, תמורת דמי־מפתח של 2000 ל"י. הטלפון, שהותקן על־חשבון המשטרה, נשאר בדירה עוד שנתיים אחרי שייגאל הפסיק להיות קצין־המשטרה. ממשלת ישראל הוציאה בשמחה את כספי משלם־המסים כדי לכסות את החשבונות השוטפים של הטלפון של הקצין־לשעבר.

אולם את מעשהו הגאוני ביותר ביצע מוסינזון אחרי שעזב את המשטרה ורצה לנסוע לאמריקה. הוא היה חדור אמונה

המפסידה

ג'ודי שפטל, שעמדה להינשא ליגאל מוסינזון ואף סייעה לו בכספים ותמכה בו, עד שגילתה כי בעצם הוא מתכוון לשאת את חברתה הטובה, דוריס סורוקה.

שמסריטי הוליבוד יקפצו על מחזותיו המהוללים, אותם השווה, בצניעות רבה, למחזותיו העיקריים של וויליאם שקספיר. אולם היה דרוש כסף לנסיעה, וכסף לא היה.

זמן קצר אחרי נסיעתו של מוסינזון לאמריקה פשטה בארץ שמועה מעציבה. מפה לאוזן עבר בכסית, ואחר כך בארץ כולה, כי ייגאל גוטה למות בנכר. הוא חלה בסרטן־הדם, מחלה שאין לה תרופה, וימיו היו ספורים. מכריו הצטערו בליבם על כל המחשבות שחשבו עליו אי־פעם, והעתונאים החלו אוספים בשקט רב את החומר הדרוש להספד ראוי.

מניין צצה השמועה? רק כעבור שנה נודע בחוג מצומצם כיצד הוכן התבשיל. בהיותו זקוק לכסף, ניגש ייגאל מוסינזון לעורך הדור, עתון־הערב של מפא"י, וגילה לו בקול רווי־יגון, בסוד מוחלט בהחלט, כי חלה במחלה הנוראה. רק רופאים אמריקאיים יכלו להאריך את חייו בכמה חודשים עלובים נוספים. הוא ביקש שיתנו לו כסף, כמעשה־חסד אחרון.

העורך, אדם טוב־לב וחם־רגש, לא יכול היה לסרב. הוא גייס סכום גדול (לפי גירסה אחת: אלפיים לירות) ונתן אותו לסופר כמפרעה על־חשבון הרשימות שיכתוב, אם ירצה השם. ואמנם רצה השם: בעוד שהדור עצמו שבק חיים לכל חי, נשאר ייגאל מוסינזון שלם ובריא. מעולם לא החזיר את הכסף לבעליו.

בערבות ניו־יורק

"העניין הוא, פתח יואב אשל (שליחו האישי של הרמטכ"ל), שיש לנו קשיים מסויימים בנמל ניו־יורק. לפעמים אנו מצליחים לרכוש כמויות נשק בשביל צה"ל... בזמן האחרון נהרגו שניים מאנשינו, אמריקאים ברכבות הנשק... ובכן, הועלתה ההצעה שירון זהבי יסע לניו־יורק... ובכן, מהי תשובתך?

"אין כל תשובה, השיב ירון, אני עומד לשרות מדינת ישראל..." (חסמבה בקרבות־רחוב בעזה, מאת ייגאל מוסינזון, עמודים 173—171.)

זמן קצר אחרי השמועות המעציבות על מותו הקרוב של מוסינזון, הגיעו לארץ שמועות מעודדות יותר. בעתונות התפרסמו ידיעות משמחות שמוסינזון זכה להצלחה עצומה באמריקה. נתקבל הרושם שמפיקי ברודוויי והוליבוד הניחו כל עבודה אחרת, ועמדו בתור כדי לרכוש את הזכויות על מחזות מוסינזון, ובעיקר על בערבות הנגב וקזבלן.

כאשר חזר מוסינזון עצמו לארץ, כעבור למעלה משנה, לביקור חטוף, אישר ידיעות מסחררות אלה. דורי שארי, המפיק ההוליבודי המהולל של מג"מ, שילם לו אלפיים דולאר, ותירגם על חשבונו את מחזותיו של ייגאל. עבודת ההפקה היתה צריכה להתחיל בכל רגע.

המציאות האפורה־כשק שוב היתה קצת שונה. היא היתה רחוקה מאד מאורות־הניאון הנוצצים של ברודוויי. באחת הפגישות בחוגי הבוהימה היהודית בניו־יורק, פגש מוסינזון את משה כהן, אז עורך עתון יהודי באמריקה, כיום העורך הספרותי של ג'רוסלם פוסט בירושלים. מוסינזון ביקש מכהן, צעיר משכיל ונעים־הליכות, בעל רקע דתי, לתרגם לו את המחזה קמביזס, תמר אשת ער ותמצית של דרך גבר. כתשלום הבטיח לו ייגאל כ־800 דולאר, נוסף על האחוזים הרגילים כאשר יוצגו או יוסרטו היצירות.

כהן התרשם מן הגבר הגבוה, שנראה לו כטיפוס נהדר של צבר גברי, לוחם וישר. הוא ידע כי ישראלי אחר, עודד בורלא, בנו של הסופר החיפאי, כבר תירגם את קזבלן (תוך עיבוד חופשי, בו הפך קזבלן המארוקאי לפורטו־ריקאי ניו־יורקי בשם ריקו). היה זה מן המפורסמות בניו־יורק כי בן הכט, הסופר המפורסם, עומד להציג בעצמו את "ריקו".

מוסינזון שילם לכהן 100 דולאר בו במקום, והאיש החל בעבודה. בהתלהבות רבה שכר כתבנית, שילם לה 125 דולאר מכיסו. במועד הקבוע מסר את היצירות לייגאל. אולם לסופר לא היה כסף. הוא קיווה לקבל סכומים גדולים מבן הכט ומדורי שארי.

משה כהן התמים לא ידע, כמובן, כי כל הסיפורים על הכט ושארי לא היו ולא נבראו. אך לפתע החל מוסינזון לצחוק מכל העניין, התיחס אל החוב כאל בדיחה מוצלחת שעבר זמנה, אולם כהן לא הבין את הבדיחה. הוא פנה לעורך־הדין ג'ייקוב גולדנקופ, הורה לו להגיש תביעה משפטית. הפרקליט, יהודי ציוני, ביקש למנוע משפט מביש, שיגרום לפרסומת רעה נגד ישראל. הוא הזמין את ייגאל אליו, דיבר אל לבו, הוציא ממנו את התשלום בלירות ישראליות, בצ'יק משוך על בנק קופת־עם בתל־אביב. כהן, שעמד לעלות לארץ, הסכים לכך.

בזה לא נסתיימו היחסים. כעבור זמן צילצל ייגאל שוב לכהן, ביקשו לקשרו עם הוצאת־הספרים הגדולה, סיימון את שוסטר. ואמנם, הודות לשידולו של כהן קיבלה חברה זו את הקטעים המתורגמים של דרך גבר, מסרה אותם לעיון לידי אחד מעורכיה. סיכום העורך: "הספר הוא קיטש גמור... יש בו מין ואלימות בלי סוף. באמריקה אין מחסור בסופרים הכותבים כך." אולם מסתבר כי מוסינזון לא זועזע מביקורת קטלנית זו.

רושם לא פחות גרוע מכתבי־היד עשה מוסינזון עצמו. התנהגותו הרגילה של ייגאל, שחבריו בישראל חדלו זה מכבר לשים לב אליה, עוררה בחוגים המשכילים של המו"לים בניו־יורק תדהמה רבה. היה קשה להם להתרגל למוסינזון, שהוציא מכיסו צרור של קטעי־עתונות ישראליים על עצמו, והקריא באוזני בני־שיחו דברים על "הסופר הגדול ייגאל מוסינזון," — "מוסינזון הוא יוצר דגול," וכיוצא־באלה. אמר אחד ממנהלי סיימון את שוסטר, יהודי בשם קפלן, אחרי מבחן כזה: "לאיש הזה, ייגאל מוסינזון, אין לו שום צניעות מזוייפת."

שמעו של מוסינזון נפוץ בחוגים המתאימים. כשפנה משה כהן, למען ייגאל, לסוכנות האמנותית העצומה מס"א, שגם בראשה עומד יהודי, השיב אחד המנהלים, הארולד מאטסון, קצרות: "איננו מעוניינים בג'נטלמן הזה. כבר שמענו עליו." מי שלא שמע עליו, לרוע המזל, היה משה צבי פראנק, לשעבר מנהל יחסי־הציבור של אבא חושי. אחרי שחזר לאמריקה תירגם פראנק את מחזהו של ייגאל, אדם ללא שם. גם הוא חיכה לשכר התירגום.

כל אותה שעה המתה הארץ מידיעות מוסמכות על הצלחותיו האדירות של מוסינזון באמריקה. כשחזר לביקור, סיפר לכל ידידיו בסוד כמוס, כי זכה לחלומו של כל גבר: לידידות אינטימית עם הגב' מארילין מונרו. הוא פגש אותה, לדבריו, בפתח הסטודיו לשחקנים של לי שטראסברג, העמיד פנים שאינו מכיר אותה, והזמין אותה לסעודה. השחקנית המהוללת כל כך התלהבה מן הישראלי הגברי עד שלא יכלה לעמוד בפני קסמיו. הסיפור פורסם בעתונים, הוכיח סופית כי ייגאל מוסינזון, כובש הוליבוד וברודווי, השתלט על אמריקה בסערה.

בן הבוס

יגאל מוסינזון בחברת עמוס בן־גוריון, בעת שמוסינזון שימש כדובר מישטרת ישראל. המאבק של צמרת השילטון המפא"יי ושל שירותי־הביטחון ב"העולם הזה" החל בעיקבות ההאשמות שהועלו נגד עמוס בן־גוריון וצמרת המישטרה מעל דפי השבועון. סופו של המחזה שכתב מוסינזון שונה אחרי הצגת־הבכורה, אחרי שניראה כעצה ברורה להרוג את עורכו של השבועון המסויים "העולם הזה".

דרך גבר בעלמה

"הוא לא הזכיר את שמה של תמר, סגנית חסמבה. אך בלבו הירהר בה רבות וארוכות. רק ילדים היודעים אהבה מהי, יבינו זאת..." (חסמבה בקרבות־רחוב בעזה, מאת ייגאל מוסינזון, עמוד 20.)

אם מוסינזון לא כבש את מארילין מונרו, הרי קטף פרי אחר. הוא סחט אותו כלימון וזרק אותו הצידה.

ג'ודי שפטל היתה צעירה בת 25, יפה, תמירה, משכילה ואמידה. הוריה באו לאמריקה מוילנא, נתנו לבתם חינוך טוב באמריקה ובאיטליה. ג'ודי זכתה לתהילה כצלמת אמנותית, פירסמה את יצירותיה במיטב השבועונים האמריקאיים, צברה סכום ניכר של כסף. היא נסחפה בזרם חיי־הבוהימה של גריניץ'־וילאג', שכונת האמנים של ניו־יורק, בעלת החיים הסוערים וחסרי־היציבות. אחרי שביקרה בארץ, בה עבדה זמן־מה כעורכת סרט

(המשך בעמוד 51)

טפחות ח"י כפליים מובילה בראש!

מענק עד 5,760 ל"י,

הרבה יותר מכולם!

מעתה יהנו חוסכינו ממענק עד 60% יותר מבעבר:
עד 16% במקום 10%. המענק הינו מיידי וצובר ריבית והצמדה מלאה, הכל פטור ממס.
גם חוסכינו הוותיקים בתכנית "טפחות ח"י אלפים" יהנו מהטבות אלו.

לחוסך שיפקיד את הסכומים הבאים:	ב"חי כפליים" רגילה תקבל רק:	ב"טפחות חי כפליים" תקבל מענק מוגדל של:
סכומים שיסתכמו בשנה הראשונה ב-36,000 ל"י	10%	16 %
סכומים שיגיעו בשנה הראשונה מעל 18,000 ל"י	10%	14 %
הפקדות מעל 500 ל"י	10%	12 %
הפקדות חדשיות אחרות	5%	6 %

לכבוד טפחות:
בנק משכנתאות לישראל בע"מ
ת.ד. 18060 ירושלים
נא לשלוח אלי ספסי הרשמה וחומר הסברה בתכנית:
טפחות ח"י כפליים
שם
כתובת

לקבלת פרטים נוספים על מענק בלעדי וחסר תקדים זה, שלח את התלוש המצ"ב בלא התחייבות מצידך.
רק בטפחות ההרשמה אפשרית דרך הדואר.

משתלם לחסוך בטפחות

טפחות
בנק משכנתאות לישראל בע"מ

אלה הם חייך

(המשך מעמוד 49)
ישראלי, הסתובבה בחוגי הישראלים ב־ניו־יורק.

באחת המסיבות בבית עודד בורלא, הוצג בפניה ייגאל מוסינזון, סופר דגול מישראל. תוך זמן קצר התפתחה ידידות, שהפכה במהרה לאהבה עמוקה.

כיצד התאהבה ג׳ודי המשכילה והמב־ריקה בגבר הפרימיטיבי, בעל האהבה־העצמית וגס־ההליכות? התשובה היתה מסובכת. אחרי חיי הבוהימה האמריקאית נכספה ג׳ודי בלבה לגבר אמיתי, ישר, חסר־סיבוכים, עובד־אדמה וגיבור־מלחמה, שנראה לה כשונה ורחוק ממכריה, בני הכרך המושחת שהתיחסו לאהבה בקלות־דעת. מוסינזון היה סולידי. הוא הבטיח אהבת־נצח, משפחה יציבה, בית בטוח, ילדים. ג׳ודי האמינה לו.

למזלו הרב של ייגאל, דיבר אנגלית עילגת. מכיוון שלא יכול להביע בה שום רעיון מופשט או מחשבה עמוקה, היה קל לצעירה המאוהבת לדמיין לעצמה ש־אמנם שופע האיש רעיונות עמוקים, שאין הוא מסוגל להביעם אלא בשפת אמו. מכיוון שלא יכלה לקרוא גם את יצירותיו של מוסינזון, לא היה לה כל קושי להאמין שייגאל אמנם גאון. בסוד גילה לה, שמאז שקספיר לא קם מחזאי כמוהו, וכי יבוא יום והעולם כולו יפול לרגליו.

לא היה לג׳ודי ספק כי קרוב יום נישו־איה לגבר הסולידי. ללא היסוס נתנה לו 750 דולאר עוד בשלושת החדשים הראשו־נים של היכרותם. לא פחות טבעי היה שייגאל בא להתגורר בדירתה היפה, בש־

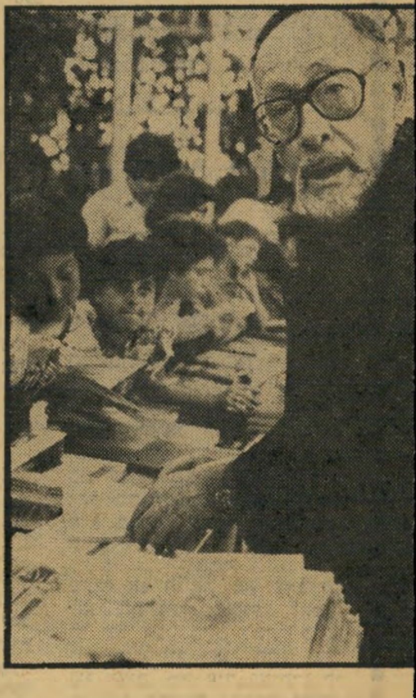

בשוק הספרים, שנערך בכיכר־מלכי־ישראל בתל־אביב, חותם יגאל מוסינזון על סיפרי „חסמבה" לילדים, שהפכו יצירותיו הסיפרותיות ה־פופולאריות ביותר, חרף סיגנונן הפשיסטי.

כונה אמידה של ניו־יורק, אכל והתלבש על חשבונה, קיבל ממנה דמי־כיס נדיבים. מכיוון שייגאל התאונן על מחלות ומכאו־בים שונים ומשונים, עורר בג׳ודי את החוש האמהי, הטמון בכל אשה. היא היתה מאושרת. בפעם הראשונה בחייה ניתן לה להקריב את עצמה כולה למען גבר, הזקוק לה והמאוהב בה.

מוסינזון לא נתן לג׳ודי להמשיך בעבו־דתה. הוא לא יכול היה לסבול סביבו אשה עובדת, שיש לה עניינים משלה. להעריץ את ייגאל מוסינזון הינה עבודה מלאה, המצריכה 24 שעות ביממה, שבעה ימים בשבוע.

כשפרץ מיבצע־סיני, היה ייגאל מוסינ־זון בנכר, ונבצר ממנו לקחת חלק אישי במעשי־הגבורה. עשו זאת במקומו אנשי חסמבה, שאת עלילתם תיאר בחזרו ארצה, מיד אחרי שחלפה סכנת־ההפצצות. לפני שיצא לדרך, לקח מג׳ודי 6000 דולאר בשני שעורים — אחד בסך 5000, השני בסך 1000 דולאר. בכסף זה היה עליו להכשיר את הקרקע לחיי־המשפחה העתי־דים בישראל.

עד היום לא ברור כיצד צבר סכום זה של מטבע זר לישראל. קשה היה לתאר שקצין־המשטרה ואיש־המוסר ייגאל מו־סינזון יבצע עבירה פלילית חמורה כמו הברחת־מטבע. אולם איש לא גילה עדיין שום מיסמך רשמי המעיד כי הכסף אמנם עבר בצינורות רשמיים והוחלף בשער רשמי.

כעבור כמה חדשים עברה גם ג׳ודי. היא שמחה לראות כי ייגאל רכש למענה בית כחול קטן ובודד ברחוב יחזקאל, בצפון תל־אביב. היא לא ידעה כי ייגאל רשם את הבית על שמו. ככל אשה מאו־הבת, לא שמה לב לקטנות מעין אלו. היא נתנה לייגאל את מכוניתה, ווקסהול הנושא את המספר האיטלקי רומא־281425, ושהיה משוחרר ממכס כרכוש תיירת.

אולם גם ג׳ודי המאוהבת לא יכלה לשים לב להפרעות קטנות בחיי הזוג. אמנם תציג אותה ייגאל כ„אשתי", הבטיח למכ־ריו שהוא פותח דף חדש בחייו, וכי מעתה לא ישים אפילו מבט בעלמה. בכל זאת קרו דברים מוזרים. סיפרה ג׳ודי השבוע לכתב ידיעות אחרונות, יוחנן להב: „ה־חיים בבית הכחול לא היו אידיאליים. אחת לשבוע סיפר לי ייגאל כי עליו ללכת לצבא, וחזר לפנות בוקר. פעמים נטל שמיכה ובקבוק־משקה, ויצא לקבל הש־ראה..."

כלבים בבית „הבימה"

„לא תביא אתנן־זונה ומחיר־כלב בית אדוני אלוהיך לכל נדר, כי תועבת אדוני אלוהיך גם שניהם..." (דברים, פרק כ"ג.)

בואו של ייגאל לארץ בא במועד הנכון. משפט חברו, עמוס בן־גוריון, הגיע זה־עתה לשיאו. צמרת משטרת יש־ראל התגדנדה תחת עומס הגילויים המאו־סים שנתגלו במשפט. רצח קסטנר, על נסיבותיו המוזרות, הטיל צל כבד על מנגנון־החושך. הנסיגה מסיני הטילה צל כבד עוד יותר. פחד היסטרי מפני זעם הקהל השתרר בחוגי השלטון. דויד בן־גוריון ואנשי קבוצתו הגיעו לכלל מסקנה כי העולם הזה הפך גורם ציבורי המסכן את יסודות שלטונם.

אמצעים שונים להריסת השבועון נכ־שלו. עתון־רפש מיוחד שהוצא מטעם מנ־גנון־החושך, ביוזמתו האישית של ביג׳י, ושבו הושקעו קרוב לחצי מיליון ל"י, הפך לבדיחה ציבורית. הנסיון לסבך את העולם הזה במסכת עלילות, כאילו הוא קשור במק"י ובמחתרת פאשיסטית בעת ובעונה אחת, התמוטט מול אי־אמון הקהל.

קשה לקבוע במוחו של מי צץ הרעיון הגאוני לפתוח חזית חדשה נגד העולם הזה, בשטח בו אין השבועון יכול להת־גונן. קרוב לוודאי כי היוזמה יצאה מחוגו של ביג׳י עצמו, ושנמסרה לטיפולו של גרשון זק, מורה שהיה בשעתו ממונה מטעם ביג׳י על חיל־הים, נכשל בתפקידו, עבר לכפר הירוק ונשכח מלב הציבור, אם כי נשאר בעל עמדה מרכזית בחוגי היד־השחורה.

הרעיון החדש היה להציג לעיני הציבור מחזה־זוועה, שיוכיח כי העולם הזה הוא מרכז השחיתות בארץ, ואילו העסקנים המושחתים, שמעשיהם נתגלו בעמודיו, אינם אלא קרבנות טהורים של קנוניה שפלה של פושעים פוליטיים. שום סופר רציני, גם לא מבין משרתי מפא"י, לא היה מוכן לקבל על עצמו את המשימה הקדושה. אולם ייגאל מוסינזון, האיש ש־למד לכתוב בשביל כסף, קצין־המשטרה לשעבר וחברם של יחזקאל סהר ועמוס בן־גוריון, היה מוכן לכל.

תוך ימים מעטים הושלם המחזבל. ה־פחדן החטיבתי של גבעתי הפך בו לדובר־רם של לוחמי־המיטלה, הצנחנים הגיבו־רים, שהבינו כי רצח עורכי העולם הזה אינו אלא המשך טבעי למיבצע־סיני. אני למדתי לצנוח בשביל להשמיד ולהרוג. אנחנו למדנו לרצוח, אבא... ואני לא אשתוק על זה!... אני לא ארים (יד), אבא, אני אוריד! ולא רק אני! נשבור (לעורך השבועון) את כל העצמות! לא הלכנו ליהרג בסיני בשביל שישמיץ אותנו כל מי שיש לו פה ועט..." ואילו אב שכול, שבנו נהרג במיטלה, אומר אחרי ההתנק־שות בעורך השבועון: „אילו היה הבן שלי עוד חי, הייתי אומר לו ללכת יחד עם הבן שלכם (להתנפל בלילה על העו־רך)!"

הבעיה השניה היתה להכניס את אתנן־הזונה הספרותי לבית־המקדש של התרבות הישראלית: הבימה. הדבר לא היה קשה ביותר. הבימה חדלה מזמן להיות גוף תרבותי לוחם ונושם. אחרי משא־ומתן קצר בין הבימה לבין מרכז מפא"י, שצדדיו
(המשך בעמוד 53)

אוֹ-בֶּה-
הטמפון
בעל כושר הספיגה
הטוב בעולם

o.b סופג יותר!
מתרחב ואוטם עם הספיגה!

לטמפון או־בֶּה, העשוי צמר גפן כבוש, כושר ספיגה ענק שאין לאף טמפון אחר. לעומת טמפונים אחרים המתארכים עם הספיגה, טמפון o.b. מתרחב עם הספיגה. לכן,ככל שהוא סופג יותר כן הוא אוטם טוב יותר את פתח הנרתיק ומונע כל תזוזה או דליפה. טבלי טמפון o.b. וטמפון אחר בשתי כוסות מים נפרדות ותווכחי בכושר הספיגה המצויין של o.b.

טמפון o.b., הנוח והבטוח ביותר בעולם, נותן לך הרגשה משוחררת וחופשית 365 ימים בשנה. תוכלי ללבוש מכנסונים קצרים והדוקים, חצאית מיני או ביקיני. תוכלי לרקוד, לטייל, לטבול באמבט ולרחוץ בים בבטחון מלא.

להשיג ב־3 גדלים:
נורמל: למרבית הנשים
אקסטרה: לנשים עם דימום רב.
והחידוש העולמי האחרון!
טמפוני מיני לנערות, לבתולות ולנשים עם דימום מועט.

חדש! אריזה חסכונית של 40 טמפונים + שי — ארנקון פלסטי לנשיאת 3 טמפונים בארנק.

o.b.

המיני טמפון שיש לו גם מיני

פרסום מלניק

מרכז צלילה נביעות

75 ק"מ דרומית לאילת על חוף ים סוף
מודיע על תאריכי פתיחה

קורסים לצלילה
17.7, 7.8, 21.8, 4.9.

ספארי צלילה לראס־אבו־גלום
14.8, 11.9, 9.10, 13.11

ספארי צלילה לראס־מוחמד
24.7, 28.8, 25.9, 23.10.

פרטים והזמנות: מרכז צלילה נביעות, דואר אילת
טלפון: 059-3667 — 059-6191.

תן טרמפ לחייל

דוגמנית הצמרת ז'קלין
עושה זאת שוב

„שופבילוי" — שיגעון אופנתי חדש בבוטיק ניו לוק ליד ת"א הקטנה

מפה לאוזן משתוללות השמועות בחוגי הבוהמה התל־אביבית על דוגמנית הצמרת היפהפייה ז'קלין פלדמן (פילוסוף) בעלת בוטיק היוקרה ניו לוק בדיזנגוף, אשר כל האופנה שבו מיובאת מפריז. שמועות, ושאלות שונות. כמו, לאן נעלמה ז'קלין היפהפייה? האם נישאה? ואם כן, למי? האם נכון שז'קלין עומדת לפתוח ניו לוק חדש ביורדי הסירה?

ובכן, ממקור ראשון שמעתי שאכן, ז'קלין עומדת לפתוח בוטיק נוסף ברח' יורדי הסירה 5 בתל־אביב. הבוטיק שינוהל ע"י בני טוכטרמן שחזר זה עתה מדרום אפריקה, יופעל בערבים בלבד בשעות שבתי השעשועים פועלים. ז'קלין שפתחה תקופה חדשה באפנת הבילוי התל־אביבי, קוראת לרעיון הבוטיק „שופבילוי" כלומר בילוי + Shoping, דבר המעיד על מקוריותה, והנה שבה ז'קלין שוב לכותרות. לערב פתיחת הבוטיק בתאריך היפה 7.7.77 ותקופת ה„שופבילוי" הוזמנו כל המי ומי היפים של הבוהמה הישראלית. ואני ערב לכך שכפי שלא שכחו את „מסיבת ליל־הסדר" האחרון אותו אירגנה ז'קלין בביתה, כך לא ישכחו במהרה, את ערב פתיחת ניו לוק ביורדי הסירה.

דוגמנית ז'קלין (פילוסוף) פלדמן — בוטיק ניו לוק

על מבצעיה
של „גידי־גיא"

שמעתי על מבצעיה של גידי־גיא סוכנויות לצרכי צילום בע"מ והחלטתי לבדוק במה דברים אמורים.

פגשתי אותם במשרדם ברח' ה' באייר 46 כיכר המדינה ת"א, טל. 269644 וביקשתי לברר על המבצעים שסוכנות זו מקיימת. ובכן, סוכנות גידי־גיא יוצאת מדי פעם במבצעי שי חינם לחוג לקוחותיה כאשר השי הוא מצרך יקר ערך כגון מקדחת בלאק אנד דקר דגם 7004 6 מ"מ לכל הרוכש אחת ממצלמות ישיקה, MF35, GTN35, GNS35, MG1 או מקרנה עם קול YELCO 512, YELCO 511, מקרנה 290 YELCO M.P.

גידי גיא סוכנויות לצרכי צילום המייצגת בלעדית את ישיקה בארץ, היא אחת מסוכנויות הצילום הגדולות ביותר בישראל, והמפעילה מעבדה מהטובות בארץ בשטח הצילום. חוג לקוחותיהם הינו רחב ביותר ונותן אמונו בגידי־גיא.

חוג זה נהנה כאמור, ממתנותיה של גידי־גיא המצורפות לרכישתו, בנוסף לשירות, לאמינות ולאחריות המצורפים לכל מוצר, ממוצרי גידי־גיא. חשבתי מעט והגעתי למסקנה, שסוכנות, המחזיקה מעבדה, מייצגת חברה כמו ישיקה, אחראית, אמינה ונותנת שירות כה טוב, יכולה לספק גם אותי בהחלט.

פשוט מאד, עשה כמוני והצטרף לחוג לקוחותיה, זה משתלם יותר.

Pippy
ארנקי רחל 7
יצרן ארנקים אקסלוסיבים

כמה שזה נשמע מוזר, דווקא שני בחורים, מנהלים את מפעל ארנקי הנשים מהגדולים במדינה. „ארנקי רחל", אם חשבתם, שהמדובר הוא בצמד צעירים המחפשים עיסוק קל ורווחי, בחלטוריסטים, יש לי חדשות עבורכם. „ארנקי רחל" פלוס מנהליה, מהווים אפנה, אקסקלוסיבית לארנקי נשים. „ארנקי רחל", מייצרת בעצמה את ארנקיה, לפי קריטריונים אירופיים ובלעדיים. „ארנקי רחל" משווקים את ארנקיה גם החוצה, אך זאת אך ורק לסיטונאים נבחרים וחנויות יוקרה.

אם הבחנת במקרה בדיילות אל־על נושאות ארנקים מוכרים מאיזשהו מקום לא טעית, אלה הם „ארנקי רחל" בגודל טבעי, ועכשיו כבר מותר לגלות ש„ארנקי רחל" חתמו חוזה עם אל־על, לציוד כל דיילות אל־על ב„ארנקי רחל". זה בעצם מובן מאליו יחד עם כל החוגים האקסקלוסיביים, הצטרפו גם הדיילות לחוג היוקרה של „ארנקי רחל".

מתי את מצטרפת?

פיקוס-חדש
נפתח

עמית ועמי שלום,

דבר נלוז הוא איחולי הצלחה מעל דפי העיתונות אך כל עוד לא עלה בראשי רעיון בומבסטי אחר אסתפק בזה, ובכן, פיקוס, מילה יפהפייה העומדת להיות שמו של בית הקרמיקה והפרח שפתחתם בשד' י"ם 13 רמת־גן, פיקוס, בטוחתני שתצליחו בזה. כי: עמי, כל דבר אותו אתה עושה, הוא על הצד הטוב ביותר.

עמית — השקיעי ככל היותר מתבונתך בפיקוס.

פיקוס — אל תעשה בעיות לחברי, הם השקיעו בך הרבה מאד כסף, אהבה ויופי.

אתם הקוראים, זיכרו את עמית עמי ופיקוס מבית הקרמיקה והפרח שבשד' ירושלים 13 רמת־גן. טל. 771419.

בני

60 יום והופ... 15 ק"ג פחות

לא במקרה ביקרתי ב„מכון־הוליווד" כי אם ביקור עסקי גרידא, כלומר, באתי להוריד במשקל. משקלי 72 ק"ג וגבהי 1.70 מ' שמנה לכל הדעות, פני יפים ואמרו לי שאם ארזה אהיה יפה ו„חתיכה". את הכתובת קיבלתי מחברתי סימה סקורק, נו, זו שהורידה משקלה בפרק זמן קצר. סימה, סיפרה לי שלא היכירה אחת שלא ירדה במשקלה לאחר ביקור ב„מכון־הוליווד". אם היא אומרת... ובכן, בהגיעי לשם נתקבלתי ע"י הבעלים, לשאלתי נעניתי ששיטתם מתבססת על הליכים שונים, כגון, התעמלות שוודית מרוכזת, שלאחריה סאונה גרמנית ומסג' מלווה באלקטרודות. שיטה זו, לדבריו של חיים מבעלי המקום, מבטיחה הרזיה של כ־15 ק"ג תוך תקופה של 60 יום, עם דיאטה קלה. (במידה ויהיה צורך להאריך בטיפול, כדי להגיע להישג המובטח, יהיה הטיפול על חשבון המכון).

המשכתי בסיורי תוך התענינות גדלה והולכת ומצאתי, שהמכון עוסק במסג' פיזיותרפי רפואי למקרי דיסקוס וכאבי גב, כחלק מהטיפול. כמו־כן, הטיפול בכל לקוחה, יחל רק לאחר בדיקתה באם היא בריאה בגופה, ולחץ דם תקין.

סימה אמרה את מה שאמרה, ואני התחלתי בטיפולי, לאמיתו של דבר כיום לאחר כ־30 יום מהטיפול, אני חשה שינוי עצום, מה עוד שנותרו לי 30 יום נוספים, לבקר במכון הוליווד שברח' מכבי 7 ת"א, טל. 286601 — 280504.

עדי

„ספורט ישראל" חבר, יועץ
וחנות לצוללים

פגשתי אותו כשחזר ממילואים. הוא סיפר לי, שתפס שם נופשים שהשחיתו את הנוף התת־מיימי בים־סוף וקנס אותם. זה בחור שאיכפת לו, בחור שאוהב את הדיג והצלילה, בחור שמכיר בחשיבות הציוד המושלם שלו, זקוק הצולל.

המדובר הוא בישראל, בעליו של „ספורט־ישראל" שברח' בן־יהודה 191. ישראל אינו רק בעל חנות אלא גם יועץ בשטח ציוד צלילה ודיג, ללקוחותיו. בביקורי ב„ספורט־ישראל" הייתי עד למקרה: נכנס בחור צעיר שקנה רובה צלילה מסוג מסויים, הבחור ביקש להחליפו ברובה אחר, אע"פ שישראל חשד שהבחור פירק את הרובה והרכיבו מחדש, החליף לו את הרובה לאחר גדול יותר בסוגו ולפי רצונו של הבחור. מקרה אחר — נכנס אדם מבוגר וביקש לדעת פרטים על אפשרות הצלילה והדיג שבים־סוף. ישראל, בסבלנות רבה, ישב והסביר לנ"ל את המקומות המותרים לצלילה, אזורי הדיג, המקומות המסוכנים, סוגי הדגים והצומח שעליו להיזהר מהם.

זהו, „ספורט־ישראל" חנות למוצרי צלילה ודיג, משולבת בשירות מצויין ומהימן וייעוץ טוב, לחובבי הצלילה והדיג. שמחתי להיווכח שישראל חבר טוב לתחביב, מבין מצויין בנושא הצלילה, יועץ לכל הזקוק לכך, דואג לשימור הנוף התת־מיימי, ואחד, המודע לסכנה הכרוכה שבצלילה, כאשר בהתאם לכך מוצריו הם הטובים והזולים ביותר שניתן למצוא בארץ, דבר המבטיח צלילה בטוחה, בהצלחה.

צבעי
שאכפת לו

ישנם אנשים שאיכפת להם כיצד תיראה הכניסה לביתם ואם כבר הכניסה (חדר־המדרגות) מה לגבי הדירה?

ובכן, קם לו בחור צעיר בשם יחזקאל בארי שכר צוות צבעים מעולה והנה הם מבצעים את העבודות היפהפיות בעיר. יחזקאל וציוותו צובעים חדרי מדרגות, יסודית וללא „עיקבות" צבע.

אומנותם של צבעי „בארי" מתבטאת בצביעת תוך הדירה, בעבודתם הנקייה וצביעת הדלתות בשכיבה.

כדי להיווכח עד כמה עבודתם יפה, מקצועית ואחראית, אפשר לבדוק בעבודותיהם הקודמות טלפונית או אפילו דרך יחזקאל שיראה להם את המקומות בהם עבד. צלצל 31210, ותיווכח.

הם עושים הרבה רעש

„בר-קול" — חברת ענק להגברות קול ורמקולים

מי מאיתנו לא טייל, ברחובות בימים השמחים והחגיגיים שלנו, באחד מכינוסי המכביה ובכינוסי הפועל, ביריד הספר, או אפילו לאורך כל חופי הים בארץ. ובכן, כל אחד מאיתנו ביקר באחד ממקומות אלה, כולנו שמענו את מוסיקת הרקע או את הסבריו/הערותיו של המנחה.

אבל אף אחד מאיתנו לא יודע מי האחראי לרעש.

בדקתי את הנושא.

נפגשתי עם מנחם סלומון במרכז התעשייה בגבעתיים במפעלו החדש והמרווח ברח' תפוצות ישראל 5, טל. 777182. מנחם, בחור רציני, הצליח להעמיד חברה המתמחה בהגברת קול ומער' רמקולים הנושאת את השם בר־קול.

בר־קול שהיא חברת ענק בארץ בנושא הגברות קול ורמקולים, עומדת בתחרות תמידית עם היצרנים הגדולים בעולם בתחום זה ולא נופלת מהם. מנחם דאג לצוות הנדסאים, טכנאים, מלחימות ומחווטות, המייצר, את כל מערכות הרמקולים והמגברים בעצמם, ובאיכות גבוהה זו. היו שם ערימות על ערימות של רמקולים בגדלים שונים ובעצמה של אלפי ווטים, אך לא הייתי מציע לאף אחד להפעיל מתקן של 800w רעש בביתו, אך לאירועים מרכזיים לתגיגות המוניות הייתי מציע מערכות אלה לבטח, בשל טיב המגברים והרמקולים ואיכותם הגבוהה שכאמור לא נופלת מאיכותם של הייצרנים הגדולים ביותר בעולם.

(המשך מעמוד 51)
הכספיים טרם הובהרו לגמרי, קיבל אהרון מסקין, מועמד מפא"י לכנסת, את ההצגה תחת חסותו. החזרות החלו בקצב מזורז.

ככל שהתקרב מועד הצגת הבכורה, כן התגבר בלבו של ייגאל פחד סתום בפני תגובת האנשים אותם ביקש לזרוק לכלבים. למרות שתמיכת המנגנון האדיר של השלטון היתה מובטחת לו, קיננה בליבו דאגה סתומה. לא היה לה שום הסבר הגיוני — זולת המצפון הרע של אדם, היודע כי הוא עושה בהכרה מלאה מעשה בזוי.

באחד הימים פגש במקרה את עורך־הדין שמואל תמיר, בביתו של הרופא הרצל קוק, אחיו של הלל קוק. „אני רוצה לספר לך על המחזה שלי," אמר לו. כעבור כמה ימים נפגשו השניים במסעדה רחל, בשעת ארוחת־הצהריים. בסוף השיחה הפליט ייגאל: „יש לי בקשה אליך, שתזמין את אורי אבנרי וכמה מחברי שורת המתנדבים לפגישה אתי בביתך. אני רוצה

צייד הנאצים

בשנת 1961 הסתבך מוסינזון בהרפתקה הנראית כלקוחה מאחד מסיפרי „חסמבה" שלו. הוא שיתף פעולה עם עיתונאי הרפתקן, צבי אלדובי, בניסיון לחטוף את מנהיג הנאצים הבלגים, ליאון דגרל, שמצא מיקלט בספרד, השבוע טען יגאל, בתוכנית־הטלוויזיה, כאילו האמין לאלדובי משום שכקצין־מישטרה הכיר אותו כאיש שירותי־הביטחון. מוסינזון החל לכתוב בפארים את סיפור החטיפה, עוד לפני שהתרחשה ונכשלה במציאות.

לקרוא בפניהם את המחזה, כי שמעתי שהם חושבים שזה מכוון נגדם. אני רוצה לשכנע אותם שזה לא נכון."

הפגישה התקיימה בבית תמיר, שחלה בשפעת ושכב במיטה, קודח בחום. איש שורת המתנדבים, שחלה גם הוא, לא בא. ייגאל בא בחברת ג'ודי. מלבד תמיר ואשתו היו בדירה אורי אבנרי ובעל הדפוס מרדכי רענן, שביקר את תמיר במקרה ונתבקש להישאר.

אחרי שתיה קלה, קרא ייגאל במשך שעה וחצי את יצירתו, בהטעמה של שחקן ובהדגשת כל הבדיחות המפוקפקות. כשהפליט את המילה האחרונה, השתררה בחדר דומיה כבדה.

הנוכחים היו מוכי־תדהמה. הם לא זועזעו על־ידי המחזה עצמו, שהיה חלש למדי, אלא על־ידי עצם החוצפה התהומית של המחבר, שבא לקרוא באוזניהם מחזה שהסית בגלוי לרצח אחד הנוכחים.

הראשון שהתאושש מן התדהמה היה שמואל תמיר. בקול שקט הסביר למוסינזון שהוא עושה מעשה נבזי, שמכר את עצמו תמורת כסף, ושאפילו מבחינת התועלת של יצאנות ספרותית, אין הדבר כדאי לו. כי בהשליכו את יהבו בגלוי על החוגים המושחתים ביותר במדינה, שחרפתם ידועה לכל, הוא „כורה לעצמו קבר מוסרי."

חיש מהר הפכה הישיבה לניתוח דו־לשוני של אופיו של ייגאל. אורי אבנרי הזכיר לו את עברו כפחדן־החטיבה, עמד על עזות־המצח של ייגאל להופיע בשם לוחמי־המיטלה. במשך למעלה משעה ישב מוסינזון, כשחיוך קפוא על פניו, והקשיב ללא רוגז לניתוח הקטלני של אופיו, עברו ומניעיו. לבסוף הסביר שפשוט לא הובן כראוי. הכל היא אי־הבנה מצערת. „למחזה אין בכלל שום קשר עם העולם הזה, הוא עצמו הציע לשנות את הטכסט, להוציא את „השבועון" ולשים במקומו עתון יומי. איש לא היה מוכן לבוא איתו כלל בדברים על כך. אבנרי הדגיש: „כוונות המחזה שקופות לגמרי. אין אדם בארץ שלא יבין למי אתה מתכוון. אם כך, מוטב שהחזית תהיה ברורה."

„אז מה אתה מציע לי לעשות במחזה?" שאל ייגאל לבסוף את תמיר.

„לשרוף אותו!" השיב תמיר ללא היסוס, בהשתמשו באותן המילים עצמן, בהן השתמש בשבוע שעבר, בוויכוח פומבי, המבקר הספרותי של הארץ.

מדוע ערך מוסינזון קומדיה זו, כשהמחזה כבר היה בשלב האחרון של ההכנה להצגה? ההסבר ההגיוני היחיד הוא, שקיווה לקנות את שתיקת קרבנות הסתתו, על־ידי הכנסת כמה שינויים קלי־ערך, שלא היו מפריעים לשולחיו, ושהיו מונעים ממנו אי־נעימויות.

כשהיה ברור לו שנכשל במשימה זו, עשה מעשה אופייני לו. הוא רץ מיד לעתון־הרפש של מנגנון־החושך, מסר לו תיאור מסולף של הפגישה, שכונסה על־סמך הסכם ג'נטלמני של כל הנוכחים, שלא לפרסם עליה דבר. תיאור זה פורסם תחת הכותרת המרעישה: „טירור נגד חופש הביטוי!" גילה שתמיר ואבנרי איימו למעשה על מוסינזון ברצח. מסמר התיאור היה סילוף עדין של המשפט „אתה כורה לך קבר מוסרי." כך הפך מוסינזון, האיש שהסית לרצח עורך השבועון המסויים, לקרבן של איום ברצח.

אולם גם זה לא היה הסוף. כעבור כמה ימים שוב נפגשו תמיר ומוסינזון במקרה אצל אותו ידיד רופא. בנוכחות כמה עדים הכחיש מוסינזון שמישהו איים עליו, הדגיש שהסילופים בעיתון־הרפש הם של עורכיו בלבד, הודה שהוא עצמו הבטיח לחתום על הכחשה רישמית. הוא הופיע אפילו במשרדו של תמיר, קרא את נוסח ההכחשה שהוכן לו, שלף עט נובע והתכונן לחתום, לעיני שני עדים. אולם ברגע האחרון ממש החזיר את העט לכיסו, לקח את הנייר ואמר לתמיר שהוא „קופץ" לרגע לפרקליטו כדי להתייעץ עמו, וכי יחזור כעבור כמה דקות. הוא לא חזר עד היום.

האיש שקיבל מתנות

„המשפחה היא בסיס. המשפחה הנה תא חברתי, שעליו בנויה החברה כולה. ממנה מסתעף הכל..." (דרך גבר, מאת ייגאל מוסינזון, עמוד 47.)

במקום ייגאל מוסינזון, הופיעה משרדו של שמואל תמיר דמות אחרת. היתה זאת ג'ודי שפטל, רעייתו של מוסינזון, אותה הכיר תמיר באותו ערב דרמתי של קריאת הדרמה. בפיה היה סיפור מזעזע.

כחודש אחרי הצגת־הבכורה של זרוק אותה לכלבים. בה נכחה גם ג'ודי, הגיעו החיכוכים בין ייגאל וג'ודי לשיאם. למרות שתאריך הנישואין כבר נקבע, ואמה של ג'ודי באה לארץ כדי להשתתף בהם (וייגאל לקח גם ממנה 500 דולאר במטבע זר), נדחה עתה התאריך. בינתיים התגרש אמנם ייגאל מאשתו האחרונה (תחילה שכח לספר לג'ודי שהוא עדיין נשוי), אך הוא לא גילה שום נכונות לשאת לאשה את ג'ודי, שכספה אזל. הצעירה האמריקאית, החיננית והמשכילה, היתה אמנם מאוהבת במוסינזון, אולם היא לא היתה עיוורת. אט־אט נפקחו עיניה־לראות לא רק את אורח־חייו של בעלה המיועד, אלא גם את רמתו השכלית והמוסרית. ייגאל עצמו הציע לה לעשות הפסקה קצרה ביחסיהם, כדי לבחון זה את יחסו האמיתי אל זו. הוא עמד אפילו לרכוש לג'ודי, מכספה שהיה אצלו, כרטיס־נסיעה חזרה לאמריקה. אולם ג'ודי העדיפה לנסוע לירושלים.

רק אז נודע לה לפתע שהיה רקע נוסף לפרידתה מייגאל. בשעה שהיתה עמו בבית הכחול ברחוב יחזקאל, באה לארץ חברתה, דוריס סורוקה (23), בתו של סגן מנהל רבלון, נכנסה לאולפן ללמוד עברית, התגוררה אצל ג'ודי בימי שהותה בתל־אביב. שם הכירה את ייגאל.

עתה, ימים מעטים אחרי שנפרדה מייגאל, נמסר לג'ודי כי ייגאל עומד לשאת לאשה את דוריס היורשת. בת המיליונר נלכדה באותה מלכודת בה נצודה ג'ודי שנתיים לפני־כן: הגבר הגברי, המוצק, שטען כי הוא גדול הסופרים מאז שקספיר, ושהבטיח לה חיי־משפחה סולידיים לכל החיים, כבש את לבה התמים בסערה.

ג'ודי, שנשארה בארץ בודדה, ללא פרוטה, ללא דירה, ללא מכונית וללא ניירותיה, קיוותה כי ייגאל יחזיר לה תוך כמה ימים את אלפי הדולארים שלווה ממנה על סמך הבטחת הנישואין, את המכונית ואת הבית. אולם כאן נכונה לה אפתעה. אחרי כמה דחיות, כביכול מטעמים טכניים, הודיע לה ייגאל בפשטות עילאית שאינו חולם על כך. ג'ודי, כך טען, נתנה לו את הכל במתנה, ואין לוקחים מתנות בחזרה.

ג'ודי היתה מיואשת. בחוסר־הישע שלה נזכרה בעורך־הדין אותו הכירה באותו ערב, ושהתנהגותו השקטה והשקולה עשתה עליה רושם עז. היא פנתה לתמיר. כשנודע על כך לייגאל, אמר לה בטלפון: „אני אהרוס אותך!" הגבר שיצא למלחמה בעתונות הצהובה, הזורקת חפים־מפשע לכלבים, איים עתה על רעייתו־לשעבר בהשמצות על רקע אינטימי־ביותר.

בינתיים לא ישב אביה של דוריס המאושרת בחיבוק־ידיים. הוא הטיל בשקט על משרד־בלשים תל־אביבי להגיש לו דו"ח על החתן. היה זה מיסמך מחריד לאב שדאג לגורל בתו. הדו"ח תיאר את הרפתקות ייגאל עם שורה ארוכה של נערות, את עברו המשפחתי המגוון ואת אופיו. האב עלה על המטוס הראשון לישראל כדי להציל את בתו.

ייגאל, המחונן בחוסר־טאקט מוחלט גם במצבים רגילים, לא הבין מה מתרחש. בוטח במזלו, כבר קבע מסיבת־נישואין סגורה במלון דן המפואר, מיהר לקבל את פני חותנו העשיר בשדה־התעופה. עוד באותה הזדמנות לא שכח לרמוז למיליונר האמריקאי שהוא דחוק מבחינה כספית, וכי סכום מתאים יעזור לו.

באותו רגע התפוצץ סורוקה הזקן, גבר קשוח, שהרוויח את כל כספו לבדו בעמל קשה: „אתה לא תקבל ממני פרוטה. לא עכשיו, לא בעתיד ולא אחרי מותי!" קרא בהתרגשות. בשמחה גלויה לאידו של חתן־לעתיד סיפר לו שלפני המריאו מניו־יורק שינה את צוואתו, הטיל על יורשיו שלא לשלם פרוטה לדוריס, כל עוד היא נמצאת במחיצתו של ייגאל מוסינזון.

במשך כמה ימים שהה המיליונר הנרגז בארץ. לפי עצת עובד בן־עמי, ראש עיריית נתניה לשעבר, ניסה לאחוז באמצעים משפטיים, כדי להשיג צו־מניעה נגד הנשואין. הוא איים לפרסם ברבים שלא יתן לייגאל גרוש, קרא בהתרגשות: „האיש הזה הוא סכנה למדינה, והחובה מוסרית וציבורית היא לחשוף את פרצופו!"

באבל המשותף מצאו סורוקה הזקן וג'ודי המרומה לשון משותפת. הם נפגשו לעתים קרובות, החליפו רשמים על דמותו של ייגאל מוסינזון. הודה האב: „אני מתבייש שבתי גרה (עם מוסינזון) בבית שנקנה בכספה של אשה אחרת!" אולם סורוקה סירב לתת למוסינזון את תכסף כדי להחזיר את חובו לג'ודי, מחשש פן יהווה הדבר תקדים של תמיכה כספית בזוג הצעיר. בכל זאת נאות להיות נוכח בטכס הנשואין שהתקיים עתה, לא במלון דן, אלא במשק מעין־צבי.

אלדובי

צבי אלדובי, מי שהיה סופר עיתון „הבוקר" בפתח־תיקווה, טען כי הוא נרדף על־ידי שירותי־הביטחון הישראלים משום שניסה לכתוב על פעולות השירותים, אותם הכיר אחרי שהועסק בהם בנעוריו, 4 שנים.

אולם מוסינזון לא נואש. הוא בטח כי הזמן יעשה את שלו, וכי גם סורוקה הזקן לא יוכל לעמוד מנגד כאשר תגיש לו בתו נכד צבר. ואילו דוריס התמימה עדיין האמינה באהבת־הנצח האידיאליסטית של בעלה, שפתח סופית דף חדש בחייו.

הקרבן העיקרי היתה ג'ודי. אמנם אחרי שהמשטרה סירבה לעזור לה לקבל בחזרה את המכונית, הרשומה על שמה, הודיע לפתע פרקליטו של ייגאל מוסינזון, עורך־הדין מיכאל כספי, כי המכס סירב להעביר את המכונית על שמו של ייגאל, וכי ייגאל מוכן על כן להחזירה. אחרי דין־ודברים נוסף הוחזרה.

אולם שאר תביעותיה של ג'ודי הרשבו ריקם. הם הסתכמו בסכומים גדולים:

- 6000 דולארים שנתנה ג'ודי למוסינזון במזומנים;
- 750 דולארים שנתנה לו בתשלומים, ו־300 דולארים עבור שרותים, כלכלה ו־תמיכה;
- 1600 דולארים עבור התקופה בה חי בביתה, אכל והתלבש על חשבונה, על־סמך הבטחתו לשאתה לאשה;
- 1650 דולארים שנתנה לייגאל בארץ, כשחי על חשבונה כאן;
- 1000 דולארים שהוציאה כדי לבוא לארץ, על־מנת להינשא לו;
- 10 אלפים ל"י עבור הנזק הממשי והכללי שנגרם לה עקב הפרת הבטחת־הנשואין. בסך הכל: סכום של כ־30 אלף לירות, לפי השער הרשמי.

„אם יש צדק..."

„תן לי לחשוב רגע. אתה השלכת את לבך לכלבים. העבד גווע ומת. הידידות נמוגה ואיננה. קשרי־משפחה אינם קיימים יותר..." (אם יש צדק, מאת ייגאל מוסינזון, עמוד 21.)

מדוע הכניס ייגאל מוסינזון את עצמו למצב־ביש זה, תחת לפצות את ג'ודי ולהיפרד ממנה בצורה הוגנת?

מבחינה שכלית, נשאר מוסינזון ברמה של נער מתבגר. מבחינה מוסרית התעכבה התפתחותו בגיל מוקדם הרבה יותר. הוא נוהג כילד, הסבור כי כל העולם חייב לטפחו ולפנקו, מבלי שעליו לטרוח ולעמול. משום כך גם כמעט אי־אפשר לכעוס עליו. אין הוא אדם מבוגר, המבדיל בין טוב ורע, והבוחר בהכרה בדרך הרעה. הוא פשוט אינו יודע את התבדל, כשהדבר נוגע לו. כמו החתול הגונב את החלב במטבח, הוא מודרך על־פי היצר.

מבחינה זו, ראוי מוסינזון יותר לרחמים מאשר לרוגז. כמו לפני שלושים שנה, הוא עודנו ילד מופרע, חסר בטחון עצמי אמיתי, קרבן לרגשי־נחיתות המכרסמים בלבו. הוא זקוק לאישור מתמיד של גבריותו, לחברה מתמדת של גברים ונערות המעריצים אותו ומאמינים בגאוניותו. וככל שהאפסיות של יצירתו הספרותית בולטת יותר, כן גוברת דחיפה זו להוכיח את עצמו כסופר הדור, כאיש ששכמו ומעלה מעל להמון הפשוט, ושעל כן מותר לו הכל, והכל חייבים לשרתו.

כל עוד היתה זאת תופעה אישית, טראגדיה פרטית של אדם מופרע, לא היה זה מעניינו של הציבור. אולם חשובה יותר מדמותו של מוסינזון האיש, היא הטראגדיה הציבורית הגלומה בעליית איש זה לפיסגת התהילה הממלכתית.

כאשר ערך דויד בן־גוריון את הפגנתו הפומבית בבית־הבימה, כשלחץ את ידיו של מוסינזון כאילו היה זה בנו, כאשר הצטלם בחברתו באופן הפגנתי והריע לכבודו לעיני כל, קיבל על עצמו אחריות מוסרית כבדה. הוא הפך את ייגאל מוסינזון לסמל הרוחני והמוסרי של המשטר הקיים.

„אני טוען שכנגד התפוררות מבפנים יש להזריק מנה גדושה של רעל, של אמת, כדי להבריא גוף זה, המשמין והולך מרוב שאננות ויוהרה עצמית..." (דרך גבר, מאת ייגאל מוסינזון, עמוד 10.)

מיכתבים לציפי

אני שומעת כבר את קול מיצהלות־השימחה שלכם למר־אה הופעתו המחודשת של ה־מדור הקטן הזה, אחרי תקופת היעדרות קצרה. גם תיבת ה־דואר שלי גדושה מכתבים ש־נערמו שם בזמן היעדרי. במקום לברבר, בואו ניגש לעבודה. הרי מה שהיה חסר לכם זה כתובת לכתוב אליה ולשפוך את הלב, ולאו־דווקא הבעיות הפרטיות שלי. בכל אופן, לכל אלה שטרחו והתעניינו בשלומי ובשלום המדור, תודה. אז קדי־מה.

* * *

אס.או.אס. מיפאן

הדבר הראשון שמשך את עיני היה מכתבו של (1/79). זה בגלל הבול היפאני שהיה מודבק עליו. ולמרות שהוא לא היה הראשון בתור, הייתי מוכ־רחה להיכנע לסקרנותי ולראות מי כבר, לכל הרוחות, זקוק לי ביפאן.

לא, זה לא אחיו של אוקא־מוטו זה בסך־הכל ישראלי ה־נמצא כרגע ביפאן לצורכי עבו־דתו, ושהסיסמה „מי שטורח בערב שבת אוכל בשבת" זכורה לו, כנראה. „אגיע לארץ בסוף חודש יולי," הוא כותב לי, „ועד אז אנא פרסמי את קריאת האס.או.אס. שלי.

„אהבתי אהבה גדולה, והר־גשתי כאדם המאושר בעולם. עד שיום אחד פגעה בי האכז־בה בכל עוצמתה. גיליתי שה־נערה אשר דימיתי כנסיכת־חלומותי אינה ראויה לאהבתי. אמרתי לעצמי שהאהבה היא רעל ומייועדת רק לשוטים. חלף זמן, פצעי הגלידו, ושוב אני נכסף למצוא את האהבה. רצוני לאהוב ולהיות נאהב, ואני מא־מין כי זה הדבר היחידי שחסר לי כדי להגיע לפיסגת האושר."

אני לא יודעת מה עוד את יכולה לתת לו אחרי הגיישות של טוקיו, אבל מה שהוא רוצה, כך הוא טוען, זה „איכות אנו־שית" מאיזור תל־אביב — בת־ים, ובגובה של 165 ס"מ מק־סימום. ככה זה בחיים. עד טוקיו הוא יכול להגיע. אבל עד ירו־שלים, למשל, כבר קשה לו.

* * *

על פרשת־דרכים

גם את (2/79) איתרתי לפי הבול. הפעם זה היה בול של המלכה וחותמת־הדואר היא מ־מידלסכס, בריטניה. „אני ישר־אלית השוהה כעת באנגליה," היא כותבת. „אני נמצאת כאן קרוב לשנה, קוראת מדי פעם את עיתונכם ואוהבת מאד לק־רוא את מדורך. לכן גם החלטתי לכתוב אלייך. מעוניינת להת־כתב עם בן 25—20, המוכן להת־מודד עם נערה כבת 20, סגורה, בעלת נפש שקטה ואופי בייי־שני.

„מקווה לקבל את מיכתבך עם מיספר קרני־שמש בין ה־שורות. כאן, למרות שהקיץ בפתח, גשום וסגרירי. כתוב על כל נושא שתרצה, על מה ש־קרוב לליבך ומחשבותיך. אולי תעזור לי למצוא ולגלות את עצמי. כי אני מרגישה כמו על פרשת־דרכים."

מה יש לדבר: אחת העם.

* * *

צחוק, צחוק

ולו רק כדי שלא תהיה לכם ההרגשה שכולם נסעו לחו"ל ורק אתם נשארתם כאן, אני מוכרחה להביא גם משהו מקו־מי, כמו (3/79) למשל, שהוא ל־דעתי אכסמפלר אמיתי.

„איני מציע דפים, אשה, עם זוג עמודים בכל דף, שאפשר לעלעל עמוד ועוד עמוד, דף אחר דף. גם לא בצל, בננה או תפוז, שמקלפים כדי להגיע לתוכן. רק בגדים בצבעים כהים, כריכה קשה וחומת־אדי־שות מעושה, שנבנתה בעמל שנים סביב חיי.

„נולדתי תמים, רגיש, מבין, רואה — דבר האסור בעולמנו. הרגיזו — התעצבנתי; שיקרו — האמנתי; בגדו — לא הבנ־תי; פגעו — בכיתי. והרשימה צוד ארוכה. עשרים־וחמש שנים חלפו מרגע צאתי לעולם, וה־חומה מסביבי גדלה והתעבתה ללא חלונות ומשקופים: תיקוות שנגוזו, רצונות שנרמסו, אש־ליות שהתנפצו וריגשות־אהבה, חיבה, ידידות שקורעו לגזרים בידי נשים לא־נכונות. עבורי...

„זמן חולף מקהה כאבים. חו־מה לוחצת על לב בשר־ודם, מבעיתה חלומות ילד שבגר טרם זמנו, מכבידה, מתעייפת, נסדקת. כעת, את רק צריכה לשלוח מיכתב בן שתי אותיות, כדי לנפצה לרסיסים ולקבלני רעב לאהבה. האם תכתבי בו: כן?"

כאשר קרא בעצמו מה שכתב, זה נשמע לו בכייני. אז הוא טרח להוסיף שהוא יודע גם לצחוק, ובקול רם. צחוק אמיתי עם כל הלב. ועל זה נאמר: צחוק, צחוק...

* * *

אחת שהיא שתיים

(4/79) היא שתיים, כך היא טוענת.

„לא, לא, לא סכיזופרניה. פשוט יש בי צדדים והיפוכם: מצד אחד מפעמת בי רוח־הר־פתקה המניעה אותי למעשים מטורפים באמת, ומצד שני קו־רה שאני נתפסת לשמרנות, או־הבת להיות לבד עם עצמי, אך לעיתים לא מסוגלת בלי חבר'ה מסביב. רגישות לדקויות למול אדישות כללית.

„אבל בתוך כל הבאלאגאן הזה, שני דברים מוחלטים: כנות, וכוח־יצירה. על אף כל הדברים הנ"ל מסתדרת מצויין עם עצמי, ועם אנשים שאני אוהבת. אבל בעייה אחרת יש לי: רוצה לתת המון מכל ה־מיטען שבתוכי לאחרים, ולא תמיד מוצאת את האנשים ה־ראויים לכך. לכן, מי שרוצה לנסות, מובטח לו שאני מחכה.

„אה, כן! בת 18."

כאילו שנתנו לה יותר.

נערת השבוע

זוכרים איך היינו שרים ב־תנועת־הנוער: „צבעונים, אחי־נו צבעונים, בכל אשמה החב־רה...?" ואף פעם לא ידעתי מה זה בדיוק „צבעונים" עד שפגשתי את ורד ציבעון. עכ־שיו אני יודעת.

ורד בת ה־21, שהיא אחד הדברים החטובים ביותר המהל־כים או מרחפים בארץ היא ב־מקצועה מורה לחינוך גופני, בוגרת **מכון וינגייט**. ואם אמר־תי „מרחפים" זאת לא היתה טעות. כי יותר מאשר על החוף אפשר לראות אותה מרחפת, אם על פני מגלשי סקי־המים או באוויר, כשהיא רתומה ל־מצנח הנמשך על־ידי סירת־מירוץ.

אבל מה שמייחד את ורד יותר מהמראה הוא דווקא עי־סוקה. ורד היא סורגת. כש־החלו החברות להתפעל היא הפכה זאת למקצוע וכיום היא אחת הסורגות המפורסמות ב־ארץ, שמוצריה נמכרים בבוטי־קים ואף מייועדים לייצוא. ומי שרוצה לראות דוגמא שיסתכל עליה. הביקיני המוזהב הצמוד אליה הוא מעשה ידיה להתפאר.

מיכתב פרס

מי מפחד מדוברמנים?

הפעם שניים. בלי כל קשר ביניהם. קצרים. אבל כמו שאני אוהבת.

קחו, למשל, את (10/79):

„עכשיו חצות והשיעמום אוכל אותי לאט ובתיאבון. כבר כימעט הכל קראתי, שמעתי, ניגנתי. נכון שיש לי מה ללמוד, אבל עכשיו חצות, לא!! ובדרך־כלל מה עושים בחצות אתם יודעים. אם כן, אז בבקשה ספרו לי.

„עד אז אני יושבת פה לבד. לא לגמרי לבד. יש אתי שני כלבים גברתנים, דוברמנים מאולפים להפליא, ששומרים עלי פן ישים עלי גבר יפה עין, שלא לדבר על יד.

„מישהו מוכן לנסות לשים עין עלי? רק עין קטנה. לא חשוב הצבע, רק שתהיה עין חכמה וטובה. וכדי שלא תחשבו שלא כדאי: בת 21 וחצי. כמובן סטודנטית. גובה: 163 ס"מ, מישקל 55 ק"ג, שיער חום ארוך ועיניים ירוקות."

אז מה עוד צריך בחיים?

* * *

(11/79) לעומת זאת, הוא „קצין בצנחנים, בן 21, מדבר בודדת, לעיתים בצרורות — אך תמיד קולע למטרה. חושב לא רק 'דרך הרגליים' (למרות שעדיין בסדיר) ולא מבטיח לענות לכל כותבת. למה לא?" „כי מי שמבטיח תשובה לכל כותבת הוא שקרן, או לא בררן ממדרגה ראשונה, וזה לא־כל־כך מתאים לי.

„אענה לך אם את בחורה לעניין, עם ראש על הכתפיים, ולא יזיק שזה יהיה גם ראש יפה; אם את בעלת יכולת לפתח שיחה על כל נושא שבעולם ואם את קיבוצניקית — אז זה בכלל נהדר."

הוא רצה שאעניק לו „מיספר מחץ". את תעשי את זה כבר בשבילי.

* * *

מיכתב־פרס מזכה את שולחיו בשי־חינם: חבילת מוצרי־יופי של חברת־התמרוקים **הדס**, בשווי של 200 ל"י. הפרסים נשלחים לזוכים בדואר.

* * *

רוך מן ההפקר

מרגישה איזו התחייבות ל־צה"ל, ולכן משדרת את קרי־אתו הטלגרפית של (5/79):

„משרת אני אי־שם בסיני, מקום שבו השמש מחממת את הגוף אבל גופי נשאר עדיין קר אחרי שידע הרבה־הרבה חום ואהבה. קורא אני לכל הבחורות בנות 21־18, הנאות והנחמדות, ו־בייחוד לאלה היודעות להעניק חום ואהבה: כיתבו, כי לבטח לא תתאכזבו. אני חייל בן 20 וחצי היודע להעניק אהבה ו־רוך. מבקש: אל תפקירוני!"

עמוד נוח!

* * *

הגבר המושלם

אם אתה אינטלקטואל (רצוי אקדמאי), נאה, גבוה, בגילים שבין 28—25 שנה, שאפתני, בעל חוש־הומור ורומנטי, (6/79) בטוחה שהיא הרצפט שהרופא רשם עבורך.

„נכון," היא מודה, „מה לע־שות שאני שאפתנית. אבל אני כבר בת 20 שנה, ממש זקנה. ועוד יותר גרוע מזה, עד היום לא מצאתי את האדם שאוהב. כי נסיך־חלומותי חייב להיות בעל הרבה מעלות, ועדיין לא מצאתי מישהו עם כל המעלות האלה יחד. התייאשתי לחפשו לבד, לכן אני פונה אלייך ש־תבואי לעזרתי. לא איכפת לי באיזה מקום נמצא אביר־חלו־מותי, בארץ או בחו"ל, העיקר שיימצא."

אם תרשי לי, יקירתי, שאלה קטנה אחת: אם אמצא כבר אחד כזה, אז למה את סבורה שאשלח אותו אלייך? מה יש, אני צולעת או גיבנת?!

* * *

ד"ש מחאן־יונס

עכשיו, לא תאמינו מי מסת־תר מאחרי (7/79). אבל, תנשמו עמוק, זו אמת. המכתב שקיבלתי ממנו כתוב אנגלית בכתיבה תמה, והוא נער בן 18 המת־גורר ברחוב הים שבחאן־יונס, רצועת עזה. במדור שלי, עד כמה שאני מסוגלת לזכור, זהו המיכתב הראשון של נער ערבי מהשטחים המוחזקים. ואם יש כזה המבקש להתכתב דרך מדו־רי עם נערים ונערות ישראלים, אז כנראה משהו אצלם כבר זז שם ברצועה.

ובכן, הבחור מבקש להתכתב עם בני כל הגילים, בנושאי סיפרות, תחביבים, מוסיקה, בו־לים ונסיעות. הוא סבור שחיי־לופי־מיכתבים כאלה יסייעו לשני הצדדים, לו ולכם, להבין את „נקודות־ההשקפה המנוגדות שלנו." ואם זה לא פתח לתחי־לת ההידברות עם הפלסטינים. אז אני לא יודעת מה כן.

ואני רוצה רק לראות שלא תכתבו לו. עוד אצטרך לעשות את זה בעצמי.

* * *

מיכתבים לפירסום במדור זה יש לשלוח לפי הכתובת: מכ־תבים לציפי, ת.ד. 136, תל־אביב. מכתבים למכותבים ב־מדור זה יש לשלוח במעטפה כפולה. על המעטפה החיצונית יש לרשום את הכתובת הנ"ל. על המעטפה הפנימית — מבו־יילת בבול של 50 אגורות — יש לרשום את מיספרו הסידורי של המכותב בלבד. מיכתבים בלתי־מבויילים לא ישלחו ל־תעודתם.

אף אחד לא מכיר את פניך כמון

adas חוץ מאתנו-

תבשירי יופי לזוכים במדור

יש חדש תחת השמש!

שיזוף טבעי
ועור רענן עם
תכשירי השיזוף
"דליאל"

בעת השיזוף

שמן "דליאל"
קרם "דליאל"
מילק "דליאל"

לתינוקות, לילדים ולעור הרגיש לשמש

delial
baby
sun milk

לאחר השמש

קרם לפנים
מילק לגוף
(Collagen עם)
מרגיע, מרענן, מזין
ומשקם את העור

delial
maxy
braun

יעניק לעורך
צבע חום נהדר,
עם השמש
או בלעדיה!
תוך 3-4 שעות
מזמן המריחה.

delial BAYER דליאל

תכשירי שיזוף

smile
smile
החלפתי כבר
סיגריות רבות-אך הפעם
אני חותמת קבע
על smile.
סוף סוף מצאתי
סיגריה קלה שמאפשרת
לי לוותר על הניקוטין-
ולהנות יותר מן הטעם.
smile שונה מכל
סיגריה קלה אחרת;
יש בה טעם מצויין של
תערובת אמריקאית
מעולה.
כן, זוהי הסיגריה הקלה
שחיפשתי. smile.
"אני נהנית
כפליים
עם smile"

עצור!
אנחנו נחסל את הז'וקים!
כמה פעמים ניסית להפטר מהז'וקים ולא
הצלחת? לאחר חיטוי שכנו, אנו מחסלים את
הז'וקים והחרקים ואת מקבלת תעודת
אחריות לשנה.
מודיעין 18 ר"ג, טל. 790114-6-5 ● אילת, טל. 059-3012.
היתר משרד הבריאות: 21. רש' עסק 181/76
איתן עמיחי הדברת מזיקים

השבוע
הגרלת הפיס
סך הפרסים
4.8 מיליון ל"י
פרס ראשון
750.000 ל"י
מפעל הפיס

נמר של נייר

מרדכי הורוביץ (בעלה של נעמי שמר): „לנשים אין רעיונות, לא הבנה לרעיונות ולא חפץ בהם. הן פוחדות מרעיונות. השדיים רועדים להן כשאנחנו, הגברים, מתחילים להשתולל עם הרעיונות הגדולים שלנו..."

חוגו של פאשיסטאן

א. להיחלץ מקרקעית הבור האנושי

חוגו של סרטן * נכתב בידי הנרי מילר בפאריס, בשנת 1931, כאשר התרבות ה־מערבית רעדה והחלה שוקעת. מילר, אמ־ריקאי שהתהולל בפאריס והסתובב כנווד ללא־בית ברחובותיה בשעות היום וה־לילה, חי, תיאר וכתב את השקיעה הגדולה הזאת. חוגו של סרטן הינו מארג של הזיות, סיפורים־קצרים, עלילות, מסעות בלתי־מסתיימים של הדימוי, רעיונות, מלאכת־אמנות שאינה מעלה מיסים כל־שהם לאלילי־הצורה, שילוב מופלא ומד־הים של שירה עם גסות־רוח, פרוזה בעלת מישקלים־פנימיים. הספר מהווה ביקורת החיים והעולם מנקודת־ראות של קלושאר־סיפרותי המתאר באופן נוקב את קץ ה־נאיביות של המין האנושי.

הנרי מילר הוא סופר של יושר ובשו־רה. הוא אינו חושש להתנסות בכל, והוא חוצה בגופו את הגיהנום־הרוחני של עצמו ושל התרבות המערבית. הוא צורב ומלבן כל בעייה, חי אותה, חי עימה — כאשר כתיבתו אינה משמשת כבשורה המחשמ־לת את קוראיה בלבד, אלא לחישוף הפר־אות העצומה והקוסמת המסתתרת בניבכי כל אחד ואחד. זהו ספר חווייתי, של מס־לול־מיכשולים ארוטי שהטיפשים בקוראים נופלים במשוכותיו. ואילו הנבונים שבהם מרחפים מעל למשוכות־הדת של הפילו־סופיה הברגסונית, שקיעתו של המערב לאוסוואלד שפנגלר, מטאפיסיקה אנטי־אינטלקטואלית, דתות של המזרח־הרחוק — והמארג הסיפרותי שבעזרתו מצליח מילר לעורר את תחושות הקוראים אותו.

חוגו של סרטן הוא אוטוביוגראפיה היה של יחיד שאינה בנוייה כמעט על זמנים, התרחשויות או דמויות, ואינה מאורגנת במיסגרות של מצבי־רוח או רע־יונות, שבכוחם לשמש כמפתחות לפיע־נוחו המלא של הספר. זוהי חווייה המעו־ררת את הקורא ומעבירה אותו למציאות אחרת, לחווייה אנושית העוברת על גיבו־רו־מחברו, הנראה כתערובת של קאובוי־אמריקאי, ליצן ואדם רעב. הנרי מילר הוא משורר קוסמודמוני, המגיע לקרקעית ה־בור האנושי ומצליח להיחלץ משם. והוא נחלץ כנביאה של היישות הבודדת, שה־עולם חרב סביבה, כך שנוצרת בו אישיות שמעבר־ללאומיות, דמות המנותקת ממיס־גרותיה הצרות של המדינה.

לפני זמן לא רב ראה אור בעיברית ספר, שאילמלא הנסיבות הפוליטיות החד־דשות שאליהן נקלעה החברה הישראלית, מיותר היה להתייחס אליו. הספר, שכוכבו דרך קודם פירסומו, בשל היות מחברו בעלה של הפיזמונאית נעמי שמר, דעך מייד עם ראותו־אור, ולא זכה להותיר רי־שום של ממש על פני הסיפרות העיברית. הספר, קירקס הפרעושים ** נגנז בדומה לספרים רבים אחרים — במחסני־הנפטלין של הסיפרות, שידעה עד כה לגונן על עצמה מפני יצירות בעלות יומרה דומה ליומרות קירקס הפרעושים.

סיפרו של מרדכי הורביץ הוא בן־בלי־איים סיפרותי של הלאומנות הצרופה נוסח גוש־אמונים, ונפילה מעל למשוכת המתי־רנות המילולית של הנרי מילר, בסיגנון שאינו מסתיר כלל את חקיינותו של הור־ביץ את הסיגנון המילרי, תוך אי־יכולת בולטת לעכל את המשמעויות והמסר הקיימים בחוגו של סרטן. בין טיפטוף ל־טיפטוף של 'בשורה' לאומנית או גזענית כלשהי, אין הורוביץ אפילו מטריח את עצמו לכסות, או להסתיר, את התגלית ה„מילרית' שלו. הוא אפילו טורח ומספר בסיפרו, על האופן שבו גילה את הנרי מילר.

גיבורו של הורוביץ הינו עכבר של סוג ספרים מסויים, המתחיל בפרידריך ניטשה ומסתיים בונוס בפרווה שחיבר זאכר־מאזוך *. בחיפושיו אחר ונוס בפר־ווה הוא מגיע לסיפריה־הלאומית, ואינו מוצא אותו, והוא מגלה באקראי מהדורה מודרנית של חוגו של סרטן וחוגו של גדי ב־30 שנה של איחור. תגליתו של הורוביץ מעלה בו תחושות, שמן הסתם לא עלו קודם באיש ממיליוני קוראיו של מילר: „כשמילר קפץ לתוך נוף הענקים הגר־מני * שלו, הוא נפל דרכו לתוך הסיינה וקיבל את טבילתו כאמן. כשצנחתי אני לתוך נוף הענקים האילוזורי שלי (גרמני אף הוא), נפלתי על קרקע היהדות ההיס־טורית... נעשיתי מאניאק ליהדות ויהודים (273)..." וזה נושא ומושא סיפורו: כיצד הפכו מרדכי הורוביץ ונסיכת־הכינים שלו מאניאק ליהדות וליהודים?

ב. מילחמת־המינים בארץ־היהודים

גיבורו של הורוביץ, שמו בישראל בן־ארי, והוא נוטה לקרוא ספרים העוסקים בגילגולי האידיאה של האדם־העליון בתר־בות המערב. פעם הוא קורא באקצה הומו של ניטשה, ופעם בשקיעת המערב של שפנגלר. הוא חסר אמביציה עד שגורלו ה„זרתוסטרי' ** מביא אותו לעבוד ב־חברה כלשהי. על־מנת שהקורא יבין שה־מדובר בעולם של סיוטים, הרי בתיאור מקום עבודתו של בן־ארי נוקט המחבר בלשון: „יצאנו לפרוזדור קפקאי ארוך מאד..." שעלול להביא את הקורא הבור למסקנה ש„פרוזדור קפקאי" הוא ארוך ו„פרוזדור של דוסטוייבסקי" הוא קצר. אך מאחר שלא כאן המקום לדון בפוטנ־ציאל הסיפרותי של הורוביץ, אלא בדיעו־תיו ובהשקפותיו, אין טעם להיכנס בר־שימה זו לדיון נוקב במעלותיו הסיפרו־תיות.

דומה שהשקפת־עולמו של הורוביץ ני־זונה מהכלאה גנטית בין 'נצח־ישראל' ל„מנדבושקס' *. ובמהלך מסע השתל־טות כיני־גוף אלה על גיבוריו ועל תל־אביב כולה, בנוסח המועתק מהנרי מילר ששיבח בעזרת כיני־גוף אלה את דמה של פאריס, הוא פולט את השקפותיו, שייתכן כי מקורן בעצבנות הגופנית ה־רבה שיש בכוח כינים אלה להביא על הנגועים בהן: „משה הכיר את הסימ־פטום, כפי הנראה, מההווי של התרבות המצרית לעת שקיעתה. עתה שוב מתרחש הדבר לעינינו כהווי של תרבות המערב השוקעת. מסתבר שאת שקיעתן של תר־בויות מציינים סימפטומים זהים של רקב, גם כשהמאורעות מתרחשים ביבשות שו־נות ובהפרש זמן של אלפי שנים. נידמה לי שחלק גדול ממצוות התורה מכוון נגד סימפטומים של ניוון תרבותי שנלקחו מהמידל של התרבות המצרית בשקיעתה (115)..."

על־מנת שהקורא הבור יידע באילו סימפטומים מדובר, נפשותיו הפועלות של הורוביץ אומרות: „'עולם הרעיונות הוא עולם גברי טהור', המשיך ארזי מעודד ה„אבר המין, האשכים ורעיונות — אלה ההבדלים העיקריים בין גבר לאשה. לנ־שים אין רעיונות, לא הבנה לרעיונות ולא חפץ בהם. הן פוחדות מרעיונות. השדיים רועדים להן כשאנחנו, הגברים, מתחילים להשתולל עם הרעיונות הגדולים שלנו. הן יודעות שרעיונות עלולים להוליד תקופה שבה יהיה עליהן לזחול אחרינו בחולות, לבושות חאקי, ולזרוק רימוני־יד על מי שאנחנו נמצא לנכון. הן מש־תתפות בשיגעונות שלנו רק בדלית־ברי־רה, ובתקופות שבהן השיגעונות הגבריים משלים בכיפה (112)..."

למרות 'עולם־הרעיונות־הגברי' של הורוביץ, מסתבר שיש גם התקוממויות פמיניסטיות, ואנחנו למדים על כך מתוך: „כל גבר שמנסה להיות ג'נטלמן בארץ הזאת מהליש את עצמו לדעת במלחמת מינים מרה ואכזרית, שגם אוטו וייניגר ** לא חלם על שכמותה. מלחמת המינים בארץ היהודים שאין להם כל רגישות שירככו אותה, בהיותם מנווני רגש לחלו־טין (192)..." ועל־מנת שנבין במה עס־קינן, ממשיך הורוביץ: „'מלחמת המינים בארץ היהודים' הפטיר נכחו חרש מלא רחמים על עצמו. אך פתאום התמלא רוגז: 'מה אני עושה אצלכם בכלל', שאג 'מה לי ולכם, לעזאזל'. מדינה ומולדת וגנב יהודי וזונת יהודיה וצבא הגנה לישראל וכל מחסן המציאות הזה משוק הפישפשים שצריך לשמח את לבי כגיל

---

* הנרי מילר, חוגו של סרטן, תרגום לעיברית עדנה קורנפלד ושולה עפרוני, הוצאת סדן, 273 עמודים.

** מרדכי הורוביץ, קירקס הפרעושים, הוצאת בצלאל צ'ריקובר, 443 עמודים.

* ליאופולד פון זאכר־מאזוך (1836—1895), סופר אוסטרי, חיבר ספר אנטישמי על חיי מישפחה יהודית בפולין. בספריו האחרים עבר לעסוק בתיאור סטיות־מי־ניות, משמו ניגזר המנוח „מאזוכיזם'. נכ־דתו היא הזמרת הבריטית מאריאן פאיט־פול.

* הנרי מילר הינו אמריקאי שמש־פחתו היגרה לארצות־הברית מגרמניה.

** בדומה לגיבור „כה אמר זרטוס־טרא' של ניטשה, בוחן גיבורו של הורו־ביץ את החברה הישראלית ה'נחותה'.

* כינים, שכור מחצבתן בשיער ה־ערווה, ושאיפת חייהן לעלות מעלה־מעלה ועד לגבות העיניים (הגדרת מילון עולמי לעיברית מדוברת נתיבה בן־יהודה בעזרת דן בן־אמוץ.)

** אוטו ויניגר (1880—1903) סופר והוגה־דיעות אוסטרי, ממוצא יהודי, מחבר „מין ואופי" המטיף לאירוטיקה בה הגבר הינו קוטב חיובי והאשה — קוטב שליל. ב־1903 שכר חדר בבית בו מת בטהובן ושם קץ לחייו.

חמשת אלפים שנה... השומרים, האכדים, המצרים הקדמונים, הכבלים, האשורים, הפרסים, היוונים, הרומאים, הערבים, הטאטארים — כולם נירקבו בינתיים. גם אירופה נירקבת לעיני מין ריקבון מבוסם וריחני הממלא את העולם שיכרון ומוסף כי ריח עיוועים. אירופה נירקבת מתוך זכות מלאה להירקב (193)..."

עכשיו, כאשר תמונת 'נצח ישראל' מתחילה להתבהר מתוך מסעותיו של בן־ארי, גיבורו של הורוביץ, בין 'נסיכת הכינים המתוקה שלי...' לבין אידיאולוגיות מפוקפקות, תשקיף דיעותיו של המחבר מתחיל להתבהר בעזרת ניסוחים מעודנים, שהינם בחינת פרוספקט ברור: „העליתי אור בסאלון וישבתי לקרוא באחד הכרכים מארון הספרים של הזקנה. 'ספר ההגנה'. עניין אותי לראות מה הסבר נתנו כי ל'סיזון' ול־Lustmord הסיטוני שביצעו אנשי ה'הגנה' ב'אלטלינה' (166)..." או „המפלגות הקומוניסטיות שמחוץ לארצות הדימוקרטיה העממית מלאות אינטלקטואלים מוכי שחפת, אסתמה, אילקים ושאר חוליים (186)..." במילים אחרות, משהו בסיגנון „אנשי גוש־אמונים כולם ממצמצים בעינם הימנית."

יחד עם זאת, הורוביץ הוא איש של פערים. על יצר־הכתיבה שנתגלה בגיבורו הראשי *, הוא כותב: „כאותה תקופה נתגלו אצלי הסימפטומים הראשונים של הגראפומניה. הייתי ממש מוקסם ממחלת הרוח החדשה שלי. כל שעה של פנאי, שעות על גבי שעות, הייתי יושב ומורח כל מיני דברים שהיה נדמה לי שאני צריך להעלותם על הכתב. ספרים שלמים הייתי כותב מתוך התקפים של התלהבות (21)..." וכעבור 81 עמודים הוא מציין ביהירות: „אני לא עובד בשביל השוק המקומי. אילו התיקוות שלי היו צריכות להצטמצם בשוק המקומי, הייתי עוזב את הכתיבה מזמן. תפוצה של חמשת אלפים טפסים ** הופכת ספר לבסט־סלר *** בארץ הזאת. מה זה חמשת אלפים טפסים ?..."

סיפרו של הורוביץ עמוס עד לעייפה בפאשיזמים מעוררי־בחילה, המטיפים ל־גזענות־לשמה, לאנטישמיות, שמעטות הדומות להן ראו אור בעיברית, ובדעיונות מיספר הוא עובר אף להסתה פרועה. נפשותיי הפועלות של הורוביץ אינן חדלות לפלוט הגיגים כמו: „השאיפה לכוח — כוח לאומי ואישי. אינני בטוח מניין זה נובע. אילי מרקע של אלפי שנות חוסר־אונים שהגיעו לשיאן בשואה רק לפני שנים לא רבות. נדמה לי שכל אווירת ההתפרקות וההתפוררות אצלכם בישראל נובעת מתחושת האבסורד שבקיום שאיפת יסוד לכוח כציבור בן שניים וחצי מיליון איש. המנהיג הדגול הבא של היהודים יהיה איש שיוציא שאיפה לכוח לגבי ציבור קטן כזה בתקופה שבה פועלות יחידות מדיניות בנות מאות מיליונים. הוא יצטרך למצוא דרכים שתאפשרנה ליחידה קטנה כזאת להיות חזקה יותר מסין־העממית ומברית־המועצות. במילים אחרות — הוא יצטרך למצוא אמצעים חדשים ודרכים חדשות לאגירת והפעלת כוח, אמצעים ודרכים שאינם ידועים כיום, שיאדירו את כוחו של ציבור קטן בן שניים וחצי מיליון איש מכוחן של מעצמות העל (80)..."

„ואם תוהה מישהו כיצד ייעשה הדבר, אחד מגיבורי הורוביץ מנמק: „אני יהודי ארור שנידון לחיים מפני שבכמה מאות השנים האחרונות חייתי כגימטאות של המלוכלכים האלה שפרחו סביב עם דת האהבה המכוערת שלהם בגרונם וציפורני הפלדה שלהם בבשרי (193)..." ולקורא התמה ישואל כיצד יימצא כוח־האדם שבעזרתו יביא 'המנהיג הדגול הבא של היהודים' את הניצחון, התשובה היא: „ניתן לכם (לגויים) כמה מבנותינו וכמה מבנינו יקחו לנשים מבנותיכם וכך, לאט לאט ובהדרגה תיהפכו גם אתם במשך הזמן ליהודים. כך יהיה לזרעכם חלק ונחלה באבותינו אברהם, יצחק ויעקב וימזג קצת דם אנושי בתמצית השתן של השטן הזורמת בעורקיכם (195)..."

שעה שהורוביץ וגיבוריו עוסקים בהרחבת ה'גזע' היהודי, ניתן ללמוד מסיפרו שלא כל היהודים שווים בעיניו, ודמותו של מזכיר־המדינה האמריקאי תקודם, הנרי קיסינג'ר, מעלה הגיגים ש'הסיפרות — של הורוביץ — היא חיקוי של החיים', והוא כותב: „הגרמנים כבר אינם נאצים, הואיל והם השמידו את הנאצי שבהם על ידי הגשמתו במציאות. אבל יהודים רבים, שילדותם עברה עליהם בגרמניה שבין שתי המלחמות, הם נאצים בעמקי נפשם עד עצם היום הזה. ארצות הברית שורצת יהודים נאצים כאלה, ילידי גרמניה. רבים מהם למדו תלמוד בנעוריהם והם אינטלקט מזהיר ושכל חד כתער. אם אי פעם יהודי גרמני כזה, שהוא נאצי בעמקי נפשו, יגיע להשפעה מכרעת בארצות הברית יהיה זה השלב המסוכן ביותר בתולדותיו של עם ישראל, מראשיתו ועד היום הזה. הדברים שהוא יעשה ליהודים מתוך כולמוס של יצר השמדה עצמית, יסכנו את קיומו של עם ישראל יותר משסיכנו אותו המן, והיטלר גם יחד. גדול הצוררים שאי פעם קמו על עם ישראל לכלותו יהיה יהודי אמריקאי ממוצא גרמני. הטעות הגדולה של היטלר היתה בכך שהוא השמיד את יהודי גרמניה ביחד עם יהודים בני ארצות

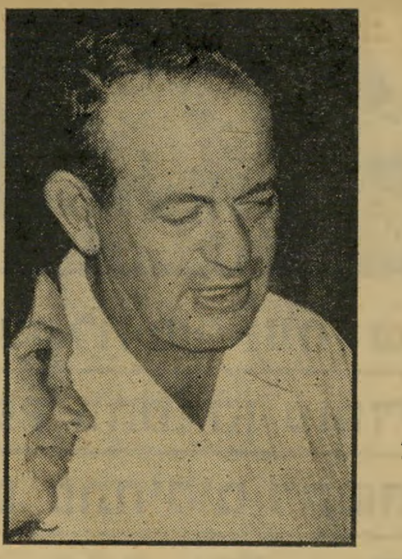

מרדכי הורוביץ

אחרות במקום לקרבם ולהשתמש בהם לביצוע תוכניות ההשמדה של בני גזעים אחרים, כולל יהודי ארצות אחרות (265)..."

קירקס הפרעושים ממשיך לחגוג, והורוביץ מציג עוד אחת מהכללותיו. „למען האמת — ייתכן שרצח שישה מיליון יהודים על ידי הגרמנים הוא חלק אינטגרלי מכל העניין הזה שיש לי להציע לך. גרמניה היא גן־עדן ליהודים רעי־לב. אלה אנשים שהיו מאחלים רעות לכל אדם שהיו פוגשים בכל מקום שהוא, משום שהם מנוולים מטבע ברייתם (269)..."

מסיבות שאינן ברורות לקורא, קיים עוד סוג של יהודים שהרע להורוביץ, ואלה הם יהודי המיזרח. הוא אינו טורח כלל להסתיר את מחשבותיו עליהם: „'אני רואה שגם אתה מוקסם', אמר 'איזה גוש בשר לבנטיני'. אפילו מכת ברק לא היתה יכולה לטעון איתו במתח כלשהו', הוא מדד את דודו במבט גלוי, בלתי מסווה, שהתיעוב בו גבל ממש בהתפעלות 'חי נפשי, כשאני רואה אחד כזה שפוך כך בכורסה כולו רופס, מפצח גרעינים ומשליך הקליפות לאשר תיפולנה — מתעוררת בי חרדה: מה אם הוא יחוש פתאום גירוי של פעולת מעיים ממשמשת ובאה. אני חושש שהוא ישלשל את צרכיו תחתיו כאן בסלון ובפרהסיה (182)..." איזה חיקוי נתעב ובלתי־מושכלל, הלקוח מתוך חוגו של סרטן, אלא שגיבורו של הנרי מילר אינו היהודי העושה צרכיו ב'בידה' — אלא הבידה עצמו.

הורוביץ אינו מרפה מן היהודים שאינם אהובים עליו, וממשיך: „מי ששוקע כולו ובכל מאודו במאבק נגד לבנטינים מוכרח תוך זמן קצר להפוך לבנטיני בעצמו. צו־השעה, אם כן: סבלנות, אורך־רוח, נשימה ארוכה מאד, טקטיקה פביאנית (273)..." *. ועל־מנת שהקורא לא ישגה באשלייה שהורוביץ רואה כאלה כאשר הם רופסים בכורסה ומפצחים גרעינים, הוא ממטיר אותם בהמוניהם: „האדם נע עתה על המידרכות בהמון צפוף מפיק קולות, נודף ריחות. הנה הינם! — יריבי על מידרך כף־רגל ופירור־לחם בסיוט מאלתוסיאני ** (421)..."

החכמנות של הורוביץ עלובה למדי, ואם הוא קרא את כתבי הנרי מילר בקפידה שכזו, כיצד ייתכן שלא מצא בחוגו של סרטן את הקטע הבא: „בקרב המון זה של יהודים, חמודה מכולם היא טניה ולמענה הייתי, אפילו אני, מוכן להפוך ליהודי. מדוע לא? אני כבר מדבר כמו יהודי. ואני מכוער כמו יהודי. אגב, מי שונא את היהודים יותר מן היהודי עצמו? (9)..."

את התשובה ל־443 העמודים הצפופים של חקיינו הישראלי מוצא הנרי מילר במקום אחר בסיפרו, שם הוא כותב: „לפרקים אני שואל את עצמי מדוע אינני מצליח לעורר עניין אלא בטיפוסים סרוקי־שכל, נוראסטניקנים, נוירוטיקנים, פסיכופאטיים, ובעיקר — יהודים. מסתבר שיש בו, כגוי בריא וחסון, משהו המעורר ריגוש כליבו של יהודי, כאותה התרגשות המתעוררת בנפשו למראה לחם שחור וגם (149)..." כה אמר הנרי מילר.

קירקס הפרעושים הוא סיפור ללא סיפור, עניין, מיסגרת או עומק כלשהם. יחד עם זאת הוא משמש דגימה לסדנה־לכתיבת־סיפרות — כיצד אסור לכתוב סיפרות. מרדכי הורוביץ משתמש בסיפרו כבמה לפליטת הזיות האייר־קונדישן של ארץ־ישראל השלמה, מהולות באורגזמה של ערכי־יהדות שכל קשר בינם לבין ערכי־יהדות של ממש הוא מיקרי בהחלט. ואת כל אלה הוא כורך בכריכה צעקנית של הנרי מילר, ומתהדר בנוצות סיפרותיות שאינן שלו. כל שנותר להוסיף לדייסת־מילים זו של קירקס הפרעושים הוא, שלמרדכי הורוביץ ממתין עתיד־סיפרותי ורוד במישטר־החדש בישראל, וברור שהוא לא יכזיב את כל האמון שיינתן לו.

---

* ב„קירקס הפרעושים" בולטת נימה אוטוביוגרפית של מ. הורוביץ.

** עותקים.

*** רב־מכר בעיברית.

***** בתרגום לעיברית של הורוביץ, המשמעות היא: „זרג נימול."

* ה'אגודה הפביאנית' שנוסדה בלונדון ב־1883 לקידומו של הסוציאליזם, ועם מייסדיה נימנה ג'ורג' ברנארד שאו. מתוך ה'אגודה הפביאנית' צמח ועלה ה'לייבור' הבריטי.

** תומס רוברט מאלתוס (1766—1834) כלכלן וסוציולוג בריטי, שטען כי האוכלוסיה מתרבה ביחס גיאומטרי ואילו המזון אינו מתרבה אלא ביחס אריתמטי, כך שההפרש בין האוכלוסיה למזון יגדל ויילך וזה יגרום להתרוששות ולניוון.

ברנר 77

בחטף

חוגי סופרים ואנשי־תיאטרון עומדים ליזום בקרוב פגישה עם מזכ"ל ההסתדרות, **ירוחם משל**. במהלכה של הפגישה יש בכוונתם להציע, שההסתדרות תחדש את תיאטרון פועלי ישראל האוהל, שסגר את שעריו לפני כ־10 שנים. לטענת אותם חוגים, עומדת המועצה־לתרבות־ולאמנות, המסבסדת את התיאטרון הלא־מיסחרי בישראל, להפוך מכשיר בעל מטרות דתיות לאומיות מוגדרות, ולהימנע מתמיכה בהעלאת הצגות בעלות גוון נונקונפורמיסטי ● במה 3 מייסדו של תיאטרון חיפה, העבירה את מישכנה לקרית־שמונה, מקום שבו היא עומדת לפעול להעלאת חומר בעל רקע מקומי ● חוגים יודעי־דבר ברשות השידור מספרים, כי תוכניתו של **דויד אבידן**, מולטיוויזיה, שעמדה להיות מופקת בתקופה הקרובה, לא תעלה על המסך הקטן מאחר שלא הגיעה לאיכויות־שידור ● לעומת זאת, תיאטרון־שידורי־ישראל, בהנהלתו האמנותית של **עודד קוטלר**, יחדש בקרוב את פעילותו, והטלוויזיה תקרין את חירבת חיזעה על־פי סיפורו של **ס. יזהר**, וסידרה של סרטים המבוססים על סיפוריו של הסופר האידי **יצחק בשביס־זינגר**, בבימויו של **דן וולמן** (במאי מיכאלי שלי). ● למחרת התפטרותו של יצחק רבין ממישרתו כראש־הממשלה, הוא העניק לרעייתו במתנה את סיפרו של **א.ב. יהושע** המאהב. בימים אלה ראתה אור מהדורה חמישית של הספר, שהפך רב־המכר בה"א הידיעה של הסיפרות־העיברית מזה שנים רבות. כמו־כן מומחז הספר בימים אלה, ובקרוב יועלה המאהב על קרשי תיאטרון חיפה. מחוגים הבוחשים בקלחת־הסיפרותית נלחש, שקיים גם סיכוי רב שהמאהב יזכה את מחברו בפרס ברנר. סופרים אחרים המועמדים לקבל את הפרס הם: **עמוס עוז** (הר העצה הרעה), **יצחק בן־נר** (שקיעה כפרית), **עמליה כהנא־כרמון** (שדות מגנטיים), **וסמי מיכאל** (חסות). לדעת אותם חוגים הרי השנה, לראשונה מזה שנים רבות, בגלל דחיקת רגליה של ארץ־ישראל־העובדת, עומד פרס ברנר לקבל משמעות חברתית ופוליטית חסרת־תקדים. ידוע גם שהפרס אינו ניתן על קני־מידה סיפרותיים־טהורים, אלא על „רוח ברנרית". שופטי־הפרס הם המשורר **אברהם הוס**, שתרגומו לקספר, מחזהו של **פיטר הנדקא**, ראה אור בימים אלה בכתב־העת „ס/קריאה" 7, והמבקרת **עדה צמח**. כמו־כן חבר בוועדה נציג מטעם מישפחת ברנר ● המחסור במבקרי־סיפרות במוספי־הסיפרות של עיתוני יום־השישי מראה את אותותיו. יודעי־ח"ן בתורת הניסתר הסיפרותי טוענים כי המבקרים **יצחק בן**, המפרסם בדבר, **יצחק בצלאל** המפרסם בהארץ **ואהוביה מרגלית**, שאף הוא מפרסם בהארץ, חד־הם. לראייה מביאים אותם יודעי ח"ן שתי ביקורות שפורסמו על סיפרו הגזיני של **לב חקק**, האסופים, בדבר, תחת הכותרת המצוקה כקלישאה ובהארץ תחת הכותרת הכצעקתם? — הראשונה בחתימת יצחק בן, והאחרת בחתימת יצחק בצלאל. יצחק בצלאל שימש עד לפני כמחצית השנה כעורך משא, מוסף־הסיפרות של דבר ● אחד הנושאים ה'חמים' ביותר באחרונה בטרקליני הסיפרות בארץ, מתמקד בתגלית, שעבור מרבית סיפרי־השירה שראו אור בשנה האחרונה בהוצאת הקיבוץ־המאוחד המשוררים שילמו בכסף, טבין־ותקילין, תמורת הוצאתם לאור. הסכומים נעים בין 2000 לירות ל־8000 לירות לספר. גביית כספים זו בידי הוצאת־ספרים ציבורית, שהתמחתה בפירסום סיפרי־שירה, מעוררת כעס רב בחוגי הסיפרות ● מישלחת מטעם פא"ן־קלוב העולמי עומדת להגיע ארצה בקרוב, כאשר מטרתה לבדוק את מצב אנשי־הרוח הערביים בשטחים המוחזקים ובישראל, את מיכלול היחסים בין סופרים יהודים וערביים, ואת המיגבלות שהציבה אגודת־הסופרים־העיבריים לאי־קבלת סופרים ערביים לשורותיה. היוזמה לבואה של המישלחת מקורה בתלונות שנתקבלו בפא"ן־קלוב העולמי.

א.ב. יהושע
רב־מכר

חני לבינסון אילון

המחיר: 9.00 ל"י (כולל מ.ע.מ.) מספר 2079 60 עמודים כ' תמוז תשל"ז, 6.7.77 שנה 41

העולם הזה

הסיפור האמיתי שמאחרי

מותה של זהבה

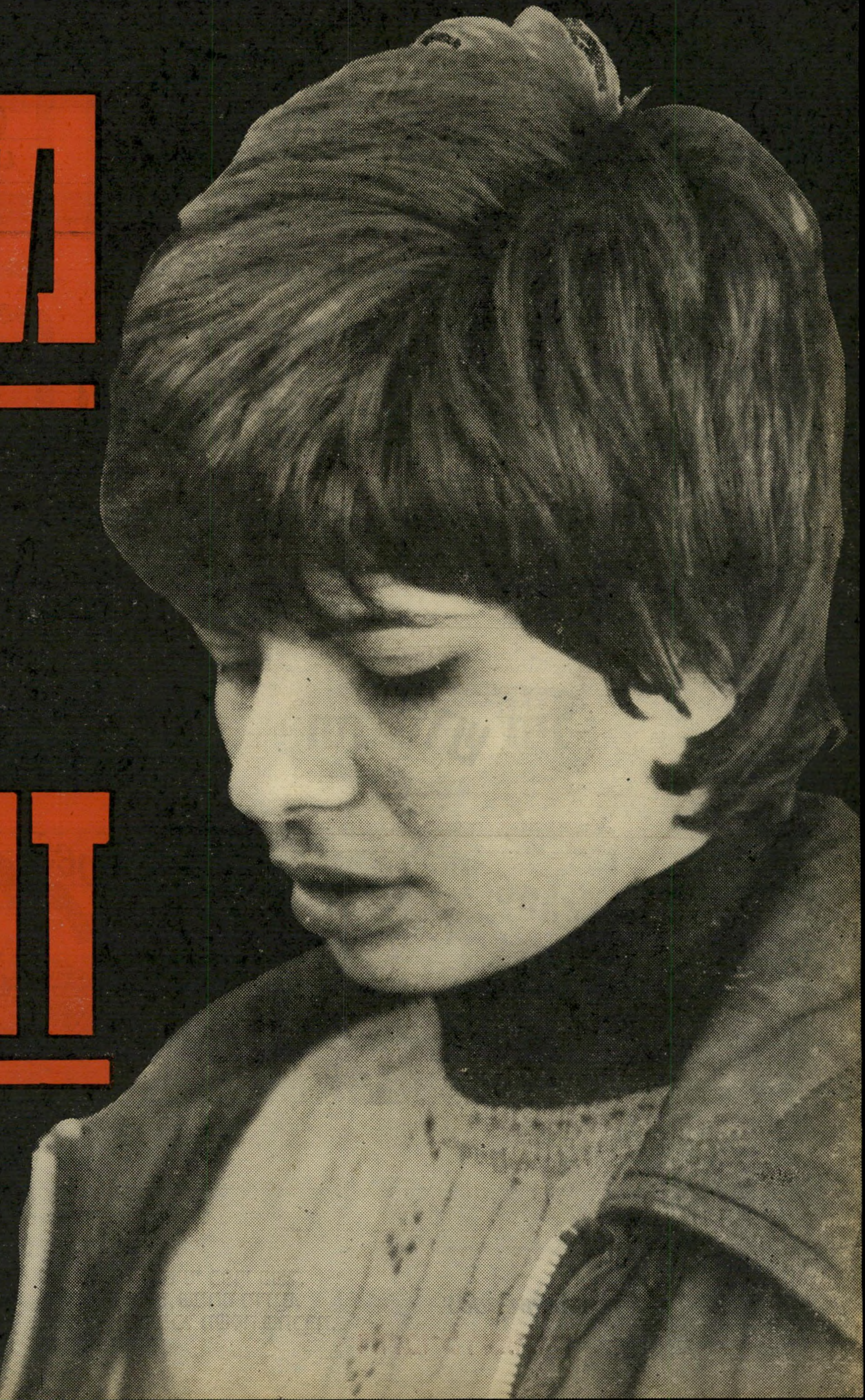

זהבה טוויזר